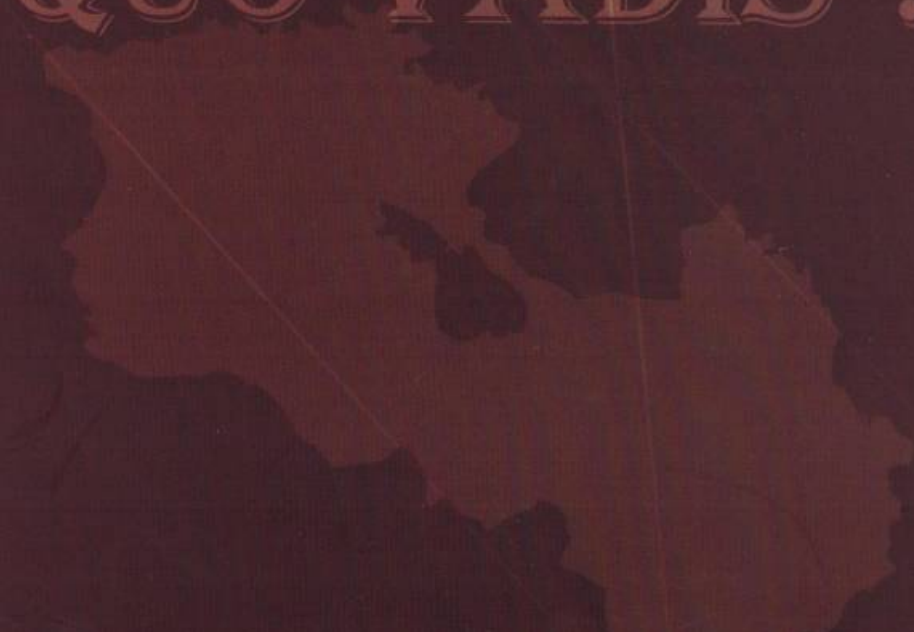

QUO VADIS ?

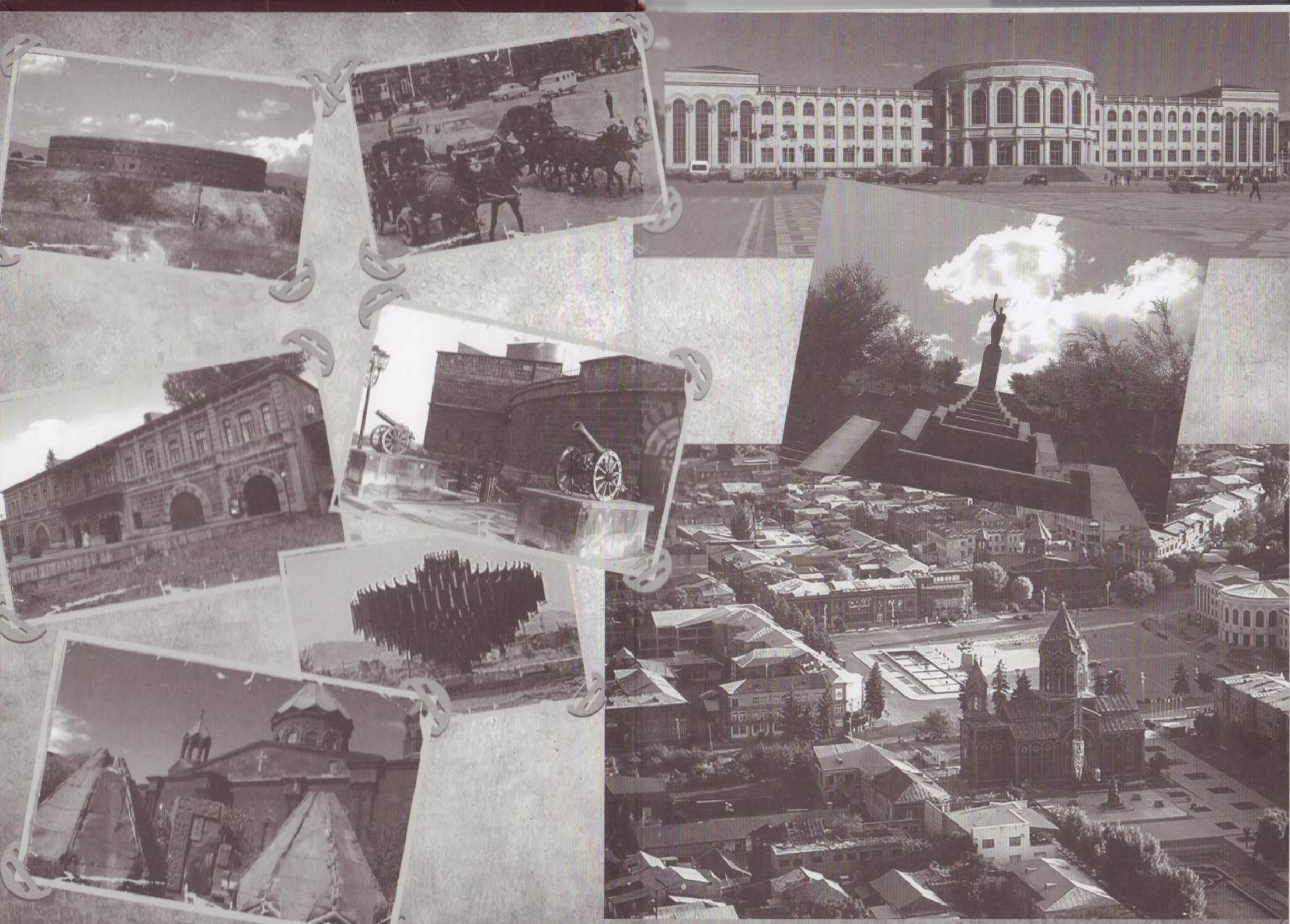
ԱՐՏԱՇԵՍ ՄԻՔԱԵԼՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

АРТАШЕС МИКАЕЛЯН

СТРАТЕГИЯ

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ

32И

2-80

h2

QUO VADIS ?

8549

STRATEGIE DU DEVELOPPEMENT
SOCIO-ECONOMIQUE DE LA REPUBLIQUE
DE L'ARMENIE

Русский ♦ English ♦ Français ♦ Deutsch ♦ 中文 ♦ Հայերեն

МИКАЕЛЯН АРТАШЕС ДАВИДОВИЧ

MIKAELLYAN ARTASHES

MIKAELLYAN ARTASHÈS

MIKAELLYAN ARTASHES

阿尔塔什·米卡莱扬

ՄԻՔԱԵԼՅԱՆ ԱՐՏԱՇԵՍ

СТРАТЕГИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ

STRATEGY OF SOCIAL-ECONOMIC
DEVELOPMENT OF REPUBLIC ARMENIA

STRATÉGIE DU DÉVELOPPEMENT
SOCIO-ÉCONOMIQUE DE LA REPUBLIQUE
DE L'ARMÉNIE

STRATEGIE DER SOZIO-ÖKONOMISCHEN
ENTWICKLUNG DER REPUBLIK ARMENIEN

МИКАЕЛЯН АРТАШЕС ДАВИДОВИЧ
亚美尼亚的社会经济发展战略

Главный редактор: Микаэлян Давид Арташесович

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

**СТРАТЕГИЯ
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ
РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ**

МИКАЕЛЯН АРТАШЕС ДАВИДОВИЧ

Главный редактор Микаелян Давид Арташесович

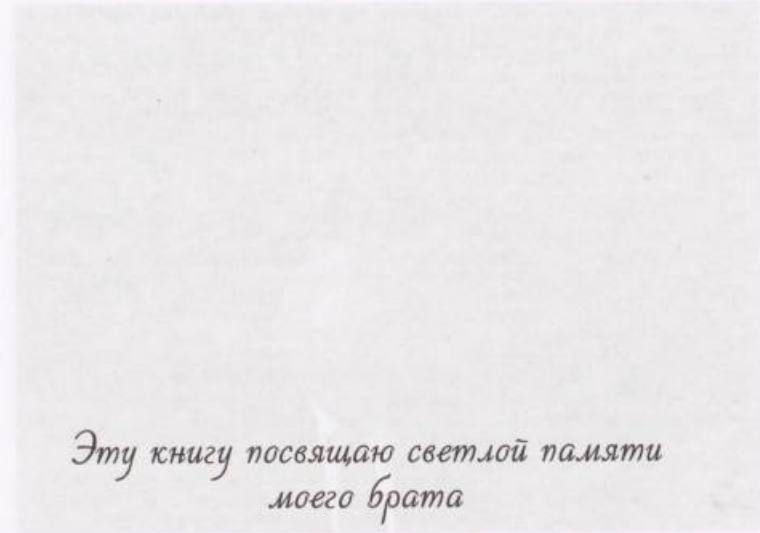
г. Ереван

«Ван Арьян»

2020 г.

Микаелян Арташес Давидович

*Эту книгу посвящаю светлой памяти
моего брата*

Микаеляна Ашота Давидовича

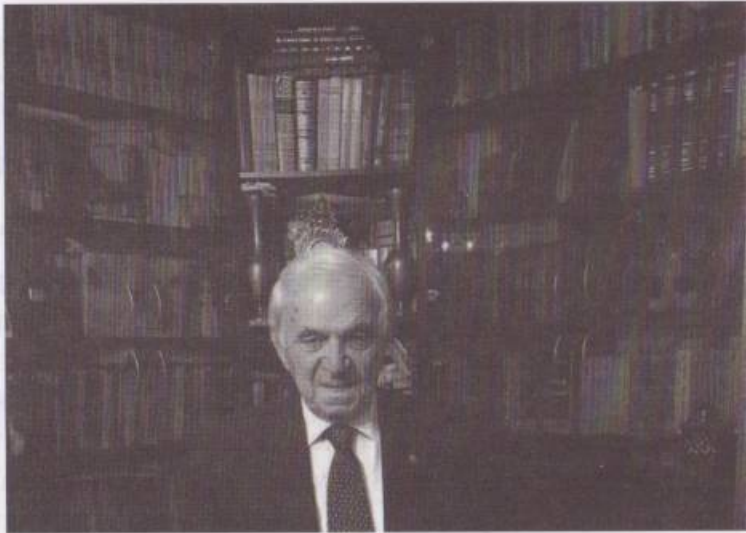
Выражаю искреннюю благодарность академику Мартину Гастарину за ценные советы в академических вопросах и академику Абелью Аганбекяну за научную консультацию. Благодарю меценатов Леонова Маркоса и Эдварда Чокушяна за поддержку при публикации книги. Искренне признателен моей супруге Жанне Микаелян, доценту кафедры иностранных языков и моему сыну Давиду Микаеляну, магистру по экономике и по экономическим правам, за организацию переводов на европейский язык («*Interlingua*» Гамбург). Особенно благодарен Директору Русского центра развития образования, науки и культуры, Председателю правления Торгового Дома «Элос-Шанхай» госпоже ЛИ ЛИ за помощь, оказанную при переводе текста книги на китайский язык. Большое спасибо членам моей семьи за моральную поддержку при написании книги.

ISBN 978-9939-70-365-7

© Микаелян А., 2020

Микаелян Арташес Давидович

Выражаю искреннюю благодарность академику Мартику Гаспаряну за ценные советы в академических вопросах и академику Абелью Аганбекяну за научную консультацию. Благодарю меценатов Левона Маркоса и Эдварда Човушяна за поддержку при публикации книги. Искренне признателен моей супруге Жанне Микаелян, доценту кафедры иностранных языков и моему сыну Давиду Микаеляну, магистру по экономике и по экономике права, за организацию переводов на европейские языки («dm-LINGUA» г.Гамбург). Особенно благодарен Директору Русского центра развития образования, науки и культуры, Председателю правления Торгового Дома «Элос-Шанхай» госпоже ЛИ ЛИ за помощь, оказанную при переводе текста книги на китайский язык. Большое спасибо членам моей семьи за моральную поддержку при написании книги.

Ch. Mikaelian

ОГЛАВЛЕНИЕ

ОБ АВТОРЕ.....	12
АННОТАЦИЯ.....	13
ПРЕДИСЛОВИЕ.....	16
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ КРИЗИСЫ В РАЗНЫХ СТРАНАХ.....	21
СОЕДИНЕННЫЕ ШТАТЫ АМЕРИКИ (США).....	21
ФРАНЦИЯ.....	24
ФЕДЕРАТИВНАЯ РЕСПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ (ФРГ).....	25
ЯПОНИЯ.....	28
СИНГАПУР.....	32
КИТАЙСКАЯ НАРОДНАЯ РЕСПУБЛИКА (КНР).....	34
ВЕЛИКИЙ ШЕЛКОВЫЙ ПУТЬ И АРМЯНО-КИТАЙСКИЕ ОТНОШЕНИЯ.....	35
ПОЛИТИКА ОКЕАНИЧЕСКИХ ГОСУДАРСТВ В ОТНОШЕНИИ ЕВРАЗИЙСКОЙ ОСИ.....	39
АРМЕНИЯ.....	44
КРАТКИЙ ИСТОРИЧЕСКИЙ ЭКСКУРС.....	44
АРМЯНСКАЯ АПОСТОЛЬСКАЯ ЦЕРКОВЬ.....	49
АРМЯНСКАЯ ДИАСПОРА.....	50
НЕЗАВИСИМАЯ РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ.....	53
РЕКОМЕНДАЦИИ.....	64
ЛИТЕРАТУРА:.....	67
ИНТЕРНЕТ-ИСТОЧНИКИ:.....	68

ОБ АВТОРЕ

- 1938г. – Арташес Давидович Микаелян родился в г.Ленинакане (Гюмри), Армения
- 1962г. – Окончил Ереванский государственный университет, факультет экономики
- 1962-1968 – Заместитель начальника Управления снабжения Министерства торговли Армянской ССР
- 1968-1969 – Управляющий оптовой базой «Армкульторг» Министерства торговли Армении
- 1969-1980гг. – Соучредитель Армянского филиала Научно-исследовательского института конъюнктуры торговли и спроса населения Министерства торговли СССР
- 1977г. – Защитил диссертацию на соискание ученой степени кандидата экономических наук при НИИ экономики и планирования Госплана Арм. ССР
- 1980-1991 гг – Доцент Ереванского институте народного хозяйства.
- 1989-1990гг. – Советско-итальянская высшая школа международного бизнеса «Мирбис» (Москва-Рим)
- 1990-1993гг. – Президент концерна «Ширак Армении».
- 1993г. – Переехал в Москву. Руководитель российско-индийского совместного предприятия «Исток»
- 1994-2012 гг. – Предпринимательская деятельность в России и Армении
- 2012 г. по н/в. – Профессор МИМЭИ
- 2012г. – Почетный профессор Международной академии наук «Арарат» (Франция)
- 2013г. по н/в. – Советник директора Департамента контроля и кадров Министерства культуры Российской Федерации
- 2014г. по н/в – Директор Московского отделения межрегионального фонда «Евразийский Диалог культур и цивилизаций»
- 2015г. по н/в – Председатель Армянской-Китайской Ассоциации
- 2018г. – Доктор мировой экономики «Российской Международной академии наук Духовного Единства народов мира»
- 2019г. – Академик Международной академии наук «Арарат» (Франция)
- 2020г. – Академик Российской академии естественных наук (РАЕН)

Арташес Микаелян является автором монографии «Стратегия социально-экономического развития Армении». Опубликовано более 100 научных трудов по проблемам стратегии маркетинга и стратегии менеджмента.

АННОТАЦИЯ

Целью настоящего труда является составление национальной программы экономического возрождения Новой Армении. Представленная в работе программа ставит задачу воссоздать процветающую Армению, следуя принципу: «Высший закон – благо народа».

Главным ресурсом национального богатства Армении является армянская нация со своим культурным наследием и научным потенциалом. Нация, которая проживает на территории современной Армении, а также на части исторической территории древнейшего армянского народа и за рубежом, сегодня имеет все предпосылки для обеспечения экономической безопасности и процветания всего региона.

Мировой опыт системных реформ управления экономикой показывает, что ограниченные природные и человеческие ресурсы не являются препятствием для ценообразования производимых товаров, услуг и для развития экономики страны в целом.

Эффективно используя имеющиеся собственные ресурсы и основываясь на законодательном опыте экономически развитых стран, а также следуя разработанной в данной книге программе усовершенствования рыночных условий для защиты и сохранения собственности, возмещения и возвращения утраченных ценностей, Армения в состоянии преодолеть экономический кризис и выйти на мировой рынок.

В работе обосновывается необходимость создания новых условий для благоприятного инвестиционного климата и инновационного развития Республики Армения и разработаны конкретные рекомендации для их осуществления.

Микаелян Арташес Давидович

Решение Бюро Научного совета Армянского научного центра РАЕН

Армянский научный центр РАЕН

Российская Федерация 119049, Москва, Ленинский проспект, дом 6/7

ВЫПИСКА

из протокола Бюро

Научного совета АРМАЕН

№ 01/13 от 26 января 2020 года

СЛУШАЛИ:

О монографии Микаеляна А.Д.

«Стратегия социально-экономического развития Армении»

ВЫСТУПИЛИ:

Гаспарян М.Ю., Куликов К.Ю., Леонтьев Б.Б., Мамаджанов Х.А.

РЕШЕНИЕ

Монография Микаеляна А.Д. на тему «Стратегия социально-экономического развития Армении» является первым шагом в направлении философии хозяйственного права, армянской государственности и экономической реформы Армении со времен Геноцида армян, где автор излагает свою концепцию на основе глубокого анализа международного права, социально-экономических и правовых трактовок трудов античных и средневековых, новых и новейших армянских мыслителей (судебника Мхитара Гоша, спарапета Смбага, социально-экономических взглядов Св. Г. Татеваци, конституции эпохи просвещения для свободной Армении Шахамира Шахамиряна "Snare of Glory" ("Воргайт парац") и "Target" («Ншавак»), трудов одного из ведущих представителей российской и мировой традиций циклических исследований в экономике Ментора Абрамовича Бунятыяна, а также МСФО, ГЛЛП истории мировой экономики и субъектов права в современной рыночной системе).

Издание данной научной монографии – значимый этап в профессиональной деятельности ученого МИКАЕЛЯНА Арташеса Давидовича. Монография «Стратегия социально-экономического развития Армении» позволяет зафиксировать итоги исследований и научных разработок, представить результаты труда на оценку коллегам и специалистам в этой области. Публикация будет подтверждать авторское право Микаеляна А.Д., что является важным фактором, и положительно будет влиять на рейтинг ученого Микаеляна А.Д. Авторская монография МИКАЕЛЯНА Арташеса Давидовича – результат длительного исследования ученого в узкой научной области, ее всестороннего исследования, которая востребована для

обширной аудитории. Это как раз способ ознакомить экспертное сообщество с новыми гипотезами, теориями и концепциями о вызовах и угрозах современного мира цивилизации.

Труд Микаеляна А.Д., как «Пятое измерение» Сергея Викторовича Долматова, открывает знание из серии инсайтов и внутренних озарений, раскрывает в нас целостное видение и как полноценная объемная реальность, которую можно наблюдать во все стороны, сколь угодно шире. Такое в свое время сделал только Сергей Никитович Мергелян.

Рекомендованная работа будет рассчитана на специалистов в области международного, конституционного, гражданского и хозяйственного права, истории государства и права, научных работников, студентов, аспирантов, а также на широкий круг читателей, интересующихся проблемами социально-экономического развития субъектов права, воздействием на них процессов глобализации.

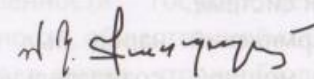
РЕШИЛИ:

Рекомендовать к печати научную монографию д.э.н., профессора, академика РАЕН МИКАЕЛЯНА Арташеса Давидовича по теме:

«СТРАТЕГИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ АРМЕНИИ».

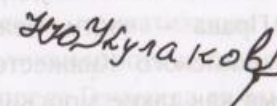
Решение принято **единогласно**.

Гаспарян Мартик Юрикович

Председатель АРМАЕН и Отделения «Экономика, квалиметрия и проблем определения стоимости РАЕН», д.э.н., профессор, член научного совета РАН, член Президиума РАЕН, академик РАЕН, РАН, МАДЕНМ, EWAN

Куликов Кирилл Юрьевич

Ученый секретарь Отделения «Экономика, квалиметрия и проблем определения стоимости РАЕН», д.э.н., профессор МГСУ, FRICS, REV, член-корреспондент РАЕН.

ПРЕДИСЛОВИЕ

Арташес Микаелян в научном мире и академических кругах, в профессиональном сообществе экономистов России и Армении, на постсоветском пространстве, в Старом свете и в Поднебесной, армянской диаспоре на планете Земля известен как один из первых советских ученых – пионеров свободной рыночной экономики.

Фундаментальный научный труд Арташеса Микаеляна «Стратегия социально-экономического развития Армении» является новым явлением в армянской реальности и первым шагом в направлении изучения философии хозяйственного права, армянской государственности и экономической реформы Армении со времен Геноцида армян 1915 года..

Автор работы излагает свою концепцию на основе глубокого анализа международного права МСФО (Международный Стандарт Финансовой Отчетности), МААП (Международный Анализ Американского Права), Судебников Мхитара Гоша, Смбата, Давида Алавкаворди, социально-экономических трактовок трудов античных, средневековых, новых и новейших армянских мыслителей, истории мировой макроэкономики и практики микроэкономики и субъектов права в современном мире и в современной рыночной системе.

Испокон веков армянский народ был созидателем, а армянская государственность – мощной созидательной системой управления. Свидетельство тому – наскальные рисунки о вселенной и сцены из эпоса на Гегамских и Сюникских петроглифах, барельефы Портасара, эцагиры («козье письмо») – древнейшая в мире форма письменности (не расшифрованная до настоящего времени), древние сооружения и сами буквы армянского алфавита. Судебник Смбата стал основой государственности Киликийского Княжества и Пиратского Права – части международного права. Это позволило гражданам Киликийского Княжества стать созидателями и производителями. В то время как такие морские державы, как Венеция и Генуя импортировали сырье и иностранные товары со всех концов Старого Света, Киликия экспортировала свою готовую продукцию в другие страны. Судебник Мхитара Гоша стал основой первой демократической конституции континентальной Европы (в Польше при короле Сигизмунде Августе).

На основе трактовок памятников юридической мысли армянского народа, особенно Судебника Мхитара Гоша, Арташес Микаелян описывает обычное право, быт и нравы армянского народа и экстраполирует их в нынешние социально-экономические и политические условия Армении, тем

самым создавая платформу для прогрессивных современных экономических преобразований, характерных для нашей эпохи.

Автор данного труда объясняет, почему армяне, как независимый народ, должны сами создавать собственные законы и соблюдать их. В работе красной нитью проходят все 521 статьи самого документа законов «Ншаван».

Арташес Микаелян вполне обоснованно объясняет периодичность экономических кризисов внутренней особенностью хозяйства Армении, а не ошибками и случайностями или внешними факторами; он утверждает, что чрезмерная капитализация – это норма, а не исключение. В книге также обосновывается важность таких психологических факторов в механизме циклов как «дух предпринимательства и ожиданий» в механизме социально-экономических циклов. Автор данного научного труда – один из первых в Армении критикует количественную теорию денег.

Именно поэтому он отмечает в своей книге, что в данный момент необходимо в первую очередь внести изменения во все основополагающие правовые документы, где должно быть черным по белому написано, что армянский народ – это созидательный народ, имеющий политеральные международные отношения с миром. Второй, не менее важный, вопрос – это вопрос о системном отношении к собственности, в частности к конкретным видам собственности: государственной собственности, общенациональной собственности, общественной собственности и частной собственности. Автор отмечает также, что необходимо уточнить вопрос о переходе права того или иного вида собственности (государственной, общенациональной и общественной) к другому лицу (другим лицам) с точки зрения обязанности собственника по созданию общественного блага. Если бы эти два основополагающие вопроса армянского государственного строительства были разрешены во время приобретения Арменией суверенитета и осуществления приватизации национального богатства, то не была бы уничтожена ликвидность активов, созданных кропотливым трудом армянского народа после Геноцида армян 1915г.

Арташес Микаелян впервые после экономиста Ментора Бунатяна употребил принятый у исследователей больших циклов термин «длинные волны», который означает, что обычные малые циклы «нанизываются» на волны больших циклов.

В работе Арташеса Микаеляна представлен научный подход и предложены конкретные практические шаги для осуществления экономической реформы в Армении в целом, в том числе по отраслям хозяйствования и субъектам предпринимательства. Автор предлагает меры

повышения социально-экономической безопасности и инвестиционной привлекательности страны и применяет инновационные подходы для решения актуальных задач, стоящих перед обществом.

Книга Арташеса Микаеляна «Стратегия социально-экономического развития Армении» особенно востребована сегодня, когда цивилизационный мир находится в процессе инновационных технологических и скоростных информационных изменений. Современный мир и его центры силы характеризуются наличием у них избыточных средств для разрушения и полным отсутствием договороспособности.

Таким образом, концепция безопасности и договороспособности мира, основанная на доктрине о месте центров силы (империй) как проектировщиков такой системы безопасности, и остального мира как потребителя этой системы безопасности оказалась очередным фейком. Такая концепция основывалась на идее целесообразности решений, принимаемых центрами силы, и в итоге показала свою полную несостоятельность. На смену идее целесообразности принимаемых центрами силы решений должны прийти новые подходы, основанные на сохранении цивилизационных достижений. Сложные социальные структуры современного мира (государств и иных образований) должны формироваться как союз народов-цивилизаций, которые могут быть как проектировщиками безопасности, так и ее потребителями. Все сказанное относится также и к Передней Азии и Ближнему Востоку, которые в течение последнего тысячелетия занимают особое место в истории человечества и являются важнейшими коммуникаторами между Западом и Востоком.

Автор данного научного труда утверждает, что в разные исторические периоды меняется лишь направление потоков, перемещаемых на мировом рынке ресурсов, технологий, знаний и идей, в то время, как Армения сохраняет свою ведущую роль мирового коммуникатора. Центральным звеном этого коммуникатора является Армянское Нагорье, а также армянский народ как субъект, поддерживающий коммуникацию между Востоком и Западом. Таким образом, Армения из арены войн и противоречий может превратиться в ключевой узел коммуникации между Севером и Югом, Востоком и Западом.

Нынешние события в Передней Азии и на Ближнем Востоке имеют много измерений. Наиболее важное из них – это несостоятельность попыток последних трехсот лет перевести основной коммуникатор с Армянского Нагорья в Атлантику. Все вернулось на круги своя. Сегодня идет непрерывная борьба за контроль над главным коммуникатором, который

связывает главного производителя товаров и услуг – Китай с одним из важных платежеспособных потребителей – Европой. Свидетельство тому – представленный в книге Арташеса Микаеляна глубокий факторный анализ экономик высокотехнологичных держав и экономики Китая.

Безопасное будущее Передней Азии и Ближнего Востока могут обеспечить лишь государства, народы и их союзы, проживающие на данных территориях и кровно заинтересованные в этом.

Армянскому народу отведено особое место в этом процессе, и он обязан занять это место.

Решение так называемого Армянского вопроса является прерогативой самого армянского народа, а мировые центры силы являются лишь выгодополучателями, зависящими от складывающихся реалий. Армянский вопрос может получить разрешение только при форматировании Передней Азии и Ближнего Востока в интересах народов и цивилизаций, сформировавших его как цивилизационную общность. Для решения таких глобальных задач необходим ресурс, как человеческий, так и материальный, сформированный на базе многослойной высокоразвитой экономики.

Передняя Азия и Ближний Восток остро нуждаются в изменении качества жизни. Центральным звеном такого изменения является наличие жилища, соответствующего современным требованиям технологичности и экономичности. Емкость сегмента жилищного строительства в этих регионах оценивается в десятках триллионов долларов США. Создание современной наукоёмкой индустрии строительства и всех сопутствующих сегментов позволит не только решить задачу в рамках глобального интеграционного проекта, но и станет локомотивом наукоёмкого развития региона.

Армения и армянский народ имеют все возможности стать центральным звеном такого интеграционного проекта. Важным свойством этого глобального проекта является невозможность отторжения созданного продукта от территории и ее населения, что имеет место при освоении энергетических и природных ресурсов иностранными инвесторами.

Цивилизационная компонента этносов, являясь основным фактором формирования государств и союзов нового типа, ставит новые задачи по оценке ее места, а также по ее сохранению. В частности, конференцию по вопросам беженцев из Азербайджана правильнее было бы назвать конференцией по оценке последствий разрушения цивилизации Куро-Араксской и Прикаспийской Армении. Работая в старом формате, мы помогаем разрушителям ареала Армянской цивилизации, легитимизируем претензии всевозможных кочевнически-ростовщических социальных и

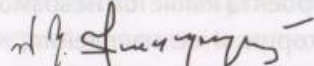
национальных групп непонятным бормотанием о целостности территорий, государств и правах наций на самоопределение.

Территории, населенные народами, имеющими многовековое цивилизационное наследие и разрушаемые представителями иных цивилизационных и культурных норм, являются территориями национально-освободительного движения. В такой национально-освободительной борьбе следует вести диалог не с разрушителями существующих цивилизаций, а с коренными народами, населяющими данные государственные образования.

Научный потенциал автора реализуется в его творческой отдаче: Арташес Микаелян выступает как творец, который резюмируя свой многолетний опыт и верования, совершенствуя свое сознание, очищает свой энергетический канал, генерирует Энергию, Силу и Любовь к Отечеству. Армения располагает природными и генетическими интеллектуальными ресурсами, необходимыми для создания научно-обоснованной стратегии социально-экономического развития.

Исходя из теоретического и практического жизненного опыта, автор приходит к убеждению, что любое научное исследование следует начинать с изучения исторических корней народа с целью выявления тенденций и закономерностей его развития на ближайшую и отдаленную перспективу.

В связи с вышеизложенным, можно однозначно и смело утверждать, что выход в свет книги Арташеса Микаеляна «Стратегия социально-экономического развития Армении» своевременен и востребован не только в Армении, но и во всем мире, поскольку данная работа способствует более глубокому пониманию происходящих в современном мире процессов и восстановлению коммуникативного места и роли Армении и армянского народа в мировом пространстве.

Мартик Юрикович Гаспарян

Академик,
Член Научного совета РАН,
Член Президиума РАЕН,
Руководитель АРМАЕН и Международного независимого правового и
научного центра экспертизы и оценки репарации и реституции,
Член Евразийского научного совета по науке и высоким технологиям,
Доктор экономических наук, профессор

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ КРИЗИСЫ В РАЗНЫХ СТРАНАХ

История социально-экономического развития многих стран мира свидетельствует о том, что им приходилось переживать глубокие спады производства, финансовые потрясения, массовую безработицу и другие социально-экономические и политические конфликты.

Ряд европейских государств также пережили глубокий экономический кризис. Законодательной основой выхода этих стран из кризиса послужили основные законы государств, содержащиеся в Декларации независимости и в Конституции каждой страны.

Опыт, пути и методы выхода из чрезвычайной, кризисной ситуации, найденные руководящими кругами этих стран, могут быть полезны для современной Республики Армения. Ниже приводится краткое изложение истории выхода из глубокого социально-экономического и политического кризиса таких развитых стран мира, как США, Германия, Япония и Китай. Выходу из кризиса способствовали не только экономические и политические меры, но и правовые основы управления государством, содержащиеся в Декларации суверенитета и в Конституции.

СОЕДИНЕННЫЕ ШТАТЫ АМЕРИКИ (США)

Первым государством, пережившим глубокий экономический кризис в XX веке, были Соединенные Штаты Америки. Авторами Декларации Независимости США (от 4 июля 1776 г.) были члены комиссии в составе: адвоката и архитектора, 33-летнего Томаса Джефферсона (руководитель комиссии) и известных политических деятелей: Джон Адамс, Бенджамин Франклин, Роджер Шерман и Роберт Ливингстон. Первые трое впоследствии стали Президентами США. Главным предметом дискуссии при составлении Декларации был пункт об определении права на частную собственность. Этот пункт не был признан как фактор определения развития, свободы и справедливости. Декларация Независимости гласит: «Все люди созданы равными и наделены Творцом врожденными неотъемлемыми правами на жизнь, на свободу и на счастье». Право частной собственности – не естественное право; оно не первично изначально, а имеет число функций на определенной степени цивилизации, оно не имеет естественного

происхождения, а результат исторически возникшей в общественной жизни закономерности. Когда право принадлежит группе людей, которая стремится подчинить народ для получения прибыли за счет его эксплуатации, то право и долг народа свергнуть или изменить такое правительство для создания гарантии обеспечения своей будущей безопасности. Федеральное правительство состоит из трех самостоятельных ветвей власти – законодательной, исполнительной и судебной. У каждой из ветвей есть право контроля над двумя другими.

В истории экономики США самым крупным экономическим кризисом XX века был кризис, известный как «Великая Депрессия» (1928–1933 гг.). Эпоха преодоления Великой Депрессии связана с именем Президента США Франклина Рузвельта (1882–1945 гг.). Ни один монополист не был в состоянии предложить конкретные эффективные меры выхода из кризиса. Франклин Рузвельт предложил программу вывода экономики США из кризиса.

Его программа состояла из серии экономических и законодательных реформ, известных как «Новый курс». Теоретической основой Нового курса послужила теория английского экономиста Джона Кейнса о необходимости государственного регулирования капиталистической экономики в сочетании с развитием рыночных отношений.

Экономика США в 1929–1933 гг. находилась в кризисном состоянии.

Рекомендации по системной реализации этих принципов разрабатывались экономической комиссией при Президенте США, членами которой являлись самые известные ученые – экономисты и специалисты государственного права, ставшие впоследствии руководителями отдельных сфер экономики в Правительстве США.

В 1933 г. при Правительстве США было создано «Управление национального оздоровления» для наблюдения за процессом восстановления промышленности. Управление разработало комплекс экономических и социальных мер для страны по преодолению кризиса. Краеугольным камнем Нового курса стал «Закон о социальном обеспечении» 1935 года. Социальное обеспечение создало систему страхования для престарелых, безработных и инвалидов, основанную на взносах работодателя и наемных работников.

В стране было 17 млн. безработных; закрылись 3000 банков. По предложению Франклина Рузвельта Конгресс США принял Закон о направлении 3 млн. безработных из числа молодежи в лесные районы для улучшения естественных ресурсов страны. Ими было посажено 200 млн.

деревьев, построено множество мостов и мелиоративных сооружений, проложено десятки тысяч километров дорог.

Важным законом для выхода из экономического кризиса стал «Закон о восстановлении промышленности». Предпринимателям в каждой отрасли промышленности предлагалось добровольно объединиться и выработать

«Кодексы честной конкуренции», которые, во-первых, должны были устанавливать размеры производства; во-вторых, определять уровень зарплаты (12–15 долларов в неделю) и продолжительность рабочего дня (8 часов); в-третьих, распределять рынки сбыта между отдельными конкурентами. Для проведения Закона в жизнь при Президенте была создана Национальная администрация по оздоровлению промышленности. Закон действовал 2 года. За это время удалось ликвидировать хаос в промышленности и поднять индекс производства. За применение этого закона оппоненты Франклина Рузвельта обвинили его в «социализме», на что он ответил: «Назовите принятые мной меры хоть мясом, хоть рыбой, но они вкусны для народа».

Федеральное правительство взяло на себя заботу о непроизводительной и малопродуктивной части рабочей силы – о таких слоях населения, как престарелые и молодежь, которые представляли дополнительную социальную нагрузку и угрозу стабильности США. Налоги для корпораций, которые являлись истинными виновниками «Великой депрессии», увеличились в 1,5 раза, в то время как налоги рядовых американских граждан остались без изменения. Корпорациям было запрещено хранить денежные средства в зарубежных банках, поскольку такие факты резко подрывали доверие народа к государственным банкам. В случае обнаружения подобных фактов, эти средства национализировались без какого-либо возмещения.

В области финансовой политики Франклин Рузвельт предложил Конгрессу «Чрезвычайный закон о банках», согласно которому Федеральная резервная система предоставляла кредит тем банкам, которые по их состоянию считались «здоровыми»; правительство Франклина Рузвельта наложило эмбарго на вывоз золота из США; банки были разделены на депозитные и инвестиционные; была создана Федеральная корпорация страхования депозитов; 80% всех банков США застраховали свои депозиты: до \$10000 США на 100%, до \$50000 – на 75%, свыше \$50000 – на 50%. Общественное доверие к банковской системе было быстро восстановлено.

Методология, стратегия и экономическая политика в управлении государством в рамках «Нового курса» подтвердили особую роль государственного регулирования в системе капиталистического хозяйства

и показали, что гибкое и умеренное регулирование экономики, социальной и политической сфер, особенно в трудные периоды развития государства и народа, является жизненно необходимым.

Благодаря успешному применению «Нового курса» Франклина Рузвельта США сумели преодолеть трудности и оправиться от социально-экономического кризиса. За короткий срок страна смогла занять лидирующие позиции в мировой рыночной экономике XX века.

Таким образом, опыт реформирования экономики, финансов, социально-экономической политики Франклина Рузвельта имел не только национальное, но и международное значение.

ФРАНЦИЯ

Отличительной особенностью Конституции Франции является то, что в ней, в отличие от Конституции США, утверждается, что частная собственность не является естественным правом свободного человека, так как она появляется лишь в условиях определенных общественных отношений. Конституция Франции от 4 октября 1958 г., основана на Декларации Прав Человека и Гражданина от 26 августа 1789 г.

На содержание Декларации оказали влияние естественно-правовые концепции французских просветителей XVIII века, а также Декларация Независимости США. Однако, в Декларации о Национальном Суверенитете и Конституции Франции, в отличие от Конституции США, категория собственности рассматривалась как один из важнейших признаков суверенитета страны.

В Статье 1 Конституции Франции указано, что Франция является неделимой, светской, демократической и социальной республикой. Конституция обеспечивает равенство перед законом всем гражданам, независимо от происхождения, расы и религии.

В число естественных прав человека включились: право на свободу, право на собственность, право на безопасность, право на сопротивление угнетению. Согласно Конституции Франции, собственность является неприкосновенной и священной; ее можно отобрать **только для общественной необходимости на условиях справедливости и предварительного равнозначного возмещения.**

ФЕДЕРАТИВНАЯ РЕСПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ (ФРГ)

Другой европейской страной, преодолевшей глубокий экономический кризис после Второй мировой войны, была Германия. Отцом «немецкого экономического чуда» считается Людвиг Эрхард, который в 1949–1963 гг. был бессменным Министром экономики Германии. Он писал: «Никакая экономическая ситуация не может быть настолько безнадежной, чтобы решительная воля и честный труд всего народа не могли справиться с ней».

Людвиг Эрхард в своей концепции «социального рыночного хозяйства» синтезировал передовой экономический опыт, основанный на неолиберализме и философии социальной ответственности. Роль государства сводилась к определению приоритетов развития, надзору и регулированию, созданию максимально благоприятного инвестиционного и предпринимательского климата, к использованию в ряде случаев, масштабного вмешательства государства.

Для перехода от административной экономики к свободной рыночной Людвиг Эрхард осуществил следующие шаги: денежная реформа, направленная на создание твердых денег; освобождение от государственного регулирования цен; стимулирование частного предпринимательства как главного источника занятости населения и роста его реальных доходов. Основу социально-ориентированной рыночной экономики, согласно Эрхарду, составляли: частная собственность, антимонопольное регулирование, низкие налоги населения.

В результате реформ Людвиг Эрхарда повысился уровень доходов населения, имело место массовое формирование среднего класса. Около 70% рабочих стали акционерами производства на основе закона, принятого в 1951г. об участии рабочих в управлении производством и введении их представителей в совет директоров предприятий.

В области финансов правительство Германии проводило грамотную и жесткую политику. Государство и местные органы власти не пользовались привилегиями, а довольствовались минимальным бюджетом, численность государственного аппарата была значительно сокращена.

Людвиг Эрхард применил метод ускоренной амортизации недвижимости: в первые два года можно было списать 50 % стоимости производственных помещений. В 1951 году было санкционировано прямое уменьшение налогооблагаемой базы на инвестиционные затраты. В

дальнейшем, на протяжении 1954-1957 гг., произошло прямое снижение подоходного налога и налога на заработную плату.

В соответствии с реформами в жилищном строительстве основной приоритет отдавался строительству бесплатного социального жилья для малоимущих семей. Для повышения уровня благосостояния малообеспеченного населения стимулировалось их переселение в дома с приусадебными участками. Субсидирование в зависимости от числа детей составляло до 30 % стоимости жилья; малоимущим гражданам выделялись беспроцентные кредиты.

В период реформ проводилось ограничение власти монополий. В итоге был принят закон, согласно которому доля рынка одной монополии не должна была превышать 33%, двух-трех монополий – 50%, четырех-пяти монополий не более 65%. Несмотря на то, что позиции крупных предприятий в корпоративной и банковской сфере только упрочились, важнейшей силой и основой рынка стал мелкий и средний бизнес.

В Германии государство стимулировало развитие мелкого и среднего бизнеса, в результате чего около 70 % всех предприятий имели от одного до пяти рабочих. Произведенная этими предприятиями продукция составляла около 30 % ВВП страны. Такая политика преференции малого и среднего бизнеса со стороны государства способствовала повышению занятости населения, ликвидации безработицы, что привело к снижению социальной напряженности в масштабе государства.

Реформы в области науки имели решающее значение для развития промышленности и бурного роста научно-технического прогресса. Это обеспечило лидирующее положение Германии в Европе: Германия вошла в первую тройку по экспорту промышленной продукции среди индустриально- развитых государств мира после США и Англии.

Фактически Людвиг Эрхард создал модель идеального рынка, в которой требования рыночной эффективности сочетались с соблюдением социальной справедливости и государственного регулирования. Претворяя в жизнь программу «Новое экономическое чудо», Людвиг Эрхард проявлял принципиальность по поводу вмешательства США во внутреннюю политику Германии. Так, известен диалог Людвига Эрхарда с послом США: посол США заявил, что его помощники считают, что Министерство экономики Германии в своей экономической политике с США допускает ошибки. На это Людвиг Эрхард ответил, что его помощники утверждают обратное, т.е. говорят, что США проводят ошибочную экономическую политику в

отношениях с Германией. Этот диалог подтверждает твердую решимость Л. Эрхарда отстаивать суверенитет своего государства.

После ухода Конрада Аденауэра в 1963-1966 гг., Эрхард стал Канцлером Германии. Экономика современной Германии, основа которой была заложена Людвигом Эрхардом, продолжает развиваться ускоренными темпами.

По мнению немецких политиков и законодателей, правовая основа развития экономики Германии обусловлена разумным применением статьи 14 Основного закона Германии (Конституции Федеративной Республики Германия), параграфы 1, 2 и 3, где наряду с государственной гарантией права частной собственности в параграфе 2 закона указано: *«Собственность обязывает. Пользование ею должно одновременно служить общему благу»*. Параграф 3 статьи 14 и статья 15 закона ограничивает право передачи собственности и право отчуждения и экспроприации земли, недров и естественных ресурсов.

Конституция Федеративной Республики Германии

Статья 14: Собственность

1. Право владения собственностью • Наследование • Экспроприация.

Имущество и право наследования гарантируется. Их содержание и пределы определяются законами.

2. Право передачи собственности

Имущество влечет за собой обязательства. Его использование должно также служить общественному благу.

3. Защита от экспроприации – Право собственности на природные ресурсы.

Экспроприация допускается только в целях общественного блага. Она может быть предписана только законом, определяющим характер и размер компенсации, или в соответствии с ним. Такая компенсация определяется путем установления справедливого равновесия между общественными интересами и интересами затронутых лиц. В случае возникновения спора о размере компенсации может потребоваться обращение в обычные суды.

Статья 15: Социализация

Земля, природные ресурсы и средства производства могут быть переданы для целей социализации в государственную собственность или другие формы общественного предприятия на основании закона, определяющего характер и размер компенсации. В отношении такой компенсации применяются «mutatis mutandis» третьего и четвертого предложения пункта 3 статьи 14.

Другое направление реструктуризации промышленных предприятий заключалось в том, что государство для сотен предприятий с физически и морально изношенным оборудованием установило для инвесторов единую стоимость – 1 DM. В течение 3–5 лет все промышленные предприятия были модернизированы.

Успех реформ в послевоенной Германии еще раз подтверждает, что синтетические, комплексные подходы к реформированию переходных экономик являются эффективными. Людвиг Эрхард создал модель социальной свободной рыночной экономики, в которой сочетались требования социальной справедливости, рыночной эффективности и государственного регулирования, успешно применяя статью 14 Основного закона Германии (Конституции Федеративной Республики Германии). Поэтому экономический строй Германии называется Социально-Рыночной Экономикой.

ЯПОНИЯ

Среди переживших экономический кризис государств особое место занимает Япония. Антикризисная экономическая политика Японии в послевоенный период (1945–1952 гг.) может служить образцом успешного выхода из социально-экономического кризиса.

Две атомные бомбы, сброшенные США на японские города Хиросима и Нагасаки в конце второй мировой войны, привели к гибели сотен тысяч мирных жителей. По основным экономическим показателям – валовому национальному продукту на душу населения и темпам промышленного производства к 1952 году японская экономика достигла довоенного

уровня. В настоящее время эта страна является одной из самых социально-экономически развитых стран в мире.

После капитуляции Японии во второй мировой войне США полностью присвоили себе ряд государственных функций в областях финансов и внешней торговли, в составлении государственного бюджета Японии и, что самое главное, ограничили деятельность законодательной власти. Последнее обеспечило США правовую базу, которая гарантировала функционирование американских монополий на территории Японии.

В течение первых двух лет оккупации Япония занимала последнее место в мире по темпам восстановления промышленного производства. Оккупационные власти США сначала заявляли, что не собираются брать на себя бремя реконструкции промышленности и всего хозяйства. В конце 1945 г. реальная зарплата составляла 13,1% довоенного уровня.

В марте 1946 г. правительство Японии приняло закон «О чрезвычайных мерах в области экономики и финансов». В августе 1946 г. при кабинете министров были созданы «Бюро экономической стабилизации» и «Комитет по регулированию цен», которые были призваны заниматься непосредственно управлением экономикой государства. В одном из писем Бюро указано: «В настоящее время в Японии еще более чем во время войны, необходимо здоровое планирование для роста производства и равномерного распределения товаров. Необходимо, чтобы Бюро стало чрезвычайным органом, способным осуществить эффективный экономический контроль».

В восстановлении экономики Японии сыграл положительную роль роспуск монополистических объединений на основании директивы «О демократизации экономической системы Японии». На ее основе правительством было объявлено о роспуске головных компаний концернов

«Мицуи», «Мицубиси», «Симитомо», и «Ясуда», а их активы были заморожены. Правительство выдало этим компаниям полную компенсацию в виде долговых обязательств, которые подлежали оплате через 10 лет. В апреле 1947 г. был принят закон о запрещении монополий и обеспечении справедливых сделок. Эти и другие меры способствовали развитию свободной конкуренции. Для стабилизации экономики Японии в 1949 г. был принят закон о контроле над валютой, в 1950 г. – закон об иностранных инвестициях, на основании которого преимущество отдавалось импорту в Японию иностранной техники и НИОКР (научно-исследовательских и опытно-конструкторских разработок).

Применялись жесткие меры по форсированию экспорта, как важного источника накопления капитала и воспроизводства ведущих отраслей

промышленности. Япония стала модернизировать методы ведения хозяйства и государственного управления. **В противном случае ей грозила участь многих стран, превратившихся в колонии технически более развитых европейских государств и США.**

Японскими исследователями были изучены самые эффективные в мире институты и методы управления в государственном аппарате, экономике, образовании и культуре. Для оказания методической помощи в Японию из высокоразвитых государств были приглашены специалисты по разработке систем, методов и контроля качества, благодаря чему спрос на отечественную продукцию в целом по стране увеличился в три раза.

Одним из главных факторов «Японского экономического чуда» явилась стройная система подготовки кадров. Кадровая политика японского государства была направлена на создание национальных кадров мирового уровня. Большое значение придавалось повышению квалификации, подбору и расстановке кадров в экономике и управлении государством. Критерием оценки квалификации кадров являлось наличие опыта прохождения следующих ступеней роста:

1. технический уровень – высококвалифицированный специалист должен соответствовать требованиям международных стандартов;
2. организационный уровень – способность получения более высоких результатов при объединении и кооперации специалистов;
3. управленческий уровень – способность получения более эффективных результатов деятельности организаторов труда специалистов;
4. институциональный уровень – наличие конкретных научных разработок и достижений в определенной отрасли народного хозяйства и в экономике в целом.

Эта система подготовки и принцип подбора кадров строго соблюдалась при их выдвижении на всех уровнях государственного управления. При этом в иерархии управленческого персонала Японии управленцы высшего звена должны были иметь навыки и признание в бизнес-обществе. Только при наличии такой системы карьерной лестницы специалист мог быть рекомендован на высшую управленческую или государственную должность. Такая система подготовки квалифицированных специалистов стала залогом высшего качества японских товаров, что обеспечило высокий рост производства (в среднем на 10 % ежегодно). Конкурентное преимущество японской продукции на мировом рынке сохранялось в течение 40

лет, после чего Япония уступила лидерство только США, а с 1993 г. также Китаю.

Японское государство придавало особое значение системе поощрений во всех звеньях и на всех уровнях организации производства, существующей в США.

Повсеместно применялась система оплаты и служебного продвижения на основании системы рейтинга. Благодаря японскому методу «перехода на новую систему» перевооружения национальной экономики и управления ею, Япония за 7 лет полностью восстановила разрушенную в результате второй мировой войны экономику страны и стала одним из пяти государств мира с высоким уровнем социально-экономического развития и благосостояния народа. Феномен «японского экономического чуда» доказал, что при ограниченных сырьевых, территориальных и других ресурсах возможно обеспечить высокий уровень развития экономики, культуры и высокое качество жизни народа. Для обобщения мирового опыта управления экономикой при Правительстве Японии были созданы специальные институты и Комиссии с привлечением в них известных ученых и специалистов страны.

Таким образом, национальная идея «японского экономического чуда», вокруг которой были сконцентрированы материальные, нематериальные, научно-технические и другие ресурсы, определила главные приоритеты индустриального развития экономики, необходимые для обеспечения общеэкономического роста и социального благосостояния японского народа.

Другие отрасли экономики – сельское хозяйство, торговля, платные услуги, туризм и т.п. – являются производными отраслями инновационно-технологичной и индустриально развитой промышленности. Японское «экономическое чудо» может служить примером стратегии социально-экономического развития и выхода из кризиса для стран, переживающих переходный период. Поэтому Япония с феодального общественного строя практически перепрыгнула в свободно-рыночные отношения развитого капитализма.

СИНГАПУР

Сингапур, официально именуемый Республикой Сингапур, является суверенным городом-государством и островной страной (он расположен на 63 островах, включая один основной остров и 62 небольших острова) в Юго-Восточной Азии. Общая площадь - 721,5 км²; численность населения - 5,7 миллионов человек). Сингапур известен как «экономический феномен XX века». Из слаборазвитой страны третьего мира эта страна за короткое время превратилась в мощное индустриальное государство с высокоразвитой рыночной экономикой и государственным регулированием. Страна занимает 5-е место по Индексу развития человеческого потенциала (ИРЧП) ООН и 3-е место в мире по объему ВВП на душу населения. По данным WEF (Всемирный экономический форум, Швейцария), она занимает второе место в мире по конкурентоспособности экономики (по состоянию на 2014 год).

Сингапур – государство с мощной внешней и внутренней торговлей. Общий объем внешней торговли (по состоянию на 2008 год) составляет 455,3 миллиарда долларов США, экспортная часть – 235,8 миллиардов долларов США. Основными экспортируемыми товарами являются: продукция электронной и электротехнической промышленности, товары народного потребления, продукты переработки натурального каучука нефтепродукты и продукция нефтеперерабатывающей промышленности.

Страна занимает высокие позиции по показателям образования, здравоохранения и продолжительности жизни. 90% домов в Сингапуре занимают владельцы. Индекс восприятия коррупции (который рассчитывается неправительственной организацией Transparency International) Сингапура равен 84 по состоянию на 2017 год (по шкале от нуля (высококоррупцированная до 100 – очень чистая), т.е. он входит в десятку наименее коррумпированных стран мира и возглавляет список азиатских стран по этому индексу.

Это государство имеет высокоразвитую электронную и судостроительную промышленность, а также мощную финансовую и банковскую систему. Валовой национальный продукт на душу населения в 2016г. составлял 52 600,60 \$. В рейтинге конкурентоспособности ВЭФ экономика Сингапура заняла в 2014 году 2-е место. В стране развито производство электроники, судостроение, сектор финансовых услуг. Ведутся масштабные исследования в области биотехнологий.

Стратегия правительства Ли Куан Ю была направлена на превращение Сингапура в центр финансовой торговли и нефтепереработки в Юго-Восточной Азии (ЮВА) с наиболее инновационной, конкурентоспособной

и динамично развивающейся экономикой. Эта цель была достигнута путем привлечения большого объема иностранных инвестиций и содействия развитию торговли и промышленности. Благоприятные условия для инвесторов были созданы за счет снижения налоговых ставок. Сингапур занимает пятое место в рейтинге налоговых систем мира. Только 4 вида импортируемых товаров подлежат налогообложению – спиртные напитки, табак, нефтепродукты и автомобили. В общей сложности в сингапурской налоговой системе насчитывается 5 налогов, из которых один – подоходный налог, а второй – налог на заработную плату. Общая налоговая ставка составляет 27,1%.

Начало перехода к рыночной системе экономики ознаменовалось борьбой с коррупцией. Для искоренения коррупции в высших эшелонах власти тогдашний премьер-министр страны Ли Куан Ю создал независимый совет под контролем правительства, который имел полномочия проводить расследования даже в отношении самих государственных чиновников, их друзей и близких родственников. По Индексу восприятия коррупции, составленному международной неправительственной организацией Transparency International, в 2017г. рейтинг Сингапура равен 84 (по столбальной шкале).

Таким образом, Премьер министр Ли Куан Ю реализовал принцип верховенства закона и равенства всех в глазах закона, включая чиновников высших эшелонов власти и их родственников.

Законодательная система страны, унаследованная от английского колониального правления, была изменена: были резко повышены зарплаты судей, на судебские должности были привлечены лучшие адвокаты страны. Были жёстко подавлены мафиозные группировки. Нарушение закона – коррупция, воровство, насилие, торговля и применение наркотиков – строго наказывалось приговорами к смертной казни.

Путем принятия таких мер и применяя эффективную стратегию социально-экономического развития, правительству Ли Куан Ю удалось всего за одно поколение создать эффективную и прозрачную систему рыночной экономики, регулируемую государством.

Подводя итог сингапурскому опыту реализации стратегии социально-экономического развития для превращения отсталой экономики страны в высокоразвитую развитую рыночную экономику, следует отметить, что регулирующая роль правительства в выработке адекватной и всеобъемлющей

стратегии социально-экономического развития и содействии процессу трансформации экономики чрезвычайно велика.

Следует отметить, что стратегия социально-экономического развития вышеуказанных государств, разработанная с целью трансформации их экономик для вхождения в мировую рыночную систему и выхода из экономического кризиса, не может быть полностью принята другими государствами в качестве эталона. Она может быть учтена как ориентир для разработки собственной социально-экономической стратегии с учетом специфических особенностей и ресурсов каждой отдельной страны.

Для создания собственной стратегии социально-экономического развития каждая страна принимает Декларацию Независимости и Конституцию. Конституция является основным правовым документом, который определяет основы политической, правовой и экономической систем государства. Во всех проанализированных нами Конституциях красной нитью проходит мысль о том, что основным представителем суверенитета является народ.

Для претворения в жизнь своего конституционного права народ часть своего суверенитета и свободы передает избранной им власти для того, чтобы она защищала народ. Власть обязана демократическим путем на правовой основе создавать социальное благосостояние народа. В случае невыполнения своих обязанностей перед народом, народ вправе свергнуть или поменять существующую власть.

КИТАЙСКАЯ НАРОДНАЯ РЕСПУБЛИКА (КНР)

Отцом китайского «экономического чуда» считается Председатель КНР Дэн Сяопин, благодаря которому при сохранении принципов централизованного планового управления государством были внедрены основы и принципы перехода экономики на рыночную систему.

Реформы Дэн Сяопина можно суммировать по четырем основным направлениям: модернизации сельского хозяйства, промышленности, науки и техники, а также армии. Дэн Сяопин утверждал, что Китай находится на начальной стадии социализма, а долг коммунистической партии – построить

так называемый «социализм с китайскими характеристиками». Благодаря такому синтезу двух экономических систем под контролем государства, Китайская Народная Республика по уровню развития экономики заняла лидирующее положение в мире.

24 октября 2017г. закончил работу XIX съезд КНР, который разработал главные направления стратегии социально-экономического развития Китая в современном глобальном мире. Среди них следует выделить следующие:

- *нам нет нужды приспосабливаться к каким-либо иностранным идеям;*
- *КНР не всегда укладывается в стиль мышления Запада;*
- *труд и высокое качество национальной продукции на основе повсеместного внедрения в экономику инновационных технологий будущего;*
- *жесткая национальная война против коррупции;*
- *внедрение понятия «мораль политического управления государством».*

Все эти стратегические приоритеты в управлении экономикой обеспечили лидирующее положение Китая в мире.

ВЕЛИКИЙ ШЕЛКОВЫЙ ПУТЬ И АРМЯНО-КИТАЙСКИЕ ОТНОШЕНИЯ

Получив в 1991 г. политическую независимость, Республика Армения приобрела право на вхождение в мировую экономическую систему и тем самым стала органической частью мировой экономики. При составлении и реализации стратегической программы социально-экономического развития Армении необходимо принять во внимание изменения и векторы развития мирового рынка как единого целого, части которого взаимообусловлены и взаимосвязаны многочисленными нитями.

Имея тесные дружественные взаимоотношения с Россией и стремясь к еще большему углублению этих отношений (какими бы мотивами ни была продиктована необходимость такого тесного сотрудничества – экономическими, государственной безопасности и др.), Армения для вхождения в систему мирового рынка имеет, по сути три основные альтернативы:

1. Войти в состав Евросоюза и на Западный рынок, для чего Армения пока не имеет конкурентного преимущества, материальной базы, товаров, удовлетворяющих требованиям этого рынка и соответствующих его стандартам, реальной возможности занять на этом рынке устойчивую нишу.
2. Связать перспективу социально-экономического развития РА в основном с рынком Таможенного Союза, в том числе России.
3. Параллельно с Россией и Таможенным Союзом найти новые возможные векторы развития экономического сотрудничества, опираясь на традиционные исторические связи.

В качестве таких направлений на современном этапе может рассматриваться развитие экономических взаимоотношений Армении с Ираном и Китаем. Такие отношения не противоречат, а наоборот, **дополняют ориентацию к рынкам России и Таможенного союза как в экономическом, так и геополитическом плане.**

Развитие таких связей обеспечит экономике Армении возможность определенной диверсификации тем более, что с этими двумя странами Армения имеет тысячелетнюю историю традиционно-активных торговых отношений.

Развитие экономических отношений Армении с Ираном несколько затруднено из-за не столь благоприятных и напряженных отношений между Ираном и Западом, которые особенно обострились в связи с ядерной программой Ирана. Однако, в плане отношений с Китаем такие сложности отсутствуют. На протяжении многих веков – в период существования Великого Шелкового Пути, Армения имела активные торговые связи с Китаем и внесла большой вклад в становление Великого Шелкового Пути.

Великий Шелковый Путь берет свое начало из китайского города Сиан, откуда он разветвлялся по двум направлениям – на Север и на Юг. Китайцы называли свою страну Чжун Гуо, что означает «Центр и Вселенная». Китай известен в мировой цивилизации как родина шелка, бумаги, пороха и чая. Великая Китайская стена является одной из семи чудес света. Она по сей день сохранилась в своем первоначальном виде. Кстати, принцип построения Китайской стены широко использовался древними армянскими строителями. Торговля по Великому Шелковому Пути началась во II веке до н.э., в эпоху императора У-ди. Его приближенный Джан Цянь предложил императору вывозить из страны шелк и обменивать его на лошадей, фрукты, вино и другие товары.

В условиях азиатской жары шелк был удобным и красивым товаром, благодаря чему имел повышенный спрос. Кроме шелка из Китая вывозился фарфор, металлическая посуда, рис, чай, средства косметики и т.д., а из Азии и Кавказа в Китай ввозились кони, военное обмундирование, золото, серебро, полудрагоценные металлы, кожа, шерсть, изделия из хлопка, львы, тигры, охотничьи собаки и т.д.

Великий Шелковый Путь дал мощный импульс армянской торговле: выросли объемы товарооборота, расширились границы рынка. Армянский Царь царей Арташес на собственные средства построил широкую дорогу, ведущую в столицу Армении – Арташат, и назвал ее «Царской дорогой».

В караванах армянских купцов насчитывалось до 200 верблюдов. Караваны, как правило, имели сопровождающих в лице вооруженных отрядов, обеспечивающих безопасность в пути. Среди сопровождающих были также служители церкви, певцы, повара, врачи, мастеровые и другой обслуживающий персонал. Процесс обмена и полной реализации товара иногда длился по нескольку месяцев. Армянские купцы вели деловые переговоры за столом угощений, что давало им «конкурентное преимущество» при продаже своих товаров и покупке новых.

Процесс обмена и полной реализации товаров иногда длился долго. С целью обеспечения бесперебойной торговли купцы возвращались за новыми партиями товаров, а часть сопровождающего персонала оставалась на рынках и в целях получения дополнительного дохода основывала на местах свой «малый бизнес». Эти армянские купцы усваивали местные традиции и привычки, язык местного населения, создавали семьи, строили новые поселения со своей инфраструктурой – школами, храмами, больницами и т.д. Они основывали типографии и издавали печатную продукцию – газеты, книги и т.д. В книге армянского историка Мовсеса Хоренаци «История Армении» (5 век н.э.) отмечается, что армяне строили в Китае армянские церкви и распространяли христианство среди китайцев.

Тысячелетняя история армяно-китайских отношений наложила свой отпечаток на различные сферы жизнедеятельности этих двух древнейших народов – экономическую, культурную, национальную и др. Так, этимология многих слов армянского языка связана с Китаем. Например, в синониме армянского слова «красивый» (чнашхарик) присутствует элемент «Китай». В корне армянского слова «ченапаки», обозначающего «фарфор», также присутствует название «Китай»: это слово дословно означает «китайское стекло». Китайское понятие «сиао кан», которое означает «общество людей со средним достатком», очень созвучно армянской поговорке: «тот, кто не довольствуется малым, не достигнет многого».

Две царские династии в Армении – династия Мамиконянов и династия Орбелянов, имеют китайское происхождение. Первый перевод Евангелия на китайский язык был сделан армянским церковнослужителем и учителем китайского языка, жителем из Кантона – Ованесом Казаряном, при этом спонсорами перевода были армянские купцы.

Армяно-китайские отношения воспевались в песнях, о них писались художественные произведения, одним из которых является поэма «Фархад и Ширин» известного средневекового узбекского поэта Алишера Навои. Поэма посвящена истории любви китайского богатыря – наследника китайской царской династии Фархада к армянской красавице Ширин. Во имя своей любви Фархад проложил дорогу через горный хребет, построил фонтаны и прекрасный дворец, украшенный скульптурами, и все это подарил своей возлюбленной Ширин. Эта поэма переведена на многие языки мира.

Армяно-китайские отношения и в настоящее время являются предметом изучения со стороны армянских ученых. Так, в 2011 году Институт Востоковедения Национальной Академии Наук Республики Армения организовал международный форум «Цивилизационный вклад Армении в историю Большого Шелкового Пути». В рамках форума были рассмотрены вопросы армяно-китайского цивилизационного взаимопроникновения культур.

Об армяно-китайских отношениях начиная с IV века н.э. по настоящее время издано множество научных трудов, документальные подтверждения об этих трудах хранятся в Институте древних рукописей им. М.Маштоца – Матенадаране.

Следует отметить, что знаменитая немецкая организация «Макспланк» и преподаватель Оксфордского университета Гарет Геленталь в 2014 г. провели научное исследование и представили интерактивную карту мира, на которой были отмечены генетические связи, существующие между народами, проживающими в различных странах мира.

Согласно данным этого исследования, армянский ген в китайском генофонде составляет 3,9%, в то время, как ген соседей – японцев составляет 0,6%. Согласно тому же источнику, армянский ген присутствует в генофонде 33 наций мира, в том числе в генофонде лезгин (13,8%), грузин (12,4%), турок (9,9%), иранцев (7,5%) и т.д.

Великий Шелковый путь играл большую роль в процессе формирования религиозных, экономических, бытовых, культурных взаимоотношений между государствами и нациями и способствовал процессу взаимопроникновения

культур и ценностей различных цивилизаций. Примечателен тот факт, что все те страны, через которые проходил ВШП, в обязательном порядке обеспечивали безопасность купцов и их товаров, независимо от их религиозной или расовой принадлежности.

Однако, впоследствии английская компания Ост-Индия, желая захватить китайский рынок, привезла в Китай и распространила там большую партию опиума, и тем самым в течение более 200 лет продержала страну в рабской зависимости от себя. В результате варварских нашествий Великий Шелковый Путь в XV веке перестал функционировать.

ПОЛИТИКА ОКЕАНИЧЕСКИХ ГОСУДАРСТВ В ОТНОШЕНИИ ЕВРАЗИЙСКОЙ ОСИ

В начале XX столетия, с целью захвата источников дешевого сырья и новых рынков, океанические государства – США и Англия, переживающие бурное экономическое развитие, попытались захватить богатые природными ресурсами страны Евразии. С этой целью в конце XIX – начале XX века этими странами были проведены специальные исследования экономического развития России и стран Евразийской оси.

Русский экономист Владимир Ульянов (Ленин) в своей книге «Развитие капитализма в России» и английский экономист Зельфорд Маккиндер в труде

«Географический стержень истории» представили свою оценку экономического потенциала этих районов. В вышеназванном труде В.И. Ленин отмечал, что по уровню централизации капитала и концентрации производства Россия того времени занимает ведущее место в Европе, а Германия своим технологическим потенциалом может опередить Англию, и, объединившись с Россией, в ближайшем будущем поглотить Англию и, объединившись с Россией, в ближайшем будущем поглотить Англию в конкурентной борьбе на европейском рынке.

З. Маккиндер в своем труде «Географический стержень истории» отмечает, что в европейском стержне, который простирается от Европы до Китая, размещено 30–35% человеческих и природных ресурсов мира. Этот автор считает, что центральная роль в этом стержне принадлежит России, и тот, кто будет господствовать над Россией, будет владеть всем Евразийским

стержнем, а владеющий Евразийским стержнем станет господствовать над всем миром.

Перспектива, намеченная в умозаключениях З. Маккиндера, содержала в себе смертельный вызов для США и Англии. С целью предотвращения исполнения этого прогноза океанические страны приняли главную стратегическую программу века. Англия, в руках которой в то время находилось 25% всего мирового рынка, имела богатый опыт в вопросе преодоления противоречий экономическими методами.

В 1928 г. в США начался самый крупный в капиталистическом мире кризис, так называемая Великая депрессия. Для выхода из депрессии англо-американский финансовый капитал перешел к следующему этапу на пути к завоеванию евразийского рынка. Целью данного этапа стало создание между двумя крупными государствами – Россией и Германией, военного столкновения, что привело бы к экономическому ослаблению обеих стран и их последующей экономической зависимости от океанических государств.

В 1933 году австрийский художник-неудачник, впоследствии политический шизофреник Адольф Шикльгрубер принимает немецкое гражданство и через некоторое время становится лидером нацизма – под именем Адольф Гитлер. Целью нацизма было достижение мирового господства, но первоочередной задачей являлся захват России и овладение ее огромными природными ресурсами. Англия и США способствовали осуществлению программы перевода экономики Германии на военные рельсы, оказывая ей финансовую помощь и научно-техническую поддержку. Такую же поддержку США и Англия оказывали и Союзу Советских Социалистических Республик (СССР) в ходе Второй мировой войны при переводе экономики этой страны на военные рельсы.

Со стороны океанических государств в России и Германии последовательно и целенаправленно проводилась политика идеологической вражды, и в 1941–1945 гг. самые мощные государства Европы оказались в состоянии войны друг с другом. В эту войну было втянуто около 1,5 млрд человек со всего мира.

США, имевшие после кризиса 1928–1933 гг. огромные государственные долги, а также Англия, получившая в ходе войны огромные финансовые прибыли, за счет стран Европы и других стран мира пополнили свою государственную казну. Воевавшие друг с другом Германия и СССР получили разрушенную экономику и десятки миллионов человеческих жертв.

Политическая оценка этих событий является прерогативой политологов; что касается экономического анализа результатов военного столкновения

между национально-социалистической Германией и коммунистическим СССР, то следует отметить, что вторая мировая война была в интересах мировой финансовой империи, для которой сотни миллионов человеческих жизней не представляли никакой ценности.

Таким образом, идеи человеческой цивилизации – социализм и коммунизм после революции 1917 года фактически были искажены. Установление диктатуры пролетариата породило в стране террор, голод и гражданскую войну.

В российском обществе были заложены семена классовой ненависти, и стал действовать принцип «кто не с нами, тот – против нас». До Второй мировой войны от голода и в ссылках погибли десятки миллионов людей, а огромное число представителей интеллигенции эмигрировало в США и Европу, став там серьезным фактором развития экономики (мощному развитию подводного флота, авиации и экономики в целом США обязаны изгнанным из России всемирно известным ученым И.И. Сикорскому, Леонтьеву, Кантаровичу и многим другим).

В результате установления диктатуры пролетариата полностью были ликвидированы рыночные отношения и рыночные механизмы. Тотальная ликвидация частной собственности фактически привела к уничтожению реальных предпосылок развития экономики страны. Процесс осуществления искаженной идеологии имел самоуничтожающую силу: как показал дальнейший ход истории, СССР, будучи ядерной державой, просуществовав 70 лет, в результате экономической несостоятельности распался без единого выстрела.

В течение того же исторического периода Китай, который являлся одним из самых мощных государств социалистического лагеря, правильно оценив роль частной собственности и рынка, своевременно реализовал идею «социалистического рынка», максимально эффективно используя накопленный за предыдущие годы экономический потенциал и национальные ценности, и на базе частной собственности развил мелкое, среднее и крупное предпринимательство, реорганизовал свою экономику. Сохранив созданный в годы социализма экономический потенциал, внедрил новейшие наукоемкие технологии, прогрессивные принципы и методы международного менеджмента, Китай уверенно вошел в систему мирового рынка и за исторически короткое время стал одним из его лидеров. Современный Китай по объему производства промышленных товаров и уровню потребления в расчете на душу населения занимает первое место в мире. Сегодня Китай реанимирует также свой крупный исторический

потенциал – всемирно известный Великий Шелковый Путь, который являлся самой глобальной международной культурой своего времени и до сих пор не потерял своей прежней экономической привлекательности.

Современный Китай, в сотрудничестве с Россией, Индией и государствами Азии, используя в качестве прототипа веками имевший признание Великий Шелковый Путь, в условиях современных исторических событий создает Евразийскую ось, которая реально может стать мощным экономическим заслоном против интервенции и финансовой империи Океанических государств.

Таким образом, **Евразийская ось в третьем тысячелетии может стать новым эпицентром стратегии социально-экономического развития мира.** В действительности, в конце XX века, после развала СССР, Китай стал первой страной, которая вовремя оценив приоритетную роль частной собственности в деле социально-экономического развития страны, осталась верной линии управления страной по социалистическим принципам, и не нанося ощутимых потерь своей экономике, руководствуясь принципами китайской мудрости, перевела экономическое развитие страны на рыночные рельсы.

Таким образом, одним из чудес света является не только Великая Китайская стена, но и сам Китай со своей непрерывной государственностью и современной государственной политикой.

Россия в настоящее время также осуществляет активную политику усиления национальной государственности и с успехом интегрируется в систему мирового рынка. В современной рыночной конкуренции Россия и Китай, используя свой природный, технологический, коммуникационный и демографический потенциал, создали Евразийский союз, одним из членов которого может являться Армения.

Китайская национальная программа может своим экономическим и политическим значением гармонизировать с Евразийской осью и стать ее органической частью. Реализация этой программы в ближайшем будущем даст возможность этим двум государствам и присоединившимся к ним другим государствам приобрести в международной рыночной конкуренции полноценную экономическую и политическую независимость и более сильные гарантии стабильного социально-экономического развития.

Восстановление Великого Шелкового Пути откроет для находящейся в блокаде Армении новые и серьезные перспективы для развития всех отраслей экономики. Армяно-китайские торговые и иные разносторонние

отношения в этих новых условиях можно взаимовыгодно развивать с учетом тысячелетнего положительного опыта. Интегрируясь в китайско-российский Евразийский союз, Армения получит возможность использовать передовой опыт этих стран, расширить свои торговые отношения, что может стать одним из важнейших путей выхода из нынешнего социально-экономического кризиса.

АРМЕНИЯ

КРАТКИЙ ИСТОРИЧЕСКИЙ ЭКСКУРС

2 800 лет тому назад царь Аргишти, сын Менуа, обосновал крепость Эребуни (ныне район г. Еревана), также известную как Arin Berd (что означает «Кровавая Крепость»). Крепость находится на высоте 1,017 метров (3,337 футов) над уровнем моря). Подтверждением этого события явилась надпись, высеченная клинописью на базальтовом камне, найденном во время археологических раскопок крепости Эребуни. Этот артефакт является паспортом древней столицы Армении. Однако, история государства Армения насчитывает более шести тысяч лет, что подтверждается археологическими находками, обнаруженными во время раскопок на территории исторической Армении.

Для армянского народа гора Арарат (малый Арарат и большой Арарат) всегда была символом Родины и армянской государственности. Об Арарате писали такие известные люди, как Месроп Маштоц (5 век н.э.), А.С. Пушкин, О. Туманян, А. Исаакян, В. Брюсов, П. Севак, О. Шираз, Католикос всех армян Вазген I; великий маринист И.Айвазовский написал знаменитую картину

«Арарат». Согласно Библии, Ноев Ковчег после Великого Потопа остановился на самой высокой горе Планеты Земля. Гору Арарат называли «Границей двух цивилизаций» (до потопа и после потопа). Однако для армянской нации и армянской государственности гора Арарат символизирует два гигантских колокола, опущенных Богом на Землю. Они постоянно звонят и напоминают народам и государствам о том, что эта земля является исторической территорией государства Армения, на которой жили, живут и будут жить армяне.

В районе Вайоц дзор, недалеко от города Егегнадзор, в так называемом Птичьем гнезде найдены винные погреба с множеством глиняных карасов, а также самая древняя на планете Земля «обувь», сшитая из кожи, которая выставлена в Государственном музее истории Армении, и окаменевшие останки человеческого мозга, возраст которых, по свидетельству ученых, составляет более шести тысяч лет. В районе Гориса найдены фрагменты древнейшей обсерватории, что свидетельствует об уровне познаний древних армян в области астрономии. На древнейшей карте мира Семиона Агатского (XXIV век до н.э.) на камне высечена карта Армении, одного из

четырёх древнейших государств того времени; на главной арке Римского Колизея написано латиницей слово «ARMENIA».

Доисторическая Армения имела развитую систему власти в управлении экономикой и государством. В Государственном историческом музее Армении в г. Ереване сохранилась высеченная по приказу царя каменная стела, артефакт, найденный во время археологических раскопок в районе Сюник (Армения). В эпоху Царя Арташеса I (189-160 гг. до н.э.) стела служила указателем границ территорий отдельных землевладений. Каждый землевладелец был обязан прорыть на своей земле каналы, проложить дороги и другие коммуникации, необходимые для обработки земли.

Передача земель в виде дара другому лицу без ведома Царя была строго запрещена и жестоко наказывалась. Благодаря этому закону Царя Арташеса, на территории его царства были проведены тысячи каналов и построено множество благоустроенных дорог. В летописях есть упоминание о том, что один из землевладельцев подарил своей возлюбленной часть своего земельного участка. Узнав об этом, Царь Арташес I велел повесить землевладельца за ноги на подаренной им территории.

Царь издал указ о том, что землевладелец имеет право подарить другому лицу только урожай, выращенный на земле, а не землю. Согласно этому указу Арташеса I, право собственности на землю должно было служить на благо народа и поколений. Этот принцип Царя Арташеса I **в отношении собственности соответствовал существовавшему в то время принципу права Римской империи** о том, что высшим законом владения на землю является «благо народа», а не только право на частную собственность.

Слава Царя Арташеса I получила признание в соседних с Арменией государствах, особенно в Римской Империи. Армянскому царю был присвоен почетный титул «Благой», в народе он был известен как «Владыка справедливости». Благодаря мудрому правлению Арташеса I, Армения имела развитую экономику и вела активную торговлю как с Севером и Югом, так и с Западом и Востоком. Практически стела Арташеса I имела силу «Закона о собственности» в истории права и Армянской государственности.

Делимитационные камни царя Арташеса I, найденные в Сюнике (Армения). Государственный музей истории Армении. Ереван

Законность и справедливость являлись основой благосостояния и мощи царства Армении в эпоху Царя Арташеса I, которого народ называл «Царем Царей». Сохраняя традиции управления государством, внук Арташеса I, Тигран Великий (95 – 55 гг. до н. э.), приумножил славу Великой Армении. Народы Армении и соседних государств называли Тиграна Великого, также как и его деда, «Царем Царей».

В истории государства Армения особое значение придавалось гражданскому праву. В средние века, один из виднейших представителей армянского Возрождения, мыслитель, баснописец, богослов и священник Мхитар Гош составил судебник для своего народа. Этот правовой труд, известный ныне как «Судебник Мхитара Гоша» или «Армянский судебник» (1184 г.) стал первым памятником светского права у армян. В «Судебнике» отражены правовые нормы средневековой Армении, он стал основой правовой традиции армян как в самой Армении, так и в диаспоре. Мхитар Гош мечтал о восстановлении армянской государственности, полагая, что церковь и государство – это два основных столпа, на которых держится общество и каждый человек обладает «естественным правом», которое трактуется Мхитар Гошем как выражение божественного разума в человеке.

Впервые Судебник получил статус обязательного закона в Киликийской Армении. В течение многих столетий «Судебник» использовался не только в Армении и Киликийском армянском царстве, но и в армянских диаспорах – в Польше, России (Крым, Астрахань), Грузии, Индии. Грузинский князь Захария назначил Мхитара Гоша своим советником. В XVI в. Судебник Мхитара Гоша был принят Польским Королем Сигизмундом I для судейства в армянских диаспорах в городах Львов и Каменец-Подольск. Основные положения правовых норм Судебника Мхитара Гоша вошли в Конституцию Польши, принятую 3 мая 1791 года. Следует отметить, что г. Каменец-Подольск, расположенный на берегу реки Углич, по своему географическому положению напоминает древнюю столицу Армении Ани. Армянскую Апостольскую Церковь в г. Каменец-Подольске называли европейским Святым Эчмиадзином. В этой церкви служба проходила в соответствии с канонами Армянской Апостольской Церкви на армянском языке.

Современники сравнивали Мхитара Гоша с великими баснописцами Эзопом, Лафонтеном и с известным оратором и цивилистом эпохи Римской Империи Цицероном. В своих баснях Мхитар Гош в форме аллегорий прославлял честность и справедливость и порицал обманщиков

и нечестных правителей. Басни Мхитара Гоша призывали народ к объединению в борьбе за защиту Родины.

Судебник Мхитар Гоша хранится в Матенадаране, музее древних рукописей в г. Ереване.

Вплоть до позднего Средневековья польская армянская диаспора принимала активное участие в общественной жизни Польши. Первым министром образования Польши того времени был Тодорович (Торосян), братья Эминеску (Эминяны) были известными деятелями культуры: Джордж Эминеску был классиком польской литературы, а Андре Эминеску – одним из основоположников польской классической музыки. Армянские кутерье, живущие в Польше, оказывали влияние на польскую моду; торговая биржа Каменец-Подольска была ведущей биржей в Европе; европейские биржи ориентировались на цены, установленные этой биржей.

В Арцахе и Утике в условиях существования армянской государственности необходимо было иметь юридические нормы регулирования общественной жизни. Первым создателем свода законов стал Давид Алавкаворди, который родился, жил и творил в Гандзаке в первой половине XII века. Свод законов состоял из 97 канонов, из коих 91 канон был посвящен регулированию семьи и быта. Каноны Давида Алавкаворди явились первоисточниками для истории правовой и общественно-политической мысли Армении.

Таким образом, в истории армянской государственности с древнейших времен существовали традиции справедливого законодательства и правопорядка. В эпоху Античности и Средневековья в Армянском государстве главенствующая роль принадлежала законам, регулирующим социально-экономические отношения между властью и обществом.

После восстановления государственности в 1918 году самым трагическим событием для армянского народа и государства стал Московский Договор от 16 марта 1921 года между никем не признанной Российской Советской Федеративной Социалистической Республикой и правительством Кемалевской Турции.

Согласно этому позорному для России и Турции и кабальному для Армении «Договору о дружбе и братстве между РСФСР и Турцией», без согласия Армении исторические армянские области Нахиджевана и Карабаха были переданы турецкому Азербайджану как автономные территории.

Турция получила от России 10 млн. российских золотых рублей; в Турцию были командированы российские военные специалисты и снаряжение: 33 тысячи винтовок, 327 пулеметов, 56 артиллерийских орудий и сотни тысяч патронов.

Турция не преминула использовать это оружие для организации нового геноцида армянского народа, теперь уже на территории бывшей Российской Империи.

По требованию Турции Советская власть арестовала, сослала в ссылку и расстреляла генералов, солдат, ополченцев, участвовавших в битве под Сардарapatом, недалеко от Эчмиадзина. Один из руководителей Сардарapatской битвы генерал Погосбек Пирумов, сбежавший из ссылки в г. Ереван, рассказал о жестоких пытках и расправе с участниками битвы, после чего покончил с собой. Московский договор 1921 г. явился очередным примером лживости международной дипломатии, заявляющей об оказании дружественной помощи армянскому народу в решении «армянского вопроса».

Главная цель Московского договора от 16 марта 1921 г. была направлена на ликвидацию Севрского договора от 8 августа 1920 г., подписанного руководителями тридцати европейских государств, в том числе Турции, России, Армении и США. Согласно Севрскому Договору, Турция должна была передать 150 000 кв. км. исторической армянской территории вновь созданному армянскому государству.

Условия договора взбудоражили националистические чувства среди турков. Лица, подписавшие договор, были лишены гражданства Мустафы Кемалю Ататюрка. В новом договоре, который был заключен в Лозанне в 1923 году, турецкий суверенитет был сохранен путем создания Турецкой Республики.

Осуществление Севрского договора означало бы начало окончательной ликвидации Османской Турецкой Империи, так как на Черноморской и Дарданельской оси могла появиться новая мощная сила, которая впоследствии могла бы представлять реальную угрозу для великих держав того времени. В перспективе альянс Армении с Россией мог ликвидировать гегемонию Англии и США на европейском континенте. Поэтому все великие державы – участники Севрского Договора, опасаясь дальнейшего усиления Российско-Армянского союза, всячески препятствовали воплощению в жизнь Севрского Договора.

Российская Советская Федеративная Социалистическая Республика не была участником договора, так как в 1918 году она заключила Брест-Литовский договор с Османской империей. В этом договоре, по настоянию великого визиря Мехмеда Талаат-паши, Османская империя вернула себе земли, захваченные Российской империей в русско-турецкой войне (1877–1878 гг.), в частности, Ардахан, Карс и Батуми.

28 мая 1918 года в Армении после почти пяти с половиной веков (1375–1918 гг.) отсутствия государственности (в 1375 году пало последнее армянское государство – Киликийское царство) была вновь создана Армянская Республика.

28 мая 2018 г. все армяне мира и дружественные им народы отмечали 100-летие создания армянской государственности. Армянский народ благодаря своему трудолюбию и предприимчивости, по свидетельству многих ученых и политиков мира, является мощным фактором человеческой цивилизации. В летопись армянской государственности эта дата вписана золотыми буквами как дата создания суверенного, демократического, социального, правового государства на одной части исторической территории Армении. Две исторические даты – 26 мая 451 г. и 28 мая 1918 г. известны тем, что в обоих случаях стоял вопрос о существовании армянской нации. В обоих случаях национальная цель была достигнута благодаря единству «власти» и «общества», которые выступали как одно единое целое. Армянская нация в эти судьбоносные периоды выстояла перед злейшим врагом, потому что сила и талант руководства и героизм народа были полностью подчинены достижению всеобщей цели – защите отечества и сохранению армянской идентичности.

АРМЯНСКАЯ АПОСТОЛЬСКАЯ ЦЕРКОВЬ

Поскольку с 1375 г. до 1918 г. Армения не имела государственности, роль «субъекта международного права» фактически выполняла Армянская Апостольская Церковь. Она для завоевателей являлась единственным сборателем налогов и основным налогоплательщиком.

Руководство СССР последовательно осуществляло политику отделения церкви от государства: молодое поколение воспитывалось в духе классовой ненависти к религии, интенсивно пропагандировалась идеология научного атеизма. После установления Советской власти конфисковывалось имущество церкви, а церковнослужителей арестовывали и расстреливали. Так, в резиденции Католикоса Армянской Апостольской церкви в Св. Эчмиадзине в ночь с 5-го на 6-ое апреля 1938 г. был задушен Патриарх Армянской Апостольской церкви Хорен I (в миру Мурадханян). По официальной версии, смерть Патриарха Хорена I наступила в результате инфаркта, хотя фактически он был задушен сотрудниками НКВД. Все

сокровища Св. Эчмиадзина, хранящиеся в течение многих веков в резиденции Патриарха, были разграблены.

После убийства Патриарха Хорена I Армянская Апостольская Церковь пережила очередное потрясение: в Св. Эчмиадзине хранится Решение ЦК КП Армении с подписью Первого секретаря Г. Арутюнова о закрытии Армянской Апостольской Церкви в Св. Эчмиадзине, которое так и не было исполнено благодаря Патриарху Армянской Апостольской церкви (1945–1954 гг.) Геворгу VI (в миру Геворг Чорекчян). Во время Великой отечественной войны Геворгом Чорекчяном с согласия Иосифа Сталина и при активном участии армянской Диаспоры был создан фонд помощи Советской армии. На средства фонда была направлена на фронт танковая дивизия им. Генерала Баграмяна. Таким образом, Армянская Апостольская Церковь сыграла немаловажную роль в сохранении армянской государственности.

АРМЯНСКАЯ ДИАСПОРА

Стратегию социально-экономического развития Армении необходимо разработать с учетом фактора Армянской Диаспоры. Численность населения Армянской Диаспоры, по разным подсчетам, составляет 8 – 10 млн. человек или 65–80% всего армянского населения в мире.

Как было отмечено выше, в Армении проживает около 3 миллионов человек, т.е. менее трети армянского населения в мире; 150 тыс. человек – в де-факто независимой Республике Арцах (Нагорный Карабах) и 120 тыс. человек – в Джавахкском районе соседней Грузии. Наибольшее количество армян (по данным 2018 года) проживает в Российской Федерации (около 3 млн. армян), в США (около 1 млн. армян), во Франции (более 600000 армян). Армянские общины активны также в Аргентине, Ливане, Сирии, Иране, Турции, Канаде, Украине, Греции и Австралии.

Законодательство Республики Армения предусматривает отдельный статус в Конституции (Статья 19) по отношению к Диаспоре. Эта статья состоит из двух абзацев:

1. Республика Армения осуществляет с армянской Диаспорой политику, направленную на развитие всесторонних связей и сохранение армянства, содействует репатриации.

2. Республика Армения на основе международного права содействует сохранению армянского языка, армянских исторических и культурных ценностей, развитию армянской образовательной и культурной жизни в других государствах. В этих двух абзацах не упоминается экономическая роль Армянской Диаспоры в развитии социально-экономической политики Армении.

В официальном обращении Премьер Министра Армении от 27 февраля 2017 г. к армянской Диаспоре в связи с шестым форумом Армянской Диаспоры указано: «Армянская Диаспора является второй половиной армянского государства. Армянская Диаспора является преимуществом для Армении. Армянская Диаспора обладает мощным потенциалом в мировой науке, бизнесе, передовой системой управления разных сфер мировой экономики и т.д.».

Такое заявление Премьер Министра вселяет уверенность и желание оказывать помощь в социально-экономическом развитии Республики Армения. В действительности в Конституции Армении отсутствует закон или система законодательных актов, являющихся основанием для осуществления инвестиций в экономику Армении.

Отношение к собственности граждан Республики Армения и армян Диаспоры существенно различается. Если граждане Республики Армения считают себя полноценными хозяевами своей Родины, как показали последние события и качественные изменения в стране, то у армян, проживающих в Диаспоре, есть только одна идея: «Быть частью Родины». Очевидно, что самым выгодным источником инвестиций для стратегического развития экономики республики является капитал Армянской Диаспоры. Преимущество инвестиций со стороны Армянской Диаспоры заключается в том, что при благоприятных условиях до 100% полученной прибыли может оставаться в Республике Армения и участвовать в развитии её экономики. Между тем, прибыль от прямых инвестиций зарубежных компаний переводится из Республики в банки иностранных государств.

Иностранные финансовые структуры являются, как и во всех других цивилизованных странах, законным механизмом извлечения прибыли, полученной в Республике Армения. Важно при этом, чтобы баланс инвестиционного капитала и внешних трансакций был положительным. В этом случае Армения сможет укрепить свою

экономическую и политическую независимость от иностранного капитала.

Инвестиции капитала требуют гарантий со стороны государства на всех этапах трансакции капитала. Однако, в Конституции Республики Армения во всех трех ветвях власти отсутствуют институциональные структуры или наблюдательные организации по поддержке и контролю инвестиций со стороны Армянской Диаспоры. При этом руководитель Министерства Диаспоры Армении должен иметь реальные полномочия и занимать пост одного из первых заместителей премьер-министра Республики. Институциональные структуры или специальные комиссии, представляющие интересы армянской Диаспоры, должны быть созданы при Правительстве, Национальном собрании и в системе судебной власти Республики Армения.

Стратегия социально-экономического развития Республики Армения должна быть разработана на основе и с учетом научно-обоснованного плана развития отдельных регионов республики, с соблюдением требований законов рыночной экономики и государственного регулирования на конкретный период времени (1, 3, 5, 10, 15, 20 лет).

Подписание 25 ноября 2017г. в Брюсселе «Соглашения о всеобъемлющем и расширенном партнерстве и сотрудничестве между Республикой Армения и Европейским Союзом (ЕС)» позволило Армении на качественно новом уровне войти в европейское рыночное пространство, что, в свою очередь, будет способствовать повышению социально-экономического роста Республики Армения. Данный краткий исторический экскурс свидетельствует о том, что еще до нашей эры, в эпоху царствования Арташеса I (II век до н.э.) в отношении прав и ответственности на частную собственность существовало адекватное представление о роли собственности в создании социального благосостояния народа и значения собственности в управлении государством. Исходя из вышеизложенного, следует сделать следующие выводы:

- закон для власти, будь то монархическая, тоталитарно-командная или демократическая власть, имеет первостепенное значение; право на владение, использование общественной, национальной и /или государственной собственности не является основанием для ее нецелевого использования, а также для ее полного или частичного отчуждения; право на владение, использование, а также отчуждение собственности, являющейся общенациональной ценностью, в

обязательном порядке подразумевает адекватные обязательства и ответственность;

- нарушение права владения, использования и отчуждения национальной или государственной собственности должно строго наказываться законом государства.

НЕЗАВИСИМАЯ РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ

Армянский народ проживает на территории Республики Армения (29,8 тыс кв. км), численность населения около 3 млн. человек; население непризнанной Республики Арцах (Нагорном Карабахе) составляет около 150 тысяч человек, территория Республики Арцах около 12 тыс кв. км; численность проживающих в армянской Диаспоре (в 150 - 170 странах мира), по разным оценкам, составляет 8 - 10 млн. человек.

Для восстановления исторической справедливости и создания сильного и стабильного армянского государства Правительство и народ Республики Армения и Арцаха совместно с Армянской Диаспорой должны объединить свои усилия с тем, чтобы требовать от Турции не только признания Геноцида 1915 г., но и денонсации Московского Договора от 16 марта 1921 года.

После распада СССР Армения вновь приобрела государственную независимость на основе Декларации суверенитета 1990 г. и Конституций 1995 г. и 2015 г. Согласно этим основополагающим документам, Республика Армения отказалась от централизованно плановой системы управления экономикой и избрала путь либерально-демократического развития и управления экономикой, не имея для этого никакого опыта и навыков в организации и управлении хозяйством, что подтверждается исследованием, проведенным ООН.

В результате отсутствия разработанной программы и стратегии социально-экономического развития, Армения оказалась в состоянии перманентного экономического кризиса. Главным недостатком действующей власти того времени являлось отсутствие программы трансформации и реструктуризации всех отраслей экономики. При наличии такой программы Республика Армения смогла бы войти в мировую рыночную систему. В сфере внешней торговли Армении не следовало проводить политику

«открытых дверей». В сложившейся ситуации международный финансовый и промышленный капитал беспрепятственно овладел внутренним рынком Армении и стал диктовать свою экономическую политику. В результате, промышленные предприятия республики из-за неконкурентоспособности их продукции были закрыты. Руководству Республики Армения не удалось вывести страну из кризиса до сих пор.

Как было отмечено выше, за 28 лет суверенитета страны Правительство Армении не разработало ряд необходимых национальных Программ для переориентации экономики. За это время в стране сменилось 15 правительств. Как показывает опыт государств, преодолевших экономический кризис, одной из причин кризиса являлось отсутствие законодательной базы для создания и развития системы рыночной экономики.

Ниже рассматриваются некоторые законы, связанные с разработкой стратегии социально-экономического развития Республики Армения в период с 1990 по 2020 гг.

Согласно данным специального авторского исследования, годовой объем теневой экономики в Республике Армения составляет около 30% ВВП или 3 млрд. долларов США. Особое место в теневой экономике занимает производство и реализация товаров со стороны крупного бизнеса. Деятельность теневого бизнеса осуществляется следующим образом: на партию товаров выписываются два счета – один счет (50% стоимости партии товара) для перечисления на счет производителя; второй счет (50% стоимости) для перечисления на зарубежный счет производителя. Такая ситуация имеет два отрицательных последствия:

1. местный производитель не доверяет местным банкам;
2. часть доходов, которые хранятся в зарубежных банках, не принимает участия в инвестиционных программах экономики Республики Армения.

Высшей степенью развития теневой экономики является сращивание интересов олигархов с официальными структурами.

Таким образом, теневая экономика является нелегальным бизнесом, по отношению к которому государство не применяет законы Конституции.

Основой высокого уровня социально-экономического развития страны и государственной безопасности является национальная промышленность. Объем промышленной продукции в общем объеме ВВП занимает третье место после продукции сельского хозяйства, торговли и услуг. Экономика Республики Армения имеет потребительское направление.

Приостановление деятельности промышленных предприятий усилило социальное напряжение в стране в целом, в особенности, в зоне землетрясения. Так, например, в городе Гюмри на заводе «Карат Машина» в 1988 г. работали 800 человек. Усилиями персонала завода после землетрясения инфраструктура завода была полностью восстановлена. Сотрудники завода приняли решение заявить о своей готовности приватизировать завод. Однако, согласно решению правительства Республики Армения, завод был продан заинтересованному гражданину России. В настоящее время персонал предприятия состоит из 18 человек.

В городе Спитак после землетрясения в течение двух лет было восстановлено много предприятий. Одно из этих предприятий – лифтостроительный завод, в 1994 г. был вновь введен в эксплуатацию. Спустя несколько лет завод был объявлен банкротом. Согласно постановлению правительства Армении, в 2003 г. завод был продан Каджаранскому медно-молибденовому заводу, который вместо обещанной инвестиции в размере около 500 тыс. долларов США и создания 270 рабочих мест в течение двух лет, демонтировал производственное оборудование и вывез металлоконструкции из г. Спитака.

Узнав об этом, жители города письменно обратились в Правительство Армении. В ответном письме премьер министра от 4 сентября 2017 г. было сообщено, что «настоящий завод является собственностью организации, которая его демонтирует. Собственник имеет на это право, и противостоять этому невозможно». По аналогичной схеме в г. Спитаке были ликвидированы 12 из восстановленных после землетрясения промышленных предприятий.

Аналогичных примеров в Республике Армения множество. В сложившейся ситуации из-за отсутствия занятости, население вынужденно эмигрирует из Армении.

Наличие развитой промышленности создает предпосылки для повышения занятости и реальных доходов населения. Стабильное развитие экономики на основе собственной промышленности может обеспечить успешное вхождение государства в мировую рыночную систему.

Наукой и практикой мировой экономики доказано, что экономическая политика государства, основанная на экспорте сырья, рабочей силы и

«мозгов», приводит к рабской зависимости народа и государства от иностранного финансового и промышленного капитала. Республика Армения обладает всеми необходимыми факторами для выхода из экономического кризиса и вхождения в группу с высоким Индексом Человеческого Развития.

В Республике законодательные и социально-экономические преобразования под названием «переходный период» происходили и продолжают происходить без разработанной стратегии экономики и научно-исследовательской базы, что является главной причиной столь продолжительного и глубокого кризиса.

Как отмечено выше, государства, пережившие политический и экономический кризис, выходили из него путем разработки определённой стратегии реформирования законодательства и совершенствования системы управления государством и экономикой. Общим для всех государств, успешно преодолевших кризис, являлось внедрение основополагающих принципов и теоретических основ системы рыночной экономики, социального благосостояния и государственного регулирования.

В условиях перехода на рыночную систему управления экономикой главным в социально-экономической политике государства является сохранение баланса интереса капитала и неуклонного роста уровня благосостояния народа.

Для осуществления такой масштабной трансформации менталитета общества, идеологии и экономической политики, всеми государствами была разработана новая национальная идеология приоритетного направления. Поправки в Конституцию Республики Армения 2015 г. были подготовлены с участием экономической организации Федеративной Республики Германии GIZ в 2016 г. и опубликована с краткими объяснениями в г. Ереване (Конституция Республики Армения в редакции 2015 г. Краткие разъяснения. Ереван, 2016 г.).

В предисловии этого издания, в частности, говорится: «о необходимости исправления упущений и недостатков, которые имелись в Конституции 1995г. Их можно преодолеть только путем конституционных преобразований, указанных в Конституции 2015 г.».

Несмотря на вышеприведенное замечание в предисловии к Конституции, в тексте Конституции Армении 2015г. отсутствует пункт об обязанности собственности.

Ниже приводятся статьи закона о собственности в Конституциях Армении 1995 г. и 2015 г. и в Конституции Федеративной Республики Германии:

Конституции Республики Армения

Конституция Республики Армения 1995г.	Конституция Республики Армения 2015г.
Статья 8 абзац 1	Статья 10 Гарантия собственности
В Республике Армения признаются и равносильно защищаются все формы собственности.	1. В Республике Армения признается и защищается право собственности.
Статья 10, Гарантия собственности абзац 2 отсутствует	2. Недра и водные ресурсы являются исключительной собственностью государства.

В главе о собственности Конституции Федеративной Республики Германия (ФРГ) был представлен закон о собственности, в котором статья 14 регулирует как права, так и обязанности собственности.

Конституция Федеративной Республики Германии

Статья 14 Собственность

1. Собственность • Наследство • Экспроприация

Имущество и право наследования должно быть гарантировано. Их содержание и пределы определяются законами.

2. Право собственности • право передачи собственности

Имущество влечет за собой обязательства. Его использование должно также служить общественному благу.

3. Защита от экспроприации • Право собственности на природные ресурсы.

Экспроприация допускается только в целях общественного блага. Она может быть предписана только законом, определяющим характер и размер компенсации, или в соответствии с ним. Такая компенсация определяется путем установления справедливого равновесия между общественными интересами и интересами затронутых лиц. В случае возникновения спора о размере компенсации может потребоваться обращение в обычные суды.

Сравнение текстов закона о собственности в Конституциях Республики Армения и Конституции Федеративной Республики Германия показывает, что

авторы Конституции Республики Армения 2015 г. в статье 10 не предусмотрели содержание абзаца 2 об обязанностях собственности, который присутствует в статье 14 Конституции Германии. Ни в статье 8 Конституции Армении 1995 г., ни в скорректированном и дополненном действующем издании Конституции 2015 г. в статье 10 «Гарантия собственности» не упоминается об обязанностях собственности.

Как видно из таблиц, статья о собственности в Конституции Федеративной Республики Германия содержит 3 пункта:

1. Имущество - Наследство - Экспроприация
2. Право собственности - Право передачи собственности
3. Защита от экспроприации - собственность на природные ресурсы, в то время как та же статья Конституции Республики Армения о собственности содержит только один пункт - пункт гарантии собственности.

Наличие параграфов 2 и 3 в законе о собственности могло бы стать обоснованием закона о собственности в Конституции суверенной Республики Армения, что явилось бы препятствием для безнаказанной ликвидации национальной промышленности путём приватизации, сокращения количества рабочих мест и прекращения потока вынужденной эмиграции из Армении.

Следует отметить, что Германия, руководствуясь абзацами 2 и 3 статьи 14 Конституции Германии, восстановила все разрушенные во время Второй мировой войны промышленные предприятия страны.

При этом сотни промышленных предприятий с физически и морально изношенной технологией государство предоставило инвесторам по цене 1,00 DM (Дойче Марк), и тем самым перевооружило эти предприятия новыми технологиями. Таким образом, неконкурентоспособные промышленные предприятия Германско-Демократической Республики перестали существовать в рыночной системе экономики.

Если имущественное право применяется в государственном управлении без обязательств, то оно превращается в произвол, порождающий насилие и безнаказанность. С другой стороны, справедливый баланс между правом и обязанностями создает надежную основу для развития и прогресса.

Право частной собственности тесно связано с формулировкой и действием закона, который защищает ценности, являющиеся основой общенациональной и государственной безопасности. Этими ценностями являются: земля, её недра (полезные ископаемые), водные ресурсы,

растительный и животный мир (флора и фауна), воздушное пространство, экология и т.п.

Однако, в Конституции Республики Армения отсутствует закон и система законодательных актов, согласно которым власть без согласия народа или представляющих его организаций не имеет права передать или продать кому-либо ценности, имеющие значение для национальной или государственной безопасности. Например, в г. Ереване такой стратегически важный товар, как питьевая вода принадлежит французской компании. Ереванский коньячный завод был также продан другой французской компании. Список аналогичных примеров можно продолжить.

В стране, где официально Конституция имеет верховенство над другими законами, вышеуказанные недостатки и нарушения Конституции являются причиной потери экономического потенциала, имеющего первостепенное значение для государственной безопасности и политической независимости государства в мировом сообществе.

После распада СССР Армения в 1990 г. заявила о своем государственном суверенитете на основе Декларации Независимости. 21 сентября 1991 года народ Армении проголосовал на референдуме за провозглашение независимости от Советского Союза, в который республика входила с 1921 года. Через два дня, 23 сентября, Верховный Совет республики провозгласил Армению независимым государством. Формально Республика получила независимость 26 декабря 1991 года в связи распадом Советского Союза.

В октябре 1991 года Левон Тер-Петросян был избран первым Президентом независимой Республики Армения. В том же году Армения вошла в Содружество Независимых Государств. Официально отказываясь от системы централизованного планового управления экономикой и осуществляя политику разрыва экономических и политических отношений с Россией, как официальной наследницей бывшего СССР, независимая Республика Армения избрала путь вхождения в мировую рыночную систему на основе либерально-демократических реформ. Разрыв существующих в течение 70 лет отношений между Арменией и Россией и между Арменией и бывшими республиками Советского Союза привел к экономической изоляции страны, и, как следствие этого, к закрытию многих промышленных предприятий и масштабной безработице.

В 1992г. Республика Армения как субъект международного права была принята в ООН. 5 июля 1995 г. всеобщим голосованием была утверждена Конституция Республики Армения. На основании Конституции был принят закон о создании трех новых атрибутов государственности – Национального

герба, Национального флага и Национального гимна. Была обновлена также внешняя атрибутика национального суверенитета: у входа в государственные и общественные организации и учреждения республиканского, городского, муниципального и районного значения были прикреплены их новые названия на армянском и английском языках, вместо прежних наименований на армянском и русском языках.

С 2001 года Армения стала полноправным членом Европейского Совета. В 2002 году состоялось ее вступление во Всемирную Торговую Организацию (ВТО).

Одной из причин экономического кризиса явились серьезные ошибки, допущенные в проведении приватизации действующих производственных мощностей и национального богатства и отстранение от должностей прежнего управленческого и научно-технического персонала предприятий и организаций, позиции которых заняли непрофессионалы. В поиске заработка часть населения эмигрировала в разные страны мира. По разным данным за время суверенитета фактическая численность населения Республики Армения сократилась на 1-1,5 млн. человек.

В сложившихся условиях, во время перехода страны от централизованной системы управления экономикой к рыночной на основе частной собственности, перед народом и государством встали две основные проблемы: 1. Создать законодательную основу для установления баланса отношений между народом и действующей властью (власть для народа или народ для власти); 2. Выяснить, на каких законных основаниях передается право собственности национального или государственного богатства частным собственникам.

Наукой и практикой доказано, что право без обязанности порождает произвол и насилие, а предоставление права для осуществления своих обязанностей является главной основой высокой эффективности и прогресса. Процесс трансформации и реструктуризации государственного аппарата и экономической системы управления во вновь созданной суверенной Республике Армения происходил стихийно, под знаменем идеи «переходного периода». При отсутствии стратегии приоритетного направления и программы социально-экономического развития страны в период независимости Республики Армения в поиске новой идеологии и политики поменялось 15 Правительств.

2018 год был особенно знаменателен для Республики Армения. В республике были отмечены три юбилейные даты в истории армянского народа и армянской государственности: 2800-летие крепости Эребуни – древней

столицы Армении; 100-летний юбилей первой Армянской республики, провозглашенной 28 мая 1918 года и 25-летие установления дипломатических отношений между Республикой Армения и Российской Федерацией (с 15 февраля 1993г.). В честь последнего события в Армянском посольстве в г. Москве 15-го февраля 2018 года состоялась презентация товаров народного потребления, производимых в Республике Армения, на которой были представлены: армянский коньяк, армянские ковры, изделия из серебра и одежда. Все выставленные образцы товаров являлись продукцией традиционного национального ремесла и декоративно-прикладного искусства. Это свидетельствует об отсутствии в республике высоко технологической промышленности современного научно-технического и инновационного уровня.

С 1990г. в Программу оценки достижений стран в области человеческого развития был включен показатель «индекс человеческого развития» (ИЧР). Из

193 членов ООН было проанализировано 186 государств. В программе указано «Подлинное богатство народа – люди». Это определение соответствует одной из статей Конституции всех государств: «Человек является высшей ценностью». ИЧР практически является количественным измерением свободы человека и важнейшим показателем социально-экономического уровня государства.

Согласно данным Программы ООН, по Индексу Человеческого Развития (ИЧР) Республика Армения в 2015 г. занимала 85 место, доля продукции промышленного производства в 2017 г. в ВВП Армении занимала третье место в то время как ВВП на душу населения составил \$3727,7 (по этому показателю Армения находилась на 117 месте в мире).

Место государств согласно Индексу Человеческого Развития (ИЧР) в 2010 и 2015гг.

Страны	Место в 2010 году	Место в 2015 году
США	4	8
Япония	11	20
Германия	10	6
Франция	14	22
Россия	65	50

Белоруссия	61	50
Казахстан	66	56
Грузия	74	76
Армения	76	85
Азербайджан	67	78
Иран	70	69

Согласно ИЧР, ООН сгруппировала все страны в 4 группы:

- I. Страны с самым высоким уровнем ИЧР – 42 страны,
- II. Страны с высоким уровнем ИЧР – 42 страны,
- III. Страны со средним уровнем ИЧР – 42 страны,
- IV. Страны с низким уровнем ИЧР – 42 страны.

Из перечисленных государств только США, Япония, Германия и Франция входят в I группу стран. Республика Армения входит в список стран третьей группы. Из данных таблицы видно, что за пять лет (2010–2015 гг.) Республика Армения опустилась с 76-го на 85-е место и тем самым перешла из второй группы стран в третью группу, в то время как все остальные страны имели положительные сдвиги в ИЧР. Таким образом, за период своего суверенитета Республика Армения оказалась на последнем месте среди постсоветских государств.

Одной из причин падения Индекса Человеческого Развития является наличие теневой экономики в Армении. Под теневой экономикой подразумевается производство, реализация товаров и платных услуг, не учитываемых официальной статистикой в целях сокрытия этой деятельности от налогообложения. Главный экономический фактор развития теневой экономики – несовершенство процесса приватизации, высокие налоги, низкий социальный уровень жизни населения, высокий уровень безработицы, слабый контроль со стороны правоохранительных структур по пресечению незаконной и криминальной деятельности.

Такие показатели характерны для слабо развитых государств. Для суверенной Республики Армения проблема создания законодательной базы

и разработка стратегии социально-экономического развития являются чрезвычайно актуальными.

С целью выбора ориентации в создании законодательной основы для выхода из социально-экономического кризиса нами предлагаются в последующих главах некоторые направления стратегии, основанные на анализе процессов восстановления экономики в странах, успешно преодолевших кризисы и сумевших за короткий промежуток времени (5–8 лет) занять лидирующие позиции в мировой рыночной системе.

Научно-методологическая основа понятия социально-экономического развития государства тесно связана с историческим состоянием страны в прошлом и с анализом ее развития в настоящем, без чего невозможна разработка стратегии по совершенствованию управления экономикой и государством на ближайшую и отдаленную перспективу.

Сбалансированность прав и обязанностей в законе о собственности создает основу развития и прогресса.

РЕКОМЕНДАЦИИ

Исходя из вышеизложенного, целесообразно учесть ряд рекомендаций для исполнительной, законодательной и судебной ветвей власти, которые при их успешном внедрении в жизнь могут устранить недочеты и упущения в составлении Конституции Армении и способствовать реализации стратегии социально-экономического развития Армении. Данные рекомендации, состоящие из 10 нижеследующих пунктов, содержатся в предлагаемой нами Программе ПРОЦВЕТАЮЩЕЙ АРМЕНИИ:

1. Включить в статью 10 Конституции Республики Армения пункты 2 и 3.

Пункт 2: Обязательства собственности, право передачи собственности.

Пункт 3: Защита от экспроприации, право собственности на природные ресурсы.

2. Включить в статью 19 (Диаспора Армении) Конституции Армении 2015 года пункт о создании институциональных структур в 3 ветвях власти: законодательной, судебной и исполнительной.

3. Составить список ценностей, являющихся основой национальной и государственной безопасности Республики Армения.

4. Создать независимую государственную экспертную комиссию при Премьер Министре Республики Армения по принятию решений о продаже государственного имущества и природных ресурсов, имеющих значение для национальной и государственной безопасности. Все решения этой комиссии должны приниматься на основании экспертизы со стороны кадастровых ведомств или государственно признанных экспертов, деятельность которых должна находиться под государственным контролем.

5. Согласно статьям: 95 главы 4, 148 главы 6, абзацу 6 статьи 164 главы 7 Конституции Республики Армения, и заключению экспертной комиссии лишать мандатов, привилегий и полномочий должностных лиц Национального собрания, Правительства и лиц, представляющих законодательную, исполнительную и судебную власть Республики

Армения, занимающихся предпринимательской деятельностью с целью получения прибыли.

6. Создать инвестиционно благоприятные «Особые Экономические Зоны» в городах Гюмри и Спитак и разработать в этих городах безналоговую экономическую систему с целью развития предпринимательства и восстановления численности населения в этих регионах. Создать в этих регионах преференции для инвестиций с целью постройки социального жилья для населения, пострадавшего от землетрясения.

7. Составить стратегические программы социально-экономического развития Республики Армения на основе отраслевых и территориальных программ и планов, разработанных местными властями самоуправления.

8. На основе «Декларации о союзническом взаимодействии между Российской Федерацией и Республикой Армения» от 26 сентября 2000 года, ориентированной в XXI век, разработать и создать благоприятные условия для осуществления 15 пунктов этого государственного документа, подписанного Президентами двух государств.

9. Для укрепления Российско-Армянского содружества рассмотреть дополнительное обеспечение безопасности государственных границ Армении и выполнение программ экономической интеграции между Россией и Арменией. При этом необходимо усилить работу идеологического и политического значения между обеими странами для сохранения дружественных отношений, имеющих многовековую историю.

10. При правительстве Республики Армения создать Научно-исследовательский институт мировой экономики с целью разработки приоритетных направлений и стратегии социально-экономического развития Республики Армения по регионам и отраслям.

В институте должно быть три подразделения:

1. Макро- и микроэкономический совет с участием руководителей успешных международных компаний;

2. Научно-исследовательский и стратегический совет с участием признанных ученых и теоретиков;

3. Попечительский совет с участием признанных общественных деятелей и под руководством Премьер Министра Республики Армения.

Данная работа является логическим обобщением как научно-исследовательского, так и практического опыта автора за последние десятилетия. Проведенный анализ экономического развития и взаимодействия Республики Армения как со странами постсоветского пространства, так и взаимоотношения с государствами на международной арене, ярко выражает возможности улучшения благосостояния населения Армении по принципу:

«Высший закон – благо народа».

Хочется надеяться, что настоящие рекомендации станут импульсом для совершения законодательных, экономических и политических реформ с целью создания на современном этапе новейшей истории Армении Программы ПРОЦВЕТАЮЩЕЙ Армении на основе национального потенциала армянского народа как в самой стране, так и в армянской Диаспоре.

Микаелян Арташес Давидович

Академик Российской академии естественных наук (РАЕН)
 Доктор мировой экономики «Российской Международной академии наук
 Духовного Единства народов мира»
 Академик Международной академии наук «Арарат» (Франция)
 Директор Московского отделения межрегионального фонда «Диалог
 культур и цивилизаций»
 Председатель Армянской-Китайской Ассоциации Член совета Московской
 Армянской Диаспоры

г.Москва 2020 г.

e-mail: artashes@mikaelians.online Tel: +7-985-437-68-57

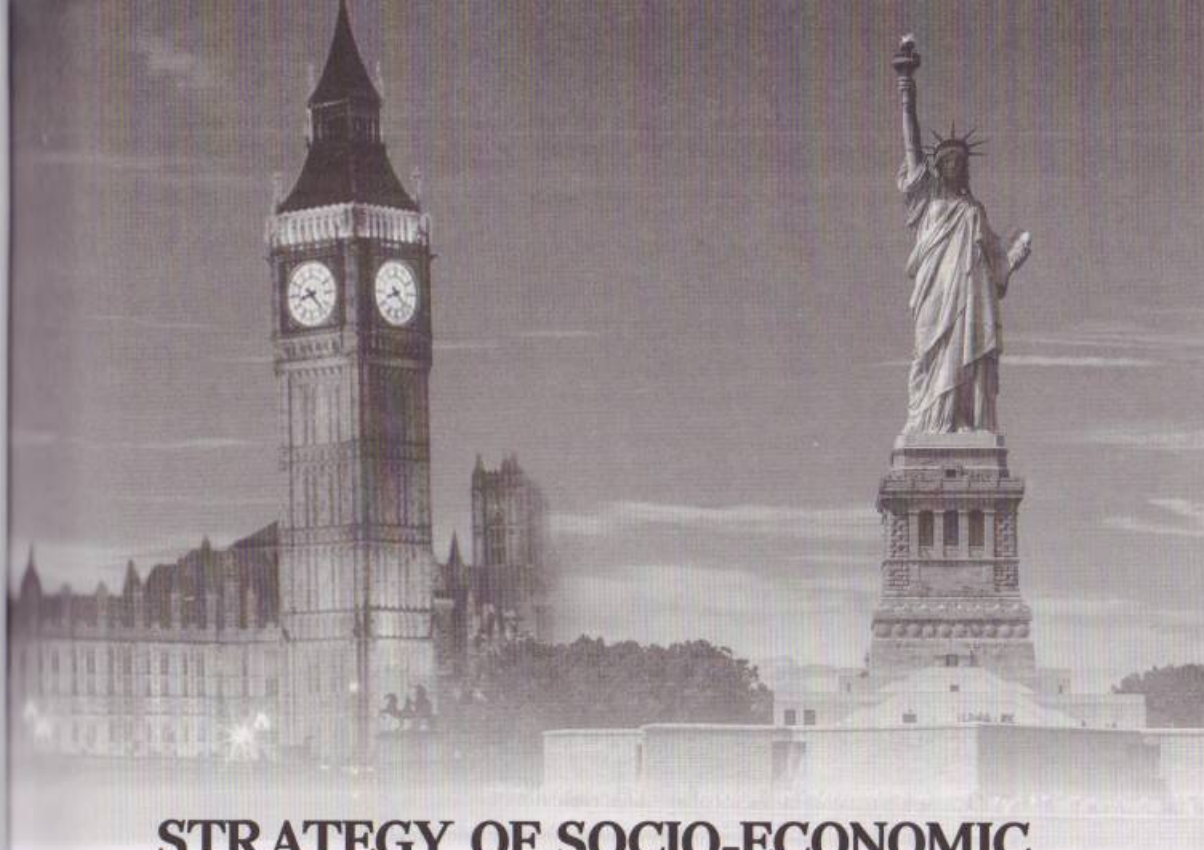
ЛИТЕРАТУРА:

1. Апарат. Ararat. Printed in Finland by Yhteiskirjapaino Oy. 1984.
2. Гаспарян М.Ю. Армянское плато – колыбель цивилизации, культурно-национальная автономия армян Москвы. (на арм. языке). М.: Травант, 2005 – 672 с.
3. Жуков Е.П. История Японии. Том 2. 1868–1998. М.: Институт востоковедения РАН, 1998. – 703 с.
4. Илларионов В.П., Галустьян О.А. Россия и Армения. Размышления о прошлом, настоящем и будущем. М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 319 с.
5. История Японии (1945–1975) – М.: АН СССР 1978.
6. Конституция Республики Армения. Ереван, 1997. – 48 с.
7. Конституция Республики Армения (с изменениями). Ереван, 2017. – 94 с.
8. Крисяшарян С.М., Структура старого армянского государства (с VI века до н.э. – IV век н.э.), Лусакн, 2005 – 858 с.
9. Маклаков В.В., Конституции зарубежных государств: Великобритания, Франция, Германия, Италия, Соединенные Штаты Америки, Япония, Бразилия. Изд. 7-е. М.: Волтерс Клувер, 2010. – 656 с.
10. Микаелян А.Д. Мир и Армения – вчера, сегодня, завтра. (на армянском, русском и английском языках). Ереван: Нойян Тапан, 2012. – 33 с.
11. Микаелян А.Д. Собственность, власть, управление государством. // Москва, журнал Эффективное и антикризисное управление. № 4, октябрь, 2004.
12. Микаелян А.Д. Собственность и национальная безопасность Армении. //Москва, Газета Ноев Ковчег, март, 2002.
13. Микаелян А.Д. Стратегия социально-экономического развития Армении (на армянском, русском и английском языках). Ереван: Нойян Тапан, 2014. – 194 с.
14. «Новый курс» Ф.Д. Рузвельта – программа вывода американской экономики из кризиса. //Антикризисное управление. Изд. 2-е. Под ред. Проф. Э.М. Короткова. Часть 6. Зарубежный опыт антикризисного управления. Стр. 513–518; 513–541. М.: ИНФРА-М, 2010. – 620 с.

15. Погосян В., Саргсян Н. Конституция Республики Армения в редакции 2015г. Краткие разъяснения. Отпечатано в типографии «тигрин Мец», Ереван, 2016. – 448 с.
16. Попов В.А. История Японии.(1945-1975). М.: Главная редакция восточной литературы. М.: Наука, 1978. – 541 с.
17. Пронников В.А., Ладанов И.Д. – «Японцы» (этнопсихологические очерки). Изд. 2-е. М.: Главная редакция восточной литературы: Наука, 1985. – 348 с.
18. Сашин А.П. Главный секрет японского экономического чуда. М.: 1998.
19. Ходжаш С.И., Оганесян К.Л., Трухтанова Н.С. Эребуни. Изд. 1-е. М.: Искусство, 1979. – 168 с.

ИНТЕРНЕТ-ИСТОЧНИКИ:

1. https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_индексу_человеческого_развития
 2. https://lprime.ru/state_regulation/20180228/828503229.html
 3. <https://historymuseum.am/ru/>
 4. <https://wiki2.org/ru/Ехегнадзор>
 5. <http://sestrik.com/karaundzh-drevnyaya-observatoriya-na-territorii-armenii>
 6. <https://www.archaeologie-online.de/nachrichten/interaktive-karte-zeigt-die-genetische-geschichte-des-menschen-2462/>
 7. <https://ria.ru/economy/20081209/156850733.html>
 8. <http://fb.ru/article/41272/yaponskoe-ekonomicheskoe-chudo>
- <http://mychinaexpert.ru/kitajskoe-ekonomicheskoe-chudo/>

STRATEGY OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF ARMENIA

MIKAELIAN ARTASHES

Editor-in-Chief – Mikaelian David A.

Yerevan

“Van Aryan”
2020

Artashes Mikaelyan

*I dedicate this book to the blessed memory
of my brother
Ashot Mikaelyan*

I would like to express my sincere gratitude to Academician Martik Gasparyan for valuable advice in academic matters and to Academician Abel Aganbekyan for his scientific consultation. I thank Maecenas Levon Markos and Edward Chonshyan for their support in publishing this book. My thanks to my wife Dr. Zhanna Mikaelyan, professor of Foreign Languages Department and to my son David Mikaelyan, Master of Economics and Economics of Law, for their help in translating the book into European languages (edm-LINGUA Hamburg). I am deeply grateful to Director of Russian Centre for Development of Education, Science and Culture, Special researcher of Russian research Centre at Chinese People University and St. Petersburg State University Mrs. Li Li for the assistance provided in translating the text of the book into the Chinese language. I am grateful to my family members for their moral support in writing the book.

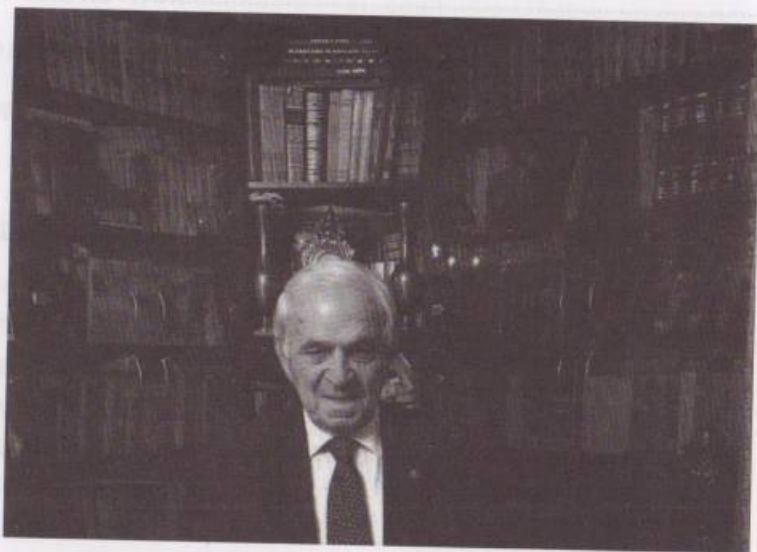
STRATEGY OF SOCIO-ECONOMIC
DEVELOPMENT OF ARMENIA

1. <http://www.mikaelyan.com/>
2. <http://www.mikaelyan.com/>
3. <http://www.mikaelyan.com/>
4. <http://www.mikaelyan.com/>
5. <http://www.mikaelyan.com/>
6. <http://www.mikaelyan.com/>

ISBN 978-9939-70-365-7
Editor-in-Chief - Mikaelian David A.
© Mikaelyan A., 2020

Artashes Mikaelyan

I would like to express my sincere gratitude to Academician Martik Gasparyan for valuable advice in academic matters and to Academician Abel Aganbekyan for his scientific consultation. I thank Maecenas Levon Markos and Edward Chovushyan for their support in publishing this book. My thanks to my wife Dr. Zhanna Mikaelian, professor of Foreign Languages Department and to my son David Mikaelian, Master of Economics and Economics of Law, for their help in translating the book into European languages («dm-LINGUA» Hamburg). I am deeply grateful to Director of Russian Centre for Development of Education, Science and Culture, Special researcher of Russian research Centre at Chinese People University and St. Petersburg State University Mrs. LI LI for the assistance provided in translating the text of the book into the Chinese language. I am grateful to my family members for their moral support in writing the book.

Artashes Mikaelyan

CONTENTS

ABOUT THE AUTHOR.....	76
ABSTRACT	77
FOREWORD	80
SOCIAL-ECONOMIC CRISES IN DIFFERENT COUNTRIES.....	85
UNITED STATES OF AMERICA (THE USA)	85
FRANCE	88
FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY (FRG)	88
JAPAN	91
PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA (PRC).....	95
THE GREAT SILK ROAD AND ARMENIAN-CHINESE RELATIONS	96
OCEANIC STATES POLICY ON THE EURASIAN AXIS	99
SINGAPORE.....	102
ARMENIA.....	105
SHORT HISTORICAL EXCURSUS	105
ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH.....	110
INDEPENDENT REPUBLIC OF ARMENIA.....	111
ARMENIAN DIASPORA.....	120
RECOMMENDATIONS	123
ABBREVIATIONS.....	126
BIBLIOGRAPHY.....	128
ИНТЕРНЕТ-ИСТОЧНИКИ	129

ABOUT THE AUTHOR

- 1938 – Artashes D. Mikaelyan was born in Leninakan (Gyumri), Armenia
- 1962 – Graduated from Yerevan State University, Economics Department.
- 1962-1969 – Ministry of Trade, Head Manager of wholesale Depot “Arm kulttorg” Armenia
- 1969-1980 – Co-founder of the Armenian branch of the Scientific Research Institute of Supply and Demand, USSR Ministry of Trade
- 1977 – Defended a thesis for the degree of Candidate in Economics on the problems of market economy at the Research Institute of Economics and Planning of the State Planning Committee, Armenian SSR
- 1980 - 1991 – Associate professor at Yerevan State Institute of National Economy
- 1989-1990 – Post-graduate of Soviet-Italian Higher School of International Management “Mirbis” (Moscow-Rome)
- 1990-1993 – President of the Concern “Shirak”, Yerevan, Armenia
- 1993 – Moved to Moscow. Head of the Russian-Indian Joint Venture “Istok”
- 1994-2012 – Entrepreneurial activity in Russia and Armenia.
- 2012-present time – Professor at MIEMI (Moscow Institute of Economy, Management and Innovation)
- 2012 – Honorary Professor of the International Academy of Sciences “Ararat” (France)
- 2013 – present time – Adviser of Control and personnel Department of RF Ministry of Culture
- 2015 – present time – Chairman of the Armenian-Chinese Association
- 2018 – Doctor of World Economy of Russian International Academy of Sciences of Spiritual Unity the Peoples of the World
- 2019 – Academician of the International Academy of Sciences “Ararat” (France).
- 2020 – Academician of the Russian Academy of Natural Sciences (RANS)

Artashes Mikaelyan is the author of the research “*Strategy of Socio-economic Development of Armenia*”. He has published more than 100 scientific essays on marketing strategy. management strategy.

ABSTRACT

The objective of this work is to elaborate a national program of economic recovery of New Armenia. The program presented in this book is designed to recreate a Prosperous Armenia in accord with the principle: “Supreme law is the welfare of the people”. The main resource of Armenia’s national wealth is the Armenian nation with its cultural heritage and scientific potential. The nation which lives on the territory of modern Armenia, as well as on part of the historical territory of the oldest Armenian nation and abroad, today has all the necessary conditions for the economic security and prosperity of the entire region. The global experience of systemic reforms in economic management shows that limited natural and human resources do not constitute an obstacle to the pricing of produced goods and services, nor to the development of the country’s economy in general.

By effectively using its own resources and based on the legislative experience of economically developed countries, as well as following the program developed in this book to improve market conditions for the protection and preservation of property, compensation and return of lost values, Armenia is able to overcome the economic crisis and enter the world market. The work justifies the necessity of creating new conditions for a favorable investment climate and innovative development of the Republic of Armenia and develops concrete recommendations for their implementation.

Artashes Mikaelyan

Resolution of the Scientific Council Bureau of the Armenian Scientific Center RANS

Armenian Scientific Center of Russian Academy of Natural Sciences (ASCRANS)
Russian Federation 119049, Moscow, Leninsky avenue, building 6/7

Extract
from the minutes of
the Bureau of the Scientific Council of ASCRANS
No. 01/13 of 26 January 2020

SUBJECT:

About A. D. Mikaelyan's monograph "Strategy of Social-Economic Development of Armenia".

SPEAKERS:

Gasparyan M.Yu., Kulakov K.E., Leontiev B.B., Mamajanov H.A.

RESOLUTION:

A.D. MIKAELYAN's monograph on "Strategy of Socio-economic Development of Armenia" is the first step towards the philosophy of economic law, Armenian statehood and economic reform of Armenia since the Armenian Genocide.

This monograph presents the author's concept based on an in-depth analysis of international law; of socio-economic and legal interpretations of the works of ancient and medieval, new and contemporary Armenian thinkers (Mkhitar Gosh and Sparapet Smbat); of socio-economic views of St. G. Tatevatsi; of Shakhmir Shahamirian's 1772 Enlightenment-era Constitution for Free Armenia, "Snare of Glory" and "Target"; of the work of Mentor Abramovitch Bunyatyan, one of the leading exponents of the Russian and global traditions of cyclical economic research; of IFRS (International Financial Reporting Standards); of GAAP (Generally Accepted Accounting Principles); of the history of the world economy and legal subjects in the modern market system.

The publication of this scientific monograph is a significant stage in the professional activity of the scholar, Artashes Davidovich MIKAELYAN. The monograph "Strategy of Socio-Economic Development of Armenia" allows recording the results of research and scientific developments, providing the results of works for the evaluation of colleagues and specialists in this field.

The publication will confirm the copyright of A.D. Mikaelyan, which is an important factor and will positively influence the rating of scientist A.D. Mikaelyan.

The author's monograph by MIKAELYAN Artashes Davidovich is the result of a long study of the scientist in a narrow scientific field, it is a comprehensive research, which is in

demand among wide audience. It is just a way to familiarize the expert community with new hypotheses, theories and concepts about the challenges and threats of the modern world to civilization.

A.D. Mikaelyan's work, as Sergey V. Dolmatov's "Fifth Dimension", reveals knowledge like an insider, opens within us a holistic vision. There is a full-fledged volumetric reality, which can be observed in all directions. It was only Sergey Nikitovich Mergelyan who did that in his time.

The recommended work is designed for specialists in the field of international, constitutional, civil and economic law, history of the state and law, researchers, students, post-graduates, as well as for a wide range of readers interested in the problems of socio-economic development of subjects of law and the impact of globalization processes on them.

DECISION:

To recommend the scientific monograph by Artashes Davidovich MIKAELYAN, Doctor of Economics, Professor, Academician of Russian Academy of Natural Sciences (RANS), on "The Strategy of Socio-Economic Development of Armenia" to the press.

The decision was **unanimously** agreed upon.

Gasparyan Martik Yurikovich

Chairman of ASCRANS and of the Department of "Econometry, Qualification and Problems of Determining the Value" of RANS, Doctor of Science, Professor, Member of the Scientific Council of RAS, Member of the Presidium of RANS, Academician of RANS, of Russian Academy of Arts; of International Academy of Spiritual Unity of the Peoples of the World; of EWAN

Kulikov Kirill Yurievich - SIGNATURE

Scientific Secretary of the Department of "Econometry, Qualification and Problems of Determining the Value" of RANS, PhD, Professor of Moscow State University of Civil Engineering; FRICS (Fellow of the Royal Institution of Chartered Surveyors) REV, Corresponding Member of RANS.

FOREWORD

Artashes Mikaelyan is known in the scientific and academic world, in the professional community of economists in Russia and Armenia, in the post-Soviet space, in the Old World and the Celestial Empire, and among the Armenian diaspora on the planet of Earth, as one of the first Soviet scientists - pioneers of a free market economy. The fundamental scientific work of Artashes Mikaelyan entitled "Strategy of Socio-Economic Development of Armenia" is a new phenomenon in the Armenian reality and the first step towards the study on the philosophy of economic law, the Armenian state and the economic reform of Armenia since the 1915 Armenians Genocide. The author explains his concept on the basis of an in-depth analysis of international law, such as ISFR (International Standard of Financial Report), ASFR (American Standard of Financial Report) as well as "The Book of Laws" by Mkhitar Gosh and by Smbat, on the basis of socio-economic interpretations of the works of ancient, medieval and modern Armenian thinkers and the history of global macroeconomics and microeconomics practice of legal subjects in the modern world.

From time immemorial, the Armenian people had been a creator; and the Armenian state system was a powerful and creative system of governance. Proof of this is the rock paintings of the universe and the epic petroglyphs of Geghama and Syunik, bas-reliefs of Portasar. There are also the similar Etsagirs ("goat's writing", the oldest form of writing in the world (that has not been deciphered to this day); ancient buildings, and even letters of the Armenian alphabet. The "Law Code" by Smbat became the basis of the so-called "Pirates' Law" - a part of International Law as well as the basis of Kilikia Kingdom's statehood which made it possible for the citizens of Kilikia to become creators and producers of their own goods. While such maritime states as Venice and Genoa imported raw materials and foreign goods from different parts of the Old World, Kilikia exported the goods produced by her to different countries. The "Law Code" by Mkhitar Gosh became the basis of the first democratic Constitution of continental Europe (in Poland under King Sigismund Augustus).

It is for this reason that the author claims in his book that nowadays it is necessary to make amendments in all basic legal documents, where it should be written in black and white that the Armenian people is a creative people with multilateral international relationships. The second, but no less important, issue is the attitude towards property, in particular to definite types of property,

such as state property, national property, social property and private property. In the author's opinion, it is necessary to define and clarify the issue related to the transference of the rights to different types of property from one owner to another. If these two fundamental issues of Armenian State building had been resolved when Armenia acquired sovereignty, the liquidity of the assets created by the laborious work of the Armenian people after the Genocide would not have been destroyed.

Based on the interpretations of the monuments of legal thought of the Armenian people, especially on the "Code of Laws" by Mkhitar Gosh, Artashes Mikaelyan describes the common law, life and customs of the Armenian people and extrapolates them to the current socio-economic and political conditions of Armenia, creating a platform for economic reforms, which are progressive phenomena for our epoch.

The author of the book explains why Armenians, as an independent people, should create their own laws and abide by them. All 521 articles of The Laws of "Nshawan" run like a common thread through this book.

The scholar Artashes Mikaelyan convincingly explains the periodicity of crises by the internal peculiarities of Armenia's economy but not by mistakes and accidents or external factors; he claims that excessive capitalization is a norm, not an exception. In his book, Artashes Mikaelyan also justifies the importance of psychological factors in the mechanism of cycles - "the spirit of entrepreneurship" and expectations. He was one of the first scholars in Armenia to start criticizing the quantitative theory of money.

Artashes Mikaelyan, for the first time after the economist M.A. Bunatyan, used the term "long waves" adopted by researchers of large cycles, which means that ordinary small cycles "string" upon waves of large cycles.

In this work Artashes Mikaelyan presents a scientific approach and proposes concrete practical steps for economic reforms in Armenia as a whole, including the reforms at the regional level and those by sectors of economy and subjects of entrepreneurship. The author specifies how to increase the security and investment attractiveness of the country and proposes innovative approaches to overcome current pressing issues facing modern society.

Artashes Mikaelyan's book "Strategy of Socio-Economic Development of Armenia" is in demand particularly today, when the civilized world is in the process of innovative technological and high-speed information changes. Modern world and its centers of power are characterized by excessive means of destruction and complete absence of ability to negotiate.

Thus, the idea of a secure world that is able to negotiate based on the doctrine of power centers (empires) as architects of such a system and the rest of the world as the consumers of such system has turned out to be a regular fake. This conception was based on the expediency of decisions taken by power centers and as a result it showed its total inconsistency. New, revitalized approaches based on keeping civilization achievements should replace the old ones. Complex social structures of modern world (such as states and other entities) should be formed as a union of peoples-civilizations which may act both as a stronghold of security and as its consumers.

All above said may be equally referred to Asia Minor and Middle East that have taken a special place in the history of mankind and in the last millennium have become the most important communicators between the East and the West.

The author of this scientific treatise states that in different historical periods, only the direction of the flows of moving resources, technologies, knowledge and ideas changes, while Armenia has remained the same communicator. The central link of such a communicator is the Armenian Highlands, as well as the Armenian people as a subject that supports communication between East and West. Preserving this ideology and its tendency, Armenia can turn from an arena of wars and contradictions to a key communicator between North and South, East and West.

Current events in Asia Minor and Middle East have multiple dimensions. The most important of the events of the last 300 years is the failure of the attempts to transfer the main communicator from Armenian Highlands and adjacent territories to the Atlantic region. Everything went back to the way it was. Today the world powers are fighting for the control over the main communicator which links the chief producer of goods and services – China with one of the most important solvent consumers – Europe. In the book under review one can find a factor analysis of the economies of the high technological states and the economy of China.

A safe future of Asia Minor and the Middle East may be provided only by the states and the people or their unities whose lives are closely connected with these territories and who are thus vitally interested in it.

The Armenian people is given a special place in this process and it must take this due place.

The solution of the "Armenian Issue" is a prerogative of the Armenian people itself/ while the power centers are merely beneficiaries who are dependent

on current realities. Armenian Issue may be solved only in case if Asia Minor and the Middle East are reformed in accord with the interests of the people and civilizations that had formed these regions as one civilization entity.

To solve such global issues it is necessary to have both people and material resources based on a highly developed economy.

Asia Minor and the Middle East are in a desperate need to improve their people's life standards. The main improvement refers to the presence of dwelling that meets all modern demands, the technological efficiency and economic qualities of the dwelling are meant. The creation of such dwellings in the cited region requires tens of billion dollars. The establishment of a modern science-oriented building industry with all its related segments and elements will make it possible not only to solve the issue in the framework of the global integration project but also will become an engine for the development of science-oriented market.

Armenia and its people have all facilities to become a central link in such integration project. The most important quality of such a project is the impossibility to alienate the product from the territory and from the people that live on the territory and who produced the given product (which takes place when energetic and natural resources are mastered by alien investors).

The civilizational component of ethnoses, being the main factor of formation of states and unions of a new type, sets new tasks to assess its place, as well as to preserve it. By way of example, the conference on the problems of refugees from Aserbaijan would be better called a "Conference on the assessment of civilization destruction consequences" as the Kuro-Araks and the near-Caspian Armenian civilizations were completely destroyed. By working in the old format we help the destructors of the Armenian regional civilization, we legitimize the claims of various nomadic-usurious social and national groups by vague mumbling about territorial integrity of states and nations' rights to selfdetermination.

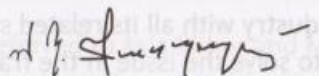
The territories with centuries-old civilizational heritage destroyed by representatives of other civilizational and cultural norms are the territories of national liberation movement. In such ethnic liberation struggle, dialogue should be conducted not with the destroyers of existing civilizations, but with the indigenous peoples living in those State entities.

Artashes Mikaelyan's creative contribution consists in the fact that in this book, its author acts as a writer who reconstitutes his experience, thoughts, beliefs, changes his consciousness, purifies his energy channel by letting more and more Energy, Power and Love for the Homeland. Armenia has all natural,

genetic and intellectual resources necessary for the creating of a science-oriented strategy for socio-economic development.

In connection with the above mentioned thoughts, processes and conclusions, it can be unequivocally and boldly stated that the publication of Artashes Mikaelyan's book "Strategy of Socio-Economic Development of Armenia" is timely and in demand not only in Armenia but also in the whole world, as this work contributes to a deeper understanding of the processes taking place in the modern world and restoring the communicative place and role of the Armenian people and Armenia in the world space.

Martik Yurikovich Gasparian

Academician,

Member of the Scientific Council of the Russian Academy of Sciences,

Member of the Presidium of the Russian Academy of Natural Sciences,

Head of ARMAEN and the International Independent Legal and Scientific

Expertise Centre and of Reparation and Restitution Assessments,

Member of the Eurasian Scientific Committee of the Council for Science and

High Technology,

Doctor of economics, professor.

SOCIAL-ECONOMIC CRISES IN DIFFERENT COUNTRIES

History of socio-economic development in many countries of the world shows that they have experienced deep economic crises: they had gone through deep production declines, financial turmoil, mass unemployment and other socio-economic and political conflicts. Legislative basis for those countries' recovery from the crises was provided by the basic laws of States contained in the Declaration of Independence and the Constitution of each of the countries.

The experience, ways and methods of overcoming the emergency and crisis situation employed by the governing circles of those countries can be of great use for the modern Republic of Armenia. Below is a summary of the history of overcoming the deep social-economic and political crisis of such developed countries as the USA, France, Germany, Japan, China and Singapore. Not only economic and political measures, but also the legislative basis for the governance of the state, as contained in the Declaration of Sovereignty and the Constitution, have contributed to recovery from the crises in these countries.

UNITED STATES OF AMERICA (THE USA)

The United States of America was the first state to overcome a deep social-economic crisis in the XX century. The authors of the Declaration of Independence of the United States (July 4, 1776) were members of a commission composed of the lawyer and architect, Thomas Jefferson, 33, (head of the commission), and prominent political figures: John Adams, Benjamin Franklin, Roger Sherman and Robert Livingstone. The first three subsequently became Presidents of the United States. The main subject of discussion in drafting the Independence Declaration was the item on the definition of the right to private property. This paragraph was not recognized as a factor in the definition of development, freedom and justice. The Independence Declaration states: **"All human beings are created equal and are endowed by the Creator with the inherent inalienable rights to life, liberty and happiness"**. The right of private property is not a natural right; it is not a primary right but has a number of functions to a certain extent of civilization, it has no natural origin, but the

result of a pattern historically emerged in public life. When a right belongs to a group of persons who seek to subjugate the people to profit from its exploitation, the right and duty of the people is to overthrow or change such a government in order to guarantee their future security. Federal government consists of three independent branches – legislative, executive and judicial. Each branch has the power to control the other two.

In the history of the US economy, the biggest economic crisis of the twentieth century was the crisis known as the “Great Depression” (1928–1933). The era of overcoming the Great Depression is associated with the name of the President of the USA Franklin Roosevelt (1882–1945). None of the monopolists was able to offer concrete effective measures to overcome the crisis. Franklin Roosevelt proposed a program to get the US economy out of the crisis. His program consisted of a series of economic and legislative reforms known as “The New Deal”. A theory of the British economist John Keynes about the necessity of state monitoring of capitalist economy combined with the development of market relations served as a theoretical basis for the New Deal.

The US economy in 1929–1933 was in a critical state. Recommendations on the systematic implementation of these principles were developed by the Economic Commission under the President of the USA, whose members were the most famous scientists – economists and specialists of the state law, who later became the heads of separate spheres of economy in the USA Government.

In 1933 the “National Recovery Administration” (NRA) was established under the Government of the USA to monitor the process of industry recovery. The NRA worked out a set of economic and social measures for the country to overcome the crisis, the so-called New Deal (ND). The cornerstone of the New Deal was the “Social Security Act” (SSA) of 1935. Social security act created a system of insurance for the aged, unemployed, and disabled based on employer and employee contributions.

There were 17 million unemployed in the country; 3,000 banks closed. Roosevelt has introduced the principle of capital concentration and centralization of power management into the country’s economic management.

On the proposal of Franklin Roosevelt, the US Congress passed a law to send 3 million unemployed youth to forest areas to improve the country’s natural resources. They planted 200 million trees, built many bridges and melioration facilities, paved tens of thousands of kilometers of roads.

An important law for overcoming the economic crisis was the Law on Industrial Recovery. Entrepreneurs in each industry were invited to voluntarily unite and develop “Codes of Fair Competition” which, firstly, were to set the size

of production; secondly, to determine the level of wages (\$12–15 per week) and working hours (8 hours); thirdly, to distribute markets among individual competitors. To implement the Act, “The National Industry Recovery Administration” (NIRA) was established under the President. The Act had been in force for two years. During this time, it was possible to eliminate chaos in industry and raise the production index. For the application of this law Franklin Roosevelt’s opponents accused him of “socialism”, to which he replied: “Name the measures taken by me, though meat, though fish, all the same they are tasty for the people”.

The federal government has taken care of a non-productive and low-productivity labour force, such as the elderly and the youth, which has represented an additional social burden and threat to the stability of the United States. Taxes on corporations that were the true culprits of the “Great Depression” increased 1.5 times, while taxes on ordinary American citizens remained unchanged. Corporations were prohibited from keeping money in foreign banks because such facts dramatically undermined people’s trust in state banks. If these facts were discovered, these funds were nationalized without any compensation.

In the area of financial policy, Franklin Roosevelt proposed to Congress an “Emergency Banking Act” (EBA), under which the Federal Reserve system provided credit to banks that were considered to be “healthy”. Franklin Roosevelt’s government imposed an embargo on the export of gold from the US; banks were divided into deposit banks and investment banks; the Federal “Deposit Insurance Corporation” (DIC) was established. 80% of all US banks insured their deposits: up to \$10,000 by 100%, up to \$5,000 by 75%, and over \$5,000 by 50%. Public confidence in the banking system was quickly restored.

Methodology, strategy and adequate policy in managing economy in the framework of the New Deal confirmed the regulatory role of state in monitoring the system of market economy. The steps taken by the US government proved that flexible and moderate monitoring of economy and of social and political spheres, especially in the periods difficult for the development of the country is vitally important and necessary.

Due to the successful application of Franklin Roosevelt’s New Deal, the USA managed to overcome the difficulties and to recover from the social-economic crisis. In a short period of time the country was able to occupy the leading positions in the world’s market economy of the XXth century. Thus, Franklin Roosevelt’s experience in reforming the economy, finance, and social and economic policy was not only of national but also of international importance.

FRANCE

A distinctive feature of the French Constitution is that, unlike the U.S. Constitution, it states that private property is not a natural right of a free man, as it appears only under certain social relations. The French Constitution of October 4, 1958 is based on the Declaration of Human and Civil Rights of August 26, 1789. The content of the Declaration was influenced by the natural law concepts of the French educators of the XVIII century, as well as the Declaration of Independence of the United States. However, in the Declaration on National Sovereignty and the French Constitution, unlike the US Constitution, the category of property was considered as one of the most important attributes of the country's sovereignty. Article 1 of the French Constitution states that France is an indivisible, secular, democratic and social republic. The Constitution ensures equality before the law for all citizens, regardless of origin, race or religion. Among the natural human rights are included: freedom, property, security, resistance to oppression.

According to the French Constitution, property is inviolable and sacred, and **may only be taken away for reasons of social necessity, under conditions of justice and prior equivalent compensation.**

FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY (FRG)

Another European country that overcame a deep economic crisis after World War II was Germany. Ludwig Erhard, who was Minister of Economy of Germany from 1949 to 1963, is considered the founder of the "German Economic Miracle" (GEM). He wrote: "No economic situation can be hopeless to such an extent that the decisive will and honest labour of the whole nation could not cope with it".

Ludwig Erhard in his conception of "social market economy" synthesized the world economic experience based on neoliberalism and philosophy of social responsibility. The role of the State was confined to setting development priorities, supervising and regulating, creating the most favorable investment and business climate, and in some cases, applying partial or large-scale state intervention. To complete the transition from administrative economy to free market economy Ludwig Erhard proposed the following steps: monetary reform directed at establishing hard currency; removing price control by the state; stimulating private entrepreneurship as the main source of population employment and of growth of population income. According to Erhard, the basis of

the socially oriented market economy was private property, antitrust regulation, and low taxes for the population.

As a result of Ludwig Erhard's reforms, income of the population got essentially increased, the country saw the establishment and development of a new middle class. About 70 % of workers became shareholders of the production on the basis of the law adopted in 1951 concerning participation of workers in the management of production facilities and introduction of their representatives into directors' council.

In the financial sphere the German government carried out adequate and strict policy. State and municipal organs of power enjoyed no preferences or privileges; they were content with minimal budget; the staff of the state machine was drastically reduced.

Ludwig Erhard applied the method of accelerated depreciation of real estate: in the first two years it was possible to write off 50% of the cost of production facilities. In 1951, a direct reduction in the tax base for investment costs was authorized. Subsequently, during the years 1954-1957, there was a direct reduction in income and wage taxes.

In accordance with the housing reforms, the construction of free social housing for poor families was given top priority. In order to improve the welfare of the poor, they were encouraged to move to homes with plots of land. Subsidization depending on the number of children accounted for up to 30% of the cost of housing; interest-free loans were provided to poor citizens.

During the reform period, the power of monopolies was limited. As a result, a law was adopted according to which the market share of one monopoly should not exceed 33%, two or three monopolies - 50%, four or five monopolies - no more than 65%. Despite the fact that the positions of large enterprises in the corporate and banking sectors had only strengthened, small and medium-sized businesses became the most important force and basis of the market.

The state stimulated development of small and middle-size business in the result of which approximately 70 % of enterprises had from one to five employees. The goods and products produced by these enterprises made about 30 % of the country's Gross Domestic Production (GDP). Such policy of preferences rendered by the government to small and middle-size business contributed to the employment of the population which, in its turn, brought to the reduction of social tension throughout the country.

The reforms in science have been crucial to industrial development and the rapid growth of science and technology. This ensured Germany's leading position in Europe: Germany was among the top three industrial exporters

in the world after the USA and England. In fact, Ludwig Erhard created an ideal market model in which market efficiency requirements were combined with social justice and state regulation. Implementing the program "New economic miracle", Erhard showed principle concerning the USA intervention into the internal policy of Germany. Thus, Ludwig Erhard's dialogue with the US Ambassador is known: the US Ambassador stated that his assistants believe that the German Ministry of Economy makes mistakes in its economic policy with the USA. Ludwig Erhard answered that his assistants claim the opposite, i.e. they say that the USA conducts erroneous economic policy in its relations with Germany. This dialogue confirms Erhard's firm determination to defend the sovereignty of his state.

After Conrad Adenauer's resignation (he was in office in 1963-1966), Ludwig Erhard became Chancellor of Germany. The economy of modern Germany, whose foundation was laid by Ludwig Erhard, continues to develop at an accelerated pace up to now.

According to German politicians and legislators, the legal basis for the development of the German economy is conditioned by the reasonable application of Article 14 of the Basic Law of Germany (Constitution of the Federal Republic of Germany), paragraph 1, 2 and 3, where in addition to the state guarantee of the right of private property, paragraph 2 of the law states: **"Property obliges. Its use shall at the same time serve the common welfare"**. Paragraph 3 of Article 14 and Article 15 of the Property Act limit the right to transfer property and the right to alienate and expropriate land, subsoil and natural resources. property.

Constitution of the Federal Republic of Germany

Article 14. Property

1. Right to own property • Inheritance • Expropriation
Property and the right of inheritance shall be guaranteed. Their content and limits shall be defined by the laws.
2. Right to transfer property
Property entails obligations. Its use shall also serve the public good.

3. Protection from expropriation • Ownership of natural resources
Expropriation shall only be permissible for the public good. It may only be ordered by or pursuant to a law that determines the nature and extent of compensation. Such compensation shall be determined by establishing an equitable balance between the public interest and the interests of those affected. In case of dispute concerning the amount of compensation, recourse may be had to the ordinary courts.

Article 15. Socialization

Land, natural resources and means of production may for the purpose of socialization be transferred to public ownership or other forms of public enterprise by a law that determines the nature and extent of compensation. With respect to such compensation the third and fourth sentences of paragraph (3) of Article 14 shall apply mutatis mutandis.

Another direction of restructuring of industrial enterprises was that the state set a single value - 1 DM for hundreds of enterprises with physically and morally worn-out equipment. Within 3-5 years, all enterprises were modernized.

The success of reforms in postwar Germany once again confirms that synthetic, comprehensive approaches to reforming transition economies are effective. Ludwig Erhard created a model of social free market economy that combined the requirements of social justice, market efficiency and state regulation, successfully applying Article 14 of the Basic Law of Germany (Constitution of the Federal Republic of Germany). This is why the German economic system is called Social Market Economy (SME).

JAPAN

Among the States that have experienced economic crisis, Japan occupies a special place. Japan's anti-crisis economic policy in the post-war period (1945-1952) can serve as a model of successful recovery from socio-economic crises.

Two atomic bombs dropped by the United States on the Japanese cities of Hiroshima and Nagasaki at the end of World War II resulted in the deaths of hundreds of thousands of civilians. By 1952, the Japanese economy had reached

pre-war levels of gross national product per capita and industrial production. It is now one of the most socially and economically developed countries in the world.

After Japan's capitulation in World War II, the United States fully assumed a number of public functions in the areas of finance and foreign trade, in the formulation of the national budget of Japan and, most importantly, limited the activities of the legislature in Japan. The latter provided the United States with a legal framework that guaranteed the functioning of American monopolies on Japanese territory. During the first two years of the occupation, Japan was the last country in the world to recover its industrial production. The US occupation authorities initially stated that they were not going to take on the burden of industrial and economic reconstruction. At the end of 1945, real wages were 13.1% of pre-war levels.

In March 1946, the Japanese government adopted the Law on Extraordinary Measures in Economy and Finance. In August 1946, the "Bureau of Economic Stabilization" and the "Price Regulatory Committee" were established under the Cabinet of Ministers as direct management of the state's economy. One of the letters from the Bureau states: "Today, even more than during the war, Japan needs healthy planning to increase production and distribute goods evenly. It is necessary for the Bureau to become an extraordinary body able to exercise effective economic control".

The dissolution of monopolistic associations based on the directive regarding the democratization of Japan's economic system played a positive role in Japan's economic recovery. On the basis of this directive, the government announced the dissolution of the parent companies Mitsui, Mitsubishi, Shimitomo and Yasuda, and their assets were frozen. The Government gave them full compensation in the form of debt obligations, which were due 10 years later. In April 1947, a law was adopted prohibiting monopolies and ensuring fair transactions. These and other measures promoted free competition.

To stabilize Japan's economy, "The Currency Control Act" (CCA) was adopted in 1949 and "The Foreign Investment Act" (FIA) in 1950, which gave priority to the implementation of foreign technology and research and development (R&D) into Japan.

Strict measures were applied to boost exports as an important source of capital accumulation and reproduction of leading industries. Japan had begun to modernize its economic and public administration methods.

Otherwise, it was threatened by the fate of many countries that had become colonies of technically more developed European states and the United States.

Japanese researchers studied the world's most effective institutions and methods of governance in the public administration, economy, education and culture. In order to provide methodological assistance to Japan from highly developed countries, specialists in the development of systems, methods and quality control were invited, which resulted in a three-fold increase in demand for products in the country as a whole.

One of the main factors in the "Japanese economic miracle" (JEM) was a coherent training system. The Japanese government's human resources policy was aimed at creating a world-class national workforce. Great importance was attached to professional development, selection and placement of personnel in the economy and government. The criterion for evaluating the qualifications of personnel was their experience in the next stages of growth:

1. **technical level** - highly qualified specialist must meet the requirements of international standards;
2. **organizational level** - the ability to obtain better results in the combination and cooperation of specialists;
3. **management level** - the ability to obtain more effective results of the organizers of specialists' work;
4. **institutional level** - the availability of specific scientific developments and achievements in a particular sector of the national economy and the economy as a whole.

This system of training and the principle of selection of personnel was strictly observed in their nomination at all levels of state administration. At the same time, in the hierarchy of managerial personnel in Japan, top managers had to have skills and recognition in the business community. Only with this career ladder system could a professional be recommended for a top managerial or public position. The system trained qualified specialists who became a guarantee of the highest quality of Japanese goods, which ensured high production growth (on average 10% annually). The competitive advantage of Japanese products in the world market has been preserved for 40 years, after

which Japan has yielded leadership only to the USA, and since 1993 also to China.

The Japanese state attached special importance to the system of incentives at all stages and at all levels of production organization existing in the USA.

The system of payment and promotion based on the rating system was widely used. Through Japan's method of "transition to a new system", of re-equipment and managing the national economy, Japan has fully restored the country's economy destroyed by the Second World War in 7 years and become one of the five countries in the world with a high level of socio-economic development and people's welfare. The phenomenon of the "Japanese economic miracle" has proved that, with limited raw material, territorial and other resources, it is possible to ensure a high level of economic, cultural and quality of life for the people. To generalize the world experience of economic management, special institutes and commissions were established under the Government of Japan with the participation of well-known scientists and specialists of the country.

Thus, the national idea of "Japanese economic miracle" (JEM), around which material, non-material, scientific and technical and other resources have been concentrated, has defined the main priorities of industrial development of economy, necessary for ensuring the general economic growth and social welfare of the Japanese people.

Other branches of economy – agriculture, trade, paid services, tourism, etc. – are derivative branches of innovative and technological and industrially developed industry. The Japanese "economic miracle" can serve as an example of a socio-economic development strategy and crisis recovery for countries in transition. Therefore, Japan has practically jumped from the feudal system to the free market relations of developed capitalism.

PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA (PRC)

The father of the "Chinese Economic Miracle" (CEM) is considered to be Deng Xiaoping, President of the People's Republic of China, who, while maintaining the principles of centralized planned government, introduced the foundations and principles of transition of the economy to the market system.

Deng Xiaoping's reforms may be summed up in four major modernizations:

- those of agriculture,
- industry,
- science and technology, and the
- military.

Deng Xiaoping argued that China was in the primary stage of socialism and the duty of the Communist party was to build the so-called "socialism with Chinese characteristics". Through this synthesis of the two economic systems under state control, the People's Republic of China has taken the leading position in the world in terms of economic development.

On October 24, 2017 the XIX Congress of China ended its session. It developed the main directions of China's socio-economic development strategy in the modern global world. Among them, the following should be highlighted.

Among them, the following should be highlighted:

- ***We do not need to adapt to any foreign ideas;***
- ***China does not always conform to the thinking style of the West;***
- ***work and high quality of national products through the widespread introduction of future innovative technologies into the economy;***
- ***a fierce national war against corruption;***
- ***Introduction of the concept of "moral of political management of the state".***

All these strategic economic management priorities should ensure China's leading position in the world.

THE GREAT SILK ROAD AND ARMENIAN-CHINESE RELATIONS

Having gained political independence in 1991 Republic of Armenia acquired a right to join the world economic system and thus became a part of the world economy. In the process of making and putting into life the strategic Program of Armenia's social-economic development it is necessary to take into account all changes and development vectors of the world market as one whole whose parts are interdependent and mutually connected. Being in close friendly relations with Russia and striving to make these relations better and deeper (whatever the reasons for this cooperation might be - economic, state security or others), Armenia, in fact, has three main alternatives for entering the world market system:

1. To join the European Union and Western market. For this alternative Armenia has neither competitive advantage or material basis, or goods that could meet the demands of this market and comply with its standards, or a real opportunity to occupy a steady niche in this market.
2. To tie the main perspective of Armenia's social-economic development with the market of the Customs Union, including Russia.
3. To keep on cooperating with Russia and the Customs Union and at the same time to look for some new possible vectors of economic development and cooperation by using her traditional historical ties and relations. At the present stage, the development of economic relations between Armenia and Iran and China can be considered as such directions. **These relations do not contradict but, on the contrary, complement the orientation to the markets of Russia and the Customs Union both economically and geopolitically.**

The development of such relations will provide an opportunity for certain diversification of Armenia's economy, especially since with these two countries Armenia has a thousand-year history of traditionally active trade relations. The economic relations between Armenia and Iran is somewhat hampered by not so favorable and tense relations between Iran and the Western countries, which have been especially aggravated by Iran's nuclear program. However, such difficulties do not exist in terms of relations with China. During many centuries - the period of the existence of the Great Silk Road (GSR)- Armenia had active trade relations with China and made a great contribution to the formation of the Great Silk Road.

The Great Silk Road originated in the Chinese city of Xi'an, from where it branched out in two directions - North and South. The Chinese called their country Zhong Guo, which means "Center and Universe". China is known in world civilization as the home of silk, paper, powder and tea. The Great Wall of China is one of the seven wonders of the world. It has been preserved to this day in its original form. By the way, the principle of building the Chinese wall was widely used by ancient Armenian builders.

Trade on the Great Silk Road began in the II century BC, the era of Emperor Wudi. His close associate Jan Qian offered the Emperor to take silk out of the country and exchange it for horses, fruits, wine and other goods. In conditions of Asian heat silk was a convenient and beautiful product, thanks to which it was in high demand. Besides silk, porcelain, metal tableware, rice, tea, cosmetics, etc. were exported from China. And from Asia and the Caucasus horses, military uniforms, gold, silver, semiprecious metals, leather, wool, cotton products, lions, tigers, hunting dogs, etc. were imported into China.

The Great Silk Road gave a powerful impulse to Armenian trade: the volume of trade turnover increased; the market borders expanded. **The Armenian King of Kings Artashes built a wide road leading to Artashat, the capital of Armenia, with his own funds and called it the "Royal Road".**

There were up to 200 camels in caravans of Armenian merchants. Caravans, as a rule, had escorts represented by armed detachments ensuring security on the way. Church servants, singers, cooks, doctors, craftsmen, and other attendants were also among the escorts. The process of exchange and full sale of goods sometimes lasted several months. Armenian merchants conducted business negotiations at the table of treats, which gave them a "competitive advantage" when selling their goods and buying new ones. The process of exchange and full sale of goods sometimes took a long time. In order to ensure smooth trade, merchants returned for new batches of goods, while some of the accompanying staff remained in the markets and established their "small business" on the ground to generate additional income. These Armenian merchants learned the local traditions and habits, the language of the local population, established families, built new settlements with their infrastructure - schools, temples, hospitals, etc. They founded printing houses and published printed products - newspapers, books, etc. The book "History of Armenia" by Armenian historian Movses Khorenatsi (5th century A.D.) tells that Armenians built Armenian churches in China and spread Christianity among the Chinese.

Thousand-year history of Armenian-Chinese relations left its imprint on different spheres of life of these two most ancient nations - economic, cultural,

national and others. Thus, the etymology of many words of the Armenian language is connected with China. For example, in the synonym of the Armenian word "beautiful" (**chnashkharik**) there is an element "China"; in the root of the Armenian word "**chenapaki**" meaning "porcelain" there is also the element "China": this word literally means "Chinese glass". The Chinese term "siao kan" which means "a society of people with average income", is very consonant with the Armenian proverb: "he who is not satisfied with small things will not achieve much".

The two royal dynasties in Armenia, the dynasty of the Mamikonians and the dynasty of the Orbelians, are of Chinese origin. The first translation of the Gospel into Chinese was made by Hovhannes Ghazaryan, an Armenian church servant and teacher of the Chinese language, a resident of Canton, and the sponsors of the translation were Armenian merchants.

Armenian-Chinese relations were sung, and artistic works were written about them, one of which is the poem "Farhad and Shirin" by the famous medieval Uzbek poet Alisher Navoi. The poem is dedicated to the love story of the Chinese hero, heir of the Chinese royal dynasty, Farhad to a beautiful Armenian girl Shirin. In the name of his love, Farhad paved the road across a mountain range, built fountains and a beautiful palace decorated with sculptures, and all this he gave to his beloved Shirin. This poem has been translated into many languages.

Armenian-Chinese relations are also currently the subject of study by Armenian scientists. Thus, in 2011, the Institute of Oriental Studies of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia organized an international forum on "Armenia's Civilizational Contribution to the History of the Great Silk Road". In the framework of the forum, issues related to the Armenian-Chinese civilizational interpenetration of cultures were discussed.

Numerous scientific works have been published on Armenian-Chinese relations from the IV century AD up to the present time. Documentary proofs of these works are kept at the Institute of Ancient Manuscripts named after M.A. Lomonosov. The documents on these works are kept at the M. Mashtots-Matenadaran Institute of Ancient Manuscripts in Yerevan.

It should be noted that the famous German organization "Maxplank" and a teacher at Oxford University Gareth Gelenthal in 2014 conducted a scientific study and presented an interactive world map, which marked the genetic links existing between peoples living in different countries of the world. According to this research, the Armenian gene in the Chinese gene pool makes 3.9%, while the gene of the neighboring Japanese makes 0.6%. According to the same

source, Armenian gene is present in the gene pool of 33 nations of the world, including Lezgin (13.8%), Georgians (12.4%), Turks (9.9%), Iranians (7.5%) etc.

The GSR played a major role in the process of formation of religious, economic, domestic and cultural relations between states and nations and facilitated the process of interpenetration of cultures and values of different civilizations. It is significant that all the countries through which the Great Silk Road was passing mandatorily provided security for merchants and their goods, regardless of their religious or racial affiliation. Later, however, the British East India Company, wishing to take over the Chinese market, brought a large shipment of opium to China and distributed it, thus keeping the country slave-dependent for over 200 years. As a result of barbaric invasions, the Great Silk Road ceased to function in the 15th century.

OCEANIC STATES POLICY ON THE EURASIAN AXIS

At the beginning of the XX century, in order to capture the sources of cheap raw materials and new markets, the oceanic states – the United States and England, experiencing rapid economic development, tried to capture the countries of Eurasia, rich in natural resources. To this end, in the late 19th and early 20th centuries, these countries conducted special studies of the economic development of Russia and the countries of the Eurasian Axis.

Russian economist Vladimir Ulyanov (Lenin) in his book "Development of Capitalism in Russia" and English economist Zelford McKinder in his work "The Geographic Rod of History" presented their assessment of the economic potential of these areas. In the aforesaid work V.I. Lenin noted that by the level of capitalization and concentration of production Russia was leading in Europe at that time, and Germany with its technological potential could outstrip England, and by merging with Russia, in the near future it could take over England in the competition on the European market.

In his work "The Geographic Rod of History" McKinder notes that the European rod, which stretches from Europe to China, contains 30–35% of the world's human and natural resources. This author believes that the central role in this rod belongs to Russia, and whoever will dominate Russia will own the entire Eurasian rod, and whoever owns the Eurasian rod will dominate the world.

The prospect outlined in the conclusions of Zelford McKinder contained a deadly challenge to the United States and England. In order to prevent the

execution of this forecast, the oceanic countries adopted the main strategic program of the century. England, in the hands of which at that time was 25% of the world market, had a wealth of experience in overcoming contradictions by economic methods.

In 1928 the USA saw by far the deepest in the capitalist world crisis, the so-called **Great Depression**. To overcome the Depression the English American financial capital passed to the next stage on the way of winning

Eurasian market. The main target at this stage was to initiate a military collision between the two countries – Russia and Germany which would lead to weakening of their economies and their subsequent dependence on the oceanic states.

In 1933 an Austrian failure-painter and subsequently a political schizophrenic Adolf Schiklegruber was admitted to the citizenship of Germany and in some time became a leader of Nazism under the nickname of Adolf Hitler. The goal of Nazism was to achieve world supremacy, but its first-priority task was to win Russia and to hold possession of her huge natural resources. England and the USA contributed to the program of military restructuring of the German economy by rendering financial assistance and scientific-technological support. Similar support and assistance were rendered by the USA and England to the USSR during the Second World War when that country's economy was being transformed into a military economy.

In Russia and in Germany the policy of ideological hostility was consistently carried out on the part of oceanic states in the result of which in 1941-1945 the most powerful European states turned out to be in the state of war with each other. More than 1.5 billion people of the world were involved in this war.

After 1928-1933 crisis the United States had enormous debts whereas England gained super-profits in the process of war and filled their state treasury at the expense of European and other countries of the world. The USSR and Germany that had been at war with each other got destroyed economies and dozens of millions human sacrifices. Political assessment of these events is a prerogative of political analysts. As far as economic analysis of the results of military collision between national socialist Germany and communist USSR is concerned, we must admit that World War II was to the interests of the world financial empire for whom hundreds of millions of people's lives were of no value.

Thus, the ideas of human civilization – socialism and communism – were actually distorted after the revolution of 1917. The establishment of the dictatorship of the proletariat gave rise to terror, famine and civil war in the country. The seeds of class hatred were laid in Russian society, and the principle “he

who is not with us, is against us” became effective. Before World War II, tens of millions of people died of hunger and exile, and a huge number of intellectuals emigrated to the US and Europe, becoming there a serious factor in economic development (for the powerful development of the submarine fleet, aviation and the economy as a whole, the US owes the exiled from Russia world-famous scientists Sikorsky, Leontief, Kantarovich and many others).

As a result of the proletariat's dictatorship establishment all market relations and market mechanisms were completely abolished. Total liquidation of private ownership brought to disappearance of real conditions for the country's economy development. The process of imposing distorted ideology had a self-destroying force as shown by further historical events, the USSR being a nuclear power after 70-year of existence got collapsed without a single shot.

In the same historical period China which was one of the most powerful countries of the socialist countries properly evaluated the role of private ownership and market and having realized the idea of “socialist market”, used its economic potential and national values accumulated in the past years and by developing small, medium and large entrepreneurship restructured its economy. Having preserved its economic potential created during the time of socialism and having introduced innovational science-oriented technologies and new methods of management, China in a short time confidently entered world market system and became one of its leading members. Contemporary China takes the first place in the world in manufactured goods output volume and in the rate of consumption per capita. The China of today is trying to reanimate its great historical capital, the worldwide famous Great Silk Road, which was the most global cross-cultural phenomenon of its time and which has preserved its economic attractiveness up to now.

Contemporary China in cooperation with Russia, India and the countries of Asia by using worldwide known Great Silk Road regenerates Eurasian axis which may become a powerful obstacle and economic barrier to the intervention and the financial empire of the oceanic countries.

Thus, we assume that **Eurasian axis whose main leading countries are China and Russia in the third millennium can become a new epicenter of economic development strategy.**

In the end of the 20-the century, after the collapse of the USSR, China became the first country to evaluate in due time the first-priority role of private ownership in socio-economic development of the country. It remained devoted to socialist principles of country management and without perceptible losses and following the principles of ancient Chinese wisdom restructured the

country's economy along the market lines. Thus, it is not only the Great Wall of China but also China itself with its modern state policy that is one of the world wonders.

The Russia of today also carries out an active policy of strengthening national statehood and gets successfully integrated into the world market system. In a current market competition, Russia and China, using their natural, technological, communication and demographic potential, have established the Eurasian Union, of which Armenia may become one of the active members. The Chinese national program can harmonize with the Eurasian axis in its economic and political importance and become its organic part. The implementation of this program in the near future will enable these two states and other states that will join them to acquire full economic and political independence and stronger guarantees of stable social and economic development in international market competition.

Regeneration of GSR will open new serious perspectives for Armenia, the perspectives for development of all branches of economy. Armenian-Chinese trade- and other types of relations nowadays may be developed as mutually beneficial with many-century positive experience taken into account. By integrating into Chinese-Russian Eurasian Alliance Armenia will get an opportunity to use advanced experience of these countries and to expand her trading relations which may become one of the main ways out of to-day's socio-economic crisis.

SINGAPORE

Singapore, officially the Republic of Singapore, is a sovereign city-state and island country (it is located on 63 islands, including one main island and 62 islets) in South-East Asia. Total area – 719,9 km²; population – 5,312 million people. Singapore is known as “the economic phenomenon of the XX century”. This country has turned in a short span of time from a poorly developed country of the third world into a mighty industrial state with a highly developed market economy and state regulation. The country ranks 5th on the UN Human Development Index (HDI) and the 3rd highest GDP per capita in the world. According to WEF (World Economic Forum, Switzerland), it has the second most competitive economy in the world (as of 2014). Singapore is a state with mighty foreign and home trade. The total volume of foreign trade (as of 2008) is \$ 455.3

billion, with its export part of \$ 235.8 billion. The main exported goods are production of electronic and electronic-technical industries, consumer goods, oil products and products of oil-refining industry.

The country is ranked highly in education, healthcare and life expectancy. 90% of homes in Singapore are owner-occupied. The Corruption Perception Index (CPI) of Singapore counted by a non-government organization “Transparency International” is equal to 84 as of 2017 (on a score from zero (highly corrupt) to 100 (very clean), i.e. it is one of the ten least corrupt countries in the world and heads the list of Asian countries by this index. This state has a highly – developed electronic and shipbuilding industries and a powerful financial and banking system. Large-scale research is being conducted in the field of biotechnology. The GDP per capita in 2016 was \$ 52,600.6. In the WEF competitiveness ranking the Singaporean economy took the 2nd place in 2014.

The strategy of Lee Kuan Yew government was aimed at transforming Singapore into a financial trade and oil-refining center in South-Eastern Asia (SEA) with a most innovative, competitive, and dynamic economy. This aim has been achieved by attracting a large amount of foreign investments and promoting the development of trade and industry. A favorable environment for the investors was created by reducing tax rates. Singapore is ranked fifth in the rating of tax systems of the world. Only 4 types of imported goods are liable to tax – spirits, tobacco, oil products and cars. In total there are 5 taxes in Singapore tax system, of which one is income tax and the second one is wage tax. Total tax rate makes 27.1%.

The start of the transition to the market system of economy was marked by the fight against corruption. In order to eradicate the corruption in the highest echelons of power, the then Prime Minister of the country Lee Kuan Yew established an independent board under the supervision of the Government which had the authority to hold inquiries even against state officials themselves, their friends and close relatives. According to the Corruption Perceptions Index compiled by the international non-governmental organization Transparency International, in 2017 Singapore's ranking is 84 (on the one hundred scale).

Thus, Lee Kuan Yew implemented the principle of supremacy of law and equality of everybody in the eye of law, including the officials in the highest echelons of power and their relatives.

The country's legislative system, inherited from English colonial government, was changed: the salaries of judges were sharply increased, and the best lawyers in the country were hired to serve as judges. Mafia groups were brutally suppressed. Violation of the law – corruption, theft, violence, drug trafficking

and use – has been severely punished through death sentences. By applying such effective strategy of social-economic development the Government of Lee Kuan Yew managed to create merely in one-generation time an effective and transparent market economy system regulated by state.

Summing up Singapore's experience in implementing a socio-economic development strategy to turn the country's underdeveloped economy into a highly developed market economy, it should be noted that the regulatory role of the Government in developing an adequate and comprehensive socio-economic development strategy and facilitating the process of economic transformation is extremely important.

However, it should be noted that the strategy of social and economic development employed by the Governments of the aforementioned countries cannot be fully accepted by other states as a benchmark. The program of overcoming economic crisis, with the aim to transform the country's economy and enter the world market system, can be considered as a benchmark for developing socio-economic strategy only taking into account the specific characteristics and resources of each individual country. To create its own strategy for social and economic development, each country adopts the **Declaration of Independence and the Constitution**. The Constitution is the main legislative document that defines the foundations of the political, legal and economic systems of the state. In all the constitutions we have analyzed, the main concept is that **the people are the essential resource of the country's sovereignty. In order to give effect to their constitutional right, the people transfer part of their sovereignty and freedom to the authorities they have elected in order to protect the people. Power is legally bound to create social welfare of the people through democratic means. If the people fail to fulfil their duties to the people, they have the right to overthrow or change the existing power.**

ARMENIA

SHORT HISTORICAL EXCURSUS

2800 years ago, Argishti, Tsar of the Kingdom of Urartu and the son of Menua, built the fortress of Erebuni (today the region of Yerevan) also known as Arin Berd (meaning the "Fortress of Blood". The fortress is 1,017 meters (3,337 ft) above sea level). This event was confirmed by an inscription carved with cuneiform inscriptions on basalt stone found during archaeological excavations of the Erebuni fortress. This artefact is a passport of the ancient capital of Armenia. However, history of the state of Armenia amounts to more than 6,000 years, as confirmed by archaeological finds discovered during the excavations on the territory of historic Armenia.

For the Armenian people the mountain Ararat (Major Ararat and Minor Ararat) has always been a symbol of Motherland and Armenian statehood. Ararat was praised by such outstanding people as Mesrop Mashtots (the 5th century AD), A.S. Pushkin, H. Toumanyanyan, A. Isaakyan, V. Bryussov, P. Sevak, O. Shiraz, Catholicos Vazgen I, the great seascape painter I. Aivazovsky painted his famous picture "Ararat". According to the Bible, Noah's Ark after the Flood stopped at the peak of Ararat, the highest mountain of the planet of Earth. In historiography Ararat is considered the border between two civilizations (Pre-Flood and Post-Flood civilisations).

For the Armenian nation and Armenian statehood Ararat symbolizes two gigantic bells lowered on the Earth by God himself. These bells are constantly tolling to remind peoples of the world about the fact that this land is a historic territory of the Armenian people, the territory where Armenians have always lived, are living now and will always live.

In Vayots Dzor region, near the town of Yeghegnadzor, in the so-called Bird's Nest were found wine cellars with many clay carps, as well as the oldest on the planet "shoes" made of leather, which is exhibited in the State Museum of History of Armenia, and fossilized remains of human brain, whose age, according to scientists, is more than six thousand years. Fragments of the oldest observatory have been found in the region of Goris, which testifies to the level of knowledge of ancient Armenians in astronomy. The oldest map of the world

of Semion of Agatha (XXIVth century BC) shows the map of Armenia, one of the four oldest states of that time, engraved in stone; on the main arch of the Roman Colosseum the word 'ARMENIA' is written in Latin.

Pre-historic Armenia had a developed system of power in economy and state management. In the State History Museum of Armenia in the city of Yerevan is exhibited a stone stela carved by order of King Artashes I, the artefact being found in the region of Syunik (Armenia). During the rule of Artashes I (189-160 BC) the stela served as a delimitation sign between separate land sites. Every landowner of the kingdom was obliged to dig channels, build roads and other communications necessary for land cultivation. Transfer of land as a gift to another person without the King's knowledge was strictly prohibited and severely punished. Due to this edict of Artashes I, thousands of channels and a lot of well-planned roads were built on the territory of the kingdom. By order of Artashes I the right of property was to serve for the benefit of the people. One of the chronicles tells about a landowner who presented his beloved lady with a piece of his land and for that by the King's order was sentenced to death by hanging on the territory of the gifted land. The king issued a decree that a landowner has the right to give another person only the harvest grown on the land and not the land. According to this decree of Artashes I, **the right of ownership of land was to serve the people and generations.** This principle of King Artashes I in relation to property complied with the essence of the Roman Law which announced that the main law of land property is "the good of people" but not only the right for private property. The glory of King Artashes I spread throughout the neighboring countries, he was particularly praised for his laws in the Roman Empire and even was awarded the honorable title of "Benefactor". Among his own people he was known as "the Owner of Justice". Owing to this wise and just ruler Armenia of that time had a well-developed economy, Armenian merchants traded with a lot of countries throughout the world. In fact, the stela of Artashes I was a prototype of the "Law of Property" in the history of Armenian statehood.

Delimitating stones of Artashes I found in the region of Syunik (Armenia). State History Museum. Yerevan

Legitimacy and justice were the basis for the welfare and power of the kingdom of Armenia in the era of King Artashes I, who was called "King of Kings" by the people. Retaining the traditions of state management, Artashes I's grandson Tigran the Great (95 - 55 B.C.) increased the glory of Great Armenia. The peoples of Armenia and neighboring states called Tigran the Great, as well as his grandfather, "King of Kings".

In the history of the state of Armenia, particular importance has been accorded to civil law. In the Middle Ages, Mkhitar Gosh, one of the most eminent representatives of the Armenian Renaissance, a thinker, fable writer, theologian and priest, wrote a Code of Laws for his people. This legal work, now known as "The Book of Law" by Mkhitar Gosh or "The Armenian Book of Law" (1184 AD) became the first monument of secular law among Armenians. "The Book of Law" contains the legal norms of medieval Armenia. It became the basis of the legal tradition of Armenians both in Armenia and in the Diaspora. Mkhitar Gosh dreamt of restoring Armenian statehood, believing that church and state are the two main pillars on which society rests and **each person has a "natural right", which is interpreted by Mkhitar Gosh as an expression of the divine mind in man.**

For the first time, "The Book of Law" received the status of mandatory law in Cilician Armenia. For many centuries, "The Book of Law" had been used not only in Armenia and the Cilician Armenian Kingdom, but also in the Armenian diasporas - in Poland, Russia (Crimea, Astrakhan), Georgia, and even in India. Georgian prince Zakharia appointed Mkhitar Gosh as his advisor. In the 16th century Mkhitar Gosh's «Book of Law» was accepted by Polish King Sigismund I to judge in Armenian diasporas in Lvov and Kamenets-Podolsk. The main provisions of the legal norms of the «Book of Law» by Mkhitar Gosh entered the Constitution of Poland, adopted on May 3, 1791. It should be noted that Kamenets-Podolsk, located on the bank of the river Uglich, in its geographical position reminds the ancient capital of Armenia Ani. The Armenian Apostolic Church in Kamenets-Podolsk was called the European Holy Etchmiadzin. In this church the service was held according to the canons of the Armenian Apostolic Church in Armenian.

Contemporaries compared Mkhitar Gosh to the great fabulists Aesop and La Fontaine and the famous orator and civilist of the Roman Empire era Cicero. In his fables, this author glorified in the form of allegories honesty and justice and denounced deceivers and dishonest rulers. His fables called for people to unite in the struggle to defend the homeland. Mkhitar Gosh's "Book of Law" is exhibited in Matenadaran, the Museum of Ancient Manuscripts in Yerevan.

Until the late Middle Ages, the Polish Armenian Diaspora was actively involved in the public life of Poland. The first Minister of Education of Poland at that time was Todorowicz (Torosyan), the Eminescu brothers (Eminyans) were famous cultural figures: George Eminescu was a classic of Polish literature, and Andre Eminescu was one of the founders of Polish classical music. Armenian couturiers living in Poland influenced Polish fashion; the Kamenets-Podolsk trade exchange was the leading exchange in Europe; European exchanges focused on the prices set by this exchange.

In the conditions of the existence of the Armenian statehood in Artsakh and Utic it was necessary to have legal norms regulating public life. The first founder of the code of laws was David Alavkavordi, who was born, lived and worked in Gandzak in the first half of the 12th century. The code of laws consisted of 97 canons, from which 91 canons were devoted to regulation of family and life. The canons of David Alavkavordi were the primary sources for the history of legal and socio-political thought in Armenia.

Thus, since ancient times there have been traditions of fair law and order in the history of Armenian statehood. In the period of Antiquity and middle Ages, the laws regulating social and economic relations between the authorities and society dominated the Armenian state. As it was mentioned above, the beginning of the 20th century was the most difficult period for the Armenian nation and the Armenian state. On May 28, 1918, after almost 550 years of loss of Armenian statehood (1375 - 1918) the first Armenian Republic was established. After the restoration of statehood in 1918 the most tragic event for the Armenian people and state was the Moscow Treaty of March 16, 1921 between the unrecognized Russian Soviet Federative Socialist Republic and the government of Kemal's Turkey. According to this shameful for Russia and Turkey and the "Treaty of Friendship and Brotherhood between the RSFSR and Turkey", without the consent of Armenia, the historical Armenian provinces of Nakhitchevan and Karabakh were given to Turkish Azerbaijan as autonomous territories. Turkey received 10 million Russian gold rubles from Russia; Russian military specialists and equipment were sent to Turkey: 33 thousand rifles, 327 machine guns, 56 artillery pieces and hundreds of thousands of cartridges.

Turkey did not fail to use these weapons to organize a new genocide of the Armenian people, now on the territory of the former Russian Empire.

At Turkey's request, the Soviet authorities arrested, exiled and shot the generals, soldiers and militia who took part in the Battle of Sardarapat near Etchmiadzin. One of the leaders of the Battle of Sardarapat, General Poghosbek Pirumov, who escaped from exile in Yerevan, spoke about the brutal tortures

and massacre of the participants of the battle, after which he committed suicide. The 1921 Moscow Treaty was another example of the falseness of the international diplomacy, declaring the provision of friendly assistance to the Armenian people in solving the "Armenian issue".

The main purpose of the Moscow Treaty of March 16, 1921 was to eliminate the Treaty of Sevres of August 8, 1920, signed by the leaders of thirty European countries, including Turkey, Russia, Armenia and the United States. According to the Treaty of Sevres, Turkey was to return 150,000 square kilometers of historical Armenian territory to the newly established Armenian state.

The implementation of the Treaty of Sèvres would mark the beginning of the final liquidation of the Ottoman Turkish Empire, as a new powerful force could emerge on the Black Sea and Dardanelles Axis, which could later pose a real threat to the great powers of the time. Looking ahead, Armenia's alliance with Russia could eliminate the hegemony of England and the United States on the European continent. Therefore, all great powers that were parties to the Treaty of Sèvres, fearing further strengthening of the Russian-Armenian alliance, in every way hindered the implementation of the Treaty of Sèvres.

The Russian Soviet Federative Socialist Republic was not a party to the treaty because in 1918 it had negotiated the Treaty of Brest-Litovsk with the Ottoman Empire. In that treaty, at the insistence of Grand Vizier Mehmed Talaat Pasha, the Ottoman Empire regained the lands the Russian Empire had captured in the Russian-Turkish War (1877-1878), in particular Ardahan, Kars, and Batumi.

On May 28, 1918, after almost five and a half centuries (1375-1918) of absence of statehood in Armenia (the last Armenian state - the Kingdom of Cilicia - fell down in 1375) the Armenian Republic was re-established. On May 28, 2018 all Armenians of the world and their friendly nations celebrated the 100th anniversary of the establishment of the Armenian statehood. Thanks to their diligence and enterprise, the Armenian people, according to many scientists and politicians of the world, are a powerful factor of human civilization. In the chronicle of the Armenian statehood this date is written in gold letters as the date of creation of a sovereign, democratic, social, legal state on one part of the historical territory of Armenia. Two historical dates - May 26, 451 and May 28, 1918 - are known for the fact that in both cases there was a question about the existence the question of the existence of Armenian nation. In both cases the national goal was achieved due to the unity of "power" and "society", which acted together. The Armenian nation stood up before the worst enemy during those fateful periods because the power and talent of the leadership and heroism of the nation were fully subordinated to the achievement of the universal

goal of protecting the Motherland and preserving the Armenian identity. During the period between the establishment of the first state in May 28, 1918 and the beginning of the World War II, Armenian statehood was more than once under the threat of disappearance.

This short historical excursus proves that as early as in the 2nd century BC, in the epoch of Artashes I, there was an adequate conception of the right and responsibility of private property and of the role of property in social welfare of the people and in the management of the state. To make a conclusion of what was said above we can state the following:

- Law is of paramount importance for power, whether it be monarchical, totalitarian-command, or democratic power.
- The right to own, use and/or dispose of public, national and/or state property is not the basis for its misuse, or for its total or partial alienation.
- The right of ownership, usage and alienation of property which is of national value invariably implies adequate obligations and responsibility.
- Violation of the right of ownership, usage and disposal of national or state property must be strictly punished by the state law.

ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH

Since 1375 and up to 1918 Armenia had no statehood, so the role of the subject of international rights was fulfilled by Armenian Apostolic Church. For the conquerors of Armenia the Apostolic Armenian Church was the only tax collector and the main taxpayer.

The Soviet authorities consistently pursued a policy of separation of the church and the state: the young generation was brought up in a spirit of hatred to religion, the ideology of scientific atheism was intensively promoted. After the establishment of the Soviet power, the property of the church was confiscated, and church servants were arrested and shot. Thus, Patriarch Khoren I of the Armenian Apostolic Church (in the world known as Muradkhanyan) was strangled at the residence of the Catholicos of the Armenian Apostolic Church in St. Echmiadzin on the night of April 5-6, 1938. According to the official version, the death of Patriarch Khoren I was a result of a heart attack, although in fact he was strangled by NKVD (People's Commissariat of Internal Affairs) staff.

All the treasures of St. Echmiadzin that have been kept in the residence of the Patriarch for many centuries were looted.

After the brutal murder of Patriarch Khoren I, the Armenian Apostolic Church experienced another shock: the decision of the Central Committee of the Communist Party of Armenia with the signature of First Secretary G. Aroutunov on the closure of the Armenian Apostolic Church in St. Echmiadzin is kept in St. Echmiadzin. It was never carried out thanks to Patriarch of the Armenian Apostolic Church (1945-1954) Gevorg VI (in the world known as Gevorg Chorekchyan). During the Great Patriotic War, Gevorg Chorekchyan, with the consent of Joseph Stalin and with the active participation of the Armenian Diaspora, established a fund for assistance to the Soviet Army. At the expense of the fund the tank division named after General Baghramyan was sent to the front. Thus, the Armenian Apostolic Church played an important role in preserving the Armenian statehood.

INDEPENDENT REPUBLIC OF ARMENIA

The Armenian people live on the territory of the Republic of Armenia (29.8 thousand square kilometers), the population of which is about 3 million people. The territory of the unrecognized Republic of Artsakh (Nagorno-Karabakh) is about 12 000 square kilometers) while its population is about

150 000 people; the number of people living in the Armenian Diaspora (in 150 - 170 countries), according to various estimates, is 8 -10 million people.

In order to restore historical justice and to form a strong and stable Armenian state the government and the people of the Republic of Armenia and Artsakh together with the world Armenian Diaspora must unite their efforts and demand that Turkey should not only admit the fact of Armenian Genocide of 1915 but also denounce the Moscow Treaty of 1921.

After the collapse of the USSR, Armenia regained its state independence based on the 1990 Declaration of Sovereignty and the 1995 and 2015 Constitutions. According to these fundamental documents, the Republic of Armenia abandoned the centrally planned system of economic management and chose the path of liberal-democratic development and economic management without any experience and skills in organizing and managing the economy which is confirmed by a study conducted by the United Nations.

As a result of the lack of a defined program and strategy for socio-economic development Armenia found herself in a state of **permanent economic crisis**. The main weak point of the power that ruled at that time was the absence of a program for transformation and restructuring of all branches of economy. In case of having such a program the Republic could have entered the world market system. Furthermore, in the sphere of foreign trade Armenia shouldn't have held the policy of "open doors". In a grave situation that emerged, foreign financial and industrial capital was able to freely enter Armenia's domestic market and to impose its economic policy there. As a result, industrial enterprise of the republic ceased to function because of incompatibility of their production. The leaders of the republic can neither cope with the situation nor show any way out of the crisis.

As it was mentioned above, in 29 years of the country's sovereignty the Government of Armenia has not developed any necessary national programs for reorientation of economy. During this time, 15 governments have changed in the country. The experience of states that have overcome the economic crisis shows that one of the reasons for the crisis was the lack of a legal framework for the establishment and development of a market economy system.

Below we will consider some laws related to the development of the socio-economic development strategy of the Republic of Armenia for the period from 1990 to 2020. According to the data of a special research made by the author, annual rate of the shadow economy in the national GDP is 30 % which makes \$3 billion. A special place in the shadow economy belongs to the production and sale of goods by large businesses. The activity of the shadow business is carried out as follows: two accounts are issued for a batch of goods - one account (50% of the value of the batch) for the transfer to the local official account of the producer; the second account (50% of the value) for the transfer to a foreign account of the producer. This situation has two negative consequences:

1. The local producer does not trust local banks.
2. Part of the income kept in foreign banks does not participate in investment programs of economy of the Republic of Armenia. The highest degree of the shadow economy development is the splicing of interests of oligarchs with official structures. Thus, the shadow economy is an illegal business, to which the state does not apply the laws of the Constitution.

The basis for the high level of social and economic development of the country and state security is the national industry. The volume of industrial

production in the total GDP is in the third place after agriculture, trade and services. The economy of the Republic of Armenia is consumer-oriented.

Stoppage in the functioning of industrial enterprises aggravated the social tension in the country, particularly in the earthquake zone. For example, the plant "Karat Machine" in the town of Gyumri before the earthquake in 1988 had 800 employees. After the earthquake the destroyed infrastructure of the plant was completely restored by the efforts of the personnel. The employees declared that they are ready to privatize the plant. However, the decision of the Government of Republic of Armenia was to sell the plant to a citizen of Russia. At present the personnel of the plant comprises 18 persons.

In the town of Spitak after the earthquake a lot of industrial enterprises were restored to their former state. One of such enterprises - the elevator-building plant was restarted into operation in 1994. After several years of work the plant was declared bankrupt. According to the decision of the government of Republic of Armenia, in 2003 the plant was sold to the copper-molybdenum plant. The administration of the plant promised to pay \$500,000 for the reconstructed enterprise and to provide 270 workplaces for the people of Spitak. However, in the next 2 years the elevator-building plant was demounted, and the equipment and all metal constructions were removed from the plant and taken out of the town of Spitak. On learning about it the citizens of Spitak applied to the Government of Armenia. In the response letter of the Prime Minister of September 4, 2017 it was informed that the plant belongs to the enterprise which is demounting it. The owner has a right to demount the plant and it is impossible to interfere with the process. In the same way 12 of the restored plants in Spitak went into liquidation. One can bring multiple examples of the same kind. In such situation people who can find no employment in Armenia have nothing to do but leave Armenia in search of work. The presence of a developed industry creates prerequisites for increasing employment and real incomes. Stable development of the economy based on its own industry will ensure the successful entry of the state into the world market system.

Science and practice of the world economy have proven that the economic policy of the state, based on the export of raw materials, labour and "humane resource" leads to the dependence of the people and the state on foreign financial and industrial capital. The Republic of Armenia has all the necessary sources to overcome the economic crisis and enter the group with a high Human Development Index (HDI).

In the Republic the legislative and social-economic transformations under the name of “transition period” have taken place and continue to take place without a developed strategy of economy or research base, which is the main cause of such a long and deep crisis.

As noted above, the states that have survived the political and economic crisis have overcome it by developing a certain strategy on reforming legislation and improving the system of state and economic management. Common for all the states that had successfully overcome the crisis was the introduction of fundamental principles and theoretical foundations of market economy system, social welfare and state regulation.

In the process of transition to the market economy system the main principle of socio-economic policy of the state is keeping balance between interest of capital and the growth of people’s welfare. To implement this principle into life it is necessary to carry out mass transformations. All contemporary states have developed special methods of such mass transformation of social mentality, ideology and economic policy. To achieve this many advanced states have worked out a **new national priority-oriented ideology**.

Amendments to the Constitution of the Republic of Armenia of 2015 were prepared with the participation of the economic organization of the Federal Republic of Germany GIZ and were published in Yerevan in 2016 with brief clarifications and short explanatory notes (The Constitution of the Republic of Armenia. Edition of 2015. Short explanations. Yerevan. 2016). In the foreword to this edition of the Constitution we read:

“About the necessity of correction of omissions and drawbacks contained in the edition of 1995. These omissions and drawbacks can be corrected only by means of Constitutional improvements mentioned in the Constitution 2015 edition.”

Despite the above-mentioned observation in the preface to the Constitution, the text of the article 14 of the Constitution of Armenia of 2015 does not have a clause on the duty of property. Below are the articles of the two Constitutions of Republic of Armenia (1995 and 2015) and the same article in the Constitution of the Federal Republic of Germany:

Constitutions of the Republic of Armenia

Constitution of the Republic of Armenia 1995	Constitution of the Republic of Armenia 2015
Article 8. Paragraph 1	Article 10. Property guarantee
In the Republic of Armenia all forms of ownership are recognized and protected equally	1. The right of property shall be recognized and guaranteed.
Article 10. Guarantee of ownership. Paragraph 2 is absent.	2. Natural resources and water resources are exclusively the property of state

The chapter entitled “Federal Republic of Germany” contains the law on property, article 14 of the German Constitution, which regulates both rights and obligations of property.

Constitution of the Federal Republic of Germany

Article 14 Property

1. Property • Inheritance • Expropriation

Property and the right of inheritance shall be guaranteed.
Their content and limits shall be defined by the laws.

2. Right to own property • Right to transfer property

Property entails obligations. Its use shall also serve the public good.

3. Protection from expropriation • Ownership of natural resources

Expropriation shall only be permissible for the public good. It may only be ordered by or pursuant to a law that determines the nature and extent of compensation. Such compensation shall be determined by establishing an equitable balance between the public interest and the interests of those affected. In case of dispute concerning the amount of compensation, recourse may be had to the ordinary courts.

Comparison of the texts of the law on property in the Constitutions of the Republic of Armenia and the Constitution of the Federal Republic of Germany shows that the authors of the Constitution of the Republic of Armenia of 2015

did not envisage the content of the paragraph 2 on the duty of property, which is present in the Article 14 of the Constitution of Germany. Neither Article 8 of the 1995 Constitution of the Republic of Armenia, nor Article 10 "Guarantee of Ownership" of the Constitution of the Republic of Armenia, as amended and supplemented by the current edition of the Constitution of 2015, refers to the duty of ownership. As is seen from the tables, the article on property in the Constitution of the Federal Republic of Germany contains 3 paragraphs:

1. Property · Inheritance · Expropriation
2. Right to own property · Right to transfer property
3. Protection from expropriation · Ownership of natural resources

whereas the same article on property in the Constitution of the Republic of Armenia contains only one paragraph – the paragraph of the property guarantee.

The existence of paragraphs 2 and 3 in the law of property of the Constitution of the Republic of Armenia could have become the proper legislative basis of the Law of Property which, in its turn, would prevent the unpunished liquidation of national industry by way of privatization, would reduce unemployment and stop the process of forced migration of the population to other countries.

Meanwhile Germany, in accord with paragraphs 2 and 3 of article 14 of the German Constitution, had restored all industrial enterprises destroyed during the Second World War. Moreover, German government provided hundreds of industrial enterprises with physically and morally worn-out technology to investors at a price of 1.00 DM (deutsche mark), thus re-equipping these enterprises with new technologies. Thus, uncompetitive industrial enterprises in the German Democratic Republic have ceased to exist in the market economy. The conclusion is: if law of property is applied by state management without any obligations, it turns into arbitrary rule that generates violence and impunity. On the other hand, equitable balance between law and obligations makes a reliable basis for development and progress.

The right of private property is closely related to the formulation and operation of the law, which protects the values that are the basis of nationwide and state security. These values are the following: land, its subsoil (minerals), water resources, flora and fauna, air space, ecology, etc.

However, the Constitution of the Republic of Armenia does not contain either a law or a system of legislative acts, according to which the authorities, without the consent of the people or organizations representing them, shall not transfer or sell to anyone values of some importance for national or state security. For example, in Yerevan such strategically important product as drinking

water is owned by a French company; the Yerevan brandy factory was sold to another French company. The list of similar examples can be continued. In a country where the Constitution officially takes precedence over other laws, the above deficiencies and violations of the Constitution result in the loss of economic potential, which is of paramount importance for the state security and political independence of the state in the world community.

After the collapse of the USSR in 1990 Armenia declared her sovereignty based on Declaration of Independence. On September 21, 1991, the people of Armenia voted in a referendum for the declaration of independence from the Soviet Union, which the republic had been part of since 1921. Two days later, on September 23, the Supreme Council of the Republic declared Armenia an independent state. Formally, the Republic gained independence on December 26, 1991 due to the collapse of the Soviet Union. In October of the same year Levon Ter-Petrosyan was elected the first President of the independent Republic of Armenia and the Republic of Armenia joined the Commonwealth of Independent States.

Having rejected the system of centralized planned economy and carrying out the policy of breaking off all economic and political relations with Russia, the official successor of the former USSR, independent Republic of Armenia, chose the way of her integration into the world market economy on the basis of liberal-democratic reforms.

The break off in the relations between Armenia and Russia and between Armenia and former republics of the Soviet Union which had existed for 70 years brought to economic isolation of the republic which, in its turn, resulted in the closure of many industrial enterprises and mass unemployment.

In 1992 Republic of Armenia as a Subject of International Law was admitted to UNO.

In July 5 1995, Constitution of Republic of Armenia was approved by universal vote. Based on the Constitution, a law was adopted on the creation of the three new symbols of state power: National Emblem, National Flag and National Anthem. All attributes of national sovereignty were also refreshed: new names and designations were attached at the entrances to all state, government and regional institutions in the Armenian and English languages instead of the former names written in Armenian and Russian.

Since 2001, Armenia has become a full member of the European Council (EC). In 2002, it joined the World Trade Organization (WTO). Among other causes of the economic crisis were the serious mistakes made during privatization of the existing production facilities and national resources and also the dismissing

of the former managers and scientific-technical personnel whose positions were taken by non-professional staff. In search of means of existence a great part of the population migrated to different countries of the world. According to different estimates, during the period of sovereignty the population rate in Armenia essentially declined (by 1 – 1.5 million). In the period of transition from centralized planned economy to market economy the state and its people confronted two main problems:

1. to create a legislative basis for the balance of relations between people and existing power (power for people or people for power);
2. to find out a legislative basis for transferring the right of national or state property to private owners.

It is proved by science and practice that right without any obligation brings to impunity and violence, whereas right accompanied by carrying out one's obligations brings to high efficiency and progress. The process of transformation and restructuring of state machinery and economic management system in the newly born Republic of Armenia was carried out spontaneously under the auspices of the idea of "transitional period". Having no strategy of priority direction and no program of social-economic development in the period of independence, the country was in the process of search of new ideology and new policy. As a result during that period Armenia saw the change of 15 governments.

The year 2018 was particularly significant for the Republic of Armenia. Three jubilee dates in the history of the Armenian people and Armenian statehood were celebrated in the Republic: the 2800th anniversary of Erebuni fortress – the ancient capital of Armenia; the 100th anniversary of the first Armenian Republic proclaimed on May 28, 1918 and the 25th anniversary of establishment of diplomatic relations between the Republic of Armenia and the Russian Federation (since February 15, 1993). In honor of the last event, on February 15, 2018, at the Armenian Embassy in Moscow, the presentation of consumer goods produced in the Republic of Armenia was held, where the following items were presented: Armenian cognac, Armenian carpets, Armenian silverware and clothes. All the samples of the goods exhibited were the products of the traditional national craftsmanship and decorative-applied art. This testifies to the absence in the republic of a highly technological industry of modern scientific, technical and innovative level.

Since 1990, the Human Development Index (HDI) has been included in the Program for the Evaluation of Country's Achievements in the Field of human development. According to the data of the UN, in terms of the IHD the Republic of Armenia was in the 85th place in the world (by the 100-point scale). The share of

industrial production of Armenia in 2017 made one third of GDP, while GDP per capita was \$3727.7 (by this index Armenia was in the 117th place in the world). Of the 193 UN members, 186 were analyzed. The program states: "The true wealth of the people is the people themselves". This definition corresponds to one of the articles of the Constitution of all states: "Man is the supreme value". The HDI is practically a quantitative measurement of human freedom and the most important indicator of a country's socio-economic level.

Place of the countries according to HDI (in 2010 and 2015)

Countries	Place in 2010	Place in 2015
The USA	4	8
Japan	11	20
Germany	10	6
France	14	22
Russia	65	50
Belorussia	61	50
Kazakhstan	66	56
Georgia	74	76
Armenia	76	85
Azerbaijan	67	78
Iran	70	69

According to the HDI, the UNO grouped all countries – UN members into 4 groups:

1. Countries with the highest HDI – 4 countries;
2. Countries with a high HDI – 42 countries;
3. Countries with an average HDI – 42 countries;
4. Countries with a low HDI – 42 countries.

Among the listed countries only the USA, Japan, Germany and France are included in the first group of countries. The Republic of Armenia is included

in the list of countries of the third group. It can be seen from the table that in five years (2010–2015) the Republic of Armenia fell from the 76th to the 85th place and thus moved from the second group to the third group. Thus, during the period of its sovereignty, Armenia found itself in the last place among the post-Soviet countries.

One of the reasons for the decline in the HDI is the shadow economy in Armenia. Under the shadow (hidden) economy we mean the production, sale of goods and paid services not accounted for by official statistics with the purpose to conceal these activities from taxation. The main economic factor in the development of the shadow economy is the imperfection of the privatization process, high taxes, low social standard of living, high unemployment, weak control by law enforcement agencies to curb illegal and criminal activities. Such indicators are typical of underdeveloped States. For the sovereign Republic of Armenia, the problem of creating a legislative basis and developing a strategy for social and economic development is of high priority.

In order to choose an orientation in creating a legislative basis for overcoming the social and economic crisis, we propose in the following chapters some directions of the strategy based on the analysis of economic recovery processes in countries that have successfully overcome crises and managed to take a leading position in the world market system within a short span of time (5–8 years). Scientific-methodological notion of social-economic development of the country is closely connected with historical conditions of the country in the past and with analysis of its state at present without which it is impossible to develop a strategy of improving economy and state management for the future perspective. The balance of rights and obligations in the property law provides the basis for development and progress.

ARMENIAN DIASPORA

The strategy of social and economic development of Armenia should be developed taking into account the Armenian Diaspora factor. The total number of the Armenian population living worldwide varies, by different estimates, between 8 and 10 million people, which makes 65–80 % of the total Armenian population in the world. As mentioned above, about 3 million people live in Armenia, that is, less than one third of the world's Armenian population; 150 000 people live in the de-facto independent Republic of Artsakh (Nagorno-Karabakh) and 120000

people live in the Javakhk district of neighboring Georgia. The largest number of Armenians (as of 2018) lives in the Russian Federation (about 3 million people), in the USA (about 1 million people), in France (more than 600000 people). Armenian communities are also active in Argentina, Lebanon, Syria, Iran, Turkey, Canada, Ukraine, Greece, Australia and in other countries. The legislation of the Republic of Armenia has a separate status in the Constitution (Article 19) with respect to the Diaspora, which consists of two paragraphs:

1. Republic of Armenia carries out the policy aimed at comprehensive relations with Diaspora that include maintaining national identity and contribute to repatriation.
2. Republic of Armenia on the basis of International Right facilitates the process of preserving the Armenian language, Armenian historical and cultural values, as well as development of Armenian educational and cultural life in other countries.

These two paragraphs of the Constitution do not contain any information about the role of Diaspora either in the economic life of the republic or in social-economic policy of the republic. In the official Address to the 6th Forum of Armenian Diaspora on February 27, 2017 the former Prime Minister of Armenia declared: "Armenian Diaspora is the second half of the Armenian state. Armenian Diaspora is the advantage for Armenia. Armenian Diaspora possesses mighty potential in the world's science, business, advanced systems of management in different branches of the world's economy".

Such a declaration of the Prime Minister inspires confidence and a wish to assist in socio-economic development of the Republic of Armenia. However, the Constitution of the republic of Armenia lacks any law or system of legislative acts that could serve as a basis for making investments into the economy of Armenia.

There is a great difference in the relation to property of the citizens of Armenia and the Armenians who live in the Diasporas worldwide. If the citizens of the Republic of Armenia consider themselves full masters of their Motherland, as recent events and qualitative changes in the country have shown, Armenians living in the Diasporas have only one idea in mind: "To be a part of the Motherland". It stands to reason that the capital of Armenian Diaspora is the most profitable source for strategic development of the republic's economy.

The advantage of investments made on the part of Diaspora is that under favorable conditions almost 100 % of income can remain in Armenia and be involved in the development of its economy. Meanwhile, the profit gained from

the investments of foreign companies is transferred from the republic to the banks of the investors in different foreign countries.

Foreign financial structures are, as in all other civilized countries, the legal mechanism for deriving profits from the Republic of Armenia. It is important, however, that the balance of investment capital and external transactions be positive. In this case Armenia can strengthen its economic and political independence from foreign capital.

Capital investments require guarantees from the government at all stages of the capital transaction. However, in the Constitution of the Republic of Armenia all the three branches of government do not have institutional structures or supervisory organizations to support and control investments made by the Armenian Diaspora. At the same time, the head of the Ministry of Diaspora of Armenia should have real powers and hold the post of one of the first deputy prime ministers of the Republic.

Institutional structures or special boards that reflect interests of the Armenian Diaspora should be established under the Government, National Assembly and in the system of legislative and judicial power in the Republic of Armenia. The strategy of social-economic development of the republic of Armenia should be worked out in the framework of scientifically-based program of the development of each separate region of the republic in compliance with requirements of the market economy laws and with the regulatory role of the state for a definite short- or long-term period (1, 3, 5, 10, 15, 20 years).

The signing on November 25, 2017 in Brussels of the Agreement on Comprehensive and Extended Partnership and Cooperation between the Republic of Armenia and the European Union (EU) allowed Armenia to enter the European market space on a qualitatively new level, which, in its turn, will contribute to the improvement of the socio-economic growth of the Republic of Armenia.

RECOMMENDATIONS

Proceeding from the abovementioned material, it is appropriate to take into consideration a number of recommendations for the legislative and executive authorities, which, if adequately implemented, can eliminate the shortcomings and omissions in the drafting of the Constitution of Armenia, based on the proposed recommendations that comprise the following 10 points:

1. Include paragraphs 2 and 3 in Article 10 of the Constitution of the Republic of Armenia.

Paragraph 2: Obligations of property, right to transfer property.

Paragraph 3: Protection from expropriation, Ownership of natural resources.

2. Include in Article 19 (Diaspora of Armenia) of the 2015 Constitution of Armenia a clause on creation of institutional structures in 3 branches of power: legislative, judicial, and executive.

3. Make a list of values that serve the basis of national and state security of the Republic of Armenia.

4. Establish an independent state commission of experts under the Prime Minister of the Republic of Armenia on making decisions regarding the sale of state property and natural resources important for national and state security. All decisions of this commission should be made on the basis of expertise by cadastral agencies or state-recognized experts whose activities should be under state control

5. Deprive the mandates, privileges and powers of the officials of the National Assembly, the Government of the Republic of Armenia and persons representing the legislative, executive and judicial authorities of the Republic of Armenia engaged in entrepreneurial activity with the purpose of making profit, according to Articles 95 of Chapter 4, 148 of Chapter 6, paragraph 6 of Article 164 of Chapter 7 of the Constitution of the Republic of Armenia, and the conclusion of the expert commission.

6. Establish special "Particularly Favorable Zones" for investment in the towns of Gyumri and Spitak and to work out in these towns a tax-free economic system with the purpose of development entrepreneurship and increase

of the population of these regions. Give preferences in these regions with the purpose of building social dwellings for the victims of the earthquake.

7. Develop strategic programs for socio-economic development of the Republic of Armenia on the basis of sectoral and territorial programs and plans developed by local self-government authorities.
8. On the basis of the "Declaration on Allied Cooperation between the Russian Federation and the Republic of Armenia" of September 26, 2000, oriented to the 21st century, develop and create favorable conditions for the implementation of the 15 clauses of this state document signed by the Presidents of the two states.
9. To strengthen the Russian-Armenian commonwealth, consider additional security of Armenia's state borders and implementation of economic integration programs between Russia and Armenia. At the same time, it is necessary to strengthen the work of ideological and political importance between the two countries in order to preserve friendly relations that have a long history.
10. Establish a Research Institute of World Economy under the Government of the Republic of Armenia to develop priority directions and strategies for socio-economic development of the Republic of Armenia by regions and sectors. The Institute is expected to have three divisions:
 - Macroeconomic and microeconomic council with the participation of the heads of successful international companies.
 - Scientific research and strategic council with the participation of recognized scientists and theorists.
 - Board of Trustees with the participation of renowned public figures and headed by the Prime Minister of the Republic of Armenia.

This study is a logical summary of research and practical experience of the author in recent decades. The undertaken analysis of socio-economic development and of the interaction of the Republic of Armenia with the countries of the post-Soviet space and with the states on the international arena, vividly reveals the real opportunities to improve the welfare of the Armenian people according to the principle: "The supreme law is the welfare of the people".

It is expected that the cited conclusions and recommendations will be an impulse for making legislative, economic, political and cultural reforms, with the aim of creating at the current stage of modern history of Armenia a socio-economic Program of Prosperous Armenia under the aegis of economic revival of the Republic of Armenia and taking into account the invaluable potential of the Armenian people who live both in the Republic of Armenia and in the Armenian Diaspora worldwide.

Artashes Mikaelyan

*Doctor of World Economy "Russian International Academy of Sciences of Spiritual Unity the Peoples of the World",
Academician of the Russian Academy of Natural Sciences (RANS)
Academician of the International Academy of Sciences "Ararat" (France),
Director of the Moscow branch of the Interregional Foundation "Eurasian Dialogue of Cultures and Civilizations",
Chairman of the Armenian-Chinese Association,
Member of the Moscow Armenian Diaspora Council*

Moscow, 2020

e-mail: artashes@mikaelians.online

Tel: +7-985-437-68-57

ABBREVIATIONS

- A.D. / н.э. – Anno Domini / от Рождества Христова (н.э.)
 Arm SSR – Armenian Soviet Socialist Republic
 ASCRANS – Armenian Scientific Center of Russian Academy of Natural Sciences
 B.C. / до н.э. – Before Christ / до Рождества Христова (до н.э.)
 CCCP of Armenia – Central Committee of the Communist Party of Armenia
 CCA – Currency Control Act
 CEM / КЭЧ – Chinese Economic Miracle / Китайское Экономическое Чудо
 CPI – Corruption Perception Index
 DIC – Deposit Insurance Corporation
 DM – Deutsche Mark (German Mark)
 EBA – Emergency Banking Act
 EU – European Union
 FIA – Foreign Investment Act
 FRG – Federal Republic of Germany
 F(RICS) – Fellow (Royal Institution of Chartered Surveyors)
 GAAP – Generally Accepted Accounting Principles
 GDP – Gross Domestic Product
 GDP / ВВП – Gross Domestic Production / Внутренний Валовой Продукт
 GEM – German Economic Miracle
 GSR / ВШП – Great Silk Road / Великий Шелковый Путь
 IASUPW – International Academy of Spiritual Unity of the Peoples of the World
 IFRS / МФС – International Financial Reporting Standards / Международный Финансовый Стандарт
 IHD (HDI) / ИЧР – Index of Human Development (Human Development Index) / Индекс Человеческого Развития
 JEM – Japanese Economic Miracle
 MIWEI – Moscow Institute of World Economy and Informatization
 ND – New Deal
 NRA – National Recovery Administration
 NIRA – National Industry Recovery Administration
 PCIA / НКВД – People's Commissariat of Internal Affairs / Народный Комиссариат Внутренних дел

- PRC / КНР – People's Republic of China / Китайская Народная Республика
 RANS / РАЕН – Russian Academy of Natural Sciences / Российская Академия Естественных Наук
 RAS / РАН – Russian Academy of Sciences / Российская Академия Наук
 RSFSR / РСФСР – Russian Soviet Federative Socialist Republic (Российская Советская Федеративная Социалистическая Республика)
 RAA / РАХ – Russian Academy of Arts / Российская Академия Художеств
 R&D / И&Р – Research and Development / Исследование и Развитие
 SEA / ЮВА – South-Eastern Asia / Юго-восточная Азия
 SME / СРЭ – Social Market Economy / Социальная Рыночная Экономика
 SSA / САБ – Social Security Act / Социальный Акт Безопасности
 UNO / ООН – United Nations Organisation / Организация Объединенных Наций
 USA / США – United States of America / Соединенные Штаты Америки
 USD (\$ US) – United States Dollar / Доллар США
 USSR / СССР – Union of Soviet Socialist Republics (Soviet Union) / СССР (Союз Советских Социалистических Республик, Советский Союз)
 WEF / ВЭФ – World Economic Forum / Всемирный Экономический Форум
 WTO / ВТО – World Trade Organization / Всемирная Торговая Организация

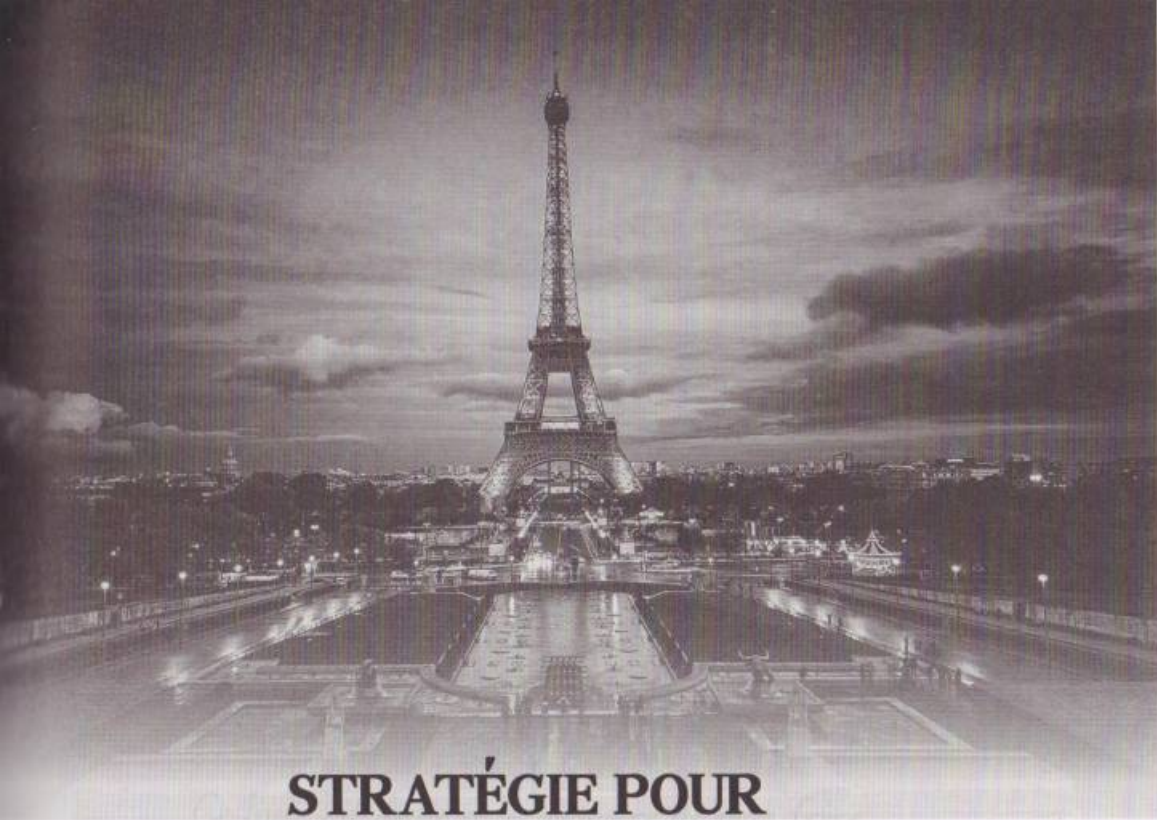
BIBLIOGRAPHY

1. Арагат. Ararat. Printed in Finland by Yhteiskirjapaino Oy. 1984.
2. Гаспарян М.Ю. Армянское плато – колыбель цивилизации, культурно-национальная автономия армян Москвы. М.: Травант, 2005 – 672 с. (на арм. языке)
3. Жуков Е.П. История Японии. Том 2. 1868-1998. М.: Институт востоковедения РАН, 1998. – 703 с.
4. Илларионов В.П., Галустьян О.А. Россия и Армения. Размышления о прошлом, настоящем и будущем. М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 319 с.
5. История Японии (1945-1975) – М.: АН СССР 1978.
6. Конституция Республики Армения. Ереван, 1997. – 48 с.
7. Конституция Республики Армения (с изменениями). Ереван, 2017. – 94 с.
8. Крякшарян С.М., Структура старого армянского государства (с VI века до н.э. – IV век н.э.), Лусакн, 2005 – 858 с., ISBN 99941 – 48-03-6
9. Маклаков В.В., Конституции зарубежных государств: Великобритания, Франция, Германия, Италия, Соединенные Штаты Америки, Япония, Бразилия. Изд. 7-е. М.: Волтерс Клувер, 2010. – 656 с.
10. Микаелян А.Д. Мир и Армения – вчера, сегодня, завтра. (на армянском, русском и английском языках). Ереван: *Нойян Тапан*, 2012. – 33 с.
11. Микаелян А.Д. Собственность, власть, управление государством. // Москва, журнал *Эффективное и антикризисное управление*. № 4, октябрь, 2004.
12. Микаелян А.Д. Собственность и национальная безопасность Армении. //Москва, Газета *Ноев Ковчег*, март, 2002.
13. Микаелян А.Д. Стратегия социально-экономического развития Армении (на армянском, русском и английском языках). Ереван: *Нойян Тапан*, 2014. – 194 с.

14. «Новый курс» Ф.Д. Рузвельта – программа вывода американской экономики из кризиса. //Антикризисное управление. Изд. 2-е. Под ред. Проф. Э.М. Короткова. Часть 6. Зарубежный опыт антикризисного управления. Стр. 513-518; 513-541. М.: ИНФРА-М, 2010. – 620 с.
15. Погосян В., Саргсян Н. Конституция Республики Армения в редакции 2015г. Краткие разъяснения. Отпечатано в типографии «тигрин Мец», Ереван, 2016. – 448 с.
16. Попов В.А. История Японии.(1945-1975). М.: Главная редакция восточной литературы. М.: Наука, 1978. – 541 с.
17. Пронников В.А., Ладанов И.Д. – «Японцы» (этнопсихологические очерки). Изд. 2-е. М.: Главная редакция восточной литературы: Наука, 1985. – 348 с.
18. Сашин А.П. Главный секрет японского экономического чуда. М.: 1998.
19. Ходжаш С.И., Оганесян К.Л., Трухтанова Н.С. Эребуни. Изд. 1-е. М.: Искусство, 1979. – 168 с.

ИНТЕРНЕТ-ИСТОЧНИКИ:

1. https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_индексу_человеческого_развития
2. https://1prime.ru/state_regulation/20180228/828503229.html
3. <https://historymuseum.am/ru/>
4. <https://wiki2.org/ru/Ехегнадзор>
5. <http://sestrik.com/karaundzh-drevnyaya-observatoriya-na-territorii-armenii>
6. <https://www.archaeologie-online.de/nachrichten/interaktive-karte-zeigt-die-genetische-geschichte-des-menschen-2462/>
7. <https://ria.ru/economy/20081209/156850733.html>
8. <http://fb.ru/article/41272/yaponskoe-ekonomicheskoe-chudo>
9. <http://mychinaexpert.ru/kitajskoe-ekonomicheskoe-chudo/>

**STRATÉGIE POUR
UN DÉVELOPPEMENT
SOCIO-ÉCONOMIQUE
DE LA REPUBLIQUE DE L'ARMÉNIE**

ARTASHÈS MIKAELIAN

Rédacteur en chef : David A Mikaelian.

Erevan

"Van Aryan"

2020

Artashes Mikaelyan

Ce livre est dédié à la mémoire de mon frère

J'exprime ma reconnaissance à l'académicien Muruk Gasparyan pour ses conseils académiques et à l'académicien Abel Aganbekyan pour ses conseils scientifiques. Je remercie les entrepreneurs et mécènes Levon Markos et Edward Chovushyan pour leur soutien à la publication de ce livre. Je remercie sincèrement mon épouse Dr. Jessine Mikaelian, professeur associé du département des langues étrangères et mon fils David Mikaelian, à son fils David Mikaelyan, titulaire d'une maîtrise en économie et en économie du droit, pour avoir organisé les traductions en langues européennes (adm - LINGUA-Hamburg). Je suis profondément reconnaissant au directeur du Centre russe pour le développement de l'enseignement des sciences et de la culture, président du conseil d'administration de la maison de commerce "Elos-Shanghai", Mme Li U. pour l'aide apportée à la traduction du texte de cet ouvrage en chinois. Je remercie les membres de ma famille pour leur soutien moral lors de l'écriture du livre.

DE LA REPUBLIQUE DE L'ARMÉNIE
SOCIO-ÉCONOMIQUE
UN DÉVELOPPEMENT
STRATÉGIE POUR

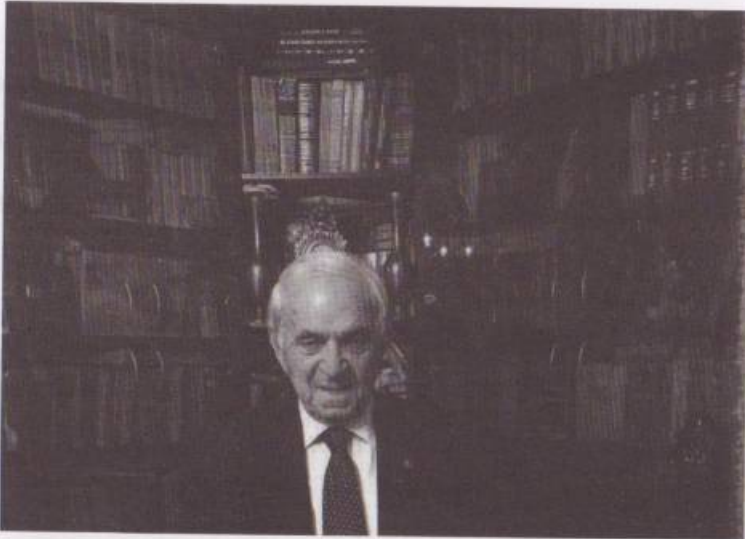
ARTASHÉS MIKAELYAN

ISBN 978-9939-70-365-7

Rédacteur en chef : David A. Mikaelyan
© Mikaelyan A., 2020

Artashes Mikaelyan

J'exprime ma sincère gratitude à l'académicien Martik Gasparyan pour ses précieux conseils en matière académique et à l'académicien Abel Aganbekyan pour ses conseils scientifiques. Je remercie les entrepreneurs et mécènes Levon Markos et Edward Chovushyan pour leur soutien à la publication de ce livre. Je remercie sincèrement mon épouse Dr. Jeanne Mikaelian, professeur associé du département des langues étrangères et mon fils David Mikaelian, à son fils David Mikaelyan, titulaire d'une maîtrise en économie et en économie du droit, pour avoir organisé les traductions en langues européennes («dm - LINGUA» Hambourg). Je suis profondément reconnaissant au directeur du Centre russe pour le développement de l'enseignement des sciences et de la culture, président du conseil d'administration de la maison de commerce "Elos-Shanghai", Mme LI LI, pour l'aide apportée à la traduction du texte de cet ouvrage en chinois. Je remercie les membres de ma famille pour leur soutien moral lors de l'écriture du livre.

Ch. Mikaelyan

TABLE DES MATIÈRES

INFORMATIONS SUR L'AUTEUR	138
SOMMAIRE	139
PRÉAMBULE	142
CRISES SOCIO-ECONOMIQUES DANS DIFFERENTS PAYS	147
ÉTATS-UNIS D'AMERIQUE (USA).....	147
LA FRANCE.....	150
REPUBLIQUE FEDERALE D'ALLEMAGNE (RFA).....	151
LE JAPON.....	154
SINGAPOUR.....	157
REPUBLIQUE POPULAIRE DE CHINE (RPC).....	160
LA GRANDE ROUTE DE LA SOIE ET RELATIONS ARMÉNIENNES-CHINOISES.....	161
LA POLITIQUE DES ÉTATS OCÉANIQUES PAR RAPPORT À L'AXE EURASIATIQUE.....	165
L'ARMENIE	169
UNE BREVE EXCURSION HISTORIQUE D'ARMENIE.....	169
L'ÉGLISE APOSTOLIQUE ARMENIENNE.....	174
A DIASPORA ARMENIENNE.....	175
ARMENIE REPUBLIQUE INDEPENDANTE D'ARMENIE.....	177
RECOMMANDATIONS	188

INFORMATIONS SUR L'AUTEUR

- 1938 – Artashes D. Mikaelyan naît à Leninakan (Gyumri), Arménie.
 1962 – Diplômé de l'université d'État d'Erevan, faculté d'économie.
 1962-1969 – Directeur de la centrale de vente en gros «Armkultorg».
 1969-1980 – Co-fondateur de la branche arménienne de l'Institut de recherche scientifique sur le commerce et les besoins de la population du ministère du commerce de l'URSS.
 1977 –Thèse pour le diplôme de candidat en sciences économiques sur les «Problèmes de l'économie de marché» à l'Institut de recherche en économie et planification du Comité d'État de planification de la République socialiste soviétique d'Arménie.
 1980 – 1991 – Professeur associé à l'Institut d'économie nationale de Erevan.
 1989-1990 – diplômé de l'École supérieure soviéto-italienne de gestion internationale «Mirbis » (Moscou-Rome).
 1990-1993 – Président du consortium «Shirak», Erevan, Arménie.
 1993 – déménagement à Moscou. Chef de l'entreprise conjointe russo-indienne « Istok ».
 1994-2012 – Activité entrepreneuriale en Russie et en Arménie
 depuis 2012 – Professeur au MIMEL (Institut d'économie mondiale et d'informatisation de Moscou)
 2012 – Professeur honoraire à l'Académie internationale des sciences «Ararat» (France)
 depuis 2013 – Conseiller du directeur du Département de contrôle et des cadres du Ministère de la Culture de la Fédération de Russie
 depuis 2014 – Directeur de la section moscovite du fonds interrégional « Dialogue eurasiatique des cultures et civilisations »
 depuis 2015 – Président de l'Association arméno-chinoise.
 2018 – Docteur en économie mondiale de «l'Académie internationale russe des sciences pour l'unité spirituelle des peuples du monde».
 2019 – Académicien de l'Académie internationale des sciences «Ararat» (France).
 2020 – Académicien de l'Académie des sciences naturelles de la Fédération de Russie

Artashes Mikaelyan est l'auteur de la monographie «Stratégie du développement socio-économique de l'Arménie». Il a publié plus de 100 articles scientifiques concernant les problèmes de stratégie en marketing et les techniques du management.

SOMMAIRE

L'objectif de ce travail est d'élaborer un programme national de reprise économique de la Nouvelle Arménie. Le programme, présenté dans ce livre est conçu pour recréer une Arménie prospère en suivant le principe selon lequel «La loi suprême est le bien du peuple».

La ressource principale de la richesse nationale de l'Arménie est la nation arménienne avec son patrimoine culturel et son potentiel scientifique. La nation, qui vit sur le territoire de l'Arménie moderne, ainsi que sur une partie du territoire historique de la plus ancienne nation arménienne et à l'étranger, dispose aujourd'hui de toutes les conditions préalables à la sécurité économique et à la prospérité de toute la région.

L'expérience mondiale en matière de réformes systémiques de la gestion de l'économie montre que les ressources naturelles et humaines limitées ne constituent pas un obstacle à la fixation des prix des biens et services produits, ni au développement de l'économie du pays dans son ensemble.

En utilisant efficacement ses propres ressources et en se basant sur l'expérience législative des pays économiquement développés, ainsi qu'en suivant le programme développé dans ce livre pour améliorer les conditions du marché pour la protection et la préservation des biens, l'indemnisation et la restitution des valeurs perdues, l'Arménie est capable de surmonter la crise économique et d'entrer sur le marché mondial.

Cet ouvrage s'appuie sur la nécessité de créer de nouvelles conditions pour un climat favorable à l'investissement et à un développement innovateur de la République d'Arménie et présente des recommandations concrètes pour leur mise en œuvre.

Mikaelyan Artashes

Décision du Bureau du Conseil scientifique du Centre scientifique arménien ASNR

Centre scientifique arménien de Académie des sciences naturelles
de la Fédération de Russie (CSAASNR)
Fédération de la Russie, 119049, Moscou, Leninsky avenue, bâtiment 6/7

EXTRAIT
du procès-verbal
du Bureau du Conseil scientifique du CSAASNR
n° 01/13 du 26 janvier 2020

SUJET:

Monographie d'A. D. Mikaelyan «Stratégie pour un développement socio-économique de l'Arménie».

PRESENTATEURS:

Gasparyan M.Yu., Kulakov K.E., Leontiev B.B., Mamajanov H.A.

DECISION :

La monographie d'A.D. MIKAELYAN sur la «Stratégie pour un développement socio-économique de l'Arménie» est un premier pas vers la philosophie du droit économique, de l'Etat arménien et de la réforme économique de l'Arménie depuis le génocide arménien.

L'auteur présente son concept basé sur une analyse approfondie du droit international, des interprétations socio-économiques et juridiques des œuvres des penseurs arméniens anciens, médiévaux, modernes et contemporains (Mkhitâr Gosh et Sparapet Smbat), des principes socio-économiques de Saint. Grégoire de Tatev, de la Constitution de l'époque des Lumières pour l'Arménie libre de Shakhmir Shahamirian de 1772, «Piège de la gloire» et «La cible», des travaux du mentor Abramovitch Bunyatyan, l'un des principaux représentants des traditions russes et mondiales de la recherche cyclique en économie, IFRS (International Financial Reporting Standards/Normes internationales d'information financière), GAAP (Generally Accepted Accounting Principles/Principes comptables généralement acceptés), de l'histoire de l'économie mondiale et des sujets de droit dans le système du marché contemporain.

La publication de cette monographie scientifique constitue une étape importante dans l'activité professionnelle du scientifique Artashes Davidovich MIKAELYAN. La monographie «Stratégie pur le développement socio-économique de l'Arménie» montre les résultats des recherches et des développements scientifiques, en fournissant les résultats des travaux pour évaluation aux collègues et spécialistes dans ce domaine.

Cette publication confirmera A.D. Mikaelyan en tant qu'auteur, et influencera positivement son classement scientifique.

Cette monographie est le fruit d'une longue recherche scientifique dans un domaine pointu, attendue par un large public. Il s'agit simplement d'un moyen pour familiariser la communauté des experts avec les nouvelles hypothèses, théories et concepts concernant les défis et dangers du monde moderne auxquels est confrontée notre civilisation.

L'ouvrage d'A.D. Mikaelyan, comme la «Cinquième dimension» de Sergey V. Dolmatov, révèle un savoir d'une série d'insight et d'éclairages internes, nous ouvre à une vision holistique et nous livre une vision complète de sa réalité volumétrique, abordable sous tous ses aspects. Seul Sergey Nikitovich Mergelyan, en son temps, en a été capable.

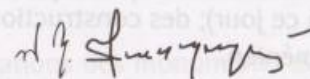
L'ouvrage en question s'adresse aux spécialistes du droit international, constitutionnel, civil et économique, de l'histoire de l'État et du droit, aux chercheurs, étudiants, diplômés de troisième cycle, ainsi qu'à un large éventail de lecteurs intéressés par les problèmes de développement socio-économique des sujets de droit, par l'interaction du processus de mondialisation sur ceux-ci.

DÉCISION :

Recommander la monographie scientifique d'Artashes Davidovich MIKAELYAN, docteur en sciences économiques, professeur, académicien de l'Académie des sciences naturelles de Russie (ASNR), sur «La stratégie pour un développement socio-économique de l'Arménie» à la presse.

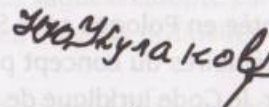
La décision a été prise à l'unanimité.

Gasparyan Martik Yurikovich

Président du CSAASNR et du département d'économétrie, de qualimétrie et de détermination de la valeur de l'Académie des Sciences naturelles de la Fédération de Russie, docteur en sciences, professeur, membre du Conseil scientifique de l'Académie des Sciences naturelles de la Fédération de Russie, membre du Présidium de ASNR, académicien du ASNR, de l'Académie des Arts de Russie; de l'Académie Internationale de l'Unité Spirituelle des Peuples du Monde, et de EWAN

Kulikov Kirill Yurievich

Secrétaire scientifique du département «Économétrie, qualimétrie et problèmes de détermination de la valeur de l'Académie des Sciences naturelles de la Fédération de Russie», docteur en sciences, professeur du génie civil de l'Université d'État de Moscou; FRICS, REV, membre correspondant de l'Académie des Sciences naturelles de la Fédération de Russie.

PRÉAMBULE

Artashes Mikaelyan est connu dans le monde scientifique et universitaire, dans la communauté professionnelle des économistes de Russie et d'Arménie, dans l'espace post-soviétique, le Vieux Monde, l'Empire céleste et au sein de la diaspora arménienne de la planète Terre, comme l'un des pionniers scientifiques soviétiques pour une économie de marché libre.

Son travail scientifique fondamental «Stratégie pour un développement socio-économique de l'Arménie» est un phénomène nouveau dans la réalité arménienne et un premier pas vers l'étude de la philosophie du droit économique, de la gouvernance arménienne et des réformes économiques en l'Arménie depuis le Génocide des arméniens de 1915.

L'auteur expose ses conceptions basées sur une analyse approfondie du droit international, du Code des Lois de Mékhitar Gosh, des interprétations socio-économiques d'œuvres des penseurs arméniens anciens, médiévaux et modernes; de l'histoire de la macroéconomie mondiale et des sujets de droit dans le système du marché contemporain.

Depuis des temps immémoriaux, le peuple arménien était un créateur; et son système de gouvernance était un puissant instrument créatif de gouvernance. Preuve en est – les représentations rupestres de l'univers et l'épopée des pétroglyphes de Gegham et Syunik, les bas-reliefs de Portazar. Il y a aussi les Etsaguirs („écriture de chèvre“ – la plus ancienne forme d'écriture au monde, non encore déchiffrée à ce jour); des constructions antiques, et même des caractères de l'alphabet arménien.

Le Code des Lois de Mékhitar Gosh a servi de base pour la gouvernance de la Principauté de Cilicie et du droit pirate – partie du droit international. Cela a permis aux citoyens de la Principauté de Cilicie de devenir acteurs et producteurs. A cette époque les puissances maritimes, telles Venise et Gênes, importaient matières premières et marchandises étrangères de tous les coins du Vieux Monde alors que la Cilicie exportait ses produits finis. Le Code des Lois de Mékhitar Gosh a constitué la base d'une première constitution démocratique pour l'Europe continentale (adoptée en Pologne sous Sigismond Auguste).

Sur la base de ces écrits, mémoires du concept philosophique du droit du peuple arménien et en particulier le Code juridique de Mékhitar Gosh, Artashes Mikaelyan décrit le droit commun, les us et coutumes du peuple arménien et les transpose dans les conditions socio-économiques et politiques actuelles de

l'Arménie et crée ainsi une plate-forme pour des transformations économiques contemporaines, caractéristiques de notre époque.

Il explique pourquoi les arméniens en tant que peuple indépendant doivent eux-même édicter leurs propres lois et les appliquer. Il passe en revue les 521 articles du recueil de lois « Nshavan ».

L'auteur explique d'une manière documentée la périodicité des crises économiques dues à des particularités internes de l'économie arménienne et non à des erreurs ou imprévus ou facteurs extérieurs. Il affirme qu'une capitalisation excessive – c'est une norme et non pas une exception. Il souligne l'importance de facteurs psychologiques dans le mécanisme des cycles comme « l'esprit d'entreprise et de résultat ». Il est l'un des premiers, en Arménie, à critiquer la théorie quantitative de l'argent.

C'est justement la raison pour laquelle l'auteur note dans son livre qu'à l'heure actuelle, il est tout d'abord indispensable d'apporter des modifications dans tous les documents juridiques fondamentaux, où il devrait être écrit que le peuple arménien est un peuple créatif avec des relations internationales multilatérales. La deuxième question est celle de l'attitude à l'égard de la notion de propriété : propriété d'Etat, propriété nationale, propriété privée. L'auteur souligne également la nécessité de préciser les règles de transmission du droit de propriété (gouvernemental, national ou privé) à un autre individu (ou groupe d'individus) concernant les obligations du possédant d'œuvrer pour le bien commun. Si ces deux éléments fondateurs pour l'édification d'une gouvernance arménienne avaient pu être appliqués ainsi que le principe d'une privatisation des richesses nationales lors de son indépendance, alors la liquidité de ses actifs, obtenus par labeur incessant, n'aurait pas été détruite après le Génocide des arméniens de 1915.

Sur la base des interprétations des monuments de la pensée juridique du peuple arménien, en particulier de Mékhitar Gosh, Artashes Mikaelyan décrit la loi commune, la vie et les coutumes du peuple arménien et les extrapole aux conditions socio-économiques et politiques actuelles de l'Arménie, créant ainsi une plate-forme pour les réformes économiques, qui sont des phénomènes progressifs pour notre époque.

Artashes Mikaelyan, pour la première fois après l'économiste M.A. Bunatyan, a utilisé le terme «longues vagues» adopté par les chercheurs de grands cycles, ce qui signifie que les petits cycles ordinaires «s'enchaînent» sur les vagues de grands cycles.

Dans cet ouvrage, Artashes Mikaelyan présente une approche scientifique et propose des mesures pratiques concrètes pour une réforme économique en

Arménie dans son ensemble, y compris au niveau régional, par secteurs et entités commerciales. Il explique comment accroître la sécurité et l'attractivité du pays en matière d'investissement et propose des approches innovantes pour répondre aux problèmes urgents auxquels la société est confrontée.

Le livre d'Artashes Mikaelyan «Stratégie pour un développement socio-économique de l'Arménie» est particulièrement nécessaire aujourd'hui, alors que le monde civilisé est confronté à des processus technologiques innovants et des mutations informatives rapides. Le monde d'aujourd'hui et ses centres décisionnels se caractérisent par d'énormes moyens de destruction ainsi qu'une absence totale d'entente.

Ainsi, la conception de la sécurité et de la coordination, basée sur la doctrine du rôle des centres décisionnels (empires) en tant que concepteurs de ce système de sécurité et du reste du monde-consommateur de ce système s'est avérée un fake de plus. Cette conception reposait sur la rationalité décisionnelle des centres de commandement mais ils ont montré leur totale inconsistance. Il convient donc d'adopter de nouvelles approches aux critères permettant de préserver les acquis réalisés. Les structures sociales compliquées du monde actuel (des Etats ou autres structures) doivent être pensées en tant qu'union peuples-civilisations pouvant être initiateurs et consommateurs de sécurité. Cela s'applique également à l'Asie Mineure et au Proche-Orient qui, ce dernier millénaire, occupent une place particulière dans l'histoire de l'humanité et s'avèrent des communicateurs de la plus haute importance entre l'Occident et l'Orient.

L'auteur affirme qu'au cours des différentes périodes de l'histoire seuls les mouvements de flux des ressources, de la technologie, des connaissances et des innovations sur le marché mondial changent alors que l'Arménie conserve son rôle de communicateur principal au niveau mondial. Le Plateau Arménien et son peuple, en tant que sujet soutien de ce communicateur entre l'Orient et l'Occident, en sont le noyau central. Ainsi donc, l'Arménie, épicerie de guerres et de controverses, peut se transformer en point de communication-clé entre le Nord et le Sud, l'Orient et l'Occident.

Les événements actuels en Asie Mineure et Proche-Orient ont plusieurs dimensions. La plus importante d'entre elles – la faillite des tentatives des trois siècles passés à déplacer l'axe principal de communicateur du Plateau Arménien vers l'Atlantique. Tout s'est remis à sa place. A l'heure actuelle, se livre une lutte constante pour le contrôle du communicateur principal qui lie le producteur principal en marchandises et services – la Chine – aux consommateurs les plus solvables – l'Europe. En témoigne l'analyse économique profonde

de puissances à haute technologie comme la Chine présentée dans l'ouvrage d'Artashes Mikaelyan.

Seuls les Etats, les peuples et leurs partenariats de ces territoires, foncièrement intéressés, pourront assurer la sécurité de l'Asie Mineure et du Proche-Orient. **Dans ce processus, le peuple arménien a sa place particulière et il a l'obligation de l'occuper.**

La résolution de la dénommée Question Arménienne est une prérogative propre au peuple arménien et les centres décisionnels mondiaux ne sont que des récepteurs d'intérêts dépendant des réalités du moment. La Question Arménienne pourra trouver résolution à condition de formater l'Asie Mineure et le Proche-Orient selon les intérêts des peuples et des civilisations de cet espace qu'ils ont façonné en tant que communauté civilisationnelle. Pour aboutir à cette fin il est indispensable de disposer de ressources humaines et matérielles assises sur une économie diversifiée et hautement développée.

L'Asie Mineure et le Proche-Orient ont un besoin criant d'amélioration de la qualité de vie. Le noyau central d'un tel changement réside dans l'accession au logement conforme aux normes contemporaines, technologiques et économiques. Les besoins du secteur du bâtiment en logements dans ces régions représentent des dizaines de trillions de dollars US. La création d'une industrie du bâtiment, moderne et raisonnée avec tous ses dérivés, permettra non seulement de s'intégrer à un projet global mais servira de vecteur au développement raisonné de la région.

L'Arménie et son peuple possèdent les atouts nécessaires pour former le noyau central d'un tel projet intégrationnel. Les avantages de ce projet global sont qu'il n'est pas possible d'exproprier de son territoire et de sa population ce bien créé face aux investisseurs étrangers lors de leurs acquisitions en ressources énergétiques et naturelles.

La composante civilisationnelle des ethnies, étant une donnée de base à la formation des Etats et des alliances d'un nouveau type, pose de nouveaux défis quant à l'appréciation de sa place et également de sa sauvegarde. En particulier, il aurait été plus adéquat d'intituler la « Conférence pour les questions des réfugiés d'Azerbaïdjan » en « Conférence pour l'évaluation des conséquences de la destruction de la civilisation des régions Kouro-Araks et de l'Arménie pré-Caspienne ». En fonctionnant à l'ancienne, nous aidons les prédateurs de l'aréale civilisationnelle arménienne, nous légitimons les prétentions de groupes sociaux et nationaux, nomades et usuraires de toutes sortes, par nos maronnements incompréhensibles sur l'intégrité des territoires, des Etats et du droit des nations à s'autodéterminer.

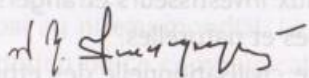
Les territoires habités par les peuples possédant un héritage civilisationnel pluriséculaire et détruits par les représentants d'autres normes civilisationnelles et culturelles, sont des territoires à mouvement de libération nationale. Lors de situations de luttes de libération nationale, il convient de dialoguer non avec les destructeurs des civilisations existantes mais avec les peuples autochtones vivant dans ces entités étatiques.

Le potentiel scientifique de notre auteur réside dans sa restitution créatrice : Artashès Mikaelyan se pose en innovateur qui, ayant concentré sa longue expérience et ses déductions, perfectionnant ses connaissances, purifie son canal énergétique, génère de l'Energie, de la Force, de l'Amour envers la Patrie. L'Arménie dispose de ressources naturelles et intellectuelles héréditaires indispensables à la conception d'une solide stratégie scientifique pour un développement socio-économique.

Se référant à son expérience théorique et pratique, l'auteur arrive à la conviction que toute étude scientifique doit débiter par l'étude des racines du peuple afin de définir les tendances et la conformité de son développement à court et long terme.

Au regard de ce qui a été exprimé ci-dessus, nous pouvons affirmer pleinement que la parution de l'ouvrage d'Artashès Mikaelyan « Stratégie pour un développement socio-économique de l'Arménie » est dans l'air du temps et nécessaire non seulement pour l'Arménie mais pour le monde entier dans la mesure où il contribue à une connaissance plus approfondie des processus enclenchés à l'heure actuelle dans le monde, et rétablir la place de communicateur de l'Arménie et de son peuple sur l'arène mondiale.

Martik Yurikovich Gasparian

Académicien,

Membre du Conseil scientifique de l'Académie des sciences

sde la Fédération de Russie,

Membre du Présidium de l'Académie des sciences naturelles

de la Fédération de Russie,

Responsable de ARMAEN et du Centre International indépendant juridique et scientifique d'expertise et d'évaluation pour réparation et restitution, Membre du Comité scientifique eurasiatique pour la science et les technologies de pointe, Docteur en sciences économiques, professeur.

CRISES SOCIO-ÉCONOMIQUES DANS DIFFÉRENTS PAYS

L'histoire du développement socio-économique de nombreux pays dans le monde montre qu'ils ont dû faire face à de profondes chutes de production, à des crises financières, à un chômage massif, à des conflits socio-économiques et politiques. Plusieurs États européens ont également connu de profondes crises économiques. La base législative pour sortir ces pays de la crise a été fournie par les lois fondamentales des États contenues dans la Déclaration d'indépendance et la Constitution de chaque pays. L'expérience, les moyens et les méthodes pour surmonter les situations d'urgence et de crise trouvés auxquels ont eu recours les cercles dirigeants de ces pays peuvent être utiles à la République moderne d'Arménie.

Voici un résumé de l'histoire de la reprise après la profonde crise socio-économique et politique dans des pays développés tels que les États-Unis, la France, l'Allemagne, le Japon, la Chine et Singapour. Non seulement les mesures économiques et politiques, mais aussi les fondements juridiques de la gouvernance, tels qu'ils figurent dans la Déclaration de souveraineté et la Constitution, ont contribué à cette sortie de crise.

ÉTATS-UNIS D'AMÉRIQUE (USA)

Le tout premier État ayant subi la profonde crise économique du XXe siècle a été les États-Unis d'Amérique. Les auteurs de la Déclaration d'indépendance des États-Unis (4 juillet 1776) étaient les membres d'une commission composée de : l'avocat et architecte Thomas Jefferson, 33 ans (chef de la commission), et des hommes politiques célèbres : John Adams, Benjamin Franklin, Roger Sherman et Robert Livingston. Les trois premiers sont devenus par la suite présidents des États-Unis. Le principal sujet de discussion lors de la rédaction de la Déclaration d'Indépendance a été le point relatif à la définition du droit à la propriété privée. Il n'a pas été reconnu en tant que facteur déterminant du développement, de la liberté et de la justice. La Déclaration d'Indépendance déclare : « **Tous les êtres humains sont créés égaux et sont dotés par le Créateur des droits inhérents et inaliénables à la vie, à la liberté et au bonheur** ». Le droit de

propriété privée n'est pas un droit naturel ; ce n'est pas un droit primaire, mais il permet de déterminer le degré de civilisation ; il n'a pas d'origine naturelle, mais est un fait légal apparu historiquement dans la vie publique. Lorsque le droit appartient à un groupe de personnes qui cherchent à soumettre le peuple pour tirer profit de son exploitation alors le droit et le devoir du peuple est de renverser ou changer un tel gouvernement pour garantir sa sécurité future.

Un gouvernement fédéral se compose de trois branches indépendantes de gouvernement – législative, exécutive et judiciaire. Chacune a le pouvoir de contrôler les deux autres.

Dans l'histoire de l'économie américaine, la plus grande crise économique du XXe siècle a été celle du nom de « Grande Dépression » (1928-1933). La sortie de cette Grande Dépression est associée au nom du Président des États-Unis Franklin Roosevelt (1882-1945). Aucun monopoliste n'a été en mesure de proposer des mesures concrètes et efficaces pour surmonter la crise. Franklin Roosevelt a proposé un programme pour sortir l'économie américaine de la crise.

Son programme consistait en une série de réformes économiques et législatives, connues sous le nom de « New Deal » (« Un Nouveau Pacte »). La base théorique du New Deal a été empruntée à l'économiste anglais John Keynes reposant sur la nécessité d'une régulation étatique de l'économie capitaliste combinée avec un développement de relations de marché.

De 1928 à 1933 l'économie américaine a vécu une période critique.

Une Commission économique spéciale liée directement à la présidence a été chargée d'étudier les recommandations pour une mise en œuvre systématique de ces principes. Elle était composée de personnalités célèbres – économistes et spécialistes du droit étatique, qui sont devenus par la suite responsables de différentes sphères de l'économie au sein du gouvernement des États-Unis.

En 1933, une « Direction de la Salubrité Publique » a été créée au sein du gouvernement des États-Unis dont la tâche était de surveiller le processus de redressement de l'industrie.

Cette Direction a élaboré un ensemble de mesures économiques et sociales en vue de surmonter la crise. La pierre angulaire du New Deal était la « Loi sur la sécurité sociale » de 1935. La sécurité sociale a créé un système d'assurance pour les personnes âgées, les chômeurs et les handicapés, assise sur les cotisations des employeurs et des employés.

Le pays comptait 17 millions de chômeurs ; 3.000 banques ont fermé. Sur proposition de Franklin Roosevelt le Congrès américain a adopté une Loi qui dirigeait 3 millions de jeunes chômeurs dans les zones forestières dans le but

d'exploiter au mieux les ressources naturelles du pays. Ils ont planté 200 millions d'arbres, construit de nombreux ponts et structures d'amélioration, des dizaines de milliers de kilomètres de routes.

La « Loi pour la restauration de l'industrie » a joué un rôle important pour sortir de cette crise économique. Les entrepreneurs de chaque industrie ont été invités à y adhérer volontairement et à élaborer des « Codes de concurrence loyale » qui, premièrement, devaient fixer les volumes de production ; deuxièmement, déterminer le niveau des salaires (12 à 15 dollars par semaine) et les heures de travail (8 heures) ; troisièmement, répartir les débouchés entre les différents concurrents. Une Administration Nationale pour l'Amélioration de l'Industrie (National Industry Recovery Administration), dépendante du Président, a été créée à cet effet pour deux ans. Cela a permis de mettre un terme au chaos industriel et d'augmenter l'indice de production. Les adversaires de Franklin Roosevelt ont accusé cette loi de « socialisme », ce à quoi il a répondu : « Nommez les mesures que j'ai prises, soit de la viande, soit du poisson, mais elles sont savoureuses pour le peuple ».

Le gouvernement fédéral s'est attaqué au problème de la main-d'œuvre non productive et peu productive – des couches de la population de personnes âgées et des jeunes qui représentaient un fardeau social supplémentaire et une menace pour la stabilité des États-Unis.

Les impôts sur les sociétés qui se sont avérés les véritables coupables de la « Grande Dépression » ont été multipliés par 1,5 tandis que les impôts des citoyens américains ordinaires sont restés inchangés. Il était interdit aux sociétés de stocker de l'argent dans les banques étrangères, car cela déconsidérerait grandement la confiance des gens envers les banques d'État. Si de tels actes étaient découverts, ces fonds étaient nationalisés sans aucune compensation.

Dans le domaine de la politique financière, Franklin Roosevelt a proposé au Congrès une « Loi bancaire extraordinaire » (« Emergency Banking Act »), en vertu de laquelle le système de la Réserve fédérale accordait des crédits aux banques considérées comme « saines ». Le gouvernement de Franklin Roosevelt a imposé un embargo sur l'exportation de l'or des États-Unis ; les banques étaient divisées en banques de dépôt et d'investissement. La Société Fédérale d'assurance-dépôts (Federal Deposit Insurance Corporation) a été créée ; 80 % de toutes les banques américaines ont assuré leurs dépôts : jusqu'à 10 000 \$ par 100 %, jusqu'à 5000 \$ par 75 % et plus de 5000 \$ par 50 %. La confiance du public dans le système bancaire a été rapidement rétablie.

La méthodologie, la stratégie et la politique économique dans la gestion par l'État dans le cadre du « New Deal » ont confirmé le rôle particulier de la

régulation de l'Etat dans le système de l'économie capitaliste et ont montré qu'une régulation souple et modérée de l'économie, des sphères sociales et politiques, en particulier dans les périodes difficiles de développement, est vitale.

Grâce à l'application réussie du New Deal de Franklin Roosevelt, les États-Unis ont réussi à surmonter les difficultés et à se remettre de la crise socio-économique. En peu de temps, le pays a pu prendre une position de premier plan dans l'économie de marché mondiale du XXe siècle.

Ainsi, l'expérience de Franklin Roosevelt en matière de réforme de l'économie, des finances et de la politique socio-économique a été d'une importance non seulement nationale mais aussi internationale.

LA FRANCE

La Constitution française a la particularité, contrairement à la Constitution américaine, de préciser que la propriété privée n'est pas un droit naturel de l'homme libre, car elle n'apparaît que dans les conditions de certaines relations sociales. La Constitution française du 4 octobre 1958 est basée sur la Déclaration des droits de l'homme et du citoyen du 26 août 1789.

Le contenu de la Déclaration a été influencé par les concepts de droit naturel des éducateurs français du XVIIIe siècle, ainsi que par la Déclaration d'indépendance des États-Unis. Toutefois, dans la Déclaration de souveraineté nationale et la Constitution française, contrairement à la Constitution américaine, la catégorie de biens était considérée comme l'un des attributs les plus importants de la souveraineté du pays.

L'article 1 de la Constitution française stipule que la France est une république indivisible, laïque, démocratique et sociale. La Constitution garantit l'égalité devant la loi de tous les citoyens, sans distinction d'origine, de race ou de religion. Parmi les droits naturels de l'homme figurent : la liberté, la propriété, la sécurité, la résistance à l'oppression.

Selon la Constitution française, la propriété est inviolable et sacrée et ne peut être retirée **que pour des raisons de nécessité sociale, dans des conditions d'équité et de compensation équivalente préalable.**

REPUBLIQUE FEDERALE D'ALLEMAGNE (RFA)

Un autre pays européen qui a surmonté la profonde crise économique après la Seconde Guerre mondiale est l'Allemagne.

Ludwig Erhard est considéré comme le fondateur du «miracle économique allemand». Il était ministre permanent de l'économie de l'Allemagne de 1949 à 1963. Il a écrit : « Il n'y a aucune situation économique désespérée que la volonté déterminée et le travail honnête de tous les gens ne puissent y faire face ».

Dans son concept d'«économie sociale de marché», Ludwig Erhard a fait la synthèse des meilleures pratiques économiques basées sur le néolibéralisme et la philosophie de la responsabilité sociale. Le rôle de l'État se limitait à fixer les priorités de développement, à superviser et à réglementer, à créer le climat le plus favorable aux investissements et aux affaires, et dans certains cas, à appliquer une intervention partielle ou à grande échelle de l'État.

Pour le passage de l'économie administrative à l'économie de marché, Ludwig Erhard a pris les mesures suivantes : réforme monétaire visant à créer des devises fortes; exemption de la réglementation des prix par l'État ; stimulation de l'esprit d'entreprise privé en tant que principale source d'emploi et de croissance des revenus réels. Selon Erhard, la base de l'économie de marché à orientation sociale était : la propriété privée, la réglementation anti-monopole, de faibles impôts pour la population.

Par suite des réformes de Ludwig Erhard, le niveau de revenu de la population a augmenté et il y a eu une formation massive de la classe moyenne. Environ 70% des travailleurs sont devenus actionnaires de la production sur la base de la loi adoptée en 1951 concernant la participation des travailleurs à la gestion de la production et l'introduction de leurs représentants dans le conseil d'administration des entreprises.

Dans le domaine des finances, le gouvernement allemand a mené une politique compétente et stricte. L'État et les autorités locales ne jouissent pas de privilèges, mais se contentent d'un budget minimum, et le nombre d'employés de l'État est considérablement réduit.

Ludwig Erhard a appliqué la méthode d'amortissement accéléré : au cours des deux premières années, il a été possible d'amortir 50 % du coût des installations de production. En 1951, une réduction directe de la base d'imposition des coûts d'investissement a été autorisée. Par la suite, au cours des années 1954-1957, il y a eu une réduction directe des impôts sur le revenu et des salaires.

Conformément aux réformes du logement, la construction de logements sociaux gratuits pour les familles pauvres a été considérée comme une priorité

absolue. Afin d'améliorer le bien-être des pauvres, ils étaient encouragés à s'installer dans des maisons avec des parcelles de terrain. Les subventions en fonction du nombre d'enfants représentaient jusqu'à 30 % du coût du logement ; des prêts sans intérêt sont accordés aux citoyens pauvres.

Pendant la période des réformes, le pouvoir des monopoles était limité. En conséquence, une loi a été adoptée selon laquelle la part de marché d'un monopole ne devrait pas dépasser 33%, celle de deux ou trois monopoles - 50%, celle de quatre ou cinq monopoles - 65% au maximum. Malgré le fait que les positions des grandes entreprises dans les secteurs des entreprises et des banques n'aient fait que se renforcer, les petites et moyennes entreprises sont devenues la force et la base les plus importantes du marché.

En Allemagne, le gouvernement a stimulé le développement des petites et moyennes entreprises, grâce auquel environ 70 % de toutes les entreprises comptaient de un à cinq travailleurs. Les produits fabriqués par ces entreprises représentaient environ 30% du PIB du pays. Cette politique de préférence du gouvernement pour les petites et moyennes entreprises a contribué à l'augmentation de l'emploi et à l'élimination du chômage, ce qui a entraîné une réduction des tensions sociales dans tout le pays.

Les réformes scientifiques ont été cruciales pour le développement industriel et la croissance rapide de la science et de la technologie. Cela a permis à l'Allemagne d'assurer sa position de leader en Europe : après les États-Unis et l'Angleterre, l'Allemagne faisait partie des trois premiers exportateurs industriels du monde.

En fait, Ludwig Erhardt a créé un modèle de marché idéal dans lequel les exigences d'efficacité du marché étaient combinées avec la justice sociale et la réglementation de l'État. En mettant en œuvre le programme « Nouveau miracle économique », Ludwig Erhard s'est penché l'intervention américaine dans la politique intérieure de l'Allemagne. Ainsi, le dialogue entre Ludwig Erhardt et l'ambassadeur américain est connu : l'ambassadeur américain a déclaré que ses assistants estiment que le ministère allemand de l'Économie commet des erreurs dans sa politique économique avec les États-Unis. Ludwig Erhardt a répondu que ses assistants affirment le contraire, c'est-à-dire qu'ils disent que les États-Unis mènent une politique économique erronée dans leurs relations avec l'Allemagne. Ce dialogue confirme la ferme détermination de Ludwig Erhardt à défendre la souveraineté de son État.

Après le départ de Conrad Adenauer en 1963-1966, Ludwig Erhardt est devenu Chancelier de l'Allemagne. L'économie de l'Allemagne moderne, dont

les bases ont été posées par Erhardt, continue de se développer à un rythme accéléré.

Conformément aux politiciens et législateurs allemands, la base juridique du développement de l'économie allemande est conditionnée par l'application raisonnable de l'article 14 de la Loi fondamentale de l'Allemagne (Constitution de la République fédérale d'Allemagne), paragraphe 1, 2 et 3, où, en plus de la garantie par l'État du droit de propriété privée, le paragraphe 2 de la loi stipule : «**La propriété oblige. Son utilisation doit en même temps servir le bien commun**». Le paragraphe 3 de l'article 14 et l'article 15 de la loi sur la propriété limitent le droit de transférer des biens et le droit d'aliéner et d'exproprier des terres, des sous-sols et des ressources naturelles.

Constitution de la République Fédérale d'Allemagne

Article 14. Propriété

1. Droit de propriété • Héritage • Expropriation

La propriété et le droit d'héritage sont garantis. Leur contenu et leurs limites sont définis par les lois.

2. Droit de transfert de propriété

La propriété entraîne des obligations. Son utilisation doit également servir le bien public.

3. Protection contre l'expropriation • Propriété des ressources naturelles

L'expropriation n'est autorisée que pour le bien public.

Elle ne peut être ordonnée que par ou en vertu d'une loi qui détermine la nature et l'étendue de l'indemnisation. Cette indemnisation est déterminée en établissant un équilibre équitable entre l'intérêt public et les intérêts des personnes concernées. En cas de litige concernant le montant de l'indemnisation, il peut être fait appel aux tribunaux ordinaires.

Article 15. Socialisation

Les terres, les ressources naturelles et les moyens de production peuvent, à des fins de socialisation, être transférés à la propriété publique ou à d'autres formes d'entreprises publiques par une loi qui détermine la nature et l'étendue de la compensation. En ce qui concerne cette compensation, on applique mutatis mutandis de l'article 14, paragraphe 3, troisième et quatrième phrase.

Une autre direction de la restructuration des entreprises industrielles était que l'État a fixé une valeur unique - 1 DM pour des centaines d'entreprises dont l'équipement était physiquement et moralement usé. En 3 à 5 ans, toutes les entreprises ont été modernisées.

Le succès des réformes dans l'Allemagne de l'après-guerre confirme une fois de plus que les approches synthétiques et globales de la réforme des économies en transition sont efficaces. Ludwig Erhard a créé un modèle d'économie sociale de marché qui combine les exigences de la justice sociale, de l'efficacité du marché et de la réglementation de l'État, en appliquant avec succès l'article 14 de la Loi fondamentale de l'Allemagne (Constitution de la République fédérale d'Allemagne). C'est pourquoi le système économique allemand est appelé économie sociale de marché.

LE JAPON

Parmi les pays qui ont connu la crise économique, le Japon occupe une place particulière. La politique économique anticrise du Japon dans la période de l'après-guerre (1945-1952) peut servir de modèle pour une reprise réussie de la crise socio-économique.

Deux bombes atomiques larguées par les États-Unis sur les villes japonaises d'Hiroshima et de Nagasaki à la fin de la Seconde Guerre mondiale ont causé la mort de centaines de milliers de civils. En 1952, l'économie japonaise avait atteint les niveaux du produit national brut par habitant et de la production industrielle d'avant-guerre. Il est aujourd'hui l'un des pays les plus développés socialement et économiquement au monde.

Après la reddition du Japon pendant la Seconde Guerre mondiale, les États-Unis ont complètement pris en charge un certain nombre de fonctions d'État dans les domaines des finances et du commerce extérieur, en établissant le budget de l'État du Japon et, plus important encore, ont limité l'activité du pouvoir législatif. Ce dernier a fourni aux États-Unis un cadre juridique qui garantit le fonctionnement des monopoles américains sur le territoire japonais.

Au cours des deux premières années de son occupation, le Japon s'est classé au dernier rang mondial en termes de rythme de reprise de la production industrielle. Les autorités d'occupation américaines ont d'abord déclaré qu'elles n'allaient pas assumer le fardeau de la reconstruction industrielle et

économique. À la fin de 1945, les salaires réels représentaient 13,1 % des niveaux d'avant-guerre.

En mars 1946, le gouvernement japonais a adopté la loi sur les mesures économiques et financières d'urgence. En août 1946, le « Bureau de stabilisation économique » et le « Comité de réglementation des prix » ont été créés sous l'égide du Cabinet pour gérer directement l'économie de l'État. L'une des lettres du Bureau déclarait : « Aujourd'hui, plus encore que pendant la guerre, le Japon a besoin d'une planification saine pour augmenter la production et distribuer les marchandises de manière égale. Il est essentiel que le Bureau devienne un organe extraordinaire capable d'exercer un contrôle économique efficace ».

La dissolution des associations monopolistiques fondée sur la directive relative « à la démocratisation du système économique japonais » a joué un rôle positif dans la reprise économique du Japon. Sur la base de cette directive, le gouvernement a annoncé la dissolution des sociétés mères Mitsui, Mitsubishi, Shimitomo et Yasuda, et leurs actifs ont été gelés.

Le gouvernement leur a accordé une compensation complète sous forme de titres de créance, qui étaient dus dix ans plus tard. En avril 1947, une loi interdisant les monopoles et garantissant des transactions équitables a été adoptée. Ces mesures et d'autres encore ont favorisé la libre concurrence.

Afin de stabiliser l'économie japonaise, la loi sur le contrôle des devises a été adoptée en 1949, puis en 1950 - La loi sur l'investissement étranger - qui a donné la priorité à l'importation de technologies et de R&D (recherche et développement) étrangères au Japon.

Des mesures strictes ont été appliquées pour stimuler les exportations en tant que source importante d'accumulation de capital et de reproduction des industries de pointe. Le Japon a commencé à moderniser ses méthodes économiques et son administration publique. **Sinon, elle était menacée par le sort de nombreux pays qui étaient devenus des colonies d'États européens techniquement plus développés et des États-Unis.**

Les chercheurs japonais ont étudié les institutions et les méthodes de gouvernance les plus efficaces au monde dans les domaines de l'administration publique, de l'économie, de l'éducation et de la culture. Afin de fournir une assistance méthodologique au Japon de la part de pays très développés, des spécialistes de l'élaboration de systèmes, de méthodes et de contrôle de la qualité ont été invités, ce qui a permis de tripler la demande de produits dans l'ensemble du pays.

L'un des principaux facteurs du « miracle économique japonais » a été un système de formation cohérent. La politique du gouvernement japonais en

matière de ressources humaines visait à créer une main-d'œuvre nationale de classe mondiale. Une grande importance a été accordée au développement professionnel, à la sélection et au placement du personnel dans l'économie et le gouvernement. Le critère d'évaluation des qualifications du personnel était l'expérience de franchir les étapes de croissance suivantes:

1. niveau technique – un spécialiste hautement qualifié doit répondre aux exigences des normes internationales;
2. niveau organisationnel – la capacité d'obtenir de meilleurs résultats dans l'association et la coopération des spécialistes;
3. niveau de gestion – la capacité d'obtenir des résultats plus efficaces des organisateurs du travail des spécialistes;
4. niveau institutionnel – la disponibilité de développements et de réalisations scientifiques spécifiques dans un secteur particulier de l'économie nationale et dans l'ensemble de l'économie.

Ce système de formation et ce principe de recrutement ont été strictement suivis dans leur nomination à tous les niveaux de gouvernement. Cependant, dans la hiérarchie du personnel de direction japonais, les cadres supérieurs devaient avoir des compétences et être reconnus dans le milieu des affaires. Ce n'est qu'avec un tel système d'échelle de carrière qu'un professionnel pourrait être recommandé pour un poste de direction ou un poste public de haut niveau.

Un tel système de formation de spécialistes qualifiés est devenu une garantie de la plus haute qualité des produits japonais, ce qui a assuré une forte croissance de la production (en moyenne 10% par an). L'avantage concurrentiel des produits japonais sur le marché mondial a été préservé pendant 40 ans, après quoi le Japon n'a cédé sa place de leader qu'aux États-Unis, et depuis 1993 également à la Chine.

L'État japonais a accordé une importance particulière au système d'incitations à tous les niveaux de l'organisation de la production existant aux États-Unis.

Le système de paiement et de promotion basé sur le système de notation a été largement utilisé. Grâce à la méthode japonaise de « transition vers un nouveau système » de rééquipement et de gestion de l'économie nationale, le Japon a entièrement restauré en 7 ans l'économie du pays détruite par la Seconde Guerre mondiale et est devenu l'un des cinq pays du monde ayant un niveau élevé de développement socio-économique et de bien-être de la population. Le

phénomène du « miracle économique japonais » a prouvé qu'avec des ressources limitées en matières premières, territoriales et autres, il est possible d'assurer un haut niveau de vie économique, culturel et de qualité de vie à la population.

Afin de généraliser l'expérience mondiale de la gestion économique, des instituts et des commissions spéciales ont été créés sous l'égide du Gouvernement japonais avec la participation de scientifiques et de spécialistes de renom du pays.

Ainsi, l'idée nationale du « miracle économique japonais », autour de laquelle se sont concentrées les ressources matérielles, non matérielles, scientifiques et techniques et autres, a défini les priorités principales du développement industriel de l'économie, nécessaires pour assurer la croissance économique générale et le bien-être social du peuple japonais.

Autres branches de l'économie – agriculture, commerce, services rémunérés, tourisme, etc. – sont des branches dérivées de l'industrie innovante et technologique et de l'industrie développée. Le « miracle économique » japonais peut servir d'exemple de stratégie de développement socio-économique et de sortie de crise pour les pays en transition. Par conséquent, le Japon a pratiquement sauté du système féodal aux relations de libre marché du capitalisme développé.

SINGAPOUR

Singapour, officiellement la République de Singapour, est une ville-état souveraine et un pays insulaire (elle est située sur 63 îles, dont une île principale et 62 îlots) en Asie du Sud-Est. Superficie totale est de 72,5 km² ; population est de 5,7 millions de personnes. Singapour est connu comme « le phénomène économique du XXe siècle ». Le pays, qui était un pays peu développé du tiers monde, s'est transformé en peu de temps en un puissant État industriel doté d'une économie de marché très développée et d'une réglementation étatique.

Le pays se classe au 5e rang de l'indice du développement humain (IDH) des Nations unies et au 3e rang mondial pour le PIB par habitant. Selon le FEF (World Economic Forum – Forum économique mondial, Suisse), elle a la deuxième économie la plus compétitive au monde (en 2014).

Singapour est un État au commerce extérieur et intérieur très puissant. Le volume total du commerce extérieur (en date du 2008) est de 455,3 milliards de dollars, dont 235,8 milliards de dollars est la part des exportations. Les principaux biens exportés sont la production des industries électroniques et électrotechniques, les biens de consommation, les produits pétroliers et les produits de l'industrie du raffinage du pétrole.

Le pays est très bien classé dans les domaines de l'éducation, de la santé et de l'espérance de vie. 90 % des logements à Singapour sont occupés par leurs propriétaires. L'indice de perception de la corruption (calculé par une organisation non-gouvernementale «Transparency International»- Transparence Internationale) de Singapour est égal à 84 en 2017 (sur une échelle allant de zéro (très corrompu) à 100 très intègre), c'est-à-dire qu'il est l'un des dix pays les moins corrompus du monde et qu'il est en tête de la liste des pays asiatiques selon cet indice. Cet État dispose d'une industrie électronique et de construction navale très développée et d'un système financier et bancaire puissant. Des recherches à grande échelle sont menées dans le domaine de la biotechnologie. Le produit national brut par habitant en 2016 était de 52.600,6 dollars. Dans le classement de la compétitivité du WEF, l'économie singapourienne a pris la deuxième place en 2014.

La stratégie du gouvernement de Lee Kuan Yew visait à transformer Singapour en un centre financier de commerce et de raffinage du pétrole en Asie du Sud-Est (SEA), doté d'une économie la plus innovante, compétitive et dynamique. Cet objectif a été atteint en attirant un grand nombre d'investissements étrangers et en favorisant le développement du commerce et de l'industrie. Un environnement favorable pour les investisseurs a été créé en réduisant les taux d'imposition. Singapour est classée cinquième dans le classement des systèmes fiscaux du monde. Seuls 4 types de biens importés sont soumis à la taxe - les spiritueux, le tabac, les produits pétroliers et les voitures. Au total, le système fiscal de Singapour comporte 5 taxes, dont l'une est l'impôt sur le revenu et la seconde est l'impôt sur les salaires. Le taux d'imposition total est de 27,1 %.

Le début de la transition vers le système de l'économie du marché a été marqué par la lutte contre la corruption. Afin d'éradiquer la corruption aux plus hauts niveaux du pouvoir, le Premier ministre de l'époque, Lee Kuan Yew, a créé un conseil indépendant sous la supervision du gouvernement, qui avait le pouvoir d'enquêter même sur les fonctionnaires de l'État eux-mêmes, leurs amis et leurs proches. Selon l'indice de perception de la corruption établi par l'organisation non gouvernementale internationale Transparency International, en 2017, le classement de Singapour est de 84 (sur une échelle de cent points).

Ainsi, Lee Kuan Yew a mis en œuvre le principe de la suprématie de la loi et de l'égalité de tous devant la loi, y compris les fonctionnaires aux plus hauts niveaux du pouvoir et leurs proches.

Le système législatif du pays, hérité de la domination coloniale anglaise, a été modifié : les salaires des juges ont été fortement augmentés et les meilleurs avocats du pays ont été engagés pour exercer la fonction de juge. Les groupes mafieux ont été brutalement réprimés. Les violations de la loi - corruption, vol, violence, trafic et consommation de drogues - sont sévèrement punies par des peines de mort.

En appliquant cette stratégie efficace du développement socio-économique, le gouvernement de Lee Kuan Yew a réussi à créer un système d'économie de marché efficace et transparent, réglementé par l'État, en une seule génération.

Pour résumer l'expérience de Singapour dans la mise en œuvre d'une stratégie de développement socio-économique visant à transformer l'économie sous-développée du pays en une économie de marché hautement développée, il convient de noter que le rôle réglementaire du gouvernement dans l'élaboration d'une stratégie de développement socio-économique adéquate et globale et dans la facilitation du processus de transformation économique est extrêmement important.

La stratégie du développement social et économique des États susmentionnés, qui vise à transformer leurs économies pour qu'elles entrent dans le système de marché mondial et surmontent la crise économique, ne peut être pleinement acceptée par les autres États comme référence. Il peut être pris en compte comme référence pour l'élaboration de leur propre stratégie socio-économique, en tenant compte des caractéristiques et des ressources spécifiques de chaque pays.

Pour créer sa propre stratégie de développement social et économique, chaque pays adopte la **Déclaration d'Indépendance et la Constitution**. La Constitution est le principal document juridique qui définit les fondements des systèmes politique, juridique et économique de l'État. Dans toutes les constitutions que nous avons analysées le point essentiel est que **le peuple est le principal représentant de la souveraineté**.

Afin de donner effet à son droit constitutionnel, le peuple transfère une partie de sa souveraineté et de sa liberté aux autorités qu'il a élues afin de protéger le peuple. Le pouvoir est légalement tenu de

créer le bien-être social du peuple par des moyens démocratiques. Si le pouvoir ne remplit pas ses devoirs envers le peuple, le peuple a le droit de renverser ou de modifier le pouvoir existant.

REPUBLIQUE POPULAIRE DE CHINE (RPC)

Le père du « miracle économique » chinois est considéré comme étant Deng Xiaoping, le Président de la République Populaire de Chine, qui, tout en maintenant les principes du gouvernement centralisé et planifié, a introduit les fondements et les principes de la transition de l'économie vers le système de marché. Les réformes de Deng Xiaoping peuvent être résumées en quatre domaines principaux :

- la modernisation de l'agriculture,
- la modernisation de l'industrie,
- la modernisation de la science et de la technologie,
- la modernisation et de l'armée.

Deng Xiaoping a fait valoir que la Chine en est aux premiers stades du socialisme et qu'il est du devoir du Parti communiste de construire un soi-disant «socialisme avec des caractéristiques chinoises». Grâce à cette synthèse des deux systèmes économiques sous contrôle de l'État, la République Populaire de Chine a pris la première place dans le monde en termes de développement économique.

Le 24 octobre 2017 le XIX Congrès de la Chine s'est achevé sa session. Il a développé les principales orientations de la stratégie de développement socio-économique de la Chine dans le monde global moderne. Parmi eux, il convient de souligner les suivants :

- *Nous n'avons pas besoin de nous adapter à des idées étrangères;*
- *La Chine ne se conforme pas toujours au style de pensée de l'Occident;*
- *travail et la haute qualité des produits nationaux grâce à l'introduction généralisée des futures technologies innovantes dans l'économie;*
- *une guerre nationale féroce contre la corruption;*

- *Introduction du concept de « morale de la gestion politique de l'Etat ».*

Toutes ces priorités de gestion économique stratégique visent à assurer la position de leader de la Chine dans le monde.

LA GRANDE ROUTE DE LA SOIE ET RELATIONS ARMÉNIENNES-CHINOISES

Après avoir obtenu son indépendance poli-tique en 1991, la République de l'Arménie a acquis le droit d'adhérer au système économique mondial et donc est devenu une partie organique de l'économie mondiale.

Dans le processus de la création et de la réalisation du programme stratégique du développement socio-économique de l'Arménie, il est nécessaire de prendre en compte tous les changements et vecteurs de développement du marché mondial dans son ensemble dont les parties sont interdépendants et mutuellement connectés.

En entretenant des relations amicales étroites avec la Russie et s'efforçant d'améliorer et d'approfondir ces relations (quelles qu'en soient les raisons de cette coopération - économiques, sécurité de l'État ou autres), l'Arménie, en fait, a trois alternatives principales pour entrer dans le système du marché mondial :

1. Rejoindre l'unité européenne et le marché occidental en gros. Pour cette alternative l'Arménie n'a ni avantage concurrentiel, ni base matérielle, ni des biens susceptibles de répondre aux exigences de ce marché et aux conformités de ses normes, ni une réelle opportunité d'occuper une niche stable sur ce marché.

2. Lier la perspective principale du développement socio-économique de l'Arménie avec le marché de l'Union Douanière, y compris la Russie.

3. Continuer à coopérer avec la Russie et l'Union Douanière et en même temps à chercher de nouveaux vecteurs possibles du développement de la coopération écono-mique en se basant sur ses liens historiques traditionnels.

A ce stade, le développement des relations économiques entre l'Arménie et l'Iran et la Chine peut être considéré comme une telle orientation. **De telles relations ne contredisent pas, mais au contraire complètent l'orientation vers les marchés de la Russie et de l'Union douanière sur le plan économique et géopolitique.**

Le développement de ces relations permettra une certaine diversification de l'économie arménienne, d'autant plus qu'avec ces deux pays, l'Arménie a une histoire millénaire de relations commerciales traditionnellement actives.

Le développement des relations économiques entre l'Arménie et l'Iran est quelque peu entravé par les relations moins favorables et tendues entre l'Iran et l'Occident, qui ont été particulièrement aggravées par le programme nucléaire iranien. Toutefois, de telles difficultés n'existent pas dans le cadre des relations avec la Chine. Pendant de nombreux siècles – la période correspondant à la Grande Route de la Soie – l'Arménie a entretenu des relations commerciales actives avec la Chine et a largement contribué à la formation de la Grande Route de la Soie.

La Grande Route de la Soie est née dans la ville chinoise de Xi'an, d'où elle s'est ramifiée dans deux directions – le Nord et le Sud. Les Chinois ont appelé leur pays Zhong Guo, ce qui signifie «Centre et Univers». La Chine est connue dans la civilisation mondiale comme la patrie de la soie, du papier, de la poudre et du thé. La Grande Muraille de Chine est l'une des sept merveilles du monde. Il a été conservé jusqu'à ce jour dans sa forme originale. D'ailleurs, le principe de la construction de la muraille de Chine a été largement utilisé par les anciens constructeurs arméniens.

Le commerce sur la grande route de la soie a commencé au IIe siècle avant J.-C., à l'époque de l'empereur Wudi. Son proche associé Jan Qian a proposé à l'empereur de sortir la soie du pays et de l'échanger contre des chevaux, des fruits, du vin et d'autres marchandises.

Dans les conditions de chaleur asiatique, la soie était un produit pratique et beau, grâce auquel elle était très demandée. Outre la soie, la porcelaine, la vaisselle en métal, le riz, le thé, les cosmétiques, etc. étaient exportés de Chine. Et d'Asie et du Caucase, on importait en Chine des chevaux, des uniformes militaires, de l'or, de l'argent, des métaux semi-précieux, du cuir, de la laine, des produits en coton, des lions, des tigres, des chiens de chasse, etc.

La grande route de la soie a donné une puissante impulsion au commerce arménien : le volume des échanges commerciaux a augmenté, les frontières du marché se sont élargies. **Le roi des rois arménien Artashes a construit avec ses propres fonds une large route menant à Artashat, la capitale de l'Arménie, et l'a appelée «La Route Royale».**

Il y avait jusqu'à 200 chameaux dans les caravanes de marchands arméniens. En règle générale, les caravanes sont escortées par des détachements armés qui assurent la sécurité en cours de route. Des serviteurs d'église, des chanteurs, des cuisiniers, des médecins, des artisans et autres accompagnateurs

faisaient également partie des escortes. Le processus d'échange et de vente intégrale des marchandises durait parfois plusieurs mois. Les commerçants arméniens menaient des négociations autour de la table des friandises, ce qui leur donnait un «avantage concurrentiel» lorsqu'ils vendaient leurs marchandises et en achetaient ainsi de nouvelles marchandises.

Le processus d'échange et de vente intégrale des biens a parfois pris beaucoup de temps. Afin d'assurer la fluidité des échanges, les commerçants sont revenus chercher de nouveaux lots de marchandises, tandis qu'une partie du personnel d'accompagnement est restée sur les marchés et a créé sa «petite entreprise» sur le terrain pour générer des revenus supplémentaires. Ces marchands arméniens ont appris les traditions et les habitudes locales, la langue de la population locale, ont fondé des familles, ont construit de nouvelles colonies avec leurs infrastructures – écoles, temples, hôpitaux, etc. Ils ont fondé des imprimeries et publié des produits imprimés – journaux, livres, etc. Le livre «Histoire de l'Arménie» de l'historien arménien Movses Khorenatsi (5e siècle après J.-C.) note que les Arméniens ont construit des églises arméniennes en Chine et ont répandu le christianisme parmi les Chinois.

L'histoire millénaire des relations arméno-chinoises a laissé son empreinte sur les différentes sphères de vie de ces deux plus anciennes nations – économique, culturelle, nationale et autres. Ainsi, l'étymologie de nombreux mots de la langue arménienne est liée à la Chine. Par exemple, dans le synonyme du mot arménien «belle» (chnashkharik), il y a un élément «Chine»; dans la racine du mot arménien signifiant «porcelaine», il y a aussi le nom «Chine» : ce mot signifie littéralement «verre chinois». Les deux dynasties royales d'Arménie, les Mamikoniens et les Orbéliens, sont d'origine chinoise. La première traduction de l'Évangile en chinois a été réalisée par Hovhannes Ghazaryan, un serviteur de l'Église arménienne et professeur de langue chinoise, résidant à Canton, et les sponsors de la traduction étaient des marchands arméniens.

Les relations arméno-chinoises ont été chantées et des œuvres artistiques ont été écrites à leur sujet, dont le poème «Farhad et Shirin» du célèbre poète ouzbek médiéval Alisher Navoi. Le poème est consacré à l'histoire d'amour du héros chinois, héritier de la dynastie royale chinoise Farhad, à la belle arménienne Shirin. Au nom de son amour, Farhad a pavé la route à travers une chaîne de montagnes, a construit des fontaines et un beau palais décoré de sculptures, et tout cela, il l'a donné à sa bien-aimée Shirin. Ce poème a été traduit dans de nombreuses langues.

Le terme chinois «siao kan», qui signifie «une société de personnes ayant un revenu moyen», est très en accord avec le proverbe arménien : «celui qui ne se satisfait pas de petites choses n'accomplira pas grand-chose».

Les relations arméno-chinoises font également l'objet d'études par des scientifiques arméniens. Ainsi, en 2011, l'Institut d'études orientales de l'Académie nationale des sciences de la République d'Arménie a organisé un forum international sur «La contribution de la civilisation arménienne à l'histoire de la grande route de la soie». Dans le cadre du forum, des questions liées à l'interpénétration des cultures de la civilisation arménienne et chinoise ont été discutées.

De nombreux ouvrages scientifiques ont été publiés sur les relations entre l'Arménie et la Chine depuis le IVe siècle après J.-C. jusqu'à aujourd'hui. Les preuves documentaires de ces ouvrages sont conservées à l'Institut des manuscrits anciens du nom de M.A. Lomonosov. Les documents relatifs à ces travaux sont conservés à l'Institut M. Mashtots-Matenadaran des manuscrits anciens.

Il est à noter que la célèbre organisation allemande «Macsplank» et le professeur de l'université d'Oxford Gareth Gelenthal ont réalisé en 2014 une étude scientifique et présenté une carte interactive du monde, qui a relevé les liens génétiques existant entre les peuples vivant dans différents pays du monde. Selon les recherches, le gène arménien dans le pool génétique chinois fait 3,9%, tandis que le gène des voisins japonais fait 0,6%. Selon la même source, le gène arménien est présent dans le pool génétique de 33 nations du monde, dont les Lezguiens (13,8%), les Géorgiens (12,4%), les Turcs (9,9%), les Iraniens (7,5%) etc.

La grande route de la soie a joué un rôle important dans le processus de formation des relations religieuses, économiques, domestiques et culturelles entre les États et les nations et a facilité le processus d'interpénétration des cultures et des valeurs des différentes civilisations. Il est à noter que tous les pays par lesquels la Grande Route de la Soie a été passée ont obligatoirement assuré la sécurité des marchands et de leurs marchandises, quelle que soit leur appartenance religieuse ou raciale.

Plus tard, cependant, la Compagnie britannique des Indes orientales, désireuse de s'emparer du marché chinois, a apporté une importante cargaison d'opium en Chine et l'a distribuée, maintenant ainsi le pays dans une situation d'esclavage pendant plus de 200 ans. À la suite d'invasions barbares, la Grande Route de la Soie a cessé de fonctionner au XVe siècle.

LA POLITIQUE DES ÉTATS OCÉANIQUES PAR RAPPORT À L'AXE EURASIATIQUE

Au début du XXe siècle, afin de capter les sources de matières premières bon marché et de nouveaux marchés, les États océaniques – les États-Unis et l'Angleterre, connaissant un développement économique rapide, ont tenté de s'emparer des pays d'Eurasie, riches en ressources naturelles. À ce titre, à la fin du XIXe et au début du XXe siècle, ces pays ont mené des études spéciales sur le développement économique de la Russie et des pays de l'axe eurasiatique.

L'économiste russe Vladimir Oulianov (Lénine) dans son livre «Développement du capitalisme en Russie» et l'économiste anglais Zelford McKinder dans son ouvrage «Le pivot géographique de l'histoire» ont présenté leur évaluation du potentiel économique de ces régions. Dans l'ouvrage précité, V.I. Lénine a noté que par le niveau de capitalisation et de concentration de la production, la Russie était à l'époque le leader en Europe, et que l'Allemagne, avec son potentiel technologique, pouvait dépasser l'Angleterre, et qu'en fusionnant avec la Russie, elle pourrait dans un avenir proche prendre le dessus sur l'Angleterre dans la concurrence sur le marché européen.

Dans son ouvrage «Le pivot géographique de l'histoire», Zelford McKinder note que le pivot européen, qui s'étend de l'Europe à la Chine, contient 30 à 35 % des ressources humaines et naturelles du monde. Cet auteur pense que le rôle central dans ce pivot appartient à la Russie, et que celui qui dominera la Russie possédera tout le pivot eurasiatique, et celui qui possédera le pivot eurasiatique dominera le monde.

Cette perspective, décrite dans les conclusions de Zelford McKinder, contenait un défi mortel pour les États-Unis et l'Angleterre. Afin d'empêcher l'exécution de cette prévision, les pays océaniques ont adopté le principal programme stratégique du siècle. L'Angleterre, qui détenait à l'époque 25 % du marché mondial, avait une grande expérience de la manière de surmonter les contradictions par des méthodes économiques.

En 1928, les États-Unis ont connu la plus profonde crise mondiale capitaliste, la soi-disant Grande Dépression. Pour surmonter la dépression, le capital financier anglo-américain passe à l'étape suivante pour gagner le marché eurasiatique. L'objectif principal à ce stade était de lancer une collision militaire entre les deux pays – la Russie et l'Allemagne, ce qui entraînerait un affaiblissement de leurs économies et de leur dépendance ultérieure des États océaniques.

En 1933, un peintre-guignard autrichien et, par la suite, un politique schizophrène Adolf Schiklegruber a été admis à la citoyenneté de l'Allemagne et, par

la suite, est devenu un leader du nazisme sous le surnom d'Adolf Hitler. Le but du nazisme était d'achever la suprématie mondiale, mais sa tâche prioritaire était de vaincre la Russie et d'avoir la possession de ses immenses ressources naturelles. L'Angleterre et les États-Unis ont contribué au programme de la restructuration militaire l'économie allemande en apportant une aide financière et soutien scientifique et technologique. Un soutien et une assistance similaires ont été fournis par les États-Unis et l'Angleterre à l'URSS pendant la Seconde Guerre mondiale, lorsque l'économie de ce pays a été transformée en une économie militaire.

La politique d'hostilité idéologique qui a été systématiquement menée en Russie et en Allemagne par des États océaniques, a finalement conduit à l'état de guerre de ces les plus puissants États européens en 1941-1945. Plus de 1,5 milliard de personnes dans le monde entier ont été impliquées dans cette guerre.

Les États-Unis qui avaient d'énormes dettes après la crise de 1928-1933 et l'Angleterre ont gagné des superprofits dans le processus de guerre et rempli leur trésor public aux dépenses des pays européens et des autres pays monde. L'URSS et l'Allemagne qui étaient en guerre ont détruit leurs économies et ont eu des dizaines de millions de sacrifices humains.

L'évaluation politique de ces événements est une prérogative des politologues. En ce qui concerne l'analyse économique des résultats de la collision militaire entre l'Allemagne nationale socialiste et l'URSS communiste, nous devons admettre que la Seconde Guerre mondiale était dans l'intérêt de l'empire financier mondial pour lequel la vie de centaines de millions de personnes n'avait pas de valeur.

Ainsi, les idées de la civilisation humaine - le socialisme et le communisme - ont en fait été déformées après la révolution de 1917. L'instauration de la dictature du prolétariat a provoqué la terreur, la famine et la guerre civile dans le pays.

Les graines de la haine de classe ont été jetées dans la société russe, et le principe «celui qui n'est pas avec nous, celui qui est contre nous» est devenu effectif. Avant la Seconde Guerre mondiale, des dizaines de millions de personnes sont mortes de faim et d'exil, et un grand nombre d'intellectuels ont émigré aux États-Unis et en Europe, devenant là un facteur sérieux de développement économique (pour le puissant développement de la flotte de sous-marins, de l'aviation et de l'économie dans son ensemble, les États-Unis doivent aux scientifiques exilés de Russie mondialement connus Sikorsky, Leontief, Kantarovich et bien d'autres).

À la suite de l'établissement de la dictature du prolétariat toutes les relations de marché ont été complètement liquidées ainsi que les mécanismes du

marché. Liquidation totale de la propriété privée a fait disparaître les conditions réelles pour le développement économique du pays. Le processus d'imposition d'une idéologie déformée a créé une force autodestructrice. Comme nous montrons les événements historiques suivants, l'URSS en tant qu'une puissance nucléaire s'est effondrée sans un seul coup après 70 ans d'existence.

Dans la même période historique, la Chine qui était l'un des plus puissants pays parmi les pays socialistes, a correctement évalué le rôle de la propriété privée et du marché. La Chine a réalisé l'idée « du marché socialiste » en utilisant son potentiel économique et les valeurs nationales accumulées ces dernières années et en développant les petites, moyennes et grandes entreprises a restructuré son économie. Ayant préservé son potentiel économique créé à l'époque du socialisme et ayant introduit les nouvelles technologies scientifiques et les méthodes modernes de gestion, la Chine est entrée avec confiance en très peu de temps dans le système du marché mondial et est devenu l'un de ses principaux membres. La Chine contemporaine occupe la première place en volume de production de produits manufacturés et en taux de la consommation par habitant dans le monde.

La Chine d'aujourd'hui essaie de réanimer son grand capital historique, la Grande Route de la Soie mondialement célèbre, qui était le phénomène le plus interculturel mondial connu de son temps et qui a conservé son attractivité économique jusqu'à maintenant.

La Chine contemporaine en coopération avec la Russie, l'Inde et les pays d'Asie, en utilisant comme prototype la Grande Route de la Soie, mondialement connu, crée l'axe euro-asiatique qui peut devenir un puissant obstacle économique contre l'intervention et l'empire financier des pays océaniques.

Ainsi, l'axe euro-asiatique dont les principaux pays leaders sont la Chine et la Russie peut devenir un nouvel épicerie de la stratégie du développement socio-économique du monde au troisième millénaire.

À la fin du XXe siècle, après l'effondrement de l'URSS, la Chine est devenue le premier pays qui a évalué en temps voulu le rôle prioritaire de la propriété privée dans le développement socio-économique du pays. La Chine est restée fidèle aux principes socialistes en ce qui concerne la gestion du pays, et sans perte perceptible pour son économie et en suivant les principes de la sagesse chinoise, elle a restructuré l'économie du pays selon les principes du marché.

Ainsi ce n'est pas seulement la Grande Muraille de Chine mais aussi la Chine elle-même dans son état moderne politique, est devenu l'une des merveilles du monde.

La Russie d'aujourd'hui mène également une politique active de renforcement de l'État national et s'intègre avec succès dans le système du marché mondial. Dans la concurrence du marché actuel, la Russie et la Chine, utilisant leur potentiel naturel, technologique, de communication et démographique, ont créé l'Union eurasiennne, dont l'Arménie peut être membre.

Le programme national chinois peut s'harmoniser avec l'axe eurasienn dans son importance économique et politique et en devenir la partie organique. La mise en œuvre de ce programme dans un avenir proche permettra à ces deux États et aux autres États qui vont le rejoindre, d'acquérir une indépendance économique et politique totale et de meilleures garanties de développement social et économique stable dans la concurrence du marché international.

La régénération de la Grande Route de la Soie ouvrira de nouvelles perspectives sérieuses pour l'Arménie, les perspectives de développement de toutes les branches de son économie. Les relations arméno-chinoises dans le commerce et dans d'autres domaines peuvent être développées sur la base mutuellement bénéfique, prise en compte d'une expérience positive de plusieurs siècles. En s'intégrant dans l'Alliance euro-asiatique avec la Chine et la Russie, l'Arménie aura l'occasion d'utiliser une expérience avancée de ces pays et d'élargir ses relations commerciales qui pourraient devenir l'un des principaux moyens de sortir de la crise socio-économique actuelle.

L'ARMÉNIE

UNE BREVE EXCURSION HISTORIQUE D'ARMÉNIE

Il y a 2800 ans, le roi Argishti, fils de Menua, a fondé la forteresse d'Erebuni (aujourd'hui le district d'Erevan), également connu sous le nom d'Arin Berd (qui signifie «la forteresse du sang»). La forteresse se trouve à 1 017 mètres au-dessus du niveau de la mer). Cet événement a été confirmé par une inscription gravée en cunéiforme sur une pierre de basalte trouvée lors de fouilles archéologiques de la forteresse d'Erebuni. Cet artefact est un passeport de l'ancienne capitale de l'Arménie. Cependant, l'histoire de l'État d'Arménie s'étend sur plus de six mille ans, ce qui est confirmé par les découvertes archéologiques qu'on a trouvées lors de fouilles sur le territoire de l'Arménie historique.

Pour le peuple arménien, le mont Ararat (le petit Ararat et le grand Ararat) a toujours été un symbole de la patrie et de l'État arménien. Des gens célèbres tels que Mesrop Mashtots (5ème siècle après JC), A.S. Pouchkine, O. Tumanyan, A. Isaakyan, V. Bryusov, P. Sevak, O. Shiraz, Catholico de tous les Arméniens Vazgen I ont écrit sur Ararat. Le grand peintre marin I. Aivazovsky a peint le célèbre tableau «Ararat». Selon la Bible, l'arche de Noé après le grand déluge s'est arrêtée sur la plus haute montagne de la planète Terre. Le mont Ararat était appelé la « frontière des deux civilisations » (pré-inondation et post-inondation). Cependant, pour la nation arménienne et l'État arménien, le mont Ararat symbolise deux cloches géantes, abaissées par Dieu sur la Terre. Ils sonnent et rappellent constamment aux peuples et aux États que cette terre est le territoire historique de l'État d'Arménie, sur lequel les Arméniens ont vécu, vivent et vont vivre.

Dans la région de de Vayots Dzor, près de la ville de Yeghegnadzor, dans le soi-disant nid d'oiseau, on a trouvé des caves à vin avec de nombreux pots en argile, ainsi que les plus anciennes «chaussures» de la planète Terre, en cuir, exposées au Musée d'État de l'histoire de l'Arménie, et des restes pétrifiés du cerveau humain dont l'âge, selon les scientifiques, est supérieur à six mille ans. Des fragments d'un ancien observatoire ont été trouvés dans la région de Goris, ce qui indique le niveau de connaissance des anciens Arméniens en astronomie. La plus ancienne carte du monde de Semion d'Agatha (XXIe siècle av. J.-C.) présente la carte de l'Arménie, l'un des quatre États les plus anciens de cette

époque, gravée dans la pierre ; sur l'arche principale du Colisée romain, le mot « ARMENIA » est écrit en latin.

L'Arménie préhistorique avait un système développé de pouvoir dans la gestion de l'économie et de l'État. Le Musée historique national d'Arménie à Erevan a conservé une stèle en pierre sculptée sur ordre du roi, un artefact trouvé lors de fouilles archéologiques dans la région de Syunik (Arménie). À l'époque du roi Artashes Ier (189-160 av. J.-C.), la stèle servait d'index des frontières des territoires des domaines terriens séparés. Chaque propriétaire foncier était obligé de creuser des canaux sur sa terre, de construire des routes et d'autres communications nécessaires à la culture de la terre. Le transfert de terres sous forme de don à une autre personne à l'insu du tsar était strictement interdit et sévèrement puni. Grâce à cette loi du roi Artashes I, des milliers de canaux et de nombreuses routes paysagères ont été construites sur le territoire de son royaume. Par ordre d'Artashes I, la propriété foncière devait servir pour le bénéfice du peuple. L'une des chroniques raconte qu'un propriétaire foncier a présenté à sa bien-aimée un morceau de son terrain et que, sur ordre du roi, il a été condamné à mort par pendaison sur le territoire qu'il a donné. Le roi a émis un décret selon lequel un propriétaire foncier a le droit de donner à une autre personne uniquement la récolte cultivée sur la terre et non la terre. Selon ce décret d'Artashes I, **le droit de propriété de la terre devait servir le peuple et les générations.**

Ce principe du roi Artashes I relatif à la propriété était conforme à l'essence du droit romain qui annonçait que la principale loi sur la propriété foncière était «le bien du peuple» et pas seulement le droit à la propriété privée. La gloire du roi Artashes I s'est répandue dans les pays voisins, en particulier dans l'Empire romain. Le roi arménien a reçu le titre honorifique de «Bienfaiteur», populairement connu comme le «seigneur de la justice». Grâce à ce souverain sage et juste, l'Arménie avait une économie développée et effectuait des échanges commerciaux actifs avec le Nord et le Sud, ainsi qu'avec l'Ouest et l'Est. En fait, la stèle d'Artashes I était un prototype de la «loi de la propriété» dans l'histoire de l'État arménien.

Pierres de la délimitation trouvées dans la région de Syunik (Arménie). Musée d'histoire de l'État. Erevan

La légitimité et la justice étaient à la base du bien-être et du pouvoir du royaume d'Arménie à l'époque du roi Artashes Ier, que le peuple appelait « Roi des Rois ». En conservant les traditions de la gestion de l'État, le petit-fils de Artashes Ier, Tigran le Grand (95 - 55 av. J.-C.), a accru la gloire de la Grande Arménie. Les peuples d'Arménie et des états voisins appelaient Tigran le Grand, ainsi que son grand-père, «Roi des Rois».

Dans l'histoire de l'État d'Arménie, une importance particulière a été accordée au droit civil. Au Moyen Age, Mkhitar Gosh, l'un des plus éminents représentants de la Renaissance arménienne, penseur, écrivain de fables, théologien et prêtre, a écrit un Code de Loi pour son peuple... Ce travail juridique, maintenant connu sous le nom de «Code de Loi de Mkhitar Gosh» ou «Le Code de Loi Arménien»... (1184) est devenu le premier monument de droit séculier parmi les Arméniens. «Code de Loi» reflète les normes juridiques de l'Arménie médiévale, il est devenu la base de la tradition juridique des Arméniens tant en Arménie que dans la Diaspora. Mkhitar Gosh rêvait de restaurer l'État arménien, croyant que l'Église et l'État sont les deux principaux piliers sur lesquels repose la société et que **chaque personne a un «droit naturel», qui est interprété par Mkhitar Gosh comme une expression de l'esprit divin en l'homme.**

Pour la première fois, Le Code de Loi a reçu le statut de loi obligatoire en Arménie cilicienne. Pendant de nombreux siècles, «Le Code de Loi» a été utilisé non seulement en Arménie et dans le royaume arménien cilicien, mais aussi dans les diasporas arméniennes - en Pologne, en Russie (Crimée, Astrakhan), en Géorgie et en Inde. Le prince géorgien Zachariah a nommé Gosh comme son conseiller. Au XVIe siècle «Le Code de Loi» de Mkhitar Gosh a été accepté par le roi polonais Sigismond Ier pour juger dans les diasporas arméniennes des villes de Lvov et Kamenets-Podolsk. Les principales dispositions des normes juridiques du «Code de loi» de Mkhitar Gosh sont entrées dans la Constitution de la Pologne, adoptée le 3 mai 1791. Il est à noter que la ville de Kamenets-Podolsk, située sur les rives de la rivière Uglich, rappelle par sa position géographique l'ancienne capitale de l'Arménie, Ani. L'Église apostolique arménienne de Kamenets-Podolsk était appelée la Sainte Etchmiadzine européenne. Dans cette église, le service a eu lieu conformément aux canons de l'Église apostolique arménienne en arménien.

Les contemporains ont comparé Mkhitar Gosh aux grands fabulistes Esope et de La Fontaine et au célèbre orateur et civiliste de l'époque de l'Empire romain, Cicéron. Dans ses fables, il glorifiait, sous forme d'allégories, l'honnêteté et la justice et condamnait les trompeurs et les gouvernants malhonnêtes. Ses fables appelaient le peuple à s'unir dans la lutte pour protéger sa patrie. « Le

Code de Loi » de M. Gosh est conservé à Matenadaran, le musée des manuscrits anciens à Erevan.

Jusqu'à la fin du Moyen Âge, la diaspora arménienne polonaise participait activement à la vie publique de la Pologne. Le premier ministre de l'Éducation de la Pologne à cette époque était Todorowicz (Torosyan), les frères Eminescu (Eminyans) étaient des personnalités culturelles célèbres: George Eminescu était un classique de la littérature polonaise et Andre Eminescu était l'un des fondateurs de la musique classique polonaise. Les couturiers arméniens vivant en Pologne ont influencé la mode polonaise; la bourse de commerce de Kamenets-Podolsk était la bourse principale en Europe; les échanges européens ont été guidés par les prix fixés par cette bourse.

Dans les conditions d'existence de l'État arménien, il était nécessaire de disposer de normes juridiques régissant la vie publique en Artsakh et en Utica. Le premier fondateur du code des lois a été David Alavkavordi, qui est né, a vécu et a travaillé à Gandzak dans la première moitié du 12ème siècle. Le code des lois se compose de 97 canons, dont 91 sont consacrés à la réglementation de la famille et de la vie. Les canons de David Alavkavordi ont été les principales sources de l'histoire de la pensée juridique et sociopolitique en Arménie.

Après la restauration de l'Etat en 1918, l'événement le plus tragique pour la nation et l'Etat arméniens a été le Traité de Moscou du 16 mars 1921 entre la non reconnue République Socialiste Fédérative Soviétique Russe (RSFSR) et le gouvernement de Kemal en Turquie.

Selon ce «Traité d'amitié et de fraternité entre la RSFSR et la Turquie», honteux pour la Russie et la Turquie, et cautionné pour l'Arménie, sans le consentement de l'Arménie, les régions arméniennes historiques du Nakhitchevan et du Karabakh ont été transférées à l'Azerbaïdjan turc en tant que territoires autonomes. La Turquie a reçu de la Russie 10 millions de roubles d'or ; des spécialistes et du matériel militaires russes ont été envoyés en Turquie, y compris : 33 milles fusils, 327 mitrailleuses, 56 pièces d'artillerie et des centaines de milliers de cartouches. La Turquie n'a pas manqué d'utiliser ces armes pour organiser un nouveau génocide du peuple arménien, qui était désormais le territoire de l'ancien empire russe.

A la demande de la Turquie, les autorités soviétiques ont arrêté, exilé et fusillé les généraux, soldats et miliciens qui ont participé à la bataille de Sardarapat près d'Etchmiadzin. L'un des chefs de la bataille de Sardarapat, le général Poghosbek Pirumov, qui a échappé à l'exil à Erevan, a parlé de la torture brutale et du massacre des participants à la bataille, après quoi il s'est suicidé. Le Traité de Moscou de 1921 a été un autre exemple de la fausseté de

la diplomatie internationale déclarant l'assistance amicale au peuple arménien pour résoudre la «question arménienne».

L'objectif principal du Traité de Moscou du 16 mars 1921 était d'éliminer le Traité de Sèvres du 8 août 1920, signé par les dirigeants de trente États européens, dont la Turquie, la Russie, l'Arménie et les États-Unis. Selon le Traité de Sèvres, la Turquie devait donner 150000 kilomètres carrés de territoire arménien historique à l'Etat arménien nouvellement établi.

L'application du traité de Sèvres aurait signifié le début de la liquidation finale de l'Empire turc ottoman, car une nouvelle force puissante aurait pu apparaître sur l'axe de la mer Noire et des Dardanelles, ce qui aurait pu constituer plus tard une véritable menace pour les grandes puissances de l'époque. A l'avenir, l'alliance de l'Arménie avec la Russie pourrait éliminer l'hégémonie de l'Angleterre et des États-Unis sur le continent européen. Par conséquent, toutes les grandes puissances qui étaient parties au Traité de Sèvres, craignant de renforcer encore plus l'alliance russo-arménienne, ont entravé de toutes les manières l'application du Traité de Sèvres.

La République Socialiste Fédérative Soviétique de Russie n'était pas partie au traité car en 1918, elle avait négocié le traité de Brest-Litovsk avec l'Empire Ottoman. Dans ce traité, sur l'insistance du Grand Vizir Mehmed Talaat Pacha, l'Empire Ottoman a récupéré les terres que l'Empire russe s'était emparé lors de la guerre russo-turque (1877-1878), en particulier Ardahan, Kars et Batoumi.

Le 28 mai 1918, après presque cinq siècles et demi (1375-1918) d'absence d'Etat en Arménie (le dernier Etat arménien – le Royaume de Cilicie – est tombé en 1375), la République arménienne a été rétablie.

Le 28 mai 2018, tous les Arméniens du monde et les peuples amis ont célébré le 100e anniversaire de la création de l'État arménien. Le peuple arménien, grâce à son travail et à son esprit d'entreprise, est, selon le témoignage de nombreux scientifiques et hommes politiques du monde, un puissant facteur de civilisation humaine. Dans les annales de l'État arménien, cette date est inscrite en lettres d'or comme la date de la création d'un État souverain, démocratique, social et juridique sur une partie du territoire historique de l'Arménie. Deux dates historiques – le 26 mai 451 et le 28 mai 1918 – sont connus pour le fait que dans les deux cas il y avait une question sur l'existence la question de l'existence de la nation arménienne. Dans les deux cas, l'objectif national a été atteint grâce à l'unité du « pouvoir » et de la « société », qui ont agi ensemble. La nation arménienne dans ces périodes cruciales a résisté au pire ennemi du fait que la force et le talent des dirigeants et l'héroïsme du peuple étaient complètement subordonnés à la réalisation de l'objectif universel – protéger la patrie et préserver

l'identité arménienne. Durant le période d'après la création du premier État le 28 mai 1918 et avant le déclenchement de la Seconde Guerre mondiale, l'État arménien a été plus d'une fois en danger d'extinction.

L'ÉGLISE APOSTOLIQUE ARMÉNIENNE

Comme l'Arménie n'avait pas de statut d'État depuis 1375 jusqu'à 1918, le rôle de «sujet du droit international» était en fait rempli par l'Église apostolique arménienne. Pour les conquérants, elle était le seul collecteur d'impôts et contribuable principal.

Les autorités soviétiques ont constamment mené une politique de séparation de l'Église et de l'État : la jeune génération a été élevée dans un esprit de haine de la religion, l'idéologie de l'athéisme scientifique a été intensivement encouragée. Après l'instauration du pouvoir soviétique, les biens de l'église ont été confisqués, et les serviteurs de l'église ont été arrêtés et fusillés. Ainsi, le patriarche Khoren Ier de l'Église apostolique arménienne (connu dans le monde en tant que Mouradkhanyan) a été étranglé à la résidence du Catholicos de l'Église apostolique arménienne à Saint-Echmiadzine dans la nuit du 5 au 6 avril 1938. Selon la version officielle, la mort du patriarche Khoren Ier est due à une crise cardiaque, bien qu'il ait en fait été étranglé par le personnel du NKVD (Le Commissariat du peuple aux affaires intérieures). Tous les trésors de Saint-Echmiadzine qui ont été conservés dans la résidence du Patriarche pendant des siècles ont été pillés.

Après l'assassinat du patriarche Khoren Ier, l'Église apostolique arménienne a connu un autre choc: la décision du Comité central du Parti communiste arménien est conservée à Saint-Echmiadzine avec la signature du premier secrétaire G. Khoren. Harutyunov sur la fermeture de l'église apostolique arménienne de St. Echmiadzine, qui n'a jamais eu lieu grâce au patriarche de l'église apostolique arménienne (1945-1954) Gevorg VI (connu dans le monde en tant que Gevorg Chorekchyan). Pendant la Grande Guerre Patriotique, Gevorg Chorekchyan, avec le consentement de Joseph Staline et avec la participation active de la diaspora arménienne, a créé un fonds d'aide à l'armée soviétique. Sur les dépenses du fonds, la division des chars d'assaut nommée d'après le Général Baghramyan a été envoyée au front. Ainsi, l'Église apostolique arménienne a joué un rôle important dans la préservation de l'État arménien.

A DIASPORA ARMÉNIENNE

La stratégie pour un développement socio-économique de l'Arménie nécessite de prendre en considération le facteur Diaspora arménienne. Le nombre de ses membres, en croisant les données, est estimé à 8-10 millions d'individus soit 65 à 80% des arméniens répartis dans le monde.

Comme nous l'avons souligné plus haut, vivent en Arménie environ trois millions d'individus, soit un tiers du total des arméniens dans le monde ; cent cinquante mille – de facto – dans la république indépendante de l'Artsakh (Haut Karabagh) et cent vingt mille dans la région du Djavakhk de la Géorgie voisine. D'après les données de 2018, la plus grande partie des arméniens vivent en Fédération de Russie (près de 3 millions), aux États-Unis (près d'un million), en France (plus de 600 000). Les associations arméniennes sont actives également en Argentine, Liban, Syrie, Iran, Turquie, Canada, Ukraine, Grèce et Australie.

La législation de la République Arménie a inclus dans sa Constitution un statut particulier (article 19) concernant la Diaspora. Il comporte deux parties :

1. La République Arménie pratique vis-à-vis de la Diaspora arménienne une politique pour le développement de relations multilatérales, la conservation de l'arménité et encourage le rapatriement
2. La République Arménie, sur la base du droit international, œuvre pour la conservation de la langue arménienne, les valeurs historiques et culturelles, le développement éducatif et culturel dans les autres États.

Ces deux points ne mentionnent pas le rôle économique de la Diaspora arménienne dans la politique du développement socio-économique de l'Arménie.

Le 27 février 2017, lors de son allocution en direction de la Diaspora arménienne, à l'occasion du VIe Forum, le Premier Ministre d'Arménie a déclaré : « La Diaspora arménienne constitue la deuxième moitié de l'État arménien. La Diaspora arménienne représente un fort potentiel scientifique à l'échelle mondiale : dans les affaires, le management de différentes institutions économiques et autres. »

De telles paroles émanant du Premier Ministre insufflent assurance et désir d'aider au développement socio-économique de la République Arménie. Dans la réalité, dans la Constitution de l'Arménie on ne trouve pas de lois ou de systèmes d'actes législatifs qui serviraient à autoriser d'investir dans l'économie de l'Arménie.

La relation à la propriété des citoyens de la République Arménie est fort différente de celle de la Diaspora. Si le citoyen de la République Arménie se considère pleinement maître de sa Patrie, ainsi que l'ont montré les récents événements et les changements positifs qui ont suivi, en Diaspora il n'y a qu'une

seule idée : « être une partie de la Patrie ». Visiblement le capital représenté par la Diaspora constitue la source d'investissement la plus rentable pour une stratégie du développement économique de la République. L'avantage que trouve la Diaspora d'investir réside dans le fait d'un climat cent pour cent favorable avec bénéfices assurés et participe au développement du pays. Les bénéfices obtenus par les investissements étrangers peuvent être transférés d'Arménie vers les banques étrangères.

Les structures financières étrangères, comme dans tous les autres pays civilisés, constituent un mécanisme légal visant à extraire du bénéfice de leurs investissements en Arménie. Il est important qu'il y ait balance positive entre capital investi et transactions extérieures. De cette manière l'Arménie pourra affermir **son indépendance économique et politique vis-à-vis du capital étranger**.

L'investissement en capital exige des garanties de la part de l'Etat, à toutes les étapes de la transaction. Cependant sont absentes de la Constitution de la République Arménie, dans ses trois axes du pouvoir, les structures institutionnelles ou organisations régulatrices de soutien et de contrôle des investissements venant de la Diaspora arménienne. De plus le responsable du Ministère de la Diaspora d'Arménie devrait avoir de réels pleins pouvoirs et occuper le poste d'un des vice-premiers ministres de la République. Des structures institutionnelles ou commissions spécialisées représentant les intérêts de la Diaspora arménienne doivent être créées au sein de l'Etat, de l'Assemblée Nationale et dans le cadre juridique de la République Arménie.

La stratégie pour un développement socio-économique de la République Arménie doit être élaborée sur la base et selon un plan adéquat à chaque région de la République, en respectant les exigences des règles de l'économie de marché et le droit de regard de l'Etat sur une période donnée (1, 3, 5, 10, 15, 20 ans).

L'« Accord pour un partenariat et une coopération conséquents et élargis entre la République Arménie et l'Union Européenne » signé le 25 novembre 2017 à Bruxelles a permis à l'Arménie d'entrer dans l'espace économique européen et cela va contribuer à élever son niveau socio-économique.

Cette brève incursion historique témoigne qu'avant notre ère, à l'époque du règne du roi Artashès Ier (IIe siècle avant notre ère), existaient des représentations adéquates quant au rôle de la propriété, de la création de conditions pour le bien-être du peuple et la signification du sens de la propriété au sein de la gouvernance. Cela nous mène aux conclusions suivantes :

- *La loi est d'une importance capitale pour le pouvoir, qu'il soit monarchique, totalitaire ou démocratique;*

- *le droit de posséder, d'utiliser et/ou de disposer de biens publics, nationaux ne signifie pas une utilisation abusive ni personnelle ;*
- *le droit de posséder, d'utiliser et également d'aliéner des biens appartenant à la nation implique des obligations et une responsabilisation adéquates;*
- *La violation du droit de posséder, d'utiliser ou d'aliéner des biens nationaux ou étatiques doit être strictement punie par une loi d'État.*

ARMENIE

REPUBLIQUE INDEPENDANTE D'ARMENIE

Le peuple arménien vit sur le territoire de la République d'Arménie (29,8 mille kilomètres carrés), dont la population est d'environ 3 millions de personnes ; la population de la République non reconnue de l'Artsakh (Nagorno-Karabakh – dont le territoire est d'environ 12 mille kilomètres carrés), est d'environ 150 mille personnes ; le nombre de personnes vivant dans la diaspora arménienne (dans 150 – 170 pays), selon diverses estimations, est de 8 – 10 millions de personnes.

Afin de rétablir la justice historique et de créer un État arménien fort et stable, le gouvernement et le peuple de la République d'Arménie et de l'Artsakh, ainsi que la diaspora arménienne, doivent unir leurs efforts pour exiger de la Turquie non seulement la reconnaissance du génocide de 1915, mais aussi la dénonciation du Traité de Moscou du 16 mars 1921.

Après l'effondrement de l'URSS, l'Arménie a retrouvé son indépendance d'Etat sur la base de la Déclaration de Souveraineté de 1990 et des Constitutions de 1995 et 2015. Selon ces documents fondamentaux, la République d'Arménie a abandonné le système de gestion économique centralement planifié et a choisi la voie du développement et de la gestion économique libéral et démocratique sans aucune expérience ni compétence en matière d'organisation et de gestion de l'économie. ce qui est confirmé par une étude menée par les Nations Unies.

En raison de l'absence d'un programme élaboré et d'une stratégie de développement socio-économique, l'Arménie s'est trouvée dans une situation de crise économique permanente. La principale lacune du gouvernement de cette

époque était l'absence du programme de transformation et de restructuration de toutes les branches de l'économie. Avec un tel programme, la République d'Arménie serait en mesure d'entrer dans le système du marché mondial.

Dans le domaine du commerce extérieur, l'Arménie n'aurait pas dû mener une politique de « portes ouvertes ». Dans une telle situation, les capitaux financiers et industriels internationaux se sont librement emparés du marché intérieur de l'Arménie et ont commencé à dicter sa politique économique. En conséquence, les entreprises industrielles de la République ont été fermées en raison de la non-compétitivité de leur production. Les dirigeants de la République d'Arménie n'ont pas réussi jusqu'à présent à sortir le pays de la crise.

Comme il a été mentionné précédemment, pendant 29 ans de souveraineté du pays, le gouvernement arménien n'a pas développé un certain nombre de programmes nationaux nécessaires à la réorientation de l'économie. Au cours de cette période, 15 gouvernements ont changé dans le pays. L'expérience des États qui ont surmonté la crise économique montre que l'une des raisons de la crise était l'absence d'un cadre juridique pour l'établissement et le développement d'un système d'économie de marché.

On trouvera ci-après quelques lois relatives à l'élaboration de la stratégie du développement socio-économique de la République d'Arménie pour la période allant de 1990 à 2020.

Selon une étude spéciale de l'auteur, le volume annuel de l'économie souterraine en République d'Arménie représente environ 30 % du PIB ou 3 milliards USD. Une place particulière dans l'économie souterraine est occupée par la production et la vente de biens par les grandes entreprises. Les activités de l'entreprise parallèle sont les suivantes : deux comptes sont établis pour un lot de marchandises - un compte (50 % de la valeur du lot) pour le transfert au compte local officiel du producteur ; le deuxième compte (50 % de la valeur) pour le transfert au compte étranger du producteur. Cette situation a deux conséquences négatives :

1. le producteur local ne fait pas confiance aux banques locales
2. une partie du revenu conservé dans les banques étrangères ne participe pas aux programmes d'investissement de l'économie de la République d'Arménie. Le plus haut degré de développement de l'économie souterraine est la jonction des intérêts des oligarques avec les structures officielles. Ainsi, l'économie souterraine est une activité illégale, à laquelle l'État n'applique pas les lois de la Constitution.

La base du haut niveau de développement socio-économique du pays et de la sécurité de l'État est l'industrie nationale. Le volume de la production industrielle dans le PIB total est en troisième position après l'agriculture, le commerce et les services. L'économie de la République d'Arménie est orientée vers la consommation.

La suspension de l'activité des entreprises industrielles a accru la tension sociale dans l'ensemble du pays, en particulier dans la zone du séisme. Par exemple, dans la ville de Gyumri, l'usine «Karat Machine» avait 800 employés en 1988. Grâce aux efforts du personnel de l'usine après le tremblement de terre, l'infrastructure de l'usine a été entièrement restaurée. Les employés de l'usine ont décidé de se déclarer prêts à privatiser l'usine. Cependant, selon la décision du gouvernement arménien, l'usine a été vendue à un citoyen russe intéressé. Actuellement, le personnel de l'usine est composé de 18 personnes. De nombreuses entreprises ont été restaurées à Spitak dans les deux ans qui ont suivi le tremblement de terre. L'une de ces entreprises, une usine d'ascenseurs, a été remise en service en 1994. Quelques années plus tard, l'usine a été déclarée en faillite. Selon la décision du gouvernement arménien, en 2003, cette usine a été vendue à l'usine de cuivre-molybdène de Qajaran qui, au lieu de l'investissement promis d'environ 500 mille USD et de la création de 270 nouveaux emplois en deux ans, a démantelé l'équipement de production et retiré les structures métalliques de Spitak.

En apprenant cela, les habitants de la ville ont adressé une demande écrite au gouvernement arménien. Dans une lettre de réponse du premier ministre le 4 septembre 2017, il a été rapporté que « cette usine est la propriété de l'organisation qui la démantèle. Le propriétaire a le droit de le faire et il est impossible de s'y opposer ». Dans le cadre d'un schéma similaire, 12 entreprises industrielles, parmi d'autres restaurées après le tremblement de terre, ont été liquidées à Spitak. Il existe de nombreux exemples similaires en République d'Arménie. Dans cette situation, en raison du manque d'emplois, la population est obligée d'émigrer d'Arménie. La présence d'une industrie développée crée des conditions préalables à l'augmentation de l'emploi et des revenus réels. Le développement stable de l'économie sur la base de sa propre industrie assurera l'entrée réussie de l'État dans le système du marché mondial.

La science et la pratique de l'économie mondiale ont prouvé que la politique économique de l'État, basée sur l'exportation de matières premières, de main-d'œuvre et de «ressource humaine» conduit à la dépendance du peuple et de l'État vis-à-vis du capital financier et industriel étranger. La République

d'Arménie dispose de tous les facteurs nécessaires pour surmonter la crise économique et entrer dans le groupe ayant un indice de développement humain élevé.

Dans la République les transformations législatives et socio-économiques sous le nom de «période de transition» ont eu lieu et continuent d'avoir lieu sans une stratégie développée d'économie, de base de recherche, ce qui est la raison principale d'une crise aussi longue et profonde.

Comme il a été mentionné plus haut, les États qui ont survécu à la crise politique et économique l'ont surmontée en élaborant une certaine stratégie de réforme de la législation et d'amélioration du système de gestion de l'État et de l'économie. L'introduction des principes fondamentaux et des fondements théoriques du système d'économie de marché, de la protection sociale et de la réglementation étatique étaient un trait commun pour tous les États qui ont réussi à surmonter la crise.

Dans les conditions de transition vers le système de gestion de l'économie de marché, l'essentiel de la politique sociale et économique de l'État est de maintenir l'équilibre entre les intérêts du capital et la croissance régulière du niveau de bien-être de la population. Afin de mener à bien une transformation aussi importante de la mentalité de la société, de l'idéologie et de la politique économique, tous les États ont développé **une nouvelle idéologie nationale d'orientation prioritaire**.

Amendements à la Constitution de la République d'Arménie de 2015 ont été préparée avec la participation de l'organisation économique de la République fédérale d'Allemagne GIZ et ont été publiée en 2016 avec de brèves clarifications à Erevan (Constitution de la République d'Arménie telle que modifiée en 2015). Brèves explications. Erevan, 2016).

La préface à cette publication déclare notamment « la nécessité de corriger les omissions et les lacunes qui existaient dans la Constitution de 1995 ». Elles ne peuvent être surmontées que par des réformes constitutionnelles spécifiées dans la Constitution de 2015 ».

Malgré l'observation susmentionnée dans la préface de la Constitution, le texte de l'article 14 de la Constitution de l'Arménie de 2015 ne contient pas de clause sur le devoir de propriété. Les articles de la loi sur la propriété dans les Constitutions de l'Arménie de 1995 et 2015 et dans la Constitution de la République Fédérale d'Allemagne sont présentés ci-dessous :

Les Constitutions de la République d'Arménie

La Constitution de la République d'Arménie de 1995	La Constitution de la République d'Arménie de 2015
Article 8, Paragraphe 1	Article 10, Garantie de propriété
Dans la République d'Arménie, toutes les formes de propriété sont reconnues et protégées de la même manière.	1. Le droit de propriété est reconnu et protégé dans la République d'Arménie.
Article 10. Garantie de propriété. Le paragraphe 2 est absent.	2. Le sous-sol et les ressources en eau sont la propriété exclusive de l'État.

Dans le chapitre La «République fédérale d'Allemagne» a introduit la loi sur la propriété, article 14 de la Constitution allemande, qui régleme à la fois les droits et les obligations en matière de propriété.

Constitution de la République fédérale d'Allemagne

Article 14 Propriété

1. Propriété • Héritage • Expropriation

La propriété et le droit d'héritage sont garantis. Leur contenu et leurs limites sont définis par les lois.

2. Droit de propriété • Droit de transfert de propriété

La propriété entraîne des obligations. Son utilisation doit également servir le bien public.

3. Protection contre l'expropriation • Propriété des ressources naturelles

L'expropriation n'est autorisée que pour le bien public. Elle ne peut être ordonnée que par ou en vertu d'une loi qui détermine la nature et l'étendue de l'indemnisation. Cette indemnisation est déterminée en établissant un équilibre équitable entre l'intérêt public et les intérêts des personnes concernées. En cas de litige concernant le montant de l'indemnisation, il peut être fait appel aux tribunaux ordinaires.

La comparaison des textes de la loi sur la propriété dans les Constitutions de la République d'Arménie et de la Constitution de la République Fédérale d'Allemagne montre que les auteurs de la Constitution de la République d'Arménie de 2015 n'ont pas envisagé le contenu du paragraphe 2 sur le devoir de propriété, qui est présent dans l'article 14 de la Constitution de l'Allemagne. Ni l'article 8 de la Constitution de la République d'Arménie de 1995, ni l'article 10 «Garantie de la propriété» de la Constitution de la République d'Arménie, telle que modifiée et complétée par l'édition actuelle de la Constitution de 2015, ne font référence au devoir de propriété.

Comme le montrent les tableaux, l'article sur la propriété de la Constitution de la République fédérale d'Allemagne contient 3 paragraphes :

1. Propriété - Héritage - Expropriation
2. Droit de propriété - Droit de transfert de propriété
3. Protection contre l'expropriation - Propriété des ressources naturelles alors que le même article sur la propriété dans la Constitution de la République d'Arménie ne contient qu'un seul paragraphe - le paragraphe de la garantie de propriété.

La présence des paragraphes 2 et 3 dans la loi sur la propriété pourrait devenir un fondement de la loi sur la propriété dans la Constitution de la République souveraine d'Arménie, ce qui constituerait un obstacle à la liquidation impunie de l'industrie nationale par la privatisation, la réduction du nombre d'emplois et la cessation du flux d'émigration forcée de l'Arménie.

Il convient de noter que l'Allemagne, guidé par les paragraphes 2 et 3 de l'article 14 de la Constitution de l'Allemagne, a restauré toutes les entreprises industrielles de l'Allemagne détruites pendant la Seconde Guerre mondiale.

En même temps, l'État a fourni des centaines d'entreprises industrielles avec des technologies usées physiquement et moralement aux investisseurs au prix de 1,00 DM (deutsche mark), rééquipant ainsi ces entreprises de nouvelles technologies. Ainsi, les entreprises industrielles non compétitives de la République Démocratique Allemande ont cessé d'exister dans l'économie de marché.

Si le droit de la propriété est appliqué dans la gestion de l'État sans obligations, il se transforme en un régime arbitraire qui génère violence et impunité. D'autre part, un équilibre équitable entre le droit et les obligations constitue une base fiable pour le développement et le progrès.

Le droit de propriété privée est étroitement lié à la formulation et à l'application de la loi, qui protège les valeurs qui sont à la base de la sécurité

nationale et de l'État. Ces valeurs sont : la terre, son sous-sol (minéraux), les ressources en eau, la flore et la faune, l'espace aérien, l'écologie, etc.

Cependant, la Constitution de la République d'Arménie ne contient pas de loi et de système d'actes législatifs, selon lesquels les autorités, sans le consentement du peuple ou des organisations qui le représentent, ne doivent pas transférer ou vendre à quiconque des valeurs importantes pour la sécurité nationale ou de l'État. Par exemple, à Erevan, un produit aussi stratégique que l'eau potable est détenue par une société française ; l'usine de brandy d'Erevan a été vendue à une autre société française. La liste des exemples similaires peut être poursuivie.

Dans un pays où la Constitution a officiellement préséance sur les autres lois, les lacunes et les violations de la Constitution susmentionnées entraînent la perte de potentiel économique, qui est d'une importance capitale pour la sécurité nationale et l'indépendance politique de l'État dans la communauté mondiale.

Après l'effondrement de l'URSS, l'Arménie a déclaré sa souveraineté d'État en 1990 sur la base de la Déclaration d'indépendance.

Le 21 septembre 1991, le peuple arménien a voté lors d'un référendum en faveur de l'indépendance de l'Union soviétique, dont la république faisait partie depuis 1921. Deux jours plus tard, le 23 septembre, le Conseil suprême de la République a déclaré une indépendance de l'Arménie. Officiellement, la République a obtenu son indépendance le 26 décembre 1991, à la suite de l'effondrement de l'Union soviétique.

En octobre de la même année, Levon Ter-Petrosyan est élu premier président de la République indépendante d'Arménie. La même année, l'Arménie a rejoint la Communauté des États indépendants.

Abandonnant officiellement le système de la gestion économique planifiée et poursuivant une politique de rupture des relations économiques et politiques avec la Russie, en tant qu'héritière officielle de l'ex-URSS, la République indépendante d'Arménie a choisi la voie d'intégration dans le système du marché mondial sur la base de réformes démocratiques libérales.

La rupture des relations entre l'Arménie et la Russie et entre l'Arménie et les anciennes républiques de l'Union Soviétique qui existait depuis 70 ans a conduit à l'isolement économique du pays et, par conséquent, à la fermeture de nombreuses entreprises industrielles et au chômage à grande échelle.

En 1992 La République d'Arménie en tant que sujet de droit international a été admis à l'ONU.

La Constitution de la République d'Arménie a été approuvée au suffrage universel le 5 juillet 1995. Sur la base de cette Constitution, une loi a été adoptée

sur la création de trois nouveaux attributs de l'État – l'Emblème National, le Drapeau National et l'Hymne National. Les attributs externes de la souveraineté nationale ont également été mis à jour : à l'entrée des organisations et institutions publiques et d'État d'importance républicaine, urbaine, municipale et de district. Leurs nouveaux noms en arménien et en anglais ont été joints, au lieu des noms précédents en arménien et en russe. Depuis 2001, l'Arménie est devenue un membre à part entière du Conseil européen. En 2002, elle a adhéré à l'Organisation mondiale du commerce (OMC).

L'une des raisons de la crise économique a été des graves erreurs commises dans la privatisation des installations de production existantes et de la richesse nationale ainsi que le licenciement d'anciens cadres et du personnel scientifique et technique des entreprises et organisations dont les positions ont été prises par des employés non-professionnels. Une partie de la population a émigré dans différents pays du monde à la recherche de revenus. Selon les sources diverses, la population réelle de la République d'Arménie a diminué pendant la période de souveraineté de 1-1,5 million de personnes. Dans ces conditions, lors de la transition du pays d'un système de gestion économique centralisé vers un marché basé sur la propriété privée, le peuple et l'État ont été confrontés à deux problèmes principaux :

1. Créer une base législative pour établir un équilibre entre le peuple et le gouvernement existant (le pouvoir pour le peuple ou le peuple pour le pouvoir);
2. Trouver une base législative pour transférer le droit de propriété nationale et étatique à des propriétaires privés.

Il a été prouvé par la science et la pratique que le droit sans obligation engendre l'arbitraire et la violence, et l'octroi du droit d'exercer ses fonctions est le fondement principal d'une haute performance et du progrès. Le processus de transformation et de restructuration de l'appareil d'État et du système de gestion économique dans la nouvelle République souveraine d'Arménie s'est déroulé spontanément, sous l'égide de l'idée d'une «période de transition». En l'absence d'une stratégie prioritaire et d'un programme du développement socio-économique du pays pendant l'indépendance de la République d'Arménie, 15 gouvernements ont été changé à la recherche d'une nouvelle idéologie et d'une nouvelle politique.

L'année 2018 a été particulièrement significative pour la République d'Arménie. Trois dates jubilaires dans l'histoire du peuple arménien et de l'État arménien ont été célébrées dans la République: 2800e anniversaire de la forteresse d'Erebuni – l'ancienne capitale de l'Arménie; 100e anniversaire de la première République arménienne proclamée le 28 mai 1918 et 25e anniversaire de

l'établissement de relations diplomatiques entre la République d'Arménie et la Fédération de Russie (depuis le 15 février 1993). En l'honneur du dernier événement, le 15 février 2018, à l'ambassade d'Arménie à Moscou, a eu lieu la présentation des biens de consommation produits en République d'Arménie, où les articles suivants ont été présentés : cognac arménien, tapis arméniens, argenterie et vêtements. Tous les échantillons de marchandises exposés étaient des produits de l'artisanat national traditionnel et des arts décoratifs appliqués. Cela témoigne de l'absence d'une industrie hautement technologique de niveau scientifique, technique et innovateur moderne dans la république.

Selon les données du Programme de l'ONU sur l'Indice de développement humain (IDH), la République d'Arménie occupait la 85e place (sur une échelle de 100 points) en 2015. La production industrielle en 2017 occupait la troisième place dans le PIB de l'Arménie, tandis que le PIB par habitant était de 3 727,7 dollars (selon cet indice, l'Arménie était à la 117e place dans le monde).

Depuis 1990, l'«Indice du développement humain» est inclus dans le Programme d'évaluation des réalisations des pays dans le domaine du développement humain. (IDH). Sur les 193 pays-membres de l'ONU, 186 ont été analysés. Le programme déclare: «La vraie richesse du peuple, c'est le peuple». Cette définition correspond à l'un des articles de la Constitution de tous les États: «L'homme est la valeur suprême». L'IDH est pratiquement une mesure quantitative de la liberté humaine et l'indicateur le plus important du niveau socio-économique d'un pays.

Localisation des États selon l'Indice de développement humain (IDH) en 2010 et 2015

Pays	Localisation des Etats en 2010	Localisation des Etats en 2015
Etats-Unis	4	8
Japon	11	20
Allemagne	10	6
France	14	22
Russie	65	50
Biélorussie	61	50
Kazakhstan	66	56

Géorgie	74	76
Arménie	76	85
Azerbaïdjan	67	78
Iran	70	69

Selon l'IDH, l'ONU a regroupé tous les pays en quatre groupes : I. Pays ayant l'IDH le plus élevé - 42 pays,

II. Pays à IDH élevé - 42 pays,

III. Pays ayant un IDH moyen - 42 pays,

IV. Pays à faible IDH - 42 pays.

Parmi les Etats susmentionnés, seuls les États-Unis, le Japon, l'Allemagne et la France sont inclus dans le groupe I. La République d'Arménie figure sur la liste des pays du troisième groupe. Le tableau montre qu'en cinq ans (2010-2015), la République d'Arménie est passée de la 76e à la 85e place et est ainsi passée du deuxième au troisième groupe, alors que tous les autres pays ont eu des changements positifs dans l'IDH. Ainsi, pendant la période de sa souveraineté, la République d'Arménie s'est trouvée à la dernière place parmi les Etats issus de l'Union Soviétique.

L'une des raisons de la baisse de l'Indice de développement humain est la présence de l'économie parallèle (souterraine) en Arménie. Par économie parallèle, on entend la production, la vente de biens et de services rémunérés qui ne sont pas comptabilisés par les statistiques officielles afin de dissimuler ces activités aux fins de la fiscalité. Le facteur principal économique du développement de l'économie souterraine est l'imperfection du processus de privatisation, les impôts élevés, le faible niveau de vie social de la population, le chômage élevé, le faible contrôle exercé par les forces de l'ordre pour juguler les activités illégales et criminelles.

Ces indicateurs sont des caractéristiques des États sous-développés. Pour la République souveraine d'Arménie, le problème de la création d'un cadre législatif et de l'élaboration d'une stratégie de développement socio-économique est pertinent.

Afin de choisir l'orientation dans la création d'une base législative pour la relance de la crise socio-économique, on propose dans les chapitres suivants des directions de la stratégie, basées sur l'analyse des processus de relance

économique dans les pays qui ont réussi à surmonter les crises et à prendre une position de leader dans le système de marché mondial dans une courte période de temps (5-8 ans).

La base scientifique et méthodologique du concept de développement socio-économique de l'État est étroitement liée à l'état historique du pays dans le passé et à une analyse de son évolution dans le présent, sans laquelle il est impossible d'élaborer une stratégie pour améliorer la gestion de l'économie et de l'État dans un avenir proche et dans le futur.

L'équilibre des droits et des obligations dans le droit de la propriété constitue la base du développement et du progrès.

RECOMMANDATIONS

Sur la base de ce qui précède, il convient de prendre en compte un certain nombre de recommandations à l'intention des autorités législatives et exécutives qui, si elles sont mises en œuvre avec succès, peuvent éliminer les lacunes et les omissions dans la rédaction de la Constitution de l'Arménie, grâce au programme proposé en 10 points suivants:

1. Inclure les clauses 2 et 3 dans l'article 10 de la Constitution de la République d'Arménie..

Clause 2 : Obligations de propriété, droit de transfert de propriété.

Clause 3 : Protection contre l'expropriation, propriété des ressources naturelles.

2. Inclure une clause sur la création de structures institutionnelles dans 3 branches du pouvoir : législatif, judiciaire et exécutif dans l'article 19 (Diaspora d'Arménie) de la Constitution de l'Arménie de 2015.
3. Établir une liste des valeurs qui sont à la base de la sécurité nationale et de l'État de la République d'Arménie.
4. Créer une commission indépendante d'experts de l'État, sous la direction du Premier ministre de la République d'Arménie, chargée de prendre des décisions sur la vente de biens et de ressources naturelles de l'État ayant une importance pour la sécurité nationale et de l'État. Toutes les décisions de cette commission devraient être prises sur la base de l'expertise des agences cadastrales ou des experts reconnus par l'État dont les activités devraient être sous le contrôle de l'État.
5. Priver les fonctionnaires de l'Assemblée nationale, du gouvernement et les personnes représentant les autorités législatives, exécutives et judiciaires de la République d'Arménie exerçant une activité entrepreneuriale à but lucratif, de leurs mandats, privilèges et pouvoirs, conformément aux articles 95 du chapitre 4, 148 du chapitre 6, paragraphe 6 de l'article 164 du chapitre 7 de la Constitution de la République d'Arménie, et aux conclusions de la commission d'experts.
6. Créer des «Zones Economiques Spéciales» favorables aux investissements dans les villes de Gyumri et Spitak et développer un système économique exempt d'impôts dans ces villes afin de développer l'esprit d'entreprise et de restaurer la population dans ces régions. Créer des préférences

d'investissement dans ces régions pour la construction de logements sociaux pour les victimes de tremblements de terre.

7. Elaborer des programmes stratégiques pour le développement socio-économique de la République d'Arménie sur la base des programmes et plans sectoriels et territoriaux élaborés par les autorités locales autonomes.
8. Sur la base de la «Déclaration sur la coopération alliée entre la Fédération de Russie et la République d'Arménie» du 26 septembre 2000, orientée vers le 21ème siècle, développer et créer les conditions favorables à la mise en œuvre des 15 clauses de ce document d'Etat signé par les Présidents des deux Etats.
9. Pour renforcer la coopération russo-arménienne, envisager une sécurité supplémentaire des frontières de l'État arménien et la mise en œuvre de programmes d'intégration économique entre la Russie et l'Arménie. En même temps, il est nécessaire de renforcer le travail d'importance idéologique et politique entre les deux pays afin de préserver les relations amicales, qui ont une histoire séculaire.
10. Créer l'Institut de recherche sur l'économie mondiale sous l'égide du gouvernement de la République d'Arménie dans le but d'élaborer des orientations prioritaires et une stratégie de développement socio-économique de la République d'Arménie par régions et branches.

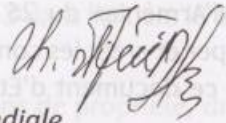
Le projet prévoit que l'Institut aura trois subdivisions:

- Conseil macroéconomique et microéconomique avec la participation des dirigeants d'entreprises internationales à succès;
- Conseil de recherche et de stratégie avec la participation de scientifiques et de théoriciens reconnus;
- Conseil d'administration avec la participation de personnalités publiques de renom et dirigé par le Premier ministre de la République d'Arménie.

Cet ouvrage est un résumé logique des recherches et de l'expérience pratique de l'auteur au cours des dernières décennies. L'analyse du développement économique et de l'interaction de la République d'Arménie avec les pays de l'espace post-soviétique, ainsi que des relations avec les Etats sur la scène internationale, exprime de manière vivante les possibilités d'améliorer le bien-être de la population arménienne selon le principe «La loi suprême est le bien-être du peuple».

Il est à espérer que les conclusions et propositions formulées seront perçues comme une impulsion pour d'éventuelles réformes législatives, dans le but de créer, au stade actuel de l'histoire moderne, un exemple de développement politique, social et culturel sous les auspices de la relance économique de la République d'Arménie, en tenant compte du potentiel inestimable du peuple arménien tant dans le pays lui-même que dans la diaspora arménienne.

Artashes Mikaelian

Docteur en économie mondiale,

Académicien de l'Académie russe des sciences naturelles (ASNR) «Académie internationale russe des sciences de l'unité spirituelle des peuples du monde»,

Académicien de l'Académie internationale des sciences «Ararat» (France),

Directeur de la branche moscovite de la Fondation interrégionale «Eurasie dialogue des cultures et des civilisations»,

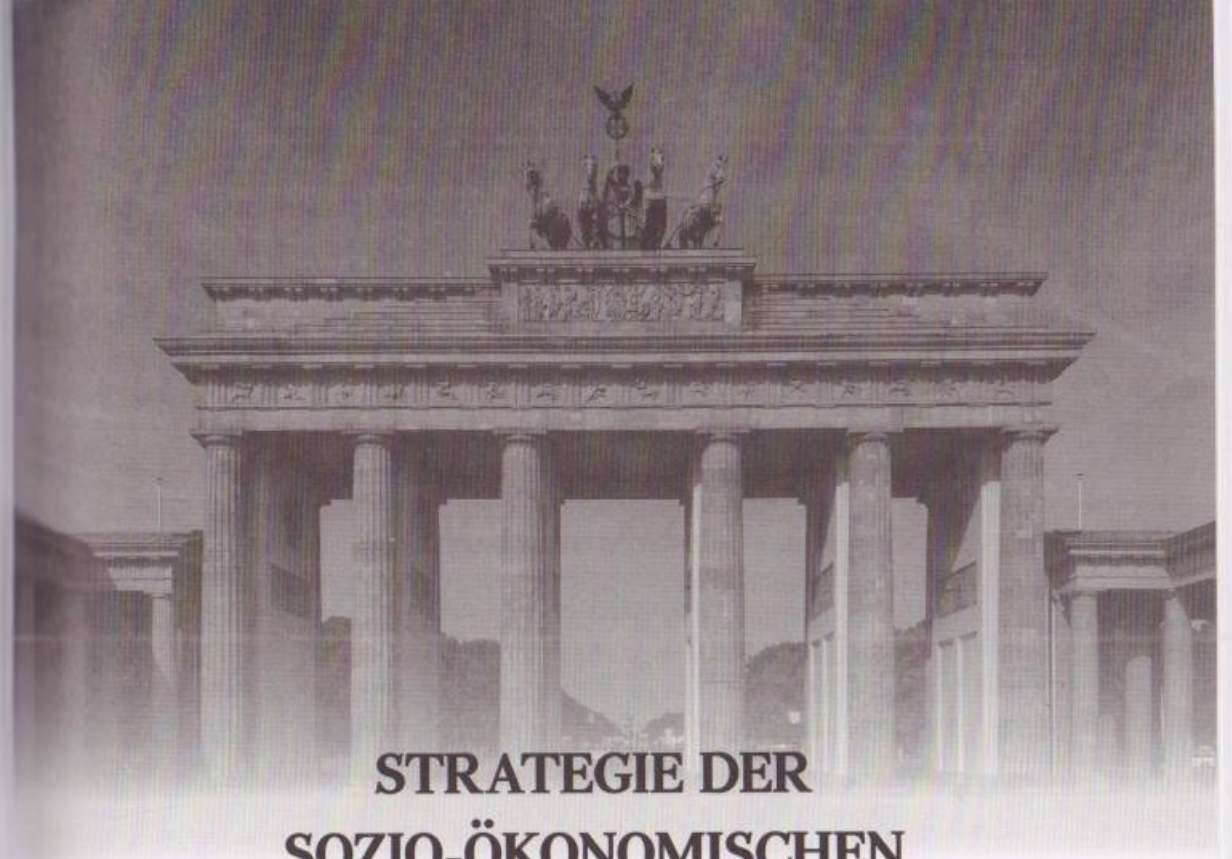
Président de l'Association arméno-chinoise

Membre du Conseil de la diaspora arménienne de Moscou

Moscou, 2020

e-mail: artashes@mikaelians.online

Tel: +7-985-437-68-57

STRATEGIE DER SOZIO-ÖKONOMISCHEN ENTWICKLUNG DER REPUBLIK ARMENIEN

MIKAELIAN ARTASHES

Hauptredakteur – Mikaelian David A.

Eriwan

«Van Aryan»

2020

Mikaelyan Artashes

*Dieses Buch widme ich meinem Bruder
Mikaelyan Aschot
in herzlicher Erinnerung*

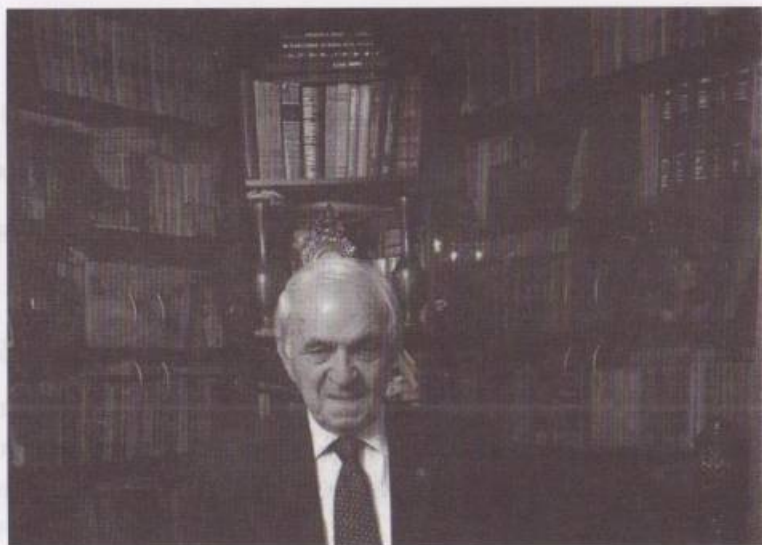
Meinen aufrichtigen Dank drücke ich dem Akademiker, Gasparyan Martik für seine wertvollen Empfehlungen in allen wissenschaftlichen Fragen und dem Akademiker Aghabekyan Abel für stetige Begleitung in akademischen Fragen. Ich bedanke mich bei Mäzzen, Levon Markos und Edvard Tschawuschyan für die Unterstützung bei der Herausgabe dieses Buches. Ich bin sehr verbunden meiner Frau Dr. Zhanra Mikaelyan, Dozentin der Fremdsprachenfakultät und meinem Sohn, M.A. für Betriebswirtschaft und Recht der Wirtschaft für die Organisation der Übersetzungen (in - L I N G U A - Hamburg). Meine große Anerkennung gilt der Direktorin des Russischen Zentrums für Entwicklung der Wissenschaft und Kultur, Frau Li Li für die Unterstützung bei der Übersetzung des Buches in die chinesische Sprache. Großen Dank richte ich an meine Familie für die moralische Unterstützung während der Entstehung des Buches.

ISBN 978-9939-70-365-7

© Mikaelyan A., 2020

Mikaelyan Artashes

Meinen aufrichtigen Dank drücke ich dem Akademiker, Gasparyan Martik für seine wertvollen Empfehlungen in allen wissenschaftlichen Fragen und dem Akademiker Aghanbekyan Abel für stetige Begleitung in akademischen Fragen. Ich bedanke mich bei Mäzenen, Levon Markos und Edvard Tschavuschyan für die Unterstützung bei der Herausgabe dieses Buches. Ich bin sehr verbunden meiner Frau Dr. Zhanna Mikaelian, Dozentin der Fremdsprachenfakultät und meinem Sohn, M.A. für Betriebswirtschaft und Recht der Wirtschaft für die Organisation der Übersetzungen (*dm - L I N G U A Hamburg*). Meine große Anerkennung gilt der Direktorin des Russischen Zentrums der Entwicklung der Wissenschaft und Kultur, Frau LI LI für die Unterstützung bei der Übersetzung des Buches in die chinesische Sprache. Großen Dank richte ich an meine Familie für die moralische Unterstützung während der Entstehung des Buches.

Ch. Steinhilber

Ü GLIEDERUNG

ÜBER DEN AUTOR	198
ANNOTATION	199
PRÄAMBEL	202
SOZIO-ÖKONOMISCHE KRISEN IN VERSCHIEDENEN LÄNDERN	205
VEREINIGTEN STAATEN VON AMERIKA, USA.....	205
FRANKREICH.....	208
BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND (BRD).....	209
JAPAN.....	212
SINGAPUR.....	216
VOLKSREPUBLIK CHINA (VR CHN).....	218
DIE GROSSE SEIDENSTRASSE UND DIE ARMENISCH-CHINESISCHEN BEZIEHUNGEN.....	219
POLITIK DER OZEANSTAATEN IM HINBLICK AUF EURASISCHE ACHSE.....	223
ARMENIEN	228
KURZER HISTORISCHER EXKURS.....	228
ARMENISCHE APOSTOLISCHE KIRCHE.....	233
DIE ARMENISCHE DIASPORA.....	234
UNABHÄNGIGE REPUBLIK ARMENEN.....	237
EMPFEHLUNGEN	248
ABKÜRZUNGEN	251
BIBLIOGRAPHIE	252

ÜBER DEN AUTOR

- 1938 – Artashes D. Mikaelyan wurde in Leninakan (Gyumri), Armenien geboren.
- 1962 – VWL Abschluss an der Eriwaner Staatsuniversität.
- 1962 bis 1969 – In Armenien war er im Wirtschaftsministerium und Leiter der Landesversorgungsbasis „Armkultorg“.
- 1969 – gründete das Forschungsinstitut für Handel und Konjunktur bei dem Wirtschaftsministerium der UdSSR mit, wo er bis 1980 tätig war.
- 1977 – Abschluss der Promotionsarbeit bei Wissenschafts- und Forschungsinstitut der Wirtschaftsplanung „Gosplan“ Armenischen SSR mit dem Thema „Probleme der Marktwirtschaft“.
- 1980 bis 1991 – Assistenzprofessor am Eriwaner Volkswirtschaftsinstitut.
- 1990 – absolvierte die sowjetisch-italienische Hochschule „Mirbis“ der Internationalen Geschäftsbeziehungen (Moskau-Rom).
- 1990 – gründete in Armenien den Konzern „Shirak“ und war bis 1993 dessen Präsident.
- 1993 – zog nach Moskau. Er leitete das russisch-indische „ISTOK“ Joint Venture.
- 1994 bis 2012 – hat sich geschäftlich in Russland und Armenien engagiert.
- 2012 bis heute – Professor an dem Moskauer Institut der Weltwirtschaft und Informatik (MIWWil).
- 2012 – wurde der Titel des Ehrenprofessors der Internationalen Akademie der Wissenschaften „Ararat“ (Frankreich) verliehen.
- 2013 bis heute – Berater des Kultusministeriums der Russischen Föderation.
- 2015 bis heute – Vorsitzender der Armenisch-Chinesischen Assoziation.
- 2018 – wurde der Titel eines Doktors der Weltwirtschaft von der „Russischen Internationalen Akademie der Wissenschaften für geistige Einheit der Völker der Welt“ verliehen.
- 2019 – wurde als Akademiker der Internationalen Akademie der Wissenschaften „Ararat“ (Frankreich)
- 2020 – wurde als Akademiker der Russischen Akademie der Naturwissenschaften (RANW) ernannt.

Artashes Mikaelyan ist Autor der Studie „Die Strategie der sozialen und wirtschaftlichen Entwicklung Armeniens“. Er hat über 100 Forschungsarbeiten zum Thema Marketing und Strategieentwicklung veröffentlicht.

ANNOTATION

Das Ziel dieser Arbeit ist die Ausarbeitung eines nationalen Programms zum wirtschaftlichen Wiederaufbau von Neuarmenien. Das in der Arbeit vorgestellte Programm stellt die Aufgabe, ein prosperierendes Armenien nach dem Prinzip wiederherzustellen: „Das oberste Gesetz ist das Wohl des Volkes“. Die Hauptressource des nationalen Reichtums Armeniens ist das armenische Volk mit seinem kulturellen Erbe und wissenschaftlichen Potenzial. Das Volk, das auf dem Territorium des Armeniens von heute sowie auf einem Teil des historischen Territoriums des alten armenischen Volkes und im Ausland lebt, verfügt heute über alle Voraussetzungen, um die wirtschaftliche Sicherheit und den Wohlstand der gesamten Region zu gewährleisten.

Die weltweite Erfahrung der Systemreformen der Wirtschaftsführung zeigt, dass begrenzte natürliche und personelle Ressourcen kein Hindernis für die Preisbildung von Industriegütern und Dienstleistungen sowie für die Entwicklung der Wirtschaft des Landes insgesamt darstellen. Durch Verwendung eigener Ressourcen basierend auf die gesetzgeberischen Erfahrungen der wirtschaftlich entwickelten Länder und durch Anwendung des in diesem Buch entwickelten Programms zur Verbesserung der Marktrahmenbedingungen für den Schutz und die Erhaltung des Eigentums, die Entschädigung und Wiedergutmachung verlorener Werte ist Armenien in der Lage, die Wirtschaftskrise zu überwinden und in den Weltmarkt einzutreten.

In dieser Arbeit ist die Notwendigkeit der Schaffung neuer Bedingungen für ein anziehendes Investitionsklima und eine innovative Entwicklung der Republik Armenien begründet und es sind konkrete Empfehlungen für deren Verwirklichung erarbeitet worden.

Mikaelyan Artashes

Armenisches Wissenschaftszentrum der RANW

Russische Föderation 119049, Moskau, Leninskij Prospekt, Haus 6/7

Auszug

Aus dem Protokoll

Büro des Wissenschaftsrates von ARMAEN
(Armenisches Wissenschaftszentrum Akademie der
Naturwissenschaften)

№ 01/13 vom 26. Januar 2020

THEMA:

Monographie von Mikaelian A.D. „Strategie der sozio-ökonomischen Entwicklung der Republik Armenien“

SPRECHER:

Gasparyan M.Ju., Kulikov K.Ju., Leontjev B.B., Mamadjanov Kh.A.

BESCHLUSS

Die Monographie von Mikaelian A.D. mit dem Thema „Strategie der sozio-ökonomischen Entwicklung der Republik Armenien“ ist der erste Schritt in Richtung der Philosophie des Wirtschaftsrechts, der armenischen Staatlichkeit und der Wirtschaftsreformen in Armenien seit dem Völkermord an den Armeniern, in dem der Autor sein Konzept auf der Grundlage einer eingehenden Analyse des internationalen Rechts sowie sozio-ökonomischer und rechtlicher Interpretationen der Werke der Antike darlegt. Die Arbeiten der mittelalterlichen, neuen und modernen armenischen Denker (das Gesetzbuch von Mkhitar Gosh, Sparapet Smbat, die sozio-ökonomischen Ansichten von St. G. Tatevatsi, die Verfassung der Aufklärungszeit für freies Armenien von Shahamir Shahamiryan, „Snare of Glory“ („Vorgayt Parats“) und „Target“ („Nshavak“), die Werke eines der führenden Vertreter der russischen und weltweiten Traditionen zyklischer Wirtschaftsstudien, des Mentor Abramovich Bunyatjans sowie IFRS, SLLP der Geschichte der Weltwirtschaft und Rechtssubjekte im modernen Marktssystem wurden ebenfalls einer Analyse unterzogen.

Die Veröffentlichung dieser wissenschaftlichen Monographie ist ein wichtiger Schritt in der beruflichen Tätigkeit des Wissenschaftlers MIKAELYAN Artashes. Die Monographie „Strategie der sozio-ökonomischen Entwicklung der Republik Armenien“ ermöglicht es, die Ergebnisse der Forschung und wissenschaftlichen Entwicklungen festzuhalten, um die Ergebnisse der Arbeit zur Bewertung den Kollegen und Fachleuten auf diesem Gebiet vorzustellen. Die Veröffentlichung bestätigt das Urheberrecht von Mikaelian A.D., was ein bedeutender Faktor sei, und wird die Bewertung des Wissenschaftlers A. D. Mikaelian positiv beeinflussen. Die Monographie des Autors von MIKAELYAN Artashes ist das Ergebnis

einer langen Studie eines Wissenschaftlers in einem engen wissenschaftlichen Bereich, seiner umfassenden Studie, die für ein breites Publikum gefragt ist. Dies ist nur eine Möglichkeit, die Expertengemeinschaft mit neuen Hypothesen, Theorien und Konzepten über die Herausforderungen und Bedrohungen der modernen Welt der Zivilisation vertraut zu machen.

Die Arbeit von Mikayelyan A.D. ist als „Fünfte Dimension“ von Sergey Viktorovich Dolmatov, offenbart Wissen aus einem Bereich von Insidern und inneren Einsichten, offenbart eine ganzheitliche Vision in uns und als vollwertige volumetrische Realität, die in alle Richtungen willkürlich weiter beobachten lässt. Diese Fähigkeit besaß seinerzeit nur Sergei Nikitovich Mergelyan.

Die empfohlene Arbeit richtet sich an Fachleute auf dem Gebiet des Internationalen-, Verfassungs-, Zivil- und Wirtschaftsrechts, der Geschichte von Staat und Recht, an Forscher, Studenten, Doktoranden sowie an eine breites Spektrum von Lesern, die sich für die Probleme der sozio-ökonomischen Entwicklung juristischer Personen und deren Auswirkungen auf die Globalisierungsprozesse interessieren.

BESCHLOSSEN:

Empfohlen das Veröffentlichen der wissenschaftlichen Monographie des Dr. der Wirtschaftswissenschaften, Akademiker der Russischen Akademie der Naturwissenschaften MIKAELYAN Artashes, mit dem Thema „Strategie der sozio-ökonomischen Entwicklung der Republik Armenien“ zu befürworten.

Beschlossen **einstimmig**.

Gasparyan Martik Jurikovitsch

Vorsitzender des Armeniens Wissenschaftszentrums Russischen Akademie der Naturwissenschaften-RANW und der Abteilung „Ökonometrie, Qualimetrie und Probleme der Bewertungen, RANW“, Dr. der Wirtschaftswissenschaften, Professor, Mitglied des Wissenschaftsrates der Russischen Wissenschaftsakademie RWA, Mitglied des Präsidiums der RANW, Akademiker der RANW, RAK, RIAWGEVW, EWAN

Kulikov Kyrill Jurjevitsch

Wissenschaftssekretär der Abteilung der „Ökonometrie, Qualimetrie und Probleme der Bewertungen, RANW“, Dr. der Wirtschaftswissenschaften, Professor der Moskauer Staatsuniversität des Bauwesens MSUB, FRICS, REV, Mitglied-Korrespondent der RANW.

PRÄAMBEL

Artashes Mikaelyan ist in der wissenschaftlichen Welt und im akademischen Bereich, in der Berufsgemeinschaft der Ökonomen in Russland und Armenien, im postsowjetischen Raum, in der Alten Society und unter dem Himmel, in der armenischen Diaspora auf dem Planeten Erde als einer der ersten sowjetischen Wissenschaftler – Pioniere der freien Marktwirtschaft.

Die grundlegende wissenschaftliche Arbeit von Artashes Mikayelyan „Strategie der sozio-ökonomischen Entwicklung der Republik Armenien“ ist ein neues Phänomen in der armenischen Realität und der erste Schritt in der Erforschung der Philosophie des Wirtschaftsrechts, der armenischen Staatlichkeit und der Wirtschaftsreformen.

Der Autor des Werkes erläutert seine Konzeption auf der Grundlage einer eingehenden Analyse des internationalen Rechts, Gesetzbuches von Mkhitar Gosh, Smbat, David Alavkavordi; der sozio-ökonomischen Interpretationen der Werke der Antike, mittelalterlichen und neuen armenischer Denker sowie auf der Weltwirtschaftsgeschichte der Makroökonomie und der Rechtssubjekte im modernen Wirtschaftssystem.

Seit jeher war das armenische Volk ein Schöpfer, und die armenische Staatlichkeit war ein mächtiges kreatives Managementsystem. Ein Beweis dafür sind Felsmalereien über das Universum und Szenen aus dem Epos über Gegham- und Syunik-Petroglyphen, Basreliefs von Portasar. Ähnliche Etsagir („Ziegenschrift“) sind die älteste Schriftform der Welt (bisher nicht entschlüsselt), alte Strukturen und die Buchstaben des armenischen Alphabets. Das Gesetzbuch von Mkhitar Gosh wurde zur Grundlage der ersten demokratischen Verfassung Kontinentaleuropas (in Polen unter König Sigismund Augustus).

Basierend auf den Interpretationen der Denkmäler des Rechtsgedankens des armenischen Volkes, insbesondere von Gesetzbuch von Mkhitar Gosh, beschreibt Artashes Mikaelyan das Gewohnheitsrecht, das Leben und die Bräuche des armenischen Volkes und extrapoliert sie auf die gegenwärtigen sozio-ökonomischen und politischen Bedingungen Armeniens, wodurch er eine Plattform für fortschrittliche moderne wirtschaftliche Transformationen schafft, die für charakteristisch unserer Zeit ist.

Der Autor dieser Arbeit erklärt, warum die Armenier als unabhängiges Volk selbst ihre eigenen Gesetze schaffen und diese einhalten müssen. In der Arbeit

werden alle 521 Artikel des Nshawan Laws-Dokuments selbst als roter Faden geführt.

Artashes Mikaelyan erklärt die Häufigkeit von Wirtschaftskrisen zu Recht als internes Merkmal der armenischen Wirtschaft und nicht als Fehler und Unfälle oder externe Faktoren. er argumentiert, dass Überkapitalisierung die Norm sei und nicht die Ausnahme. Das Buch untermauert auch die Bedeutung psychologischer Faktoren für den Mechanismus der Zyklen – „den Geist des Unternehmertums“ und seine Erwartungen. Der Autor dieser wissenschaftlichen Arbeit ist einer der ersten in Armenien, der die quantitative Geldtheorie kritisiert.

Zum ersten Mal nach dem Ökonomen Mentor Bunatyan verwendete Artashes Mikaelyan den Begriff „lange Wellen“, der von Forschern großer Zyklen akzeptiert wurde, was bedeutet, dass gewöhnliche kleine Zyklen auf Wellen großer Zyklen „aufgereiht“ werden.

In der Arbeit von Artashes Mikaelyan wird ein wissenschaftlicher Ansatz vorgestellt und konkrete praktische Schritte für die Umsetzung der Wirtschaftsreform in Armenien insgesamt vorgeschlagen, unter anderem in Bezug auf Wirtschaftssektoren und Unternehmenseinheiten. Der Autor schlägt Maßnahmen zur Erhöhung der sozio-ökonomischen Sicherheit, der Investitionsattraktivität des Landes vor und wendet innovative Ansätze zur Lösung der drängenden Probleme der Gesellschaft an.

Artashes Mikaelyans Buch „Strategie der sozio-ökonomischen Entwicklung der Republik Armenien“ ist heute besonders gefragt, wenn sich die zivilisatorische Welt im Prozess innovativer technologischer und rasanter Informationsveränderungen befindet.

Der Autor dieser wissenschaftlichen Arbeit behauptet, dass sich in verschiedenen historischen Perioden nur die Richtung der auf dem Weltmarkt übertragenen Flüsse von Ressourcen, Technologien, Wissen und Ideen ändert, während Armenien seine führende Rolle als Weltkommunikator behält. Das zentrale Bindeglied dieses Kommunikators ist das armenische Hochland sowie das armenische Volk als Einheit, die die Kommunikation zwischen Ost und West unterstützt. So kann Armenien aus der Arena der Kriege und Widersprüche zu einem wichtigen Kommunikationsknoten zwischen Nord und Süd, West und Ost werden.

Die Zivilisationskomponente ethnischer Gruppen, die der Hauptfaktor bei der Bildung von Staaten und Gewerkschaften eines neuen Typs ist, stellt neue Herausforderungen bei der Bewertung und Erhaltung ihres Platzes.

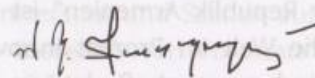
Die Gebiete, die ein jahrhundertaltes zivilisatorisches Erbe haben und die, die von Vertretern anderer zivilisatorischer und kultureller Normen zerstört werden, sind die Gebiete der nationalen Befreiungsbewegung. In einem solchen nationalen Befreiungskampf sollte man nicht mit den Zerstörern bestehender Zivilisationen, sondern mit den indigenen Völkern, die in dieser Staatsformation leben, einen Dialog führen.

Das wissenschaftliche Potenzial des Autors wird in seiner kreativen Wirkung verwirklicht: Artashes Mikaelyan fungiert als Schöpfer, der seine langjährigen Erfahrungen und Überzeugungen zusammenfasst, sein Bewusstsein verbessert, seinen Energiekanal reinigt und Energie, Stärke sowie Liebe für das Vaterland erzeugt.

Armenien verfügt über die natürlichen und genetisch intellektuellen Ressourcen, die erforderlich sind, um eine wissenschaftlich fundierte Strategie für die sozio-ökonomische Entwicklung zu entwickeln.

Im Zusammenhang mit dem oben Erwähnten kann eindeutig und kühn behauptet werden, dass die Veröffentlichung des Buches „Strategie der sozio-ökonomischen Entwicklung der Republik Armenien“ von Artashes Mikaelyans das Verständnis der Weltprozesse und die Wiederherstellung eines kommunikativen Ortes und die Rolle des armenischen Volkes und Armeniens in der Welt fördert.

Martik Yurikovitsch Gasparyan

Akademiker,

Mitglied des Wissenschaftsrates der Russischen

Wissenschaftsakademie RWA,

Vorsitzender des Armeniens Wissenschaftszentrums Russischen Akademie

der Naturwissenschaften-RANW und des International unabhängigen

Rechts- und Wissenschaftszentrums der Begutachtung

der Reparation und Restitution,

Mitglied des Eurasischen Wissenschaftszentrums

für die Wissenschaft und Hochtechnologien,

Dr. der Wirtschaftswissenschaften, Professor

SOZIO-ÖKONOMISCHE KRISEN IN VERSCHIEDENEN LÄNDERN

Die Geschichte der sozioökonomischen Entwicklung vieler Länder der Welt zeigt, dass sie tiefe Rezessionen in der Produktion, finanzielle Turbulenzen, massive Arbeitslosigkeit und andere sozioökonomische und politische Konflikte erleben mussten. Eine Reihe europäischer Länder hat ebenfalls eine tiefe Wirtschaftskrise erlebt. Die gesetzgeberische Grundlage für die Erholung dieser Länder von der Krise waren die Grundgesetze der Staaten, die in der Unabhängigkeitserklärung und in der Verfassung jedes Landes enthalten sind.

Die Erfahrungen, Wege und Methoden zur Überwindung der Not- und Krisensituation der führenden Kreise dieser Länder können für die moderne Republik Armenien von Nutzen sein.

Das Folgende ist eine Zusammenfassung der Geschichte der Überwindung der tiefen sozioökonomischen und politischen Krise von Industrieländern wie den USA, Frankreich, Deutschland, Japan, China und Singapur. Der Ausweg aus der Krise wurde nicht nur durch wirtschaftliche und politische Maßnahmen erleichtert, sondern auch durch die in der Souveränitätserklärung und in der Verfassung enthaltenen rechtlichen Grundlagen der Staatsführung.

VEREINIGTEN STAATEN VON AMERIKA, USA

Die USA waren der erste Staat im 20. Jahrhundert, der eine schwere sozio-ökonomische Krise überwunden hat.

Die Autoren der Unabhängigkeitserklärung der USA (4. Juli 1776) waren Mitglieder der Kommission, bestehend aus: einem Anwalt und Architekten, dem 33-jährigen Thomas Jefferson (Leiter der Kommission) und bekannten politischen Persönlichkeiten: John Adams, Benjamin Franklin, Roger Sherman und Robert Livingston. Die ersten drei wurden später US-Präsidenten. Das Hauptdiskussionsgegenstand bei der Ausarbeitung der Unabhängigkeitserklärung war der Absatz über die Bestimmung des Rechts auf Privateigentum. Dieser Absatz wurde nicht als ein Faktor für die Bestimmung von Entwicklung, Freiheit und Gerechtigkeit anerkannt. In der Erklärung heißt es: **„Alle Menschen sind gleich geschaffen und mit den unentbehrlichen Rechten des Schöpfers auf Leben, Freiheit und Glück ausgestattet.“** Das Privateigentumsrecht ist kein natürliches Recht. es ist anfangs nicht vorrangig, hat aber eine Reihe von

Funktionen in einem bestimmten Zivilisationsgrad, es hat keinen natürlichen Ursprung, sondern das Ergebnis einer Gesetzmäßigkeit, die historisch im sozialen Leben entstanden ist. Wenn das Recht einer Gruppe von Menschen gehört, die versuchen, das Volk durch seine Ausbeutung gewinnbringend unterzuordnen, das Recht und die Pflicht des Volkes, eine solche Regierung zu stürzen oder zu ändern, um eine Garantie für ihre zukünftige Sicherheit zu schaffen.

Die Krise der US-amerikanischen Wirtschaft in den Jahren 1929-1933 ist als die „Große Depression der Vereinigten Staaten“ und größte im XX Jahrhundert bekannt. Diese Epoche ist mit dem Namen des 32. Präsidenten der USA Franklin Delano Roosevelt (1882-1945) verbunden, der ein Programm zur Überwindung der US-amerikanischen Wirtschaftskrise vorgeschlagen hat. Franklin Roosevelt schlug ein Programm vor, um die US-Wirtschaft aus der Krise zu bringen.

Das Programm bestand aus einer Serie von wirtschaftlichen und gesetzgeberischen Reformen, dem „New Deal“. Die Lehre des britischen Volkswirts J.M. Keynes über die Notwendigkeit, die kapitalistische Wirtschaft staatlich zu überwachen, verbunden mit der Entwicklung der Marktes diente als theoretische Grundlage des „New Deal“s. In den Jahren zwischen 1929 und 1933 befand sich die US-amerikanische Wirtschaft in einem kritischen Zustand. F.D. Roosevelt führte in die Lenkung der Wirtschaft das Prinzip der Kapitalkonzentration und der Zentralisierung der politischen Führung ein. Empfehlungen, wie diese Prinzipien systematisch umgesetzt werden sollten, wurden von Fachleuten ausgearbeitet, die vom Präsidenten ernannt worden waren.

Im Jahre 1933 wurde die „National Recovery Administration“ (NRA – Behörde der Nationalen Wirtschaftlichen Erholung), von der Regierung der USA gegründet. Die NRA erarbeitete ein Programm wirtschaftlicher und sozialer Maßnahmen zur Überwindung der Krise.

Der Eckstein des New Deal war das „Gesetz über die Soziale Sicherheit“ von 1935. Die Soziale Sicherheit schuf ein Versicherungssystem für die Alten, die Arbeitslosen und die Arbeitsunfähigen auf der Grundlage von Versicherungsbeiträgen der Arbeitgeber und der Arbeitnehmer. Die soziale Sicherheit hat ein Versicherungssystem für ältere Menschen, Arbeitslose und Behinderte geschaffen, das auf Beiträgen des Arbeitgebers und der Arbeitnehmer basiert. Es gab 17 Millionen Arbeitslose im Land; 3.000 Banken geschlossen. Roosevelt führte das Prinzip der Kapitalkonzentration und der Zentralisierung des Energiemanagements in das Management der Wirtschaft des Landes ein. Nach Roosevelts Vorschlag verabschiedete der US-Kongress das Gesetz über die Entsendung von 3 Millionen arbeitslosen Jugendlichen in Waldgebiete, um die natürlichen Ressourcen des Landes zu verbessern. Sie pflanzten 200 Millionen

Bäume, viele Brücken, zehntausende Kilometer Straßen wurden dabei gebaut und legten Bewässerungsanlagen angelegt.

Ein wichtiges Gesetz zur Überwindung der Wirtschaftskrise war das „Gesetz zur Wiederherstellung der Industrie“. Unternehmer aller Industriezweige wurden aufgefordert, sich auf freiwilliger Grundlage zusammenzuschließen und „Regeln für einen Fairen Wettbewerb“ zu entwickeln. Mit diesen Regeln sollten Fragen wie die Produktionsvolumina, das Gehaltsniveau, die Arbeitsstunden, die Vermarktung und weitere Produktionsindizes gemeinsam festgelegt werden. Dieses Industriegesetz war zwei Jahre lang in Kraft und schaffte es in dieser Zeit, die chaotischen Verhältnisse in der Industrie zu beenden und die Produktionsraten zu erhöhen. Wegen der Anwendung dieses Gesetzes wurde F.D. Roosevelt beschuldigt, „ein Sozialist“ zu sein, worauf er erwiderte, dass seine Maßnahmen mögen als „Fisch oder Fleisch genannt werden, aber sie schmecken dem Volk trotzdem“.

Die im Jahre 1933 gegründete besondere Wirtschaftsbehörde NRA sollte den Prozess der industriellen Erholung überwachen. Diese Behörde bestand aus berühmten Wissenschaftlern, Volkswirten und Staatsrechtlern, die später zu den Führungskräften auf verschiedenen Ebenen der US-amerikanischen Wirtschaft gehörten. Die NRA erarbeitete ein aus wirtschaftlichen und sozialen Maßnahmen bestehendes Programm zur Überwindung der nationalen Krise.

Die Unternehmenssteuern, die die wahren Schuldigen der Weltwirtschaftskrise waren, stiegen um das 1,5-fache, während die Steuern der normalen amerikanischen Bürger unverändert blieben. Unternehmen war es verboten, Geld bei ausländischen Banken zu halten, da solche Tatsachen das Vertrauen der Menschen in staatliche Banken stark untergruben. Im Falle der Entdeckung solcher Tatsachen wurden diese Fonds entschädigungslos verstaatlicht.

Einige Maßnahmen im Bereich der Finanzpolitik wurden von F.D. Roosevelt als Rettungsakt „Emergency Banking Act“ vorgeschlagen. Es handelte sich um Maßnahmen, die die finanzielle Situation des Landes dadurch verbesserten, dass sie das Vertrauen der Amerikaner in das staatliche Bankensystem wiederherstellten. Danach gewährte das Federal Reserve System den Banken Kredite, die aufgrund ihres Zustands als „gesund“ eingestuft wurden; Regierung F.D. Roosevelt verhängte ein Embargo für den Export von Gold aus den Vereinigten Staaten; Banken wurden in Einlagen und Investitionen unterteilt; Die Federal Deposit Insurance Corporation wurde gegründet. 80% aller US-Banken versicherten ihre Einlagen: bis zu 10.000 Dollar pro 100%, bis zu 50.000 - 75%, über

50.000 – 50%. Das Vertrauen der Öffentlichkeit in das Bankensystem wurde schnell wiederhergestellt.

Die Methodik, Strategie und eine angemessene Politik der Wirtschaftslenkung im Rahmen des „New Deal“ bestätigten die regulatorische Rolle des Staates bei der Überwachung des Systems der kapitalistischen Wirtschaft. Die Schritte, die die US-Regierung unternahm, bewiesen, dass eine flexible und moderate Überwachung der Wirtschaft und der gesellschaftlichen und politischen Ebene, vor allem in schwierigen Phasen der volkswirtschaftlichen Entwicklung, lebenswichtig und notwendig ist.

Dank der erfolgreichen Umsetzung von F.D. Roosevelts „New Deal“ gelang es den USA, die Schwierigkeiten zu meistern und die sozio-ökonomische Krise zu überwinden. Innerhalb kurzer Zeit konnte das Land seine führende Position in der marktwirtschaftlich orientierten Weltwirtschaft zurückerobern. F.D. Roosevelts Erfahrungen mit seinen Reformen der Wirtschafts-, Finanz- und sozio-ökonomischen Politik waren nicht nur von nationaler, sondern auch von internationaler Bedeutung.

Die Erfahrung mit der Reform der Wirtschafts-, Finanz-, Sozial- und Wirtschaftspolitik F.D. Roosevelt hatte nicht nur nationale, sondern auch internationale Bedeutung.

Es sei darauf hingewiesen, dass die Bundesregierung aus drei unabhängigen Regierungszweigen besteht – Legislative, Exekutive und Judikative. Jeder der Zweige hat das Recht, die beiden anderen zu kontrollieren.

FRANKREICH

Eine Besonderheit der französischen Verfassung besteht darin, dass sie im Gegensatz zur Verfassung der USA behauptet, dass das Privateigentum nicht das natürliche Recht eines freien Menschen ist: das Privateigentum tritt nur unter bestimmten sozialen Bedingungen in Erscheinung. Die französische Verfassung vom 4. Oktober 1958 basiert auf der Erklärung der Menschenrechte und der Bürgerrechte vom 26. August 1789.

Der Inhalt der Erklärung wurde von den naturrechtlichen Konzepten der französischen Gelehrten des 18. Jahrhunderts sowie von der Unabhängigkeitserklärung der USA beeinflusst. In der Erklärung zur nationalen Souveränität und zur Verfassung Frankreichs wurde die Kategorie des Eigentums

im Gegensatz zur US-Verfassung jedoch als eines der wichtigsten Zeichen für die Souveränität des Landes angesehen.

Artikel 1 der französischen Verfassung besagt, dass Frankreich eine unteilbare, säkulare, demokratische und soziale Republik ist. Die Verfassung bietet allen Bürgern Gleichheit vor dem Gesetz, unabhängig von Herkunft, Rasse und Religion.

Die Anzahl der natürlichen Menschenrechte umfasst: Freiheit, Eigentum, Sicherheit, Widerstand gegen Unterdrückung.

Nach der französischen Verfassung ist Eigentum unantastbar und heilig. Es kann nur aus **Gründen der Gerechtigkeit und einer vorläufigen gleichwertigen Entschädigung für die öffentliche Notwendigkeit enteignet werden.**

BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND (BRD)

Ein weiteres europäisches Land zur Überwindung der tiefen Wirtschaftskrise nach dem Zweiten Weltkrieg war Deutschland. Ludwig Ehrhard (von 1949 bis 1963 Direktor des Deutschen Wirtschaftsrats) wird als „Vater des deutschen Wirtschaftswunders“ betrachtet. Er schrieb: „Keine wirtschaftliche Situation kann so aussichtslos sein, dass der entschlossene Wille und die ehrliche Arbeit des gesamten Landes nicht damit fertig werden können.“ In seinem Konzept der „sozialen Marktwirtschaft“ fügte Ehrhard die volkswirtschaftliche Erfahrung der ganzen Welt auf der Grundlage des Neoliberalismus und der Idee der sozialen Verantwortung zusammen.

Die Rolle des Staates beschränkte sich darauf, Entwicklungsprioritäten zu definieren sowie die Wirtschaft zu überwachen und zu regulieren, um ein positives Investitions- und Unternehmensklima zu erzeugen, und gelegentlich massiv in das Wirtschaftsleben einzugreifen.

Zur Vollendung des Übergangs von einer staatlich gelenkten Wirtschaft zu einer Marktwirtschaft schlug Ludwig Ehrhard die folgenden Schritte vor: eine Währungsreform zur Schaffung einer harten Währung; Beseitigung der staatlichen Preiskontrollen; Unterstützung des freien Unternehmertums als der Hauptquelle der Vollbeschäftigung und der Steigerung des Volkseinkommens. Das Privateigentum, die Bekämpfung von Kartellen und niedrige Steuern waren die Grundlage der von L. Ehrhard vorgeschlagenen sozialen Marktwirtschaft.

Im Ergebnis der von Ludwig Ehrhard durchgeführten Reformen stieg das Volkseinkommen, und das Land erlebte die Entstehung und Entwicklung einer

neuen Mittelklasse. Etwa 70% der Arbeitnehmer wurden an der Produktion auf Grund eines Gesetzes aus dem Jahre 1951 beteiligt, das die Beteiligung von Arbeitnehmern am Management von Industrieunternehmen und die Teilnahme ihrer Vertreter in deren Aufsichtsrat vorsah.

Im Finanzbereich führte die deutsche Regierung angemessene und strenge Maßnahmen durch. Staatliche und kommunale Verwaltungen wurden weder bevorzugt noch privilegiert. Sie mussten mit minimalen Haushalten auskommen, und die Zahl ihrer Bediensteten wurde drastisch reduziert.

Ludwig Erhard wendete die Methode der beschleunigten Abschreibung von Immobilien an: In den ersten zwei Jahren konnten 50% der Produktionskosten abgeschrieben werden. 1951 wurde eine direkte Senkung der Steuerbemessungsgrundlage für Investitionskosten genehmigt. In der Folge kam es zwischen 1954 und 1957 zu einer direkten Senkung der Einkommensteuer und der Lohnsteuer. In Übereinstimmung mit den Reformen im Wohnungsbau wurde dem Bau von freiem Sozialwohnungsbau für Familien mit niedrigem Einkommen höchste Priorität eingeräumt. Um das Wohlergehen der einkommensschwachen Bevölkerung zu verbessern, wurde ihr Umzug in Häuser mit Haushaltsgrundstücken angeregt. Die Subventionen in Abhängigkeit von der Anzahl der Kinder beliefen sich auf 30% der Wohnkosten; zinslose Kredite wurden an arme Bürger vergeben.

Während der Reformperiode war die Macht der Monopole begrenzt. Infolgedessen wurde ein Gesetz verabschiedet, nach dem der Marktanteil eines Monopols 33%, zwei oder drei Monopole – 50%, vier oder fünf Monopole – nicht mehr als 65% nicht überschreiten sollte. Trotz der Tatsache, dass die Positionen großer Unternehmen im Unternehmens- und Bankensektor nur gestärkt wurden, sind kleine und mittlere Unternehmen zur wichtigsten Kraft und Grundlage des Marktes geworden. Der Staat begünstigte die Entwicklung kleiner und mittelständischer Unternehmen. Das führte dazu, dass etwa 70% der Unternehmen nur bis zu fünf Mitarbeiter hatten. Die von diesen Unternehmen erzeugten Waren und Dienstleistungen machten zirka 30% des deutschen Bruttosozialprodukts aus. Diese staatliche Bevorzugung mittelständischer Unternehmen trug zur Vollbeschäftigung bei, die wiederum zum Abbau sozialer Spannungen im ganzen Lande führte.

Reformen auf dem Gebiet der Wissenschaft waren entscheidend für die Entwicklung der Industrie und das schnelle Wachstum des wissenschaftlichen und technologischen Fortschritts. Dies sicherte Deutschlands führende Position in Europa: Deutschland erreichte nach den USA und England die Top 3 beim Export von Industrieprodukten unter den Industrieländern der Welt.

Tatsächlich hat Ludwig Erhard ein ideales Marktmodell geschaffen, in dem die Anforderungen an die Markteffizienz mit der Einhaltung sozialer Gerechtigkeit und staatlicher Regulierung kombiniert wurden. Bei der Umsetzung des „New Economic Miracle“-Programms ging Erhard auf die Einmischung der USA in die deutsche Innenpolitik ein. Erhards Dialog mit dem US-Botschafter ist also bekannt: Der US-Botschafter sagte, dass seine Mitarbeiter glauben, dass das deutsche Wirtschaftsministerium Fehler in seiner Wirtschaftspolitik mit den Vereinigten Staaten macht. Darauf antwortete Ludwig Erhard, dass seine Assistenten das Gegenteil behaupteten, d.h. Sie sagen, dass die Vereinigten Staaten in den Beziehungen zu Deutschland eine fehlerhafte Wirtschaftspolitik verfolgen. Dieser Dialog bestätigt Erhards starke Entschlossenheit, die Souveränität seines Staates aufrechtzuerhalten.

Nach dem Abgang von C. Adenauer in den Jahren 1963–1966 wurde Ludwig Erhard Bundeskanzler. Die Wirtschaft des modernen Deutschland, deren Grundstein von Erhard gelegt wurde, entwickelt sich immer schneller.

Nach Meinung von deutschen Politikern und Abgeordneten lässt sich die gesetzgeberische Grundlage der deutschen Wirtschaftsentwicklung mit einer vernünftigen Anwendung von Art. 14 Grundgesetz (GG) erklären. Absatz 1, 2 und 3 von Art. 14 GG, der Verfassung der Bundesrepublik Deutschland, der neben der Garantie des Eigentums auch die sich aus dem Eigentum ergebenden Verpflichtungen enthält, lautet wie folgt: **„Eigentum verpflichtet. Sein Gebrauch soll zugleich dem Wohle der Allgemeinheit dienen.“** Absatz 2 dieses Artikels betrifft das Recht, Vermögen zu besitzen und zu übertragen, und Absatz 3 des Art. 14 und der Art. 15 des Gesetzes über das Eigentumsrecht schränkt das Recht der Enteignung und der Übergabe des Eigentumsrechts ein und enthält den Schutz des Eigentums des Grundbodens, der Vorkommen und Naturressourcen vor Enteignung.

Verfassung der Bundesrepublik Deutschland

Artikel 14: Eigentum

1. Eigentum · Erbrecht

Das Eigentum und das Erbrecht werden gewährleistet. Inhalt und Schranken werden durch Gesetze bestimmt.

2. Recht auf Eigentum · Eigentum und Gemeinwohl

Eigentum verpflichtet. Sein Gebrauch soll zugleich dem Wohle der Allgemeinheit dienen.

3. Schutz vor Enteignung

Eine Enteignung ist nur zum Wohle der Allgemeinheit zulässig. Sie darf nur durch ein Gesetz oder auf Grund eines Gesetzes erfolgen, das Art und Ausmaß der Entschädigung regelt. Die Entschädigung ist unter gerechter Abwägung der Interessen der Allgemeinheit und der Beteiligten zu bestimmen. Wegen der Höhe der Entschädigung steht im Streitfall der Rechtsweg vor den ordentlichen Gerichten offen.

Artikel 15: Sozialisierung

Grund und Boden, Naturschätze und Produktionsmittel können zum Zwecke der Vergesellschaftung durch ein Gesetz, das Art und Ausmaß der Entschädigung regelt, in Gemeineigentum oder in andere Formen der Gemeinwirtschaft überführt werden. Für die Entschädigung gilt Artikel 14 Abs. 3 Satz 3 und 4 entsprechend.

Eine andere Richtung für die Umstrukturierung von Industrieunternehmen war, dass der Staat für Hunderte von Unternehmen mit physisch und moralisch abgenutzten Geräten einen einzigen Kostenfaktor für Investoren festlegte – 1 DM. Innerhalb von 3-5 Jahren wurden alle Unternehmen modernisiert.

Der Erfolg der Reformen im Nachkriegsdeutschland bestätigt erneut, dass ein kombinierter und komplexer Ansatz für die Reform einer im Übergang begriffenen Wirtschaft effektiv ist. L. Ehrhard schuf das Modell einer Marktwirtschaft, die die Anforderungen von sozialer Gerechtigkeit, Markteffizienz und staatlicher Regulierung erfüllt und miteinander verbindet. Dieses Modell wurde unter Anwendung von Art. 14 Grundgesetz, der Verfassung der Bundesrepublik Deutschland, geschaffen.

JAPAN

Wirtschaftspolitik zur Bekämpfung der Krise der unmittelbaren Nachkriegszeit von 1945 bis 1952 kann ebenfalls als Modell für einen erfolgreichen Weg aus der sozio-ökonomischen Krise dienen. Zwei Atombomben, die die Vereinigten Staaten am Ende des Zweiten Weltkriegs auf die japanischen Städte Hiroshima und Nagasaki abgeworfen hatten, führten zum Tod von Hunderttausenden Zivilisten. Nach den wichtigsten Wirtschaftsindikatoren – dem

Bruttosozialprodukt pro Kopf und der Industrieproduktionsrate – erreichte die japanische Wirtschaft 1952 ihr Vorkriegsniveau. Derzeit ist dieses Land eines der sozial und wirtschaftlich am weitesten entwickelten Länder der Welt. Nach der Kapitulation Japans im Zweiten Weltkrieg übernahmen die Vereinigten Staaten eine Reihe staatlicher Funktionen in den Bereichen Finanzen und Außenhandel vollständig, stellten den Staatshaushalt Japans auf und beschränkten vor allem die Tätigkeit der Legislative. Letzteres bot den Vereinigten Staaten einen rechtlichen Rahmen, der das Funktionieren der amerikanischen Monopole in Japan garantierte. Während der ersten beiden Jahre der Okkupierung belegte Japan den letzten Platz hinsichtlich der Entwicklung der Industrieproduktion. Die okkupierten Mächte, die USA, haben zunächst erklärt, dass sie nicht bereit sind, die Bürde der Wiederherstellung der Industrie und der gesamten Wirtschaft auf sich zu nehmen. Jedoch Ende 1945 betrug das Lohnniveau 13,1% dem des Vorkriegsstandes.

Im März 1946 verabschiedete die japanische Regierung das „Gesetz über Sofortmaßnahmen im Bereich der Wirtschaft und Finanzen“. Im August 1946 wurden unter dem Ministerkabinett das Büro für wirtschaftliche Stabilisierung und das „Komitee für die Regulierung der Preise“ als direkte Verwaltung der staatlichen Wirtschaft eingerichtet. In einem Brief von Büro heißt es: „Gegenwärtig ist in Japan noch mehr als während des Krieges eine gesunde Planung für das Wachstum der Produktion und die gleichmäßige Verteilung der Waren erforderlich. Es ist unbedingt erforderlich, dass das Präsidium zu einem außergewöhnlichen Gremium wird, das eine wirksame wirtschaftliche Kontrolle ermöglicht.“

Bei der Wiederherstellung der japanischen Wirtschaft spielte die Auflösung monopolistischer Gesellschaften auf der Grundlage der Richtlinie zur Demokratisierung des japanischen Wirtschaftssystems eine positive Rolle. Auf ihrer Grundlage kündigte die Regierung die Auflösung der Mutterkonzerne „Mitsui“, „Mitsubishi“, „Simitomo“ und „Yasuda“ an, und ihre Vermögenswerte wurden eingefroren.

Die Regierung gewährte ihnen die volle Entschädigung in Form von Schuldenverpflichtungen, die nach 10 Jahren fällig wurden. Im April 1947 Es wurde ein Gesetz verabschiedet, das Monopole verbietet und faire Geschäftsabwicklungen gewährleistet. Diese und andere Maßnahmen trugen zur Entwicklung des freien Wettbewerbs bei.

Zur Stabilisierung der japanischen Wirtschaft im Jahr 1949. 1950 wurde ein Währungskontrollgesetz verabschiedet. – Das Gesetz über ausländische

Investitionen, auf dessen Grundlage der Import ausländischer Technologie und FuE (Forschung und Entwicklung) nach Japan Vorrang eingeräumt wurde.

Es wurden strenge Maßnahmen ergriffen, um die Exporte als wichtige Quelle für die Kapitalakkumulation und Reproduktion führender Industrien anzukurbeln. Japan begann mit der Modernisierung der Methoden zur Verwaltung der Wirtschaft und der öffentlichen Verwaltung. **Ansonsten bedrohte es ihm das Schicksal vieler Länder, die sich in Kolonien und technisch weiter entwickelte europäische Staaten und die Vereinigten Staaten verwandelten.**

Japanische Forscher haben die weltweit effektivsten Institutionen und Managementmethoden in den Bereichen Staatsapparat, Wirtschaft, Bildung und Kultur untersucht. Um Japan aus hoch entwickelten Ländern methodisch zu unterstützen, wurden Spezialisten eingeladen, Systeme, Methoden und Qualitätskontrollen zu entwickeln, wodurch sich die Nachfrage nach Produkten im ganzen Land verdreifachte.

Hauptfaktoren des „japanischen Wirtschaftswunders“ war ein umfassendes Ausbildungssystem. Dieses staatliche Ausbildungssystem war auf die landesweite Schaffung von qualifizierten Fachkräften ausgerichtet. Großer Wert wurde auf die Verbesserung fachlicher Fähigkeiten sowie die Auswahl und die Verteilung der Arbeitskräfte im Leitungssystem von Staat und Wirtschaft gelegt. Arbeitserfahrung auf verschiedenen Stufen der Karriereleiter diente als Bewertungskriterium für die fachlichen Fähigkeiten der Arbeitskräfte. Die fachlichen Fähigkeiten werden auf vier aufeinander folgenden Stufen bewertet:

1. die technische Stufe – fachlich hochqualifizierte Mitarbeiter müssen internationalen Maßstäben gerecht werden;
2. die organisatorische Stufe – die Fähigkeit, mit anderen Fachkräften zusammenzuarbeiten, ermöglicht bessere Ergebnisse;
3. die Leitungsstufe – die Führungsfähigkeit bedeutet als Manager eines Teams bessere Ergebnisse zu erzielen, und
4. die institutionelle Stufe – nachgewiesene persönliche wissenschaftliche Leistungen auf einem bestimmten mikro- oder makroökonomischen Gebiet.

Dieses Ausbildungssystem und das Prinzip der Personalauswahl wurden bei ihrer Ernennung auf allen Regierungsebenen strikt eingehalten. Darüber hinaus sollten Top-Manager in der Hierarchie der japanischen Führungskräfte über Fähigkeiten und Anerkennung in der Geschäftswelt verfügen. Nur mit

einem solchen Karriereleitersystem könnte ein Spezialist für die höchste Führungsposition oder öffentliche Position empfohlen werden.

Ein solches System zur Ausbildung qualifizierter Fachkräfte wurde zum Schlüssel für die höchste Qualität japanischer Waren, was ein hohes Produktionswachstum sicherstellte (durchschnittlich 10% pro Jahr). Der Wettbewerbsvorteil japanischer Produkte auf dem Weltmarkt blieb 40 Jahre lang bestehen, danach verlor Japan die Führung nur gegenüber den Vereinigten Staaten und seit 1993. auch nach China.

Der japanische Staat legte besonderen Wert auf das Belohnungssystem auf allen Ebenen und auf allen Ebenen der in den Vereinigten Staaten bestehenden Produktionsorganisation. Ein auf dem Bewertungssystem basierendes System der Bezahlung und des beruflichen Aufstiegs war weit verbreitet. Dank der japanischen Methode des „Übergangs zu einem neuen System“ zur Umstellung und Verwaltung der Volkswirtschaft stellte Japan über 7 Jahre die infolge des Zweiten Weltkriegs zerstörte Wirtschaft des Landes vollständig wieder her und wurde zu einem der fünf Staaten der Welt mit einem hohen Grad an sozioökonomischer Entwicklung und Wohlbefinden der Menschen. Das Phänomen des „japanischen Wirtschaftswunders“ hat gezeigt, dass mit begrenzten Rohstoffen, territorialen und anderen Ressourcen ein hohes Maß an wirtschaftlicher Entwicklung, Kultur und Lebensqualität für die Menschen gewährleistet werden kann.

Andere Zweige der Wirtschaft wie die Landwirtschaft, der Handel, bezahlte Dienstleistungen, Tourismus usw. sind sekundäre oder derivative Branchen einer hochentwickelten Industrie, die Innovations- und Technologie-orientiert ist.

Für Länder, die sich auf dem Wege in eine Marktwirtschaft befinden, kann das japanische „Wirtschaftswunder“ als ein eindrucksvolles Beispiel für die Strategie für eine sozio-ökonomische Entwicklung zur Überwindung einer Krise dienen. Japan hat in der Tat einen „Sprung“ von einem feudalistischen Gesellschaftssystem in den Kapitalismus mit seiner freien Marktwirtschaft gemacht.

Andere Wirtschaftszweige - Landwirtschaft, Handel, bezahlte Dienstleistungen, Tourismus usw. - sind abgeleitete Zweige der innovativen Technologie- und Industrieindustrie. Das japanische „Wirtschaftswunder“ kann als Beispiel für eine Strategie zur sozioökonomischen Entwicklung und zur Überwindung der Krise für Länder dienen, die sich in einer Übergangsphase befinden.

Daher sprang Japan aus dem Feudalsystem praktisch in die freien Marktbeziehungen des entwickelten Kapitalismus.

SINGAPUR

Singapur heißt offiziell Republik Singapur, ist ein souveräner Stadt- und Inselstaat. Singapur liegt in Südostasien und besteht aus insgesamt 63 Inseln, zu denen die Hauptinsel und 62 kleinere Inseln gehören. Seine Gesamtfläche beträgt 721,5 Quadratkilometer, und seine Bevölkerung besteht aus 5,7 Millionen Menschen.

Singapur ist als das „Wirtschaftsphänomen des 20. Jahrhunderts“ bekannt. Innerhalb kürzester Zeit ist aus dem zurückgebliebenen Dritte-Welt-Land ein eindrucksvoller Industriestaat

mit einer hoch entwickelten Marktwirtschaft unter staatlicher Regulierung geworden.

Das Land nimmt den 5. Rang auf dem Index der Menschlichen Entwicklung (HDI) der Vereinten Nationen ein und hat das dritthöchste Bruttosozialprodukt der Welt. Nach dem Weltwirtschaftsforum (WWF, Schweiz) stand Singapur im Jahre 2014 hinsichtlich seiner Wettbewerbsfähigkeit an zweiter Stelle der Welt. Singapur ist ein Staat mit einem riesigen Außen- und Binnenhandel. Das Gesamtvolumen seines Außenhandels belief sich im Jahre 2008 auf \$ 455,3 Milliarden US Dollar, wobei allein das Exportvolumen \$ 235,8 Milliarden US Dollar betrug. Die Hauptexportartikel sind Produkte der elektronischen und elektrotechnischen Industrie, Konsumgüter, Ölprodukte und Produkte von Ö raffinerien.

Das Land rangiert ganz oben in den Bereichen Bildung, Gesundheit und Lebenserwartung. 90% der Wohnungen in Singapur gehören ihren Bewohnern. Nach Mitteilung der Nicht-Regierungsorganisation „Transparency International“ befindet sich Singapur auf Platz 84 von 100 auf dem Korruptionswahrnehmungsindex (Corruption Perception Index – CPI) Stand 2017, d.h. es ist eines der zehn am wenigsten korrupten Länder der Welt und führt damit die asiatischen Länder auf dieser Liste an. Das Land hat eine hoch entwickelte Elektronik- und Werftindustrie und ein sehr schlagkräftiges Finanz- und Bankensystem. Auf dem Gebiet der Biotechnologie werden umfangreiche Forschungsarbeiten durchgeführt.

Das Bruttosozialprodukt pro Kopf im Jahr 2016 hat \$ 52.600,60 US Dollar betragen. Im Wettbewerbsranking des WEF belegte die Wirtschaft Singapurs 2014 den zweiten Platz belegt.

Die Strategie der Regierung von Lee Kuan Yew war darauf gerichtet, Singapur in ein Finanz-, Handels- und Erdölraffinerie-Zentrum in Südostasien mit einer innovativen, wettbewerbsfähigen und dynamischen Wirtschaft zu verwandeln. Dieses Ziel hat sie dadurch erreicht, dass sie massive ausländische Investitionen eingeworben und die Entwicklung von Handel und Industrie gefördert hat. Ein günstiges Investitionsklima wurde durch die Senkung der Steuerraten erzielt. Bei der Bewertung der Steuersysteme der Welt nimmt Singapur den fünften Rang ein. Nur vier Sparten von Importgütern müssen in Singapur versteuert werden: Alkohol, Tabakerzeugnisse, Erdölerzeugnisse und Kraftfahrzeuge. Insgesamt gibt es in Singapur nur fünf Steuerarten, von denen die eine die Einkommensteuer und die zweite die Lohnsteuer ist. Die gesamte Steuerbelastungsquote beläuft sich auf 27,1%.

Der Beginn des Übergangs zur Marktwirtschaft wurde vom Kampf gegen die Korruption gekennzeichnet. Um die Korruption in den höchsten Kreisen des Landes auszumerzen, gründete der damalige Ministerpräsident von Singapur Lee Kuan Yew eine unabhängige Behörde, die direkt der Regierung unterstellt war. Diese Behörde war befugt, sogar gegen Staatsbeamte sowie deren Freunde und direkte Angehörige zu ermitteln. Auf diese Weise etablierte Lee Kuan Yew das System der Herrschaft des Rechts und der Gleichheit vor dem Gesetz, das für alle Menschen, auch die Beamten in den allerhöchsten Positionen und ihre Verwandten, galt. Gesetzesbrecher wurden streng bestraft und zum Tode verurteilt.

Durch die Umsetzung dieser effektiven Strategie für die sozio-ökonomische Entwicklung gelang es der Regierung von Lee Kuan Yew, innerhalb von nur einer einzigen Generation eine effektive und transparente Marktwirtschaft unter staatlicher Regulierung zu schaffen.

Das von der britischen Kolonialherrschaft geerbte Gesetzgebungssystem des Landes wurde umgeändert: Die Gehälter der Richter wurden stark erhöht, und die besten Anwälte des Landes wurden für Justizpositionen eingestellt. Mafia-Gruppen wurden brutal unterdrückt. Verstöße gegen das Gesetz – Korruption, Diebstahl, Gewalt, Drogenhandel und Drogenkonsum – wurden schwer mit Todesurteilen bestraft.

Durch solche durchgreifenden Maßnahmen und die Anwendung einer wirksamen Strategie der sozio-ökonomischen Entwicklung gelang es der Regierung

von Lee Kuan Yew in nur einer Generation, ein effizientes und transparentes System der Marktwirtschaft zu schaffen, das vom Staat reguliert wird.

Wenn man die Erfahrungen von Singapur bei der Umsetzung der Strategie für die sozio-ökonomische Entwicklung zur Umwandlung der rückständigen Wirtschaft des Landes in eine hochentwickelte Marktwirtschaft betrachtet, muss man bedenken, dass die regulative Rolle des Staates bei der Umsetzung eine angemessenen und umfassenden Strategie für die sozio-ökonomische Entwicklung und die Förderung des ökonomischen Transformationsprozesses extrem wichtig war.

VOLKSREPUBLIK CHINA (VR CHN)

Der Vorsitzende der Volksrepublik China Deng Xiaoping wurde offiziell als der „Vater des chinesischen Wirtschaftswunders“ anerkannt. Dieser chinesische Staatslenker schlug eine Strategie vor, um das Ziel des Aufbaus einer modernen Industrienation zu erreichen. Diese Strategie kombinierte die Hauptprinzipien der zentralen Planwirtschaft des Sozialismus mit dem kapitalistischen System der Marktwirtschaft¹.

Deng Xiopings Reformen lassen sich als die vier Modernisierungen zusammenfassen:

- die der Landwirtschaft,
- der Industrie,
- der Wissenschaft und Technologie und
- des militärischen Bereichs.

Dengs Argument lautete, dass China sich auf der ersten Stufe des Sozialismus befinde, und dass es die Pflicht der Kommunistischen Partei sei, den sogenannten „Sozialismus mit chinesischen Charaktereigenschaften“ aufzubauen. Dank der Synthese dieser beiden Wirtschaftssysteme unter der Kontrolle der Staatspartei hat die Volksrepublik China ein relativ hohes Niveau der Wirtschaftsentwicklung erreicht und ist eine der führenden Nationen der marktwirtschaftlich orientierten Weltwirtschaft geworden.

Der 19. Volkskongress der KPCh, der am 24. Oktober 2017 in Beijing stattfand, arbeitete die Hauptstrategien für die sozio-ökonomische Entwicklung Chinas aus, um China dem ihm zustehenden Platz in der modernen globalisierten Welt zu garantieren.

Zu den Thesen von Deng Xiaoping gehören vor allem die folgenden:

- Wir brauchen uns keinen ausländischen Ideen anzupassen.
- Die Volksrepublik China folgt nicht immer westlichen Denkmodellen.
- Worauf wir Wert legen, ist Arbeit und das hohe Qualitätsniveau unserer Produktion, das durch unsere Innovations- und Technologie-orientierte Wirtschaft ermöglicht wird.
- Wir müssen einen unbarmherzigen landesweiten Kampf gegen die Korruption führen.

Alle diese strategischen Prioritäten für die Wirtschaftssteuerung sollten China die führende Stellung in der Welt gewährleisten.

DIE GROSSE SEIDENSTRASSE UND DIE ARMENISCH-CHINESISCHEN BEZIEHUNGEN

Als Armenien 1991 die politische Unabhängigkeit erlangte, ist die Republik Armenien ein Teil des gesamten Weltwirtschaftssystems somit auch ein Teil der organischen Weltwirtschaft geworden.

Bei der Entstehung und Umsetzung des strategischen Programms der sozial-marktwirtschaftlichen Entwicklung von Armenien ist es notwendig, die Entwicklungen und Veränderungen, die miteinander durch viele Beziehungen verbunden sind, als eine ganze Einheit zu betrachten.

Armenien hat enge Verbindung zu Russland und strebt eine Vertiefung dieser Beziehungen, unabhängig von politisch- verwalterischer, struktureller Sicht sowie hinsichtlich der Sicherheitsaspekten, an. Es existieren drei unterschiedliche Perspektiven:

1. Auf die europäischen und westlichen Märkten einzutreten, obwohl Armenien noch keine

Wettbewerbsvorteile bietet, die Güter, die den Anforderungen und Bedürfnissen dieses Marktes noch nicht entsprechen, besteht jetzt eine Gelegenheit, eine eigene fest Nische.

2. Die Perspektiven der sozial- wirtschaftlichen Entwicklungen in den Märkten von

Ländern der Zollvereinigung, unter anderem auch Russlands, zu verbinden.

3. Gemeinsam mit Russland und den Ländern der Zollvereinigung neue Möglichkeiten der wirtschaftlichen Zusammenarbeit, basierend auf traditionellen und historischen Verbindungen, zu finden.

Eine der solchen Entwicklungen können bei der gegenwärtigen Entwicklungsphase die Beziehungen zwischen Armenien, dem Iran und China betrachtet werden. **Diese Beziehungen widersprechen nicht, sondern ergänzen die Orientierung zu den Märkten Russlands und der Zollvereinigung in der wirtschaftlichen sowie geopolitischen Hinsicht.**

Die Entwicklung solcher Beziehungen kann der Wirtschaft Armeniens verhelfen, diese zu diversifizieren. Dabei kann und gestrichen werden, dass die Beziehungen zwischen diesen beiden Ländern und Familien haben sich innerhalb der Jahrtausende, traditionell in der wirtschaftlichen Beziehung entwickelt. Die Entwicklung und die Annäherung der wirtschaftlichen Beziehungen zwischen Armenien und dem Iran könnten wegen der nicht so günstigen oder gar angespannten Beziehungen zwischen dem Iran und dem Westen wegen der atomaren Politik des Irans etwas beeinträchtigt werden. Mit China bestehen diese Schwierigkeiten allerdings nicht.

Während der vielen Jahrhunderten, im Zeitalter der großen Seidenstraße hatte familienintensive Handelsbeziehungen mit China und trug eigenen Beitrag zur Bildung der großen Seidenstraße bei. Die Große Seidenstraße hat ihren Ursprung aus der Stadt Sisin genommen. Von dort aus verliefen sie in zwei Richtungen, nach Norden und nach Süden. Die Chinesen bezeichneten ihr eigenes Land als Tschun Guo, was übersetzt aus dem chinesischen bedeutet- Mittelpunkt des Universums. China ist bekannt als Heimat der Seide, des Papiers sowie des Schießpulvers und der Tee. Die chinesische Mauer ist eine der sieben Weltwunder. Sie ist bis heute in ihrer ursprünglichen Bauform geblieben. Übrigens die Bauweise der chinesischen Mauer wurde von den armenischen Fachleuten ebenfalls verwendet. Der Handel durch die Große Seidenstraße begann im zweiten Jahrhundert v. Chr. in dem Zeitalter des Kaisers U - di. Sein Vertrauter Djan Zjanj schlug dem Kaiser vor, die Seide zu exportieren und gegen die Pferde, Obst, Wein und andere Güter umzutauschen. In den heißen

asiatischen Klimabedingungen war die Seide eine praktische und schöne Ware und hatte eine große Nachfrage. Außer Seide wurden aus China noch Keramik, Geschirr aus Metall, Reis, Tee, natürliche Kosmetik sowie andere Waren exportiert. Als Importware galten aus anderen asiatischen Ländern und dem Kaukasus Pferde, Militärausrüstung, Gold, Silber, hochwertige Metalle, Leder, Wolle, Ware aus Baumwolle, Tiere wie Löwen, Tiger sowie Jagdhunde und andere Ware.

Die Große Seidenstraße hat einen mächtigen Impuls dem Handeln in Armenien gegeben: der wahren Umschlagbox, die Grenzen des geographischen Marktes erweiterten sich dabei. **Der armenische König Artasches ließ mit eigenen Mitteln eine breite Straße, die in die damalige Hauptstadt Armeniens Artaschat bauen und nannte diese als „Königstrasse“.**

In den Karawanen der armenischen Kaufleute waren bis zu 200 Kamele eingesetzt. Die Karawanen hatten in der Regel bewaffnete Begleiter, die die Sicherheit während des Weges gewährleisteten. Darunter waren auch Kirchenvertreter, Sänger, Köche, Ärzte, Handwerker und anderes Dienstpersonal.

Die armenischen Kaufleute führten die Geschäftsverhandlungen hatten immer einen Gastgeberisch. Dieser Umstand verschaffte ihnen günstige Bedingungen und Vorteile bei der Veräußerung ihrer Ware und dem Ankauf der neuen Ware. Der Verkauf und die Tausch nun gelegentlich eine lange Zeit in Anspruch. Um den Handel ununterbrochen fortzuführen, kehrten die Händler nach Hause, um neue Ware nachzuliefern, während das Begleitpersonal auf den Märkten zurück blieb und entwickelten ihr eigenes Geschäft für die zusätzlichen Einnahmen.

Sie integrierten sich in die jeweilige Gesellschaft, lernten die Traditionen, Sitten und Bräuche, die Sprache, gründeten Familien, bauten Neuansiedlungen mit der erforderlichen Infrastruktur, gründeten Schulen, Krankenhäuser, erbauten Kirchen, gründeten Druckeinrichtungen, brachten Zeitungen und Bücher heraus usw.

Der armenische Historiker Movses Chorenatsi schrieb in seinem Buch „Geschichte Armeniens“ (5. Jh.), dass die Armenier dort armenische Kirche bauten und verbreiteten Christentum unter den Chinesen.

Die lange Geschichte der armenisch-chinesischen Beziehungen hat ihren Eindruck in den unterschiedlichen Lebensbereichen dieser zwei alten Völker sowohl in der wirtschaftlichen, also in der kulturellen Hinsicht hinterlassen.

Die Etymologie vieler Wörter in der armenischen Sprache ist mit China verbunden. Zum Beispiel in dem Synonym des Wortes „schön“ im armenischen hat die Wurzel die Bezeichnung des Landes China. In dem armenischen Wort Keramik existiert ebenfalls die Bezeichnung von China und wird

buchstäblich – chinesisches Glas – bezeichnet. Zwei armenische königlichen Dynastien – Mamikonyans und Orbelyans haben chinesischen Ursprung. Die erste Übersetzung des Evangeliums auf Chinesisch wurde von armenischen Kaufleuten finanziert. Die Übersetzer waren armenische Christen und Lehrer und beherrschten chinesische Sprache, Bewohner des Kantons– Ovanes Kazaryan.

Die armenisch– chinesischen Beziehungen wurden in den Liedern, in der Literatur beschrieben. Das Poem „Fachrad & Schirin“ vom im Mittelalter bekannten usbekischen Dichter Alischer Navoi ist einer Liebesbeziehung gewidmet. Das ist eine Geschichte über einen chinesischen Tronfolger der chinesischen königlichen Dynastie Fachrad und der armenischen Schönheit Schirin. Für seine Geliebte hat Fachrad eine Straße durch die Berge verlegen lassen, baute Fontäne sowie einen dekorierten Palast und schenkte das alles seiner geliebte Shirin. Dieses Problem wurde in zahlreiche Sprachen übersetzt. Die chinesische Bezeichnung – Siao kan– bedeutet die Mittelschicht liegt der armenischen Aussage – er um genügsam ist, kann nicht vieles erreichen – nah.

Die armenisch– chinesische Beziehung steht heute im Mittelpunkt der Forschungen dieser bilateralen Beziehung seitens armenischer Wissenschaftler. In 2011 wurde in dem Institut der nationalen Akademie im Fachbereich aus Wissenschaften ein Forum ins Leben gerufen, dass den „zivilisierten Beitrag Armeniens in der Geschichte der Großen Seidenstraße“ leistete. Im Rahmen dieses Forums sind eine Reihe von Themen berichtet worden, insbesondere armenisch – chinesische Entwicklung und gegenseitige Verflechtung der Kulturgüter.

Über die armenisch– chinesische Beziehungen wurden zahlreiche wissenschaftliche Publikationen veröffentlicht. Seit dem vierten Jahrhundert bis heute wurde viel darüber berichtet. Einige historische Belege sind im Institut der alten Schriften namens Mesrup Maschtots – im Matenadaran, aufbewahrt.

Man sollte anmerken, dass das bekannte deutsche Max Blank– Institut und der Dozent an der Box vor der Universität Gareth Gennental haben in 2014 eine neue wissenschaftliche Forschungsarbeit darüber veröffentlicht, wie die genetischen Zusammenhänge unterschiedlicher Völker entstanden sind. Entsprechend dieser Forschungsarbeit besteht ein Anteil von armenischem Gen bei den Chinesen von 3,9%, während der Anteil der Japaner lediglich 0,6 % ausmacht. In der selben Forschungsarbeit wurde gekennzeichnet, dass der armenische Gen in 33 Völkern besteht.

Die Große Seidenstraße hat eine wichtige Rolle in den gegenseitigen und wechselseitigen Beziehungen hinsichtlich der religiösen, wirtschaftlichen, kulturellen und all täglichen Bereichen gespielt.

Eine der wichtigsten Besonderheiten in der Großen Seidenstraße bestand darin, dass unabhängig von der religiösen Zugehörigkeit, jedes Land die Sicherheit die Kaufleute gewährleistete.

Wegen des englischen Programms Ost– Indien, haben die Engländer mit dem Cocain den chinesischen Markt für sich erobert und mit einer sehr große Lieferung Opium eingeführt. Dank dieses Umstandes hat England China mehr als 200 Jahre in der Abhängigkeit gehalten.

Wegen der räuberischen Angriffe hat die Große Seidenstraße im 15. Jahrhundert aufgehört zu existieren.

POLITIK DER OZEANSTAATEN IM HINBLICK AUF EURASISCHE ACHSE

Zu Beginn des 20. Jahrhunderts versuchten die Ozeanstaaten – die Vereinigten Staaten und England –, die eine rasche wirtschaftliche Entwicklung erlebten, die an natürlichen Ressourcen reichen Länder Eurasiens zu erobern, um die Quellen billiger Rohstoffe und neuer Märkte zu erschließen. Zu diesem Zweck führten diese Länder im späten 19. und frühen 20. Jahrhundert spezielle Studien zur wirtschaftlichen Entwicklung Russlands und der Länder der Eurasischen Achse durch.

Der russische Ökonom Wladimir Uljanow (Lenin) präsentierte in seinem Buch „Entwicklung des Kapitalismus in Russland“ und der englische Ökonom Zelford McKinder in seiner Arbeit „Der geografische Stab der Geschichte“ ihre Einschätzung des wirtschaftlichen Potenzials dieser Gebiete. In der vorgenannten Arbeit V.I. Lenin merkte an, dass Russland durch die Kapitalisierung und Konzentration der Produktion zu dieser Zeit in Europa führend war und Deutschland mit seinem technologischen Potenzial England übertreffen und durch die Fusion mit Russland in naher Zukunft England im Wettbewerb übernehmen könnte der europäische Markt.

In seiner Arbeit „The Geographic Rod of History“ stellte McKinder fest, dass die europäische Rute, die sich von Europa bis China erstreckt, 30–35% der menschlichen und natürlichen Ressourcen der Welt enthält. Dieser Autor glaubt, dass die zentrale Rolle in dieser Rute Russland gehört, und wer Russland dominieren wird, wird die gesamte eurasische Rute besitzen, und wer die eurasische Rute besitzt, wird die Welt dominieren.

Die in den Schlussfolgerungen von Z. McKinder skizzierte er die Aussicht enthielt eine tödliche Herausforderung für die Vereinigten Staaten und England. Um die Umsetzung dieser Prognose zu verhindern, haben die Ozeanstaaten das wichtigste strategische Programm des Jahrhunderts verabschiedet. England, in dessen Händen zu dieser Zeit 25% des Weltmarktes lagen, verfügte über umfangreiche Erfahrungen bei der Überwindung von Widersprüchen mit wirtschaftlichen Methoden.

1928 begann in den USA die größte Wirtschaftskrise der kapitalistischen Welt – die Weltwirtschaftskrise «Große Depression». Um die Depression zu überwinden, ging das angloamerikanische Finanzkapital zum nächsten Schritt auf dem Weg zur Eroberung des eurasischen Marktes über. Ziel dieser Phase war es, einen militärischen Konflikt zwischen den beiden großen Vertragsstaaten – Russland und Deutschland – zu schaffen, der zur wirtschaftlichen Schwächung beider Länder und ihrer anschließenden wirtschaftlichen Abhängigkeit von den Ozeanstaaten führen würde.

1933 übernimmt der österreichische erfolglose Künstler, später der politisch schizophrene Adolf Schicklgruber, die deutsche Staatsbürgerschaft und wird nach einiger Zeit zum Führer des Nationalsozialismus – unter dem Namen Adolf Hitler. Das Ziel des Nationalsozialismus war es, die Weltherrschaft zu erlangen, aber die wichtigste Aufgabe bestand darin, Russland zu erobern und all seine riesigen Ressourcen zu beschlagnahmen. England und die Vereinigten Staaten haben zur Umsetzung des Programms zur Übertragung der deutschen Wirtschaft in den Krieg beigetragen und sie finanziell sowie wissenschaftlich und technisch unterstützt.

Die USA und Großbritannien leisteten während des Zweiten Weltkriegs die gleiche Unterstützung und leisteten materielle Zuwendung bei der Übertragung der Wirtschaft in die Kriegsindustrie. Seitens der transatlantischen Allianz in Russland und Deutschland wurde eine Politik der ideologischen Feindseligkeit konsequent und zielgerichtet verfolgt, und zwar von 1941 bis 1945. Die mächtigsten Staaten Europas führten Krieg gegeneinander. Ungefähr 1,5 Milliarden Menschen aus der ganzen Welt wurden in diesen Krieg hineingezogen.

Die Vereinigten Staaten, die nach der Krise von 1928–1933 große Staatsschulden hatte, sowie England erzielten während des Krieges enorme finanzielle Gewinne und füllten auf Kosten der europäischen und anderer Länder der Welt ihre Staatskasse auf. Aber Deutschland und die UdSSR haben eine ruinierte Wirtschaft erhalten mit zig Millionen Menschenopfer.

Aus wirtschaftlicher Sicht ist es klar, dass der militärische Zusammenstoß zwischen dem faschistischen Deutschland und der kommunistischen UdSSR

im Interesse des Weltfinanzimperiums lag, für das das Leben von Hunderten von Millionen Menschen keinen Wert hatte. Es scheint, dass die humansten Ideen der menschlichen Zivilisation – Sozialismus und Kommunismus – nach der Revolution in 1917 in der UdSSR verzerrt waren. Infolge der Errichtung der Diktatur des Proletariats wurden Marktbeziehungen und Marktmechanismen vollständig beseitigt.

Die Saat der Klassenfeindschaft wurde in die russische Gesellschaft gelegt, und das Prinzip „Wer nicht mit uns ist, ist gegen uns“ zeigte seine Wirkung. Vor dem Zweiten Weltkrieg starben zig Millionen Menschen an Hunger und in Verbannung, und eine große Anzahl von Intellektuellen wanderte in die Vereinigten Staaten und nach Europa aus, was zu einem ernsthaften Faktor für die Entwicklung der Wirtschaft wurde (für die starke Entwicklung der U-Boot-Flotte, der Luftfahrt und der Wirtschaft insgesamt sind die Vereinigten Staaten etwas schuldig von Russland zu den weltberühmten Wissenschaftlern Sikorsky, Leontiev, Kantarovich und vielen anderen).

Die vollständige Liquidation des Privateigentums führte zu einer Verzerrung und zur tatsächlichen Zerstörung der tatsächlichen Voraussetzungen für die wirtschaftliche Entwicklung der Wirtschaft des Landes. Der Prozess der Umsetzung einer verzerrten Ideologie führte zu selbstzerstörerischer Kraft, und wie der spätere Verlauf der Geschichte zeigte, wurde die UdSSR, eine Atommacht, die sich nach 70 Jahren ihres Bestehens infolge wirtschaftlicher Insolvenz ohne einen einzigen Schuss selbst zerstörte.

Im gleichen historischen Zeitraum setzte China, einer der mächtigsten Staaten des sozialistischen Lagers, die die Rolle des Privateigentums und des Marktes richtig eingeschätzt hatte, die Idee eines „sozialistischen Marktes“ rechtzeitig um, wobei das in den vergangenen Jahren angesammelte wirtschaftliche Potenzial und die nationalen Werte maximal genutzt wurden und auf diesen beruhten Privateigentum entwickelte kleine, mittlere und große Unternehmen, organisierte die gesamte Wirtschaft neu. China bewahrte das gesamte wirtschaftliche Potenzial, das in den Jahren des Sozialismus geschaffen wurde, und führte die neuesten High-Tech-Technologien, fortschrittlichen Prinzipien und Methoden des internationalen Managements ein. Es trat selbstbewusst in das Weltmarktsystem ein und wurde in einer historisch kurzen Zeit einer seiner Führer. Das moderne China steht in Bezug auf die Produktion von Industriegütern und den Pro-Kopf-Verbrauch weltweit an erster Stelle. Heute belebt China auch sein großes historisches Potenzial wieder – die weltberühmte Große Seidenstraße, die die globalste internationale Kultur ihrer Zeit war und ihre frühere wirtschaftliche Attraktivität immer noch nicht verloren hat.

Das moderne China schafft in Zusammenarbeit mit Russland, Indien und den asiatischen Staaten, die die Große Seidenstraße seit Jahrhunderten als Prototyp im Kontext moderner historischer Ereignisse verwenden, die eurasische Achse, die wirklich zu einer starken wirtschaftlichen Barriere gegen Interventionen und ein Finanzimperium transatlantischer Länder werden kann.

So könnte die eurasische Achse im dritten Jahrtausend ein neues Epizentrum der Strategie der sozioökonomischen Entwicklung der Welt werden.

Tatsächlich war China Ende des 20. Jahrhunderts nach dem Zusammenbruch der UdSSR das erste Land, das die vorrangige Rolle des Privateigentums für die sozioökonomische Entwicklung des Landes rechtzeitig einschätzte, und blieb der sozialistischen Regierungsführung des Landes treu, ohne erhebliche Verluste zu erleiden. Nach den Prinzipien der chinesischen Weisheit übertrug seine Wirtschaft die wirtschaftliche Entwicklung des Landes auf Marktschienen.

Eines der sieben Weltwunder ist somit nicht nur die Chinesische Mauer, sondern auch China selbst mit seiner kontinuierlichen Staatlichkeit und modernen Staatspolitik. Russland verfolgt derzeit auch eine aktive Politik zur Stärkung der nationalen Staatlichkeit und integriert sich erfolgreich in das globale Marktsystem. Im modernen Marktwettbewerb haben Russland und China unter Einsatz ihres natürlichen, technologischen, kommunikativen und demografischen Potenzials die Eurasische Union geschaffen, zu der Armenien gehören kann.

Das chinesische nationale Programm kann mit seiner wirtschaftlichen und politischen Bedeutung mit der eurasischen Achse harmonisieren und zu seinem organischen Bestandteil werden. Die Umsetzung dieses Programms in naher Zukunft wird es diesen beiden Staaten und anderen Staaten, die sich ihnen angeschlossen haben, ermöglichen, die volle internationale wirtschaftliche und politische Unabhängigkeit und stärkere Garantien für eine stabile sozioökonomische Entwicklung im internationalen Marktwettbewerb zu erlangen.

Die Wiederherstellung der Großen Seidenstraße wird Armenien, das sich geopolitisch in einer Blockade befindet, neue und ernsthafte Perspektiven für die Entwicklung aller Wirtschaftszweige eröffnen. Unter diesen neuen Bedingungen können der armenisch-chinesische Handel und andere vielseitige Beziehungen angesichts der jahrtausendlangen positiven Erfahrung für beide Seiten von Vorteil sein. Durch die Integration in die chinesisch-russische Eurasische Union wird Armenien die Möglichkeit erlangen, die fortschrittlichen Erfahrungen dieser Länder zu nutzen und seine Handelsbeziehungen

auszubauen, was einer der wichtigsten Wege aus der gegenwärtigen sozioökonomischen Krise werden könnte.

Die Strategie der sozioökonomischen Entwicklung der oben genannten Staaten zur Transformation ihrer Volkswirtschaften zum Eintritt in das Weltmarktsystem und zum Austritt aus der Wirtschaftskrise kann nicht von anderen Staaten als Muster vollständig übernommen werden. Es kann als Leitfaden für die Entwicklung unserer eigenen sozioökonomischen Strategie unter Berücksichtigung der spezifischen Merkmale und Ressourcen jedes einzelnen Landes berücksichtigt werden.

Um eine eigene Strategie für die sozio-ökonomische Entwicklung zu entwickeln, verabschiedet jedes Land die **Unabhängigkeitserklärung und die Verfassung**. Die Verfassung ist das wichtigste Rechtsdokument, das die Grundlagen der politischen, rechtlichen und wirtschaftlichen Systeme des Staates definiert. In allen von uns analysierten Verfassungen zieht sich als roter Faden die Idee, dass die **Hauptquelle und Träger der Souveränität das Volk sei**.

Um das Verfassungsrecht umzusetzen, überträgt das Volk einen Teil seiner Souveränität auf die von ihm gewählte Regierung. Die Regierung ist verpflichtet, das soziale Wohlergehen der Menschen auf rechtlicher Grundlage demokratisch zu gestalten. Im Falle der Nichterfüllung ihrer Pflichten gegenüber dem Volk hat das dieses das Recht, die bestehende Regierung zu stürzen oder zu modifizieren.

ARMENIEN

KURZER HISTORISCHER EXKURS

Vor 2.800 Jahren baute Argyshy, der Herrscher des Königreichs von Urartu und Sohn des Menua, die Festung Erebuni, die sich in der heutigen Gegend von Jerewan befindet. Sie ist auch unter dem Namen Arin Bernd, die „Blutfestung“, bekannt und liegt 1.017 Meter über dem Meer. Dies wird durch eine keilförmige Inschrift auf einem Basaltstein bestätigt, der während archäologischer Ausgrabungen auf dem Gelände der Festung Erebuni gefunden wurde. Dieser Fund ist der Schlüssel zur alten Hauptstadt von Armenien. Die Geschichte des Staates Armenien ist jedoch älter als 6.000 Jahre, was durch archäologische Funde bei Ausgrabungen an historischen Orten von Armenien bestätigt wird.

Für das armenische Volk ist der Berg Ararat (der Große und der Kleine Ararat) immer ein Symbol des Vaterlands und der armenischen staatlichen Verfasstheit gewesen. Der Ararat wurde von so bedeutenden Menschen wie Mesrop Mashtots im fünften Jahrhundert, A.S. Puschkin, H. Toumanian, A. Isaakian, Y. Bryussov, P. Sevak, O. Shiraz und Catholicos Vazgen I gerühmt. Der große Marinemaler I. Ayvazovsky malte das berühmte Bild „Ararat“. Die Bibel erzählt, dass die Arche Noah nach der Sintflut auf dem Gipfel des Ararat, des höchsten Bergs der Erde, landete. In der Geschichtsschreibung gilt der Ararat als die Grenze zwischen den beiden Kulturen vor und nach der Sintflut. Für die armenische Nation und den armenischen Staat stellt der Ararat zwei riesige Glocken dar, die Gott selbst aus dem Himmel zur Erde gebracht hat. Diese Glocken läuten immerzu, um alle Menschen auf der Welt daran zu erinnern, dass dieses Land das historische Gebiet ist, das die Armenier immer bewohnt haben, jetzt bewohnen und immer bewohnen werden!

Im Kreis Vayk, nicht weit von Eghegnadzor, in sogenanntem Vogelneist sind zahlreiche Weinkeller mit Tongefäßen entdeckt worden sowie der älteste „Schuh“ der Welt gefunden worden, der aus Leder genäht wurde. Dieser ist in der Staatsmuseum der Armenischen Geschichte sowie die versteinerten Reste des menschlichen Gehirns ausgestellt worden. Die Wissenschaftler schätzen das Alter dieser Exponate mehr als sechstausend Jahre. Im Kreis Goris sind Teile eines uralten Observatoriums gefunden worden, das über die Kenntnisse der Armenier im Bereich Astronomie bescheinigt. Auf der ältesten Karte der Welt von Semion von Agatha (XXIV Jh.v.chr.) auf dem Stein ist die Karte von Armenien, eines der vier ältesten Staaten damaliger Zeit gemeißelt sowie auf

der Hauptarkade des Römischen Kolosseums ist in lateinischen Buschstaben das Wort „ARMENIA“ geschrieben worden.

Das prähistorische Armenien hatte ein ihm eigenes Machtsystem in der Wirtschaft und in der Politik entwickelt. Im staatlichen Historischen Museum von Armenien in Jerewan ist eine steinerne Stele ausgestellt, die auf Anweisung von König Artashes I behauen wurde. Dieses Artefakt wurde im Gebiet von Syunik in Armenien gefunden. Während der Herrschaft von Artashes I (189 bis 10 v.Ch.) diente diese Säule als Grenzmarkierung zwischen verschiedenen Ländereien. Jeder Grundeigentümer im Königreich war verpflichtet, Kanäle zu graben sowie Straßen und andere für die Landwirtschaft notwendige Verbindungswege zu bauen. Die schenkungsweise Übertragung von Land an andere Menschen war strikt verboten und wurde streng bestraft. Aufgrund dieses Edikts von Artashes I wurde Tausende von Kanälen und zahlreiche gut geplante Straßen im Königreich gebaut. Auf Befehl von Artashes I sollte das Eigentum dem Wohle des Volkes dienen. Eine der Chroniken berichtet, dass ein Grundeigentümer, der seiner Geliebten ein Stück Land geschenkt hatte, auf Befehl des König von den Füßen auf dem verschenkten Grundstück gehängt wurde, um dieses Verbot zu demonstrieren.

Das Edikt des Königs besagte, dass ein Grundeigentümer einer anderen Person nur die Ernte, die er auf diesem Stück Land erzielt hatte, nicht aber das Land selbst übertragen durfte, weil **das Land ausschließlich dem Wohle des Volkes dienen sollte**.

Dieses Prinzip, das das Grundeigentum betraf, entsprach dem Wesensgehalt des Römischen Rechts, das verkündete, dass „das Wohl des Volkes“ und nicht das Recht auf Privateigentum die wichtigste Norm des Grundeigentums darstellt. Der Ruhm von König Artashes I verbreitete sich in den Nachbarländern. Im Römischen Reich wurde er vor allem wegen seiner Gesetze gelobt. Dort wurde ihm sogar der Titel „Wohltäter“ verliehen. In seinem eigenen Volk war er als der „Herrscher der Gerechtigkeit“ bekannt. Dank dieses weisen und gerechten Herrschers hatte das damalige Armenien eine blühende Wirtschaft, und armenische Händler trieben Handel mit vielen Ländern überall auf der Welt, mit Nord und Süd sowie Ost und West. Und in der Tat war die Stele von Artashes I der Prototyp für die Entwicklung des „Eigentumsrechts“ in der Geschichte des armenischen Staates.

Grenzsteine von Artashes I, die in der Region Syunik von Armenien gefunden wurden. Staatliches Historisches Museum, Eriwan

Die Gesetzmäßigkeit und die Gerechtigkeit waren das Fundament für das Wohlergehen des mächtigen Königreiches Artashes I, der als „König der Könige“ vom Volk benannt wurde. Sein Enkelsohn der Tigran der Große (95–55 v.Chr.) wahrte diese Traditionen der Herrscherfamilie und machte den Rum von Armenien größer. Die Völker von Armenien sowie der Nachbarstaaten nannten den Tigran den Großen genauso wie seinen Großvater „König der Könige“.

In der Geschichte des armenischen Staates besondere Bedeutung wurde dem Zivilrecht gewidmet. Im Mittelalter war einer der ausgeprägten Vertreter des armenischen Renaissance, der Denker, Novellenschreiber, geistlicher Vertreter Mkhitar Gosch verfasste das Gesetzbuch für sein Volk. Dieses Rechtswerk, heute bekannt als „Gesetzbuch von Mkhitar Gosch“ oder „Gesetzbuch Armeniens“ (von 1184) ist das erste Denkmal des weltlichen Rechts für Armenier. In diesem „Gesetzbuch“ sind die Rechtsnormen des mittelalterlichen Armeniens, das als Grundlage der Rechtstradition für Armenier zulande und in der Diaspora geworden ist. M.Gosch hatte den Traum der Wiederherstellung des armenischen Staates. Er ging davon aus, dass die Religion und der Staat sind zwei Hauptsäulen worauf die Gesellschaft und der Mensch basiert. **Das „natürliche Recht“ jeder Person betrachtet Mkhitar Gosch als Ausdruck der göttlichen Vernunft im Menschen.**

Das Gesetzbuch hat zum ersten Mal den Status des verpflichtenden Gesetzes in Kilikien Armenien erhalten. Im Laufe vieler Jahrhunderte hat das „Gesetzbuch“ seinen Nutzen nicht nur in Armenien und Kilikien Armenien, sondern auch in der armenischen Diaspora: in Polen, Russland (auf der Krym, Astrachan), Georgien und Indien gefunden. Der Prinz von Georgien Sakharia hat den Gosch als seinen Berater ernannt. Im XVI. Jahrhundert, in der armenischen Diaspora, hat der König Siegesmund I. von Polen von Armeniern besiedelten Städten Lwiw (Lemberg) und Kamenets-Podolsk, das „Gesetzbuch“ von Mkhitar Gosch angewandt. Die Hauptrechtsnormen des „Gesetzbuches“ sind in die Polens Verfassung vom 03. Mai 1791 eingeflossen. Sei angemerkt, dass die Stadt Kamenets-Podolsk, die am Ufer des Flusses Uglitsch liegt erinnert nach ihren geographischen Gegebenheiten die alte Hauptstadt Armeniens Ani. Die armenische apostolische Kirche in Kamenets-Podolsk wurde als das europäische Heilige Etschmiadzin genannt. In dieser Kirche wurde entsprechend der Kanonen der armenischen apostolischen Kirche in armenischer Sprache zelebriert.

Mkhitar Gosch wurde mit den Novellenschreibern wie Äsop und Lafontaine verglichen. In seinen Novellen hob er allegorisch Ehrlichkeit und Gerechtigkeit hervor und verurteilte die Lügner und unehrliche Herrscher. Er rief in seinen

Novellen das Volk zur Einheit und Landesverteidigung auf. Die Zeitgenossen verglichen ihn mit dem Redner und Staatsmann des Römischen Reiches Marcus Tullius Zieron. Das „Gesetzbuch“ von M.Gosch wird in Matenadaran, Museum der alten Manuskripte in Eriwan aufbewahrt.

Bis hin zum späten Mittelalter nahm die armenische Diaspora in Polen am gesellschaftlichen Leben Polens aktiv teil. Der erste Bildungsminister Polens jener Zeit Todorovitsch (Torosyan), Gebrüder Eminescu (Eminyan) – anerkannte Kulturvertreter: George Eminescu war Klassiker der polnischen Literatur und Andre Eminescu einer der Begründer der polnischen klassischen Musik, waren Armenier. Armenischer Modemacher, die in Polen lebten nahmen Einfluss auf die polnische Mode; die Handelsbörse in Kamenets-Podolsk war einer der führenden Warenbörsen in Europa, wonach sich die die Handelspreise der europäischen Börsen orientierten.

In Artsakh und Utik war es während der Existenz der armenischen Staatlichkeit notwendig, gesetzliche Normen für die Regulierung des öffentlichen Lebens zu haben. Der erste Schöpfer des Gesetzeskodex war David Alavkawordi, der in der ersten Hälfte des 12. Jahrhunderts in Gandzak geboren wurde, lebte und arbeitete. Der Gesetzeskodex bestand aus 97 Kanonen, von denen 91 der Regulierung der Familie und des Alltags gewidmet waren. Die Kanons von David Alavkawordi waren die Hauptquellen für die Geschichte des rechtlichen und gesellschaftspolitischen Denkens in Armenien.

In der Geschichte der armenischen Staatlichkeit seit her herrschten die Traditionen der gerechten Gesetzgebung und Ordnung. In der Antike und im Mittelalter haben die Gesetze der armenischen Staatlichkeit die führende Rolle gespielt, die die wirtschaftlichen und gesellschaftlichen Beziehungen zwischen der Regierung und Gesellschaft regelte.

Nach der Wiedererrichtung der Staatlichkeit im Jahr 1918 war das tragischste Ereignis für das armenische Volk und den Staat der Moskauer Vertrag vom 16. März 1921 zwischen der nicht anerkannten Russischen Föderativen Sozialistischen Sowjetrepublik und der türkischen Regierung von Kemal Atatürk. Nach diesem „Abkommen über Freundschaft und Brüderlichkeit zwischen der RSFSR und der Türkei“, das für Russland und die Türkei beschämend und für Armenien versklavend war, wurden die historischen armenischen Regionen Nachitschewan und Karabach ohne Zustimmung Armeniens als autonome Gebiete in das türkische Aserbaidshjan überführt. Die Türkei erhielt von Russland 10 Millionen russische Goldrubel; Russische Militärexperten und Ausrüstung wurden in die Türkei geschickt: 33.000 Gewehre, 327 Maschinengewehre, 56 Artilleriegeschütze und Hunderttausende Schuss. Die Türkei hat ohne es zu zögern, mit diesen

Waffen den Völkermord am armenischen Volk organisiert, das sich jetzt auf dem Territorium des ehemaligen russischen Reiches befindet.

Auf Ersuchen der Türkei verhaftete, verbannte und hingerichtete die Sowjetregierung die Generäle, Soldaten und Milizen, die an der Schlacht von Sardarapat unweit von Echmiadzin teilnahmen. Einer der Anführer der Sardarapat-Schlacht, General Pogosbek Pirumov, der aus dem Exil in Eriwan geflohen war, sprach über die brutale Folter und Repressalien gegen die Teilnehmer der Schlacht, wonach er sich mit einem Schuss seiner eigenen Waffe umgebracht hatte. Moskauer Vertrag von 1921 war ein weiteres Beispiel für die Verlogenheit der internationalen Diplomatie und kündigte dem armenischen Volk freundliche Unterstützung bei der Lösung der „armenischen Frage“ an. Das Hauptziel des Moskauer Vertrages war die Annullierung des Vertrages von Sèvres, der am 10. August 1920 von den Vertretern von 30 westlichen Mächten, zu denen u.a. die USA, Großbritannien, Frankreich, Italien und ihre Verbündeten gehörten, sowie von der Türkei und Armenien nach ihrer Niederlage im Ersten Weltkrieg unterzeichnet worden war. Nach diesem Vertrag sollte die Türkei an die neu gegründete Armenische Republik ein Territorium, das historisch zu Armenien gehört hatte, mit einer Fläche von 150.000 Quadratkilometern zurückgeben.

Die Bedingungen dieses Vertrages ließen bei den Türken nationalistische Gefühle aufkommen. Mustafa Kemal Atatürk entzog den Personen, die den Vertrag unterzeichnet hatten, die türkische Staatsangehörigkeit. In einem neuen Vertrag, dem Vertrag von Lausanne von 1923, wurde die türkische Souveränität durch die Gründung der Republik Türkei wiederhergestellt.

Die Erfüllung der Bedingungen des Vertrags von Sèvres hätte die Auflösung des Osmanischen Reiches bedeutet, weil eine der Vertragsbedingungen den Verzicht auf alle nicht-türkischen Territorien und deren Abtretung an die Alliierten verlangte. Die Türkei bemühte sich darum, die Erfüllung des Vertrages von Sèvres unter allen Umständen zu verhindern. Denn sonst hätte eine neue Großmacht in der Region des Schwarzen Meeres und der Dardanellen entstehen können. Diese Großmacht hätte in Zukunft nicht nur das Osmanische Reich, sondern alle damaligen Großmächte bedrohen können. Ein Bündnis zwischen Russland und Armenien hätte im Laufe der Zeit möglicherweise die britische und US-amerikanische Hegemonie über Europa beendet. Aus diesem Grunde waren alle Vertragsparteien ängstlich darum bemüht, die Erfüllung des Vertrages von Sèvres zu verhindern.

Die Russische Sowjetische Föderative Sozialistische Republik war keine Vertragspartei, weil sie im Jahre 1918 den Vertrag von Brest-Litowsk mit dem Osmanischen Reich geschlossen hatte. In diesem Vertrag hatte das Osmanische

Reich auf Drängen des Großwesirs Mehmed Taljat Pascha die Gebiete zurückerhalten, die das Russische Kaiserreich während des Russisch-Türkischen Krieges (1877-1878) erobert hatte, insbesondere Ardahan, Kars und Batumi.

Am 28. Mai 1918 nach dem Fehlen des armenischen Staates (1375 fiel das letzte armenische Königreich Kilikien) über fast fünfeinhalb Jahrhunderte (1375-1918) wurde die armenische Eigenstaatlichkeit wiederhergestellt, als die erste Armenische Republik gegründet wurde.

Am 28. Mai 2018 alle Armenier der Welt und die befreundete Weltgemeinschaft haben das 100jährige Jubiläum des armenischen Staates gefeiert. Nach Auffassung und Zeugnis vieler Wissenschaftler und Politiker weltweit ist es, der Tüchtigkeit und dem Unternehmensgeist des armenischen Volkes zu verdanken, dass Armenier ein gewichtiger Faktor der menschlichen Zivilisation geworden sind.

Die beiden historischen Daten: 26. Mai 451 und 28. Mai 1918 sind dadurch bekannt, dass in beiden Fällen war der armenische Staat mehr als nur einmal vom Untergang bedroht. Während der Zeit zwischen der Gründung des ersten armenischen Staates am 28. Mai 1918 und dem Beginn des Zweiten Weltkriegs war der armenische Staat mehr als nur einmal vom Untergang bedroht. In beiden Fällen wurde das nationale Ziel dank der Einheit von „Macht-“ und „Gesellschaft-“Strukturen erreicht, die als eine Einheit gehandelt haben. Während dieser schicksalhaften Zeiten widerstand die armenische Nation einem erbitterten Feind, weil die Stärke und das Talent der Führung und der Heldentum des Volkes vollständig der Erreichung des gemeinsamen Ziels untergeordnet waren – das Vaterland zu schützen und die armenische Identität zu bewahren.

ARMENISCHE APOSTOLISCHE KIRCHE

Entsprechen der bereits berichteten Tatsache, dass von 1375 bis 1918 keinen armenischen Staat existierte, wurde die Rolle eines Völkerrechtssubjekts von der Armenischen Apostolischen Kirche wahrgenommen. Für die Eroberer von Armenien war die Armenische Apostolische Kirche die einzige Steuereinnahmerin und zugleich die Hauptsteuerzahlerin.

Die Führung der UdSSR verfolgte konsequent eine Politik der Trennung von Kirche und Staat: Die junge Generation wurde im Geiste des Klassenhasses gegen die Religion erzogen, die Ideologie des wissenschaftlichen Atheismus wurde

intensiv gefördert. Nach der Errichtung der Sowjetmacht wurde das Eigentum der Kirche beschlagnahmt und die Geistlichen verhaftet und erschossen. So wurde in der Nacht des 5. bis 6. April 1938 in der Residenz des Katholikos der armenisch-apostolischen Kirche in St. Etchmiadzin der Patriarch der armenisch-apostolischen Kirche Khoren I. (in der Welt von Muradkhanyan) erwürgt. Laut der offiziellen Version ereignete sich der Tod von Patriarch Khoren I infolge eines Herzinfarkts, obwohl er tatsächlich von den NKVD-Offizieren erwürgt wurde. Alle Schätze des St. Etschmiadzin, die jahrhundertlang in der Residenz des Patriarchen aufbewahrt wurden, wurden geplündert.

Während des Großen Vaterländischen Krieges schuf Gevorg Chorekchyan mit Zustimmung von Josef Stalin und unter aktiver Beteiligung der armenischen Diaspora einen Fonds zur Unterstützung der sowjetischen Armee. Auf Kosten des Fonds wurde die nach V.I. General Baghramyan. Somit spielte die armenisch-apostolische Kirche eine wichtige Rolle bei der Aufrechterhaltung der armenischen Staatlichkeit.

DIE ARMENISCHE DIASPORA

Eine Strategie für eine sozio-ökonomische Entwicklung Armeniens kann nicht ohne die Einbeziehung der armenischen Diaspora entworfen werden. Das gesamte armenische Volk, das im Ausland lebt, besteht aus etwa 8 bis 10 Millionen Menschen. Das sind etwa 65–80% aller Armenier weltweit.

Zirka 3 Millionen Menschen, also etwas weniger als ein Drittel der weltweiten armenischen Bevölkerung, leben in Armenien; 130.000 im *de facto* unabhängigen Bergkarabach und 120.000 im Gebiet Javach im benachbarten Georgien. Die größten armenischen Bevölkerungsgruppen wohnen in Russland, den USA, Frankreich, Argentinien, dem Libanon, Syrien, Iran, der Türkei, Kanada, Griechenland und Australien.

Artikel 19 der Verfassung der Republik Armenien, der die armenische Diaspora betrifft, besteht aus zwei Absätzen:

1. Die Republik Armenien betreibt eine Politik der umfassenden Beziehungen zur Diaspora, zu der auch die Aufrechterhaltung der nationalen Identität gehört, und die auch deren Rückführung in die Heimat diesen soll.
2. Auf der Grundlage internationaler Rechte unterstützt die Republik Armenien die Bewahrung der armenischen Sprache und der historisch

gewachsenen und kulturellen Werte Armeniens sowie die Entwicklung des armenischen schulischen und kulturellen Lebens im Ausland.

Diese beiden Absätze der armenischen Verfassung enthalten keinerlei Informationen über die Rolle der Diaspora im wirtschaftlichen Leben der Republik Armenien oder für deren sozio-ökonomische Politik.

In seiner offiziellen Ansprache vor dem 6. Forum der armenischen Diaspora vom 27. Februar 2017 erklärte der ehemalige Ministerpräsident von Armenien Folgendes: „Die armenische Diaspora ist die zweite Hälfte des armenischen Staates. Die armenische Diaspora ist von Vorteil für Armenien. Die armenische Diaspora hat ein gewaltiges Potential in der Wissenschaft, im Geschäftsleben und in den hochentwickelten Managementsystemen verschiedener Branchen der Weltwirtschaft“.

Eine derartige Erklärung des ehemaligen Ministerpräsidenten schafft Vertrauen und den Wunsch, zur sozio-ökonomischen Entwicklung Armeniens beizutragen. Die Verfassung der Republik Armenien enthält jedoch weder ein Recht noch eine Grundlage für eine Gesetzgebung, die als Basis für Investitionen in die Wirtschaft Armeniens dienen könnten.

Es gibt einen großen Unterschied zwischen dem Vermögen der Bürger Armeniens und dem der Armenier, die in der Diaspora in aller Welt leben. Die Bürger Armeniens betrachten sich als Gastgeber ihres Vaterlands, während die Armenier, die außerhalb von Armenien leben, nur ein Ziel vor Augen haben: Sie wollen Armenier bleiben, ihre nationale Identität bewahren und Teil ihres Vaterlandes sein. Es ist selbstverständlich, dass das Kapital der armenischen Diaspora die gewinnbringendste Quelle für die strategische Entwicklung der Wirtschaft der Republik ist.

Der Vorteil von Investitionen aus der Diaspora besteht darin, dass unter günstigen Bedingungen das daraus erzielte Einkommens zu etwa 100% in Armenien bleiben und zur Weiterentwicklung der armenischen Wirtschaft beitragen kann. Zur Zeit werden jedoch die Gewinne, die ausländische Unternehmen aus ihren Investitionen in Armenien erzielen, aus der Republik an die Banken der Investoren im Ausland überwiesen.

Das Netz der ausländischen Finanzstrukturen ist in der Tat ein juristischer Mechanismus zur Erzielung von Gewinnen, die in Armenien erzielt wurden. Es ist dabei jedoch wichtig, dass die Balance des Investmentkapitals und Außentransaktionen positiv bleibt. In diesem Fall wird es Armenien gelingen, eigene Unabhängigkeit zu

stärken, und eine politische Abhängigkeit vom ausländischen Kapital zu vermeiden.

Kapitalinvestitionen erfordern in allen Phasen der Kapitaltransaktion staatliche Garantien. Der Verfassung der Republik Armenien in allen drei Regierungszweigen fehlen jedoch institutionelle Strukturen oder Aufsichtsorganisationen zur Unterstützung und Aufsicht von Investitionen der armenischen Diaspora. Gleichzeitig sollte der Leiter des armenischen Diaspora-Ministeriums über durchgreifende Befugnisse verfügen und das Amt eines der ersten stellvertretenden Ministerpräsidenten der Republik innehaben. Institutionelle Strukturen oder Sonderkommissionen sollten in der Regierung, der Nationalversammlung und im Justizsystem der Republik Armenien institutionelle Strukturen oder Sonderkommissionen geschaffen werden, um die Interessen der armenischen Diaspora zu vertreten.

Die Strategie für die sozio-ökonomische Entwicklung der Republik Armenien sollte im Rahmen eines wissenschaftlichen Programms der Entwicklung jeder einzelner Region der Republik Armenien unter Beachtung der Regeln der Marktwirtschaft und der regulativen Rolle des Staates während einer bestimmten kurz- oder langfristigen Periode (1, 3, 5, 10, 15, 20 Jahre) festgelegt werden.

Das Umfassende und erweiterte Partnerschaftsabkommen (CEPA) zwischen Armenien und der EU, das am 25. November 2017 anlässlich des 5. Gipfeltreffens der Östlichen Partnerschaft in Brüssel unterzeichnet wurde, ermöglicht Armenien den Zugang zum europäischen Markt auf einem neuen Niveau, was wiederum zur Verbesserung der sozio-ökonomischen Armeniens beitragen wird.

Dieser kurze historische Exkurs beweist, dass es schon im zweiten vorchristlichen Jahrhundert während der Herrschaft von Artashes I angemessene Vorstellungen vom Recht und von der Verantwortung gab, die mit dem Privateigentum und dessen Rolle für das gesamtgesellschaftliche Wohl des Volkes und der Staatsführung verbunden waren. Aus dem oben Gesagten ergeben sich die folgenden Schlussfolgerungen:

- *Das Recht ist von überwältigender Bedeutung für die Macht, und zwar unabhängig davon, ob sie monarchistisch, totalitär oder demokratisch organisiert ist.*
- *Das Recht des Eigentums und des Gebrauchs von Vermögen und der Verfügung darüber darf nicht als Grundlage für dessen Missbrauch oder der vollständigen oder teilweisen Verfügung darüber dienen.*

- *Das Recht des Eigentums und des Gebrauchs von Vermögen, das von Wert für die ganze Nation ist, und der Verfügung darüber geht unweigerlich mit Pflichten und Verantwortung einher.*
- *Verletzungen des Rechts des Eigentums und des Gebrauchs von nationalem oder staatlichem Vermögen und der Verfügung darüber müssen von staatlichen Gesetzen streng bestraft werden.*

UNABHÄNGIGE REPUBLIK ARMENIEN

Das armenische Volk bewohnt das Territorium der Republik Armenien auf einer Fläche von 29.000 Quadratkilometern. Die Bevölkerung von Armenien beträgt 3 Millionen Menschen; die Bevölkerung der nicht anerkannten Republik Arzach (Bergkarabach) beträgt 150.000 Menschen. Es wird geschätzt, dass zwischen 8 und 10 Millionen Armenier in der Diaspora, also im Ausland, in 150- 170 Ländern der Welt nach unterschiedlichen Schätzungen leben.

Um die historische Gerechtigkeit wiederherzustellen und einen starken armenischen Staat aufzubauen, müssen das Volk und die Regierung von Armenien und Arzach zusammen mit den überall auf der Welt lebenden Armeniern mit vereinten Kräften verlangen, dass die Türkei nicht nur die historische Tatsache des Genozids an den Armenien im Jahre 1915 anerkennt, sondern auch den Moskauer Vertrag von 1921 aufkündigt.

Nach dem Zerfall der UdSSR erlangte Armenien auf der Grundlage der Souveränitätserklärung von 1990 und der Verfassungen von 1995 und 2015 seine staatliche Unabhängigkeit zurück. Nach diesen grundlegenden Dokumenten hat die Republik Armenien das zentral geplante System der Wirtschaftsführung grundlegend aufgegeben und den Weg einer liberaldemokratischen Entwicklung und Verwaltung gewählt. Die Wirtschaft hatte keine Erfahrung und Fähigkeiten in der Organisation und Verwaltung, wie eine von den Vereinten Nationen durchgeführten Studien belegt.

Weil Armenien keine eigene Strategie für seine sozio-ökonomische Entwicklung hatte, befand es sich im Zustand einer permanenten Wirtschaftskrise. Die Hauptschwäche der Machthaber, die damals Armenien beherrschten, war das Fehlen eines Programms für eine Transformation und eine Neustrukturierung aller Wirtschaftszweige. Wenn die Republik ein solches Programm gehabt hätte, hätte sie sich an der Weltwirtschaft beteiligen können. Außerdem hätte Armenien im Außenhandel keine Politik der „offenen

Tür“ verfolgen dürfen. In der schweren Situation, die daraufhin eintrat, konnte ausländisches Finanz- und Industriekapital ungehindert in den armenischen Binnenmarkt strömen und ihm seine Wirtschaftspolitik aufzwingen. Das führte dazu, dass die Industrieunternehmen der Republik untergingen, weil ihre Produktion diesem Einfluss nichts entgegenzusetzen hatte. Die politische Führung der Republik wurde mit dieser Situation nicht fertig und wusste auch keinen Ausweg aus der Krise.

In den 29 Jahren seit der Wiedererlangung seiner Souveränität hat das Land kein nationales Programm zur Umstrukturierung der Wirtschaft ausgearbeitet. Während dieser Zeit gab es insgesamt 15 Regierungen. Wie sich anhand der Erfahrungen derjenigen Staaten nachweisen lässt, die den Weg aus einer Krise herausgefunden haben, besteht einer der Gründe für die Krise in Armenien im Fehlen einer ordentlichen gesetzgeberischen Basis für die Schaffung und Entwicklung einer Marktwirtschaft.

Nachfolgend einige Gesetze zur Entwicklung einer Strategie für die sozioökonomische Entwicklung der Republik Armenien von 1990 bis 2020.

Nach den Daten einer Untersuchung, die der Autor vorgenommen hat, beträgt der Anteil der Schattenwirtschaft am Bruttoinlandsprodukt (BIP) 30% und in absoluten Zahlen \$ 3 Milliarden US Dollar.

Ein besonderer Platz in der Schattenwirtschaft ist die Produktion und der Verkauf von Waren durch große Unternehmen. Die Aktivitäten des Schattengeschäfts werden wie folgt ausgeführt: Zwei Konten werden auf eine Warensendung geschrieben – ein Konto (50% der Kosten der Sendung) wird auf das örtliche offizielle Konto des Herstellers übertragen; das zweite Konto (50% der Kosten) für die Überweisung auf das ausländische Konto des Herstellers. Diese Situation hat zwei negative Folgen:

1. Der lokale Hersteller vertraut den lokalen Banken nicht.
2. Ein Teil des Gewinns wird bei ausländischen Banken gelagert und er nimmt an Investitionsprogrammen der Wirtschaft der Republik Armenien nicht teil. Der höchste Entwicklungsstand der Schattenwirtschaft ist die Verschmelzung der Interessen der Oligarchen mit offiziellen Strukturen. Die Schattenwirtschaft ist also ein illegales Geschäft, in Bezug auf die vom Staat nicht angewandten Gesetze der Verfassung.

Die Grundlage für ein hohes Maß an sozioökonomischer Entwicklung des Landes und der staatlichen Sicherheit ist die nationale Industrie. Das Volumen der Industrieproduktion im Gesamtvolumen des BIP steht nach landwirtschaftlicher

Produktion, Handel und Dienstleistungen an dritter Stelle. Die Wirtschaft der Republik Armenien hat eine Verbraucherrichtung.

Der Zusammenbruch der Industrieunternehmen verstärkte die sozialen Spannungen im Lande, vor allem im Erdbebengebiet. Zum Beispiel hatte die Maschinenfabrik „Karat“ in der Stadt Gyumri vor dem Erdbeben im Jahre 1988–800 Mitarbeiter. Nach dem Erdbeben wurde die Fabrik von ihren Mitarbeitern wieder vollständig aufgebaut. Die Mitarbeiter verkündeten, dass sie bereit seien, die Fabrik übernehmen. Die Regierung der Republik Armenien entschied jedoch, die Fabrik an einen Bürger Russlands zu verkaufen. Zurzeit hat die Fabrik lediglich 18 Mitarbeiter.

In der Stadt Spitak wurde nach dem Erdbeben der ursprüngliche Zustand vieler Fabriken wiederhergestellt. Eine von ihnen, eine Fahrstuhlfabrik, nahm ihre Produktion im Jahre 1994 wieder auf. Einige Jahre nach der Betriebsaufnahme ging die Fabrik bankrott. Aufgrund der Entscheidung der Regierung der Republik Armenien wurde die Fabrik an eine Kupfer-Molybden-Fabrik verkauft. Die Leitung dieses Unternehmens versprach, \$ 500.000 US Dollar für die wiederaufgebaute Fabrik zu zahlen und 270 Arbeitsplätze für die Bevölkerung von Spitak zu schaffen. Während der folgenden zwei Jahre wurde die Fabrik jedoch demontiert, und alle Maschinen und Metallanlagen wurden aus Spitak entfernt. Daraufhin wandten sich die Bürger von Spitak an die Regierung von Armenien. Der Ministerpräsident antwortete brieflich am 4. September 2017, dass die Fabrik dem Unternehmen gehöre, das sie demontierte. Der Eigentümer habe das Recht, die Fabrik zu demontieren, und es sei der Regierung unmöglich, in diesen Prozess einzugreifen. Auf genau dieselbe Art wurden zwölf weitere wiederaufgebaute Fabriken liquidiert. Es lassen sich viele weitere Beispiele dieser Art anführen. In so einer Situation haben Menschen, die keine Arbeit in Armenien finden, keine andere Möglichkeit, als das Land auf der Suche nach Arbeit zu verlassen.

Das Vorhandensein einer entwickelten Industrie schafft die Voraussetzungen für die Steigerung der Beschäftigung und des Realeinkommens der Bevölkerung. Die stabile Entwicklung der Wirtschaft auf der Grundlage ihrer eigenen Industrie wird den erfolgreichen Eintritt des Staates in das globale Marktsystem sicherstellen.

Die Wissenschaft und Praxis der Weltwirtschaft hat bewiesen, dass die Wirtschaftspolitik des Staates, die auf dem Export von Rohstoffen, Arbeitskräften und der „Human Ressource“ beruht, zur Abhängigkeit der Bevölkerung und des Staates von ausländischem Finanz- und Industriekapital führt. Die Republik Armenien verfügt über alle notwendigen Faktoren, um die Wirtschaftskrise zu

überwinden und mit einem hohen Index für die menschliche Entwicklung in die Gruppe einzutreten. In der Republik fanden gesetzgeberische und sozio-ökonomische Transformationen unter dem Namen „Übergangszeit“ statt und finden ohne eine entwickelte Wirtschaftsstrategie, Forschungsbasis, statt, die der Hauptgrund für eine so lange und tiefe Krise ist.

Wie oben erwähnt, haben Staaten, die die politische und wirtschaftliche Krise überlebt haben, eine spezifische Strategie zur Reform der Gesetzgebung und zur Verbesserung des Regierungs- und Wirtschaftsmanagementsystems entwickelt. Allen Staaten, die die Krise erfolgreich überwunden haben, gemeinsam war die Einführung der Grundprinzipien und theoretischen Grundlagen eines Marktwirtschaftssystems, der sozialen Wohlfahrt und der staatlichen Regulierung.

Während des Übergangs zu einem marktwirtschaftlich organisierten Wirtschaftssystem besteht das wichtigste Prinzip der sozio-ökonomischen Politik des Staates darin, ein Gleichgewicht zwischen den Interessen des Kapitals und der Zunahme des Wohlstands des Volkes aufrechtzuerhalten. Um diesen Übergangsprozess durchzuführen, ist es erforderlich, eine massenhafte Umwandlung der gesellschaftlichen Mentalität, der Ideologie und der Wirtschaftspolitik vorzunehmen, wie es alle Staaten in dieser Situation tun. Viele fortschrittliche Staaten haben dazu eine neue nationale an **Prioritäten orientierte Ideologie** entwickelt.

Die Verfassung der Republik Armenien wurde im Jahre 2016 mit der Unterstützung der GIZ, einer Wirtschaftsorganisation der Bundesrepublik Deutschland, erarbeitet und in Jerewan mit einer kurzen Erläuterung veröffentlicht (Die Verfassung der Republik Armenien. Mit kurzen Erläuterungen. Herausgegeben im Jahre 2015. Jerewan, 2016). Im Vorwort zu dieser Ausgabe der Verfassung heißt es: **„Über die Notwendigkeit, Auslassungen und Nachteile zu korrigieren, die die Edition von 1995 enthält: Diese Auslassungen und Nachteile können nur durch die in der Ausgabe der Verfassung von 2015 genannten Verbesserungen der Verfassung korrigiert werden.“**

Trotz dieser vorher angegebenen Bemerkung im Vorwort zur Verfassung im Text der neuen Ausgabe der Verfassung von 2015 gibt es in ihrem Artikel 14 keinen Hinweis auf die Verpflichtungen, die sich aus dem Eigentum ergeben.

Unten sind Artikel über das Eigentumsrecht in den Verfassungen von Armenien in den Jahren 1995 und 2015. und in der Verfassung der Bundesrepublik Deutschland:

Verfassung der Republik Armenien

Verfassung der Republik Armenien von 1995	Verfassung der Republik Armenien von 2015
Artikel 8, Absatz 1, Eigentum	Artikel 10, Garantie des Eigentums
1. In der Republik Armenien werden alle Arten von Eigentum anerkannt und in gleicher Weise geschützt.	1. Das Recht auf Eigentum wird anerkannt und garantiert.
2. Eigentumsgarantie fehlt. kein Absatz 2	2. Die Bodenschätze und die Gewässer stehen ausschließlich im staatlichen Eigentum.

Im Kapitel „Bundesrepublik Deutschland“ wurde das Gesetz über das Eigentum, Artikel 14, Verfassung der BRD vorgestellt. Darin werden sowohl die Rechte als auch die Pflichte zum Eigentum reguliert.

Verfassung der Bundesrepublik Deutschland

Artikel 14, Eigentum

- Eigentum · Erbrecht**
Das Eigentum und das Erbrecht werden gewährleistet. Inhalt und Schranken werden durch Gesetze bestimmt.
- Recht auf Eigentum · Eigentum und Gemeinwohl**
Eigentum verpflichtet. Sein Gebrauch soll zugleich dem Wohle der Allgemeinheit dienen.
- Schutz vor Enteignung – eine Enteignung ist nur zum Wohle der Allgemeinheit zulässig.** Sie darf nur durch ein Gesetz oder auf Grund eines Gesetzes erfolgen, das Art und Ausmaß der Entschädigung regelt. Die Entschädigung ist unter gerechter Abwägung der Interessen der Allgemeinheit und der Beteiligten zu bestimmen. Wegen der Höhe der Entschädigung steht im Streitfall der Rechtsweg vor den ordentlichen Gerichten offen.

Ein Vergleich der Texte hinsichtlich des Eigentumsgesetzes in den Verfassungen der Republik Armenien und der Verfassung der Bundesrepublik

Deutschland zeigt, dass die Verfasser der Verfassung der Republik Armenien von 2015 in Absatz 10 den Inhalt von Absatz 2 über die Eigentumsverpflichtung, die im Artikel 14 der deutschen Verfassung enthalten ist, nicht enthalten ist. Weder im Artikel 8 der Verfassung von Armenien von 1995 noch in der angepassten und geänderten aktuellen Ausgabe der Verfassung von 2015, im Artikel 10 „Garantie des Eigentums“ wird über die Verpflichtung des Eigentums nichts erwähnt.

Wie man anhand dieser unten angegebenen Tabellen erkennen kann, enthält der Artikel über das Eigentum in der Verfassung der Bundesrepublik Deutschland drei Absätze:

1. Eigentum – Erbrecht- Enteignung
2. Recht auf Eigentum · Recht auf Übertragung des Eigentums
3. Schutz vor Enteignung Eigentum an Bodenschätzen, während der gleiche Artikel der Verfassung der Republik Armenien nur einen Absatz enthält – den Absatz über die Eigentumsgarantie.

Die Einfügung eines Absatzes 2 und eines Absatzes 3 in die Verfassung der Republik Armenien könnte die geeignete gesetzgeberische Grundlage für ein Eigentumsrecht sein, die wiederum die straflose Liquidierung der einheimischen Industrie durch Privatisierung verhindern, die Arbeitslosigkeit abbauen und den Prozess der erzwungenen Auswanderung der Armenier ins Ausland beenden würde.

Man sollte sich daran erinnern, dass es der deutschen Regierung aufgrund der Artikel 14 der Verfassung der Bundesrepublik Deutschland gelungen ist, alle Industrieunternehmen wiederaufzubauen, die während des Zweiten Weltkriegs zerstört worden waren. Außerdem stattete der deutsche Staat Hunderte von Unternehmen mit modernen Technologien aus, nachdem er alte Fabriken und deren veraltete Maschinen zum Preis von 1 DM (einer Deutschmark) verkauft hatte.

Wenn von der Staatsführung das Eigentumsrecht ohne damit einhergehende Verpflichtungen garantiert wird, entsteht daraus eine Willkürherrschaft, die zu Gewalt und Straflosigkeit führt. Eine ausgewogene Balance zwischen Rechten und Pflichten sorgt dagegen für eine zuverlässige Grundlage für Entwicklung und Fortschritt.

Das Recht auf Privateigentum hängt eng mit dem Wortlaut und der Funktionsweise des Gesetzes zusammen, das die Werte schützt, die die

Grundlage für die nationale und staatliche Sicherheit bilden. Diese Werte sind: Land, Bodenschätze (Mineralien), Wasserressourcen, Flora und Fauna (Flora und Fauna), Luftraum, Umwelt usw.

Die Verfassung der Republik Armenien enthält jedoch kein Gesetz oder ein System von Gesetzgebungsakten, wonach Behörden ohne Zustimmung der Personen oder Organisationen, die die Interessen der Bevölkerung vertreten, kein Recht haben, Werte zu übertragen oder an Dritte zu verkaufen, die für die nationale oder staatliche Sicherheit relevant sind. In Eriwan beispielsweise, gehört ein strategisch wichtiges Produkt wie Trinkwasser einem französischen Unternehmen. Die Brandy Factory in Eriwan wurde an die französische Firma Pernod Ricard verkauft. Die Liste ähnlicher Beispiele geht weiter.

In einem Land, in dem die Verfassung anderen Gesetzen offiziell überlegen ist, führen die oben genannten Mängel und Verstöße gegen die Verfassung zum Verlust des wirtschaftlichen Potenzials, das für die Sicherheit des Staates und die politische Unabhängigkeit des Staates in der Weltgemeinschaft von größter Bedeutung ist.

Nach dem Zusammenbruch der Sowjetunion im Jahre 1990 erklärte Armenien seine Unabhängigkeit als souveräner Staat.

Am 21. September 1991 stimmte das armenische Volk in einem Referendum für die Unabhängigkeit von der Sowjetunion, zu der die Republik seit 1921 gehörte. Zwei Tage später, am 23. September, erklärte der Oberste Sowjet der Republik Armenien zum unabhängigen Staat. Formal erlangte die Republik am 26. Dezember 1991 im Zusammenhang mit dem Zusammenbruch der Sowjetunion die Unabhängigkeit. Im Oktober desselben Jahres wurde Levon Ter-Petrosyan zum ersten Präsidenten der unabhängigen Republik Armenien gewählt. Im selben Jahr trat Armenien in die Gemeinschaft Unabhängiger Staaten ein.

Als unabhängiges Erbe der ehemaligen UdSSR hat sich die unabhängige Republik Armenien in in das Weltmarktsystem auf der Grundlage liberaldemokratischer Reformen integriert. Das System der zentral geplanten Volkswirtschaft wurde offiziell aufgegeben und eine Politik der Trennung der wirtschaftlichen und politischen Beziehungen zu Russland und anderen Sowjetrepubliken verfolgt. Die seit 70 Jahren bestehenden Beziehungen zwischen Armenien und Russland sowie zwischen Armenien und den ehemaligen Republiken der Sowjetunion zur wirtschaftlichen Isolation des Landes und in der Folge zur Schließung vieler Industrieunternehmen und zur großen Arbeitslosigkeit führte.

Im Jahre 1992 wurde die Republik Armenien als Völkerrechtssubjekt in die Vereinten Nationen aufgenommen. Am 5. Juli 1995 wurde die Verfassung der Republik Armenien durch eine Volksabstimmung angenommen. Auf der

Grundlage dieser Verfassung wurde ein Gesetz verabschiedet, das die drei Symbole der neuen Eigenstaatlichkeit ins Leben rief: das Staatswappen, die Staatsflagge und die Nationalhymne. Alle übrigen Symbole staatlicher Souveränität wurden ebenfalls erneuert: An Stelle der früheren Namen auf Armenisch und Russisch wurden neue Namen und Bezeichnungen auf Armenisch und Englisch an den Eingangstoren aller Staats-, Regierungs- und regionalen Institutionen angebracht.

Zu den Ursachen der Wirtschaftskrise gehörten die schwerwiegenden Fehler, die während der Privatisierung der Produktionsanlagen und der nationalen Ressourcen begangen wurden, sowie die Entlassung der früheren Manager, Wissenschaftler und Techniker, deren Positionen von Laien übernommen wurden. Auf der Suche nach einer Existenzgrundlage wanderte ein großer Teil der Bevölkerung in verschiedene andere Länder aus. Nach unterschiedlichen Schätzungen nahm die Bevölkerung Armeniens nach der Unabhängigkeitserklärung erheblich (um zirka 1,0 bis 1,5 Millionen Menschen) ab.

Während der Zeit des Übergangs von einer zentralen Planwirtschaft zu einer Marktwirtschaft sahen sich der Staat und das Volk mit zwei Hauptproblemen konfrontiert:

1. die Schaffung einer Basis für ein Gleichgewicht der Beziehungen zwischen dem Volk und der bestehenden Macht (die Macht an das Volk oder das Volk für die Macht?);
2. die Errichtung einer gesetzlichen Grundlage zur Überleitung von Volks- oder Staatseigentum an private Eigentümer.

Theorie und Praxis haben bewiesen, dass Rechte ohne Pflichten Zügellosigkeit und Gewalt verursachen, während mit Pflichten verbundene Rechte zu hoher Effizienz und Fortschritt führen. Der Transformations- und Umstrukturierungsprozess des politischen und wirtschaftlichen Systems in der neu entstandenen Republik Armenien verlief spontan unter der Überschrift „Übergangsperiode“. Das unabhängige Armenien hatte keine Prioritätenliste und kein politisches Programm für seine künftige gesellschaftliche und wirtschaftliche Entwicklung, während es nach einer neuen Weltanschauung und einer neuen Politik suchte. In dieser Zeit der Neuorientierung verschliss Armenien insgesamt 15 Regierungen.

Das Jahr 2018 hat für die Republik Armenien eine besondere Bedeutung. In dem Jahr feierte die Republik drei Jubiläen der Geschichte des armenischen Volkes und des armenischen Staates: den 2.800. Jahrestag der Errichtung der

Festung Erebuni, der alten Hauptstadt Armeniens, den 100. Jahrestag der ersten armenischen Republik und den 25. Jahrestag der Aufnahme diplomatischer Beziehungen zwischen der Russischen Föderation und der Republik Armenien (seit dem 15. Februar 1993). Anlässlich des zuletzt genannten Ereignisses wurde in der Botschaft der Republik Armenien in Moskau am 15. Februar 2018 eine Präsentation der in der Republik Armenien hergestellten Ware für die breite Verbraucherschicht vorgestellt: Armenischer Kognak, armenische Teppiche, Schmuck aus Silber und Bekleidung. Alle ausgestellten Ware waren Erzeugnisse der traditionellen nationalen Zünfte und der dekorativen Kunstgewerbe. Dies zeigt die Abwesenheit der hochtechnologischen und der gegenwärtig wissenschafts-technischen und innovativen Industrie auf.

Nach dem Index der Menschlichen Entwicklung (Human Development Index – HDI) der Vereinten Nationen befand sich Armenien auf dem 85. Rang der Weltrangliste, die vom 1. bis zum 100. Rang geht. Im Jahre 2017 belief sich der Anteil der Industrieproduktion Armeniens auf ein Drittel seines Bruttosozialprodukts. Das Bruttosozialprodukt pro Kopf betrug \$ 3.727,7 US Dollar. Damit nahm Armenien den 117. Rang der Welt ein.

Seit 1990 haben die Vereinten Nationen zum Zwecke der Bewertung von Leistungen im Bereich der menschlichen Entwicklung den Index der Menschlichen Entwicklung (Human Development Index – HDI) mit einer Skala von 1 bis 100 eingeführt. Von ihren 193 Mitgliedstaaten haben die Vereinten Nationen bisher 186 Staaten bewertet, zu denen auch Armenien gehört. Das Programm steht unter dem Motto: „Der eigentliche Wert eines Landes besteht in seinen Menschen“. Diese Definition entspricht einem Artikel in den Verfassungen vieler Länder: „Der Mensch ist der höchste Wert“. Der Index der Menschlichen Entwicklung (HDI) ist in der Tat der digitale Maßstab für die Freiheit des Menschen und damit der wichtigste Index für die sozio-ökonomische Entwicklung eines Landes.

Anordnung von Ländern entsprechend ihrem HDI (in den Jahren 2010 und 2015)

Länder	Index im Jahre 2010	Index im Jahre 2015
USA	4	8
Japan	11	20
Deutschland	10	6

Frankreich	14	22
Russland	65	50
Weirussland	6	50
Kazachstan	66	56
Georgien	74	76
Armenien	76	85
Azerbaidshjan	67	78
Iran	70	69

Entsprechend dem Index der Menschlichen Entwicklung teilten die Vereinten Nationen alle Länder – Mitgliedstaaten der Vereinten Nationen – in vier Gruppen:

- I. Länder mit dem höchsten HDI – 4 Länder;
- II. Länder mit einem hohen HDI – 42 Länder;
- III. Länder mit einem durchschnittlichen HDI – 42 Länder; und
- IV. Länder mit einem niedrigen HDI – 42 Länder.

Nur vier Mitgliedstaaten der Vereinten Nationen gehören zur ersten Gruppe: die USA, Japan, Deutschland und Frankreich. Armenien gehört zu den Ländern der dritten Gruppe. Aus den vorgestellten Daten ergibt sich, dass Armenien vom 76. Platz auf den 85. Platz gefallen ist. Damit hat es seinen Platz innerhalb der zweiten Gruppe verloren und gehört jetzt zur dritten Gruppe, während der HDI aller übrigen Länder sich in die entgegengesetzte Richtung, also nach oben, entwickelt hat. Somit fiel Armenien während der Zeit nach seiner Unabhängigkeit auf den letzten Platz der ehemaligen Sowjetrepubliken.

Zu den Gründen für diesen Rückgang des HDI zählt die sogenannte Schattenwirtschaft in Armenien. Die Hauptgrundlage für die sozio-ökonomische Entwicklung eines Landes und damit seinen hochentwickelten Lebensstil ist seine einheimische Industrie. Die armenische Industrieproduktion nimmt nach der Landwirtschaft sowie dem Handel und den Dienstleistungen den dritten Platz im Gesamtvolumen seines Bruttoinlandsprodukts ein. Solche Angaben sind typisch für die schwach entwickelten Länder. Für die souveräne Republik Armenien sollen die Möglichkeiten für die Entwicklung einer gesetzlichen

Grundlage zur Überwindung der gegenwärtigen Wirtschaftskrise aufgezeigt werden.

Es werden einige Strategien empfohlen, die nach Auffassung des Verfassers geeignet sind, einen Weg aus der gesellschaftlichen und sozial-wirtschaftlichen Krise in Armenien finden. Unsere Vorschläge sind das Ergebnis einer eingehenden wissenschaftlichen Analyse der vorhandenen Mittel zur Wiederbelebung der Wirtschaft. Wir orientieren uns an Ländern, die Wirtschaftskrisen erfolgreich überwunden und innerhalb von kurzer Zeit (fünf bis acht Jahren) führende Positionen in der marktwirtschaftlich ausgerichteten Weltwirtschaft erreicht haben.

Wissenschaftliche und methodische Analysen der gesellschaftlichen und wirtschaftlichen Entwicklung eines Landes sind mit der Erforschung der wirtschaftlichen Bedingungen dieses Landes in der Vergangenheit und Gegenwart eng verbunden. Ohne diese Analysen ist es unmöglich, Strategien für eine zukunftsorientierte Verbesserung der Wirtschaftslage und der politischen Situation zu entwickeln. Das Gleichgewicht der Rechte und Pflichten im Eigentumsrecht schafft die Grundlage für Entwicklung und Fortschritt.

EMPFEHLUNGEN

Um das oben Gesagte zusammenzufassen, ist es geboten einige Empfehlungen von 10 unterstehenden Punkten für die Legislative, Judikative und Exekutive in Betracht zu ziehen, die bei sorgfältiger Umsetzung dazu beitragen können, die Auslassungen und Nachteile der Verfassung der Republik Armenien zu beseitigen.

1. Einfügung eines Abs. 2 und eines Abs. 3 in Artikel 10 der Verfassung der Republik Armenien:

Absatz 2: Die mit dem Eigentum verbundenen Verpflichtungen, das Recht der Übertragung von Eigentum.

Absatz 3: Schutz vor Enteignung, Eigentum an den Bodenschätzen.

2. Einfügung eines Absatzes über die Einfügung institutioneller Strukturen in die drei Staatsgewalten Legislative, Judikative und Exekutive in Artikel 19 (armenische Diaspora) der Verfassung von 2015.
3. Auflistung der Werte, die als Grundlage für die nationale und staatliche Sicherheit dienen.
4. Errichtung einer unabhängigen staatlichen Organisation, die dem Premierminister der Republik Armenien untergeordnet ist, die den Verkauf von Staatseigentum, Land, Wasser und anderer Bodenschätze reguliert, die für die nationale und staatliche Sicherheit von Bedeutung sind. Alle Entscheidungen dieser Organisation sollten auf der Grundlage der Gutachten seitens Katasterämter bzw. staatlich anerkannten Gutachter, deren Handeln unter der Aufsicht des Staates stattfindet.
5. Entzug der Mandate, Privilegien und Befugnisse von Mitgliedern der Nationalversammlung und der Regierung sowie von Vertretern der Legislative und Judikative gemäß den Artikeln 95 Teil 4, 148 Teil 6 und 164 Teil 7 Absatz 6 der Verfassung der Republik Armenien, soweit diese unternehmerische Tätigkeiten zum Zwecke der Gewinnerzielung ausüben.
6. Errichtung von „Besonders günstigen Zonen“ für Investitionen in den Städten Gyumri und Spitak und Ausarbeitung eines steuerfreien Wirtschaftssystems in diesen Regionen zur Entwicklung des Unternehmertums und zur Vergrößerung der Bevölkerung in diesen

Gebieten. In diesen Gebieten ist der Bau von Sozialwohnungen für die Erdbebenopfer besonders zu begünstigen.

7. Erstellung strategischer Programme für die sozio-ökonomische Entwicklung der Republik Armenien auf der Grundlage von Plänen, die von Lokalpolitikern erstellt wurden.
8. Erarbeitung und Aufstellung günstiger Bedingungen zur Umsetzung der 15 Abschnitte der „Erklärung der Gemeinsamen Zusammenarbeit zwischen Russland und Armenien im 21. Jahrhundert“, die von den Präsidenten beider Länder am 26. September 2000 unterzeichnet wurde.
9. Verstärkung der russisch-armenischen Zusammenarbeit durch die Entwicklung zusätzlicher Maßnahmen zur Erhöhung der Sicherheit der Staatsgrenzen von Armenien und zur Verwirklichung der wirtschaftlichen Integration zwischen Russland und Armenien. Außerdem ist die Verstärkung ideologischer und politischer Aktivitäten zwischen den beiden Ländern erforderlich, um die seit Jahrhunderten bestehenden freundschaftlichen Beziehungen zwischen den beiden Ländern aufrechtzuerhalten.
10. Ein Weltwirtschaftsinstitut (WWI) bei der Regierung der Republik Armenien, zwecks Untersuchung und Erstellung der prioritären Entwicklungsstrategien der sozialen Wirtschaft nach Branchen und Regionen zu schaffen. Dabei sollen die prioritären Richtungen und Strategien der sozio-ökonomischen Entwicklung von Republik Armenien im Fokus stehen.

Es ist vorgesehen, dass das Institut aus drei Gremien bestehen soll:

1. Makro- und Mikroökonomischer Rat mit Beteiligung der führenden internationalen Unternehmen;
2. Wissenschafts- und Forschungsrat mit Beteiligung von anerkannten Wissenschaftlern und Theoretikern;
3. Aufsichtsrat mit der Beteiligung der anerkannten Vertretern des öffentlichen Lebens und mit dem Vorsitz des Premierministers.

Diese Arbeit ist eine logische Verallgemeinerung sowohl der wissenschaftlichen Forschung als auch der praktischen Erfahrung des Autors der letzten Jahrzehnten. Die Analyse der wirtschaftlichen Entwicklung und Interaktion der Republik Armenien mit den Ländern des postsowjetischen Raums sowie

die Beziehungen zu Staaten auf internationaler Ebene weist deutlich auf die Möglichkeiten zur Verbesserung des Wohlstandes der armenischen Bevölkerung nach dem Grundsatz „Das oberste Gesetz ist das Wohl des Volkes“.

Ich möchte hoffen, dass die Schlussfolgerungen und Vorschläge dieser Arbeit als Anstoß für die Umsetzung möglicher Gesetzesreformen angesehen werden können, mit dem Ziel, in der gegenwärtigen Phase der modernen Geschichte ein Beispiel für die politische, soziale und kulturelle Entwicklung unter der Schirmherrschaft der wirtschaftlichen Wiederbelebung der Republik Armenien angesichts des unschätzbaren Potenzials des armenischen Volkes wie im Land selbst, wie auch in der gesamten armenischen Diaspora, zu schaffen.

Artashes Mikaelian

Dr. Weltwirtschaft, Professor
Mitglied des Rates des Moskauer
Verbandes der Armenier
Akademiker der Akademie
der Naturwissenschaften der Russischen Föderation

Moskau, 2020 z.

Tel: +7-985-437-68-57

e-mail: artashes@mikaelians.online

ABKÜRZUNGEN

AWZANW –	Armenisches Wissenschaftszentrum Akademie der Naturwissenschaften
BRD –	Bundesrepublik Deutschland
HDI –	Der Index der Menschlichen Entwicklung (Human Development Index)
IFRS –	Internationale Standards der Finanzberichterstattungen
MIWWil –	Moskauer Institut der Weltwirtschaft und Informatik
MSUB –	Moskauer Staatsuniversität des Bauwesens
RA –	Republik Armenien
RAK –	Russische Akademie der Künste
RANW –	Russischen Akademie der Naturwissenschaften
RIAWGEVW –	Russische Internationale Akademie der Wissenschaften für geistige Einheit der Völker der Welt
RSFSR –	Russische sozialistische Föderative Sowjetrepublik
RF –	Russische Föderation
RWA –	Russischen Wissenschaftsakademie
SLLP –	Statement Loan Loss Provision
UdSSR –	Union der Sozialistischen Sowjetrepubliken
UNO –	Vereinte Nationen Organisation
USA –	Unabhängige Staaten von Amerika
VR CHN –	Volksrepublik China
WEF –	World Economy Forum
WWI –	Weltwirtschaftsinstitut

BIBLIOGRAPHIE

1. Апарат. Ararat. Printed in Finland by Yhteiskirjapaino Oy. 1984.
2. Гаспарян М.Ю. Армянское плато – колыбель цивилизации, культурно-национальная автономия армян Москвы. М.: Травант, 2005 – 672 с. (на арм. языке)
3. Жуков Е.П. История Японии. Том 2. 1868–1998. М.: Институт востоковедения РАН, 1998. – 703 с.
4. Илларионов В.П., Галустьян О.А. Россия и Армения. Размышления о прошлом, настоящем и будущем. М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 319 с.
5. История Японии (1945–1975) – М.: АН СССР 1978.
6. Конституция Республики Армения. Ереван, 1997. – 48 с.
7. Конституция Республики Армения (с изменениями). Ереван, 2017. – 94 с.
8. Крякшарян С.М., Структура старого армянского государства (с VI века до н.э. – IV век н.э.), Лусакн, 2005 – 858 с., ISBN 99941 – 48-03-6
9. Маклаков В.В., Конституции зарубежных государств: Великобритания, Франция, Германия, Италия, Соединенные Штаты Америки, Япония, Бразилия. Изд. 7-е. М.: Волтерс Клувер, 2010. – 656 с.
10. Микаелян А.Д. Мир и Армения – вчера, сегодня, завтра. (на армянском, русском и английском языках). Ереван: *Нойян Тапан*, 2012. – 33 с.
11. Микаелян А.Д. Собственность, власть, управление государством. // Москва, журнал *Эффективное и антикризисное управление*. № 4, октябрь, 2004.
12. Микаелян А.Д. Собственность и национальная безопасность Армении. //Москва, Газета *Ноев Ковчег*, март, 2002.
13. Микаелян А.Д. Стратегия социально-экономического развития Армении (на армянском, русском и английском языках). Ереван: *Нойян Тапан*, 2014. – 194 с.

14. «Новый курс» Ф.Д. Рузвельта – программа вывода американской экономики из кризиса. //Антикризисное управление. Изд. 2-е. Под ред. Проф. Э.М. Короткова. Часть 6. Зарубежный опыт антикризисного управления. Стр. 513–518; 513–541. М.: ИНФРА-М, 2010. – 620 с.
15. Погосян В., Саргсян Н. Конституция Республики Армения в редакции 2015г. Краткие разъяснения. Отпечатано в типографии «тигран Мец», Ереван, 2016. – 448 с.
16. Попов В.А. История Японии.(1945–1975). М.: Главная редакция восточной литературы. М.: Наука, 1978. – 541 с.
17. Пронников В.А., Ладанов И.Д. – «Японцы» (этнопсихологические очерки). Изд. 2-е. М.: Главная редакция восточной литературы: Наука, 1985. – 348 с.
18. Сашин А.П. Главный секрет японского экономического чуда. М.: 1998.
19. Ходжаш С.И., Оганесян К.Л., Трухтанова Н.С. Эребуни. Изд. 1-е. М.: Искусство, 1979. – 168 с.

Интернет-источники:

1. https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_индексу_человеческого_развития
2. https://1prime.ru/state_regulation/20180228/828503229.html
3. <https://historymuseum.am/ru/>
4. <https://wiki2.org/ru/Ехегнадзор>
5. <http://sestrik.com/karaundzh-drevnyaya-observatoriya-na-territorii-armenii>
6. <https://www.archaeologie-online.de/nachrichten/interaktive-karte-zeigt-die-genetische-geschichte-des-menschen-2462/>
7. <https://ria.ru/economy/20081209/156850733.html>
8. <http://fb.ru/article/41272/yaponskoe-ekonomicheskoe-chudo>
9. <http://mychinaexpert.ru/kitajskoe-ekonomicheskoe-chudo/>

米卡耶良·阿尔塔舍斯·戴伟多维奇

亚美尼亚社会经济发展战略

编著

米卡耶良·阿尔塔舍斯·戴伟多维奇

摄影:李建泉

致谢

我衷心地感谢马尔吉克·加斯帕良院士就学术问题给予的宝贵意见。感谢阿别利亚·阿康别科扬院士提供的学术建议。感谢企业家列沃娜·马尔科萨和艾德瓦尔达·丘乌夏娜对本书出版的支持。此外,我要感谢我的妻子,外语教研室副教授让娜·米卡耶良,感谢我的儿子大卫·米卡耶良,组织翻译工作。《DM-LINGUA》,汉堡市)在此,特别感谢“俄罗斯教育科学文化发展中心”全权代表、“中国人民大学-圣彼得堡国立大学俄罗斯研究中心”特约研究员李丽女士对本书的支持及中文翻译提供的援助。感谢我的家人在我创作本书时给予我的精神支持。

米卡耶良·阿尔塔舍斯·戴伟多维奇
世界经济学博士
俄罗斯自然科学院院士

目录

作者简介

概述

俄罗斯自然科学院亚美尼亚科学中心科学理事会主席团决议

绪论

世界各国社会经济危机

美国

法国

德国

日本

新加坡

中国

一带一路背景下亚美尼亚同中国的关系

海洋国家对欧亚轴心体系的政策

亚美尼亚简史简述

亚美尼亚使徒教会

独立的亚美尼亚共和国

亚美尼亚侨民

建议

I 缩写注释

II 参考文献

作者简介

1938年 阿尔塔舍斯·戴伟多维奇·米卡耶良出生于亚美尼亚列宁纳坎市(即现今的久姆里市)。

1962年 毕业于亚美尼亚埃里温国立大学经济系。

1962-1969年 任亚美尼亚贸易部“亚美尼亚文贸”基地主任。

1969-1980年 任苏联贸易部人口需求科学研究所亚美尼亚分部联合创始人。

1977年 通过亚美尼亚苏维埃社会主义共和国计划经济委员会研究机构论文答辩,获得经济学副博士学位。

1980-1991年 在亚美尼亚埃里温国民经济大学任副教授。

1989-1990年 在苏联-意大利“米尔比斯”国际商学院(莫斯科-罗马)研修。

1990-1993年 任亚美尼亚埃里温市“希拉克”集团总裁。

1993年 移居莫斯科。成为俄罗斯印度合资企业“资源”公司的负责人。

2004-2012年 在俄罗斯和亚美尼亚从事经济贸易工作。

2012年起 任莫斯科经济管理与创新大学教授

2012年 被法国“阿拉拉特”国际科学院授予名誉教授。

2013年起 担任俄罗斯文化部顾问。

2015年 任“亚美尼亚-中国协会”主席。

2018年 在俄罗斯世界民族精神统一国际科学院获国际经济学博士学位。

2019年 被法国阿拉拉特国际科学院任命为院士。

2020年 被俄罗斯自然科学院任命为院士。

阿尔塔舍斯·米卡耶良是《亚美尼亚社会经济发展战略》专著的作者。发表了100多篇有关市场营销及战略管理问题的学术论文。

概述

本书研究的目的是为新亚美尼亚经济复兴制定国家计划。书中提出“至高无上的法律是人民福祉”的原则及方案,制定了使亚美尼亚经济重现繁荣的重要任务。

亚美尼亚拥有丰富的文化底蕴和科学潜力,这是亚美尼亚民族财富的主要来源。古往今来的本土及境外亚美尼亚人民,为确保整个国家和地区的安全及繁荣,创造出若干经济发展的先决条件。

世界范围内经济管理体制改革的经验表明,有限的自然资源和人力资源,并不妨碍商品的生产、服务的定价以及该国整体经济的发展。

亚美尼亚应有效利用现有资源,根据经济发达国家的立法经验,按照本书中制定的计划,改善、保护及保全财产,挽回和补偿失去的市场条件,亚美尼亚就能够克服经济危机,并进入世界市场经济体系。

该书证实了为亚美尼亚共和国创造有利的投资环境的必要性,论证了为亚美尼亚创新发展创造新条件的必要性,并提出了实施这些条件的具体措施及建议。

米卡耶良·阿尔塔舍斯·戴伟多维奇

绪 论

阿尔塔舍斯·米卡耶良系早期苏联社会科学家之一,是科学界和学术界研究自由市场经济的先驱。上世纪后苏联时代,在俄罗斯和亚美尼亚经济学家中享誉盛名。

阿尔塔舍斯·米卡耶良的基础学术著作《亚美尼亚社会经济发展战略》是亚美尼亚现实社会的新事物,此著作使亚美尼亚国家制度和经济改革迈出经济法哲学研究的第一步。

作者对国际法、亚美尼亚封建法典 Sudebnikov Mkhitar Gosha 展开论述,对古代、中世纪及新亚美尼亚时期的姆巴特 (Smbat)、大卫·阿拉夫卡沃尔基 (David Alavkavordi) 等思想家著作进行社会经济论述。作者对世界宏观经济学和现代市场经济体系展开深入的法律主体分析,并在此基础上提出了自己的新观点。

从远古时代开始,亚美尼亚人就是创造者。亚美尼亚的国家制度是拥有强大创造性的管理体系。对此论证如下:在戈加姆 (Ghegam) 和休尼克岩画以及戈贝克利泰佩建筑浮雕中,关于宇宙和史诗情节的画作中都可得到证明。作为古亚美尼亚文字之一的 ezagira 文字 (山羊字母) 是世界上最古老的文字形式 (至今未能破译),亚美尼亚的字母有着古老的结构。亚美尼亚封建法典 Sudebnikov Mkhitar Gosha 是欧洲大陆第一部民主宪法的基础 (西吉斯蒙德·奥古斯都国王领导下的波兰)。

阿尔塔舍斯·米卡耶良基于对亚美尼亚民族,尤其是对 Sudebnikov Mkhitar Gosha 法学思想的论证,描述了亚美尼亚民族的普通律法、生活和习俗,并将其延展到亚美尼亚当前的社会经济和政治层面,从而为亚美尼亚逐步实现具有当今时代特色的现代化经济转型制定了纲领。

该书作者解释了亚美尼亚作为一个独立民族,应制定并遵守属于自己的律法的原因。《Nshavan》法律文件的 521 条款全部作为基本精神贯穿始终。

阿尔塔舍斯·米卡耶良合理地将经济危机的发生概率解释为亚美尼亚经济的内部特征,而非归结于错误、意外或外部因素;他认为资本过量是常态,并非特例。该书还证实了心理因素在“企业家精神”期望中和循环机制中的重要性。该书作者是亚美尼亚最早提出批评货币定量理论的专家之一。

因此,作者在书中指出,当前首要和必要的是,修改所有基础法律文件,其中都应注明,亚美尼亚是一个与世界建立多边国际关系的,富有创造力的民族。其次,应从为国家、社会和个人义务创造社会福祉的角度,看待国家、社会与所有权的关系。如果亚美尼亚在获得主权期间就将这两个建立国家的基本问题解决,那么亚美尼亚人在 1915 年种族灭绝后,通过艰苦劳作所创造的财富就不会被摧毁。

继经济学家缪托尔·布纳江之后,阿尔塔舍斯·米卡耶良首次使用大周期研究人员惯用的“长波”一词,表示普通的小周期被“串”在了大周期的循环中。

阿尔塔舍斯·米卡耶良的书中介绍了在亚美尼亚,包括在经济领域和商业实体中,实施经济改革的科学方法和具体实施步骤。作者提出了提高亚美尼亚社会经济安全和投资吸引力的措施,并提出了解决当前社会迫切问题的创新方法。

当今世界正处于技术创新和产业信息飞速发展的变革中,阿尔塔舍斯·米卡耶良的《亚美尼亚社会经济发展战略》一书格外受欢迎。现代世界及其权利中心的特点是,拥有可以被摧毁的剩余资本,且完全不存在任何协议。

现代国家复杂的社会结构,应是人民与文明的结合,其既可以是安全的建造者,也可以是其需求者。所有这一切也适用于西亚和近东,二者在数千年间,一直是东西方之间最重要的传播者。

该书作者强调,在不同的历史时期,世界市场上的资源、技术、知识和思想不断变迁。而与此同时,亚美尼亚始终保持着其作为世界传播者的领导地位。传播者的中心链是亚美尼亚高原,而亚美尼亚民族则是维持东西方交流的主体。

一个拥有数世纪历史文化遗产的领地,被其他文明文化代表摧毁的同时也是民族解放运动的领地。在这种民族解放斗争中,不应与现有文明的破坏者对话,而应与生活在这个国家的土著居民进行对话。

作者的学术能力在其创造性作品中得以体现:阿尔塔舍斯·米卡耶良是一位创新作者。在过去的三个世纪里,一直有人试图将主要传播者从亚美尼亚高原转移到大西洋。如今,为争夺主要沟通者的控制权而进行斗争,正在使商品与服务的主要生产方 (中国) 与具有购买力的重要消费方之一——欧洲联系起来。阿尔塔舍斯·米卡耶良在其书中对这一现象进行了分析。

只有生活在这片领土上,并对其充满热爱的国家和民族才能保障西亚和近东安全的未来。

亚美尼亚在这一进程中占据着特殊地位,他应当占领这片土地。

因此,在战争和矛盾中生存的亚美尼亚,可以成为联结北方和南方、西方和东方的关键连接中心。

民族共同体的文明因素,凝结了数年来的经验和信仰,提升了自身意识,清理了其能源通道,为国家创造了动力、能力和爱的源泉,是形成新型国家和联盟的主要因素。亚美尼亚拥有对制定社会经济发展战略,以及进行科学论证所必需的自然资源和可传承的精神资源。

作者基于理论和实际生活经验得出结论,任何科学研究都应该从研究民族历史根源开始,以明确其在近期和未来的发展趋势及规律。

综上所述,可以明确地指出,阿尔塔舍斯·米卡耶良《亚美尼亚社会经济发展战略》一书的出版对于亚美尼亚,乃至整个世界都是及时和必要的。该书有助于加深对当今世界进程的了解,同时也有助于恢复亚美尼亚人民和亚美尼亚国家在世界传播中的地位和作用。

马尔吉克·尤里科维奇·加斯帕良

俄罗斯科学院院士

俄罗斯科学院学术委员会成员

俄罗斯自然科学院主席团成员

俄罗斯自然科学院亚美尼亚科学中心主席

国际赔款、赔偿审查与评估法律科学中心主席

欧亚科学与高科技学术委员会成员

经济学博士 教授

一带一路背景下亚美尼亚同中国的关系

1991年亚美尼亚共和国独立,得以进入世界经济体系,成为其有机组成部分。

亚美尼亚在制定和实施社会经济发展规划时,必须要考虑全球市场的变化和发展方向。全球市场是一个整体,内部存在着千丝万缕的联系。

亚美尼亚与俄罗斯关系密切,也一直致力于进一步深化这种关系(无论是从经济方面考虑,还是基于国家安全等考量,都有必要维持这种关系)。总体而言,亚美尼亚有三大发展前景:

1. 加入欧盟并进军西方市场。但是亚美尼亚在西方市场,暂时还不具备竞争优势、物质基础以及符合该市场要求和标准的产品,也没有在该市场占据一席之地的现实条件。
2. 将社会经济的发展前景与包括俄罗斯在内的关税同盟市场挂钩。
3. 依托源远流长的历史交往,开拓除俄罗斯和关税同盟以外的经济合作方向。

而现阶段,能符合这种经济合作方向的举措,就是加强亚美尼亚与伊朗和中国的经贸关系。亚美尼亚的总体定位是主要倾向俄罗斯和关税同盟市场,与这两国发展经贸关系,不仅不会冲突,反而还是其经济和地缘政治方面的重要补充。

它能让亚美尼亚经济实现某种程度上的多样化。另外亚美尼亚与这两个国家曾拥有千百年的传统贸易关系。

如果说由于伊朗与西方关系不那么和谐、甚至有些紧张,而且因伊朗核计划而极度恶化,从而导致亚美尼亚与伊朗的经济关系对接和进一步发展显得举步维艰的话,中国方面则完全没有这样的麻烦。

丝绸之路时代的千百年中,亚美尼亚频繁与中国进行贸易,为丝绸之路的文明建设做出了重要的贡献。

丝绸之路起于中国的西安,分南、北两线。中国人把自己的国家称为“中国”,意思是中央之国、天朝上国。中国是举世闻名的丝绸、纸张、火药和茶叶的故乡。长城是世界七大奇迹之一,自古以来一直岿然屹立。值得一提的是,长城的建造原理也曾被亚美尼亚古代建筑师们广泛采用。

丝绸之路上的贸易始于公元前2世纪的汉武帝时期。张骞向汉武帝提议出口丝绸,以换取马匹、水果、葡萄酒等货物。

丝绸使用方便,样式美观,在天气炎热的亚洲颇受市场欢迎。除了丝绸,中国输出的还有瓷器、金属器皿、大米、茶叶、化妆品等,而从亚洲和高加索进口到中国的则是良马、战服、黄金、白银、半宝石、皮革、羊毛、棉制品、狮子、老虎、猎犬等。

丝绸之路为亚美尼亚的货物贸易注入了强大的活力:商品流通量大幅增加,市场的地域也得以扩大。

当时,亚美尼亚国王阿尔塔什斯一世自费修建了一条从丝绸之路通往亚美尼亚首都阿尔塔沙特的宽阔道路,将其命名为“国王大道”。

最繁盛时亚美尼亚商人驼队的骆驼多达200头。驼队通常进行武装押运,以确保路途中的安全。驼队的随行人员还有牧师、唱班、厨师、郎中、匠人等服务人员。当时的亚美尼亚商人都是在盛宴款待中洽谈生意,这让他们在做买卖方面很有竞争优势。

货物的交易和整个销售过程有时会持续很长时间,为了确保能不间断地做生意,商人们会回去再带货物过来,而留下一部分随行人员在中国的市场上做点小生意增加收入。这些人慢慢就了解了当地的传统、习惯和地方语言,在当地成家立业,形成聚居区,并就近建造学校、寺庙、医院等必要的基础设施。他们创办印刷厂并出版报纸、书籍等印刷品。在亚美尼亚历史学家莫夫瑟斯·霍伦纳茨的《亚美尼亚历史》(出版于5世纪)一书中,我们可以看到,亚美尼亚人在当地建立了亚美尼亚教堂,并在中国人当中传播基督教。

千百年来,亚美尼亚与中国这两个古老的民族,在经济、文化等方面都留下了深刻而友好的烙印。

亚美尼亚语的许多词语在词源上都与中国有关。例如,亚语中的“精美”一词就是“中国”的同义词。亚语中的“瓷器”一词有一个词根是“中国”,其意思是“中国的玻璃”。亚美尼亚的马米科尼扬王朝和奥尔别里扬诺夫王朝这两大皇族都来自中国。第一部中文版的《福音书》就是亚美尼亚商人资助出版的,而当时翻译此书的是住在广州的亚美尼亚传教士和汉语教师霍凡涅斯·卡萨里杨。

亚-中关系曾被人们编成歌曲传颂。这些歌曲在一些文学作品中还能找到,乌兹别克著名的中世纪诗人阿里舍尔·纳沃伊的史诗《法尔哈德和希琳》就是其中之一。这首诗描写的是中国和阆的王子法尔哈德与亚美尼亚的美丽女孩希琳的爱情故事。法尔哈德为了追求爱情,在重重悬崖之上铺出一条道路,建造了喷泉和一座装饰着雕塑的精美宫殿,并把这一切都送给了自己心爱的希琳。这首诗被翻译成了许多语言。

中国的“小康社会”概念表示“人民群众安享殷实生活的社会”,这与亚美尼亚名言“不安小福,则难成大事”的意思非常接近。

目前,亚-中关系也是亚美尼亚学者们研究的内容。例如,2011年,位于埃里温的亚美尼亚国家科学院东方研究所举办了一次名为“亚美尼亚在丝绸之路文明史上的贡献”的国际论坛,研讨了亚-中文化间的文明交融问题。

从4世纪开始,就有大量的学术作品记录了亚-中关系。亚美尼亚“马什多茨”古代手稿研究所(亚美尼亚名称“马特纳达良”博物馆)保存着相关文献记录。

需要指出的是,2014年,德国著名的“Maxplanck公司”和牛津大学的加勒特·海伦塔尔博士(Gareth Gelenthal)教授刊发了一份有关世界各民族之间遗传关系的科研论文和一份可以在线查询的人类遗传交互式地图。根据这项研究,中国基因组数据中的亚美尼亚基因高达3.9%,而来自近邻日本的基因仅为0.6%。根据同一消息来源,亚美尼亚人的基因存在于33个国家的基因组数据之中,分别为:列兹金人(居住在达格斯坦东南部和阿塞拜疆北部)(13.8%)、格鲁吉亚人(12.4%)、土耳其人(9.9%)、伊朗人(7.5%)等等。

丝绸之路在世界各国民族间的宗教、经济、生活和文化交往过程中发挥了重要作用,同时也在这些价值观的相互交融中起到了不可替代的作用。

丝绸之路最重要的作用在于,丝绸之路沿线国家都确保了商人及其商品的安全性,在这一方面从不考虑其宗教信仰或其他特征的差异。

然而,后来英国东印度公司想要抢占中国市场,向中国运送并贩卖了大量的鸦片,使中国变成在接下来的200多年间对自己唯命是从的奴隶。

由于遭受野蛮入侵,丝绸之路于15世纪衰落。

2013年中国国家主席习近平提出“一带一路”倡议。“一带一路”是“丝绸

之路经济带”和“21世纪海上丝绸之路”的简称。一带一路旨指依靠中国与有关国家既有的双多边机制,借助行之有效的区域合作平台,借用古代丝绸之路的历史符号,高举和平发展的旗帜,积极发展与沿线国家的经济合作伙伴关系,共同打造政治互信、经济融合、文化包容的利益共同体、命运共同体和责任共同体。

海洋国家对欧亚轴心体系的政策

二十世纪初,为了攫取源源不断的廉价原材料和新市场,获得了快速发展的海洋国家美国和英国,试图控制自然资源丰富的欧亚大陆国家。为此,它们在19世纪末20世纪初对俄罗斯和欧亚轴心体系的国家开展了专门的经济研究。

俄国经济学家弗拉基米尔·伊里奇·乌里扬诺夫(列宁)在其《俄罗斯资本主义的发展》一书中以及英国经济学家哈尔福德·麦金德在其《历史的地理枢纽》一书中都评价了这些地区的经济潜力。列宁在上述作品中得出的结论是,就资本的集中化和生产集中程度而言,俄罗斯在欧洲处于领先地位,而德国可以凭借其技术潜力超越英国,并且在不久的将来与俄罗斯联手起来,在欧洲市场的竞争中挫败英国。

麦金德在他的著作《历史的地理枢纽》中指出,从欧洲一直延伸到中国的欧亚枢纽地区分布着世界上30-35%的人口和自然资源。这一枢纽的中心地带是俄罗斯,所以,谁统治了俄罗斯,谁就能统治欧亚枢纽;而谁统治了欧亚枢纽,谁就能统治全世界。

依照这些结论而得出的前景,对于美国和英国是一个致命的挑战。为了防止出现这一挑战,这两个海洋国家就实施了那个世纪中最主要的战略计划。当时拥有整个世界市场25%份额的英国,在使用经济手段和逐步演变手段克服矛盾方面具有丰富的经验。美国和英国开始花费巨额资金,将它们国家创建的马克思主义理论传播到俄罗斯,按照他们的想法,这会造成混乱,从而削弱其主要竞争对手。按照马克思主义的理论,无产阶级要通过世界革命来摆脱枷锁,并在全世界建立专政。弗拉德米尔·乌里扬诺夫(列宁)发展了这一理论,他得出的结论是,无产阶级革命可以单独在一个国家进行,即可以在俄罗斯进行。他之所以提出这一想法,是为了推翻俄罗斯帝国。

于是,1917年,英国和美国在德国银行的参与下在俄罗斯实施了一个本质是通过革命对俄罗斯帝国实施政治、宗教和社会经济三大重击的计划。政治打击的目的是消灭国家管理方面的沙皇专制制度,并在该国建立无产阶级专政。宗教打击是针对俄罗斯东正教教会的:使得宗教信仰被无神论取代,民众脱离自身的精神

基础和历史根基。对社会进行经济打击是目的,通过消除生产资料和土地的私有制,在俄罗斯经济体系中造成混乱。

1928年,美国爆发了资本主义世界最大的经济危机——“大萧条”。为了走出萧条困境,英美金融资本进入了下一阶段,走上了征服欧亚市场的道路。这一阶段的目的是挑起俄罗斯和德国这两个大国之间的军事冲突,以使两国经济疲弱,接下来它们就只能在经济上依赖海洋国家。

1933年,奥地利一名生活窘迫的画家、后来的政治精神分裂症患者阿道夫·希特勒加入了德国国籍,改名为阿道夫·希特勒,之后不久就成为了纳粹主义的领袖。纳粹主义的目标是实现世界统治,但最重要的任务是攻占俄罗斯并整个夺取其巨大的资源。英国和美国提供资金和科技支持,促成了该计划的实施。

美国 and 英国在第二次世界大战期间也对苏联提供了同样的支持,为其将经济体系转为战时体制提供了物质援助。

这两个海洋国家在俄罗斯和德国持续而目标明确地推行了意识形态敌对政策,1941-1945年间,欧洲强国处于相互敌对的战争状态。世界各地约15亿人被卷入这场战争。

在1928-1933年危机之后背负起了巨额国债的美国,还有英国,在战争期间获得了巨大的利润,靠欧洲的苏德两国和世界其他国家补充了自己的国库收入。但德国和苏联遭受了毁灭性的经济破坏,数千万人罹难。

这些事件的政治影响留待政治学家们去评估,仅从经济的角度来看,法西斯德国与共产主义苏联之间的军事冲突显然符合全球金融帝国的利益,对于他们来说,数亿人的生命一文不值。

1917年十月革命之后,人类文明最人道的思想——社会主义和共产主义——被扭曲,所建立的无产阶级专政在该国引发了恐怖、饥荒和内战。俄罗斯社会播下了阶级仇恨的种子,“不与我们同在,就是反对我们”的原则开始作祟。到第二次世界大战前,有数千万人死于饥饿和流亡,而大量的知识分子移民到美国和欧洲,成为其经济发展的一个重要因素(美国的潜艇舰队、航空和整个经济的迅猛发展都应该感谢从俄罗斯外逃的世界知名科学家希科斯基、列昂季耶夫、康塔罗维奇等人)。

由于建立了无产阶级专政,市场关系和市场机制被彻底消除。私有财产被全面取缔,这导致发展国家经济经济的现实条件被扭曲和完全破坏。意识形态发展走形,其实施过程产生了一股自我毁灭的力量,于是就有了后来的历史进程:存续70年后,没有遭受一枪一弹,核大国苏联由于经济破产而土崩瓦解。

而同一时期的中国是社会主义阵营中最强大的国家之一,它正确估计了私有财产和市场的作用,及时贯彻了“社会主义市场”的理念,最大限度地利用了多年累积起来的经济潜力和国家价值观,并在私人财产的基础上发展了大中小型企业,经济得到全面重组。中国保留了社会主义时期创造的所有经济潜力,运用最新的高科技和国际管理方面的先进原则和方法,昂首挺胸迈进世界市场体系,并在短期内成为其领导者之一。现在,中国在工业产品生产总量和人均消费水平上位居世界首位。

今天,中国又在重振其巨大的文化历史遗产——举世闻名的丝绸之路,丝绸之路是当时最为全球化的国际文化,至今还保留着当初那迷人的经济魅力。

如今的中国将千百年间广受欢迎的丝绸之路发展成为享誉世界的一带一路,与俄罗斯、印度和亚洲国家开展合作,在当代诸多历史性事件的背景下创造出欧亚轴心体系,这一体系确实能成为抵御海洋国家金融帝国干涉的一道强大的经济屏障。

这样一来,欧亚轴心体系在第三个千年纪元可能会成为全球社会经济发展战略的新中心。

事实上,在苏联解体后的20世纪末,中国成为了第一个及时肯定私有财产在国家社会经济发展中的优先地位、却仍然忠于社会主义国家管理原则的政治实体,而且其经济并未遭受明显损失,在中国智慧原则的指导下,国家的经济发展反而走上了市场的轨道。

所以,世界七大奇迹所包括的不仅是长城,还应该包括文化从未中断、如今又实施着现代国家政策的中国。

目前,俄罗斯也在积极推行强化本国文明的政策,并成功融入全球市场体系。在现代市场竞争中,俄罗斯和中国利用自身的自然资源和技术、交通和人口潜力创造了欧亚联盟,亚美尼亚可能会成为该联盟的一员。中国的国家战略规划可以从经济和

政治意义上与欧亚轴心体系对接,成为其有机组成部分。在不久的将来,该计划的实施,将会使这两个国家和加入该体系的其他国家,在国际市场竞争中获得真正意义上的经济和政治独立,并为稳定的社会经济发展提供更强有力的保障。

“一带一路”建设将为处于封锁之下的亚美尼亚的所有经济部门开拓新的前景。在这种新的背景之下,亚-中贸易和其他多边关系可以借鉴千百年以来积累的有益经验实现互惠互利。通过融入中俄欧亚联盟,亚美尼亚可以运用这些国家的先进经验,扩大其贸易,这可能成为摆脱当前社会经济危机的最重要途径之一。

独立的亚美尼亚共和国

亚美尼亚共和国领土为2.98万平方公里,人口约为300万。未获承认的阿尔萨克共和国(纳戈尔诺-卡拉巴赫)领土约为1.2万平方公里,人口约为15万。据估计,全世界150-170个国家中,亚美尼亚侨民约为8百万至1千万。

为恢复历史建立强家,亚美尼亚同阿尔扎赫共和国政府与人民及亚美尼亚侨民一道汇集力量,要求土耳其承认发生在1915年的种族大屠杀,并废除1921年3月16日签订的莫斯科条约。

苏联解体后,亚美尼亚在1990年独立声明和1995年宪法(2015年进行修订)的基础上,重新获得了新的国家主权。根据这些基础文件,亚美尼亚共和国有理有据地放弃了集中计划经济管理体系,在没有任何经济管理经验和技能的情况下,选择了自由民主的经济发展管理道路。

由于缺乏制定好的社会经济发展战略规划,亚美尼亚陷入了经常性经济危机的状态。

当时在位政权的主要不足之处是,经济领域缺少转型和重组规划。如果有这种规划,亚美尼亚共和国本可以进入国际市场经济体系。

在对外贸易领域,亚美尼亚本不应该奉行“打开国门”政策。在当时的情况下,国际金融和工业资本无障碍地占据了亚美尼亚的内部市场,开始迫使其接受他们的经济政策。结果导致亚美尼亚的工业企业因其产品没有竞争力而倒闭。亚美尼亚的前领导们直到现在也没能成功地带领国家走出经济危机。

在拥有国家主权的29年中,亚美尼亚政府没有重新制定出一系列必要的国家经济定向规划。这期间国内频繁更换了15届政府。已克服了经济危机的国家经验表明,发生经济危机的一个主要原因是,缺少构建和发展市场经济体系的法律基础。

下面分析一些1990-2020年期间,制定亚美尼亚共和国社会经济发展战略的相关法律。

专署研究数据显示,亚美尼亚共和国国内影子经济总量约占年度国内生产总值的30%,约30亿美元。

私有财产权同法律的措施及效力有着密切的联系。资源作为国家民族安全的基础,由这些法律提供保障。这些资源包括土地资源、地下有效矿物资源、水资源、动植物资源、生态资源等。

在亚美尼亚共和国宪法中,并不包含这样的法律和立法体系:“权力机关或代表人民利益的组织,在未经人民允许的情况下,无权向他人转让或出售对民族和国家安全的有意义的资源”。例如,在埃里温,一系列大企业的商品生产和销售在影子经济中占据特殊地位。影子经济业务活动通过以下方式完成:一批货开两张发票——一张发票(这批货价格的50%)用于转账到生产商的账户;另一张发票(50%的价格)用于转账到生产商的国外账户。这种情形有两个负面结果:

1. 当地生产商不信任当地银行;

2. 存在国外银行的部分收入,不参与亚美尼亚共和国的经济投资规划。影子经济最高程度的发展,是寡头和官方机构利益的对接。由此可见,影子经济是非法经济,而国家并未对之实行宪法的刑法法律和民法法律。

发达国家社会经济发展和国家安全的基础是国家工业。工业产品占有量在国家生产总值中占第三位,在农业产品和贸易与服务产品之后。

亚美尼亚共和国的经济是有着消费方向的。工业企业活动的暂停,总体上使国内社会紧张状态变本加厉,尤其是在地震区域。例如,久姆里的卡拉特机械工厂,1988年有800名员工。发生地震后,在工厂员工的努力下,工厂的基础设施得以全部恢复。工厂员工声明,已做好对工厂进行私有化的准备。然而,根据亚美尼亚共和国政府的决定,工厂被出售给了俄罗斯相关公民。现今企业的员工人数仅有18人。

斯皮塔克的很多企业在地震后的两年内得到重建。其中一个企业是一家电梯制造厂,1994年重新开始运营。几年后,该工厂宣布倒闭。根据亚美尼亚政府的决议,2003年该工厂被出售给了卡扎兰铜钨工厂,后者没能履行投资约50万美元和创造270个工作岗位承诺,而是拆卸了生产设备,将金属构件运出了斯皮塔克。

市民们得知这一消息后,书面诉讼亚美尼亚政府。前总理在2017年9月4日的回信中写到:“该工厂财产属于拆除它的单位所有。所有者有这个权力,与之对抗是不可能的。”斯皮塔克地震后,重建的工业企业中有12家被以类似的方式摧毁。在亚美尼亚共和国类似例子有很多。在这种情形下,由于无法就业,亚美尼亚居民们被迫移民。

发达的工业提高了居民就业率和真实的收入水平。以本国工业为基础,稳定的经济发展,可以保证国家成功地进入国际市场经济体系。

世界经济的理论和实践表明,以出口原料、劳动力和“人道资源”为基础的国家经济政策,会导致人民和国家依赖外国金融和工业资本。亚美尼亚共和国拥有走出经济危机和进入高速经济发展的所有条件。

在没有制定好经济战略的情况下,又没有以科学研究为基础,在亚美尼亚就开始实施以“过渡时期”为名的法律和社会经济改革,并持续进行,而这正是亚美尼亚经济危机如此漫长和深入的主要原因。

如前文所述,经历过政治和经济危机的国家,都是通过制度改革、完善立法、制定国家经济管理体系战略,从而走出危机状态的。他们走出危机的共同特点是,以推行市场经济、社会福利和国家调控体系为基本原则和理论基础。

在向市场化经济管理体系的过渡过程中,国家社会经济政策最主要的是,保持资本利益和人民福祉水平不断提升间的平衡。

为了实现这种大规模意识形态和经济政策的社会思想转变,所有国家都制定了具有优先发展方向的新思想体系。

2015年的亚美尼亚共和国宪法修正案,是在德意志联邦共和国国家经济组织GIZ的参与下,于2016年制定好的。修正案在埃里温公布,含简短说明(亚美尼亚共和国2015年版宪法。简要说明。埃里温2016年)。

它的前言中有这么一段话:“关于对1995年宪法中存在的疏漏和不足,有进行修正的必要性。这只能通过2015年宪法中所涉及的内容改造完成。”

尽管亚美尼亚2015年宪法前言中有上述说明,其正文中并没有关于所有权责任

的调整条目。

下面列出的是1995和2015年亚美尼亚以及德意志联邦共和国宪法中关于所有权的法律条款:

亚美尼亚共和国宪法

亚美尼亚共和国1995年宪法 第8条第1段	亚美尼亚共和国2015年宪法 第10条 所有权保证
任何形式的所有权在亚美尼亚共和国都得到承认并获得同等保护。	1. 所有权在亚美尼亚共和国得到承认和保护。
第10条,所有权保证 无第2段	2. 地下资源和水资源属国家独有。

德意志联邦共和国宪法

第14条 财产权
1. 财产权·继承权·征收 财产权及继承权应予以保障。其内容及范围由法律规定。
2. 财产占有权·财产转让权 财产权负有义务。其行使应同时有益于公共福利。
3. 防止征用·占有自然资源 财产征收必须有益于公共福利。其执行必须以法律为依据,该法律应规定赔偿性质与范围。赔偿应公平衡量社会利益和征收人的利益。有关赔偿性质与范围的争议和分歧应通过司法途径解决。

比较亚美尼亚共和国和德意志联邦共和国宪法中关于财产权的法律文本可以看出,亚美尼亚共和国2015年宪法的起草者没有在第10条中规定第二段关于财产权义务的内容,但在德国宪法第14条中包含了这些内容。无论是亚美尼亚1995年宪法第八条,还是2015年现行的宪法修订案,在第10条“财产权保障”中都并未提及有关财产权义务的内容。

财产法中这些内容的存在,可能成为亚美尼亚主权共和国宪法中财产法的依据。这将在私有化及劳动岗位数量缩减过程中,阻碍不受法律制裁地破坏国家工业行为,从而使国民不再被迫迁出亚美尼亚。

应当指出的是,德国依据德国宪法第14条第2、3段,已恢复了二战期间所有被破坏的德国工业企业。在此情况下,国家以1德国马克的价格将数百个工艺遭到巨大破坏的工业企业卖给投资者,从而用新工艺更新这些企业。这样一来,缺乏竞争力的民主德国工业企业也就无法再立足于市场经济体系中。

重要的战略商品,如法国公司旗下的饮用水,被卖给法国“别尔诺·里卡尔”公司的埃里温白兰地酒厂。类似的例子还可以列举出很多。

在国家经济管理中,行使权力的同时,如果不履行义务,则会引起独断专行并助长暴力。财产法中权力和义务的平衡将为发展和进步奠定基础。

在一些国家中,宪法相对于其他法律,拥有最高的官方地位。上述列举的违宪行为,是这些国家经济潜力受损失的主要原因,而这些经济潜力对国家在国际社会上的安全和政治独立具有重大意义。

苏联解体后,亚美尼亚于1990年根据《独立宣言》宣布其国家主权。

1991年9月21日,亚美尼亚人民在全民投票中宣布独立。亚美尼亚是在1921年加入共和国宣布独立的。两天后的9月23日,共和国最高苏维埃宣布亚美尼亚为独立国家。共和国在1991年12月26日因苏联解体而获得独立。

同年10月,莱文·特·彼得罗扬(Levon Ter-Petrosyan)当选为独立的亚美尼亚共和国第一任总统。同年,亚美尼亚加入独立国家联合体。并正式退出集中计划经济体系,与俄罗斯在经济和政治上脱离。作为前苏联的正式成员,独立的亚美尼亚共和国在自由-民主改革的基础上选择了进入世界贸易体系。70年间,亚美尼亚与俄罗斯、亚美尼亚与前苏联加盟共和国成员国之间的关系,致使国家经济封闭,导致很多工业企业倒闭,大量人员失业。

1992年3月2日,亚美尼亚共和国加入联合国。

1995年7月5日经全民公决通过亚美尼亚共和国宪法。以宪法为基础,设立了3项新的国家标志:国徽、国旗和国歌。与此同时,亚美尼亚对外采用以下方式宣布国家主权:在国家职能机构、社会组织和国家机构、城市机构、市政和地区机构门前,悬挂使用亚美尼亚和英语的机构名称,代替之前使用亚美尼亚和俄语的机构名称。

2001年亚美尼亚已成为欧洲理事会的正式成员。

2002年亚美尼亚加入了世界贸易组织。

国有资产私有化、建立高效率工厂、企业及机构中管理层和科技型人才流失、非专业人士代替原有专业人士,以上这些都是产生经济危机的原因之一。为了寻求工作,一部分亚美尼亚居民选择了向世界各地移民。根据不同资料显示,在获得主权的这段时间内,亚美尼亚共和国人口减少了一百万至一百五十万。

现有条件下,以民营经济为主,在经济管理由中央集中体系向市场经济转变过程中,人民和国家间面临2个主要问题:1.为平衡人民和现存权利间关系,建立法律框架(权利为了人民或者人民为了权力);2.落实在什么法律基础上转交国有资产权利或者将国有资产转交给个人持有者。

科学和实践指出,没有责任的权利会出现任意性并导致暴力发生。为体现自身责任而赋予的权利是产生进步和高效的基础。在“过渡时期”的思想影响下,在亚美尼亚共和国再次形成的主权影响下,国家机制和经济体系的转型及重组过程显得很自然。亚美尼亚共和国在独立期间,在寻找政治新思想的过程中,在缺乏优先战略方向之时,缺乏国家社会经济发展大纲的情况下,亚美尼亚更换了15届政府。

2018年对于亚美尼亚共和国而言尤其重要。这一年亚美尼亚建国三周年。从1918年5月28日宣布成立第一个亚美尼亚共和国起,到2018年刚好100周年。这一年也是亚美尼亚共和国与俄罗斯联邦建交25周年(1993年2月15日起)。为纪念这一最新事件,2018年2月15日在莫斯科亚美尼亚大使馆举行了亚美尼亚共和国生产消费品推介会,会上介绍了亚美尼亚白兰地、地毯、银器和衣物。所有展出的商品、样品均为传统民族手工艺品及相关产品,这证明了亚美尼亚共和国缺乏高科技产业,缺乏现代科学技术和创新。

根据联合国人类发展指数排名,2015年亚美尼亚共和国位于第85位,2017年工业生产总产值在国民经济发展中排列第三位。而人均GDP为3727.7美元。(位于世界第117位)

1990年起,在人类发展中,对国家规划成就的评价,被列入了“人类发展指数”(ИЧР)。联合国对193个成员中的186个国家进行了分析。规划中指出,“人民的真正财富是人本身”。这一定义符合所有国家宪法中的这一条:“人具有最大的价值。”人类发展指数,实际的数字,是衡量国家社会经济发展水平的最重要指标。

国家	2010年的排名	2015年的排名
美国	4	8
日本	11	20
德国	10	6
法国	14	22
俄罗斯	65	50
白俄罗斯	61	50
哈萨克斯坦	66	56
格鲁吉亚	74	76
亚美尼亚	76	85
阿塞拜疆	67	78
伊朗	70	69

表格1. 2010及2015年一些国家的人类发展指数(ИЧР)排名。

根据人类发展指数,联合国把所有国家分成4组:

- 1、人类发展指数水平最高的国家——42个国家,
- 2、人类发展指数水平高的国家——42个国家,
- 3、人类发展指数水平中等的国家——42个国家,
- 4、人类发展指数水平低的国家——42个国家。

上面列出的国家中只有美国、日本、德国和法国进入了第一梯队。亚美尼亚共和国被列入第三梯队国家名单。从表格中的数据可以看出,五年间(2010-2015年)亚美尼亚共和国从第76位掉至第85位,从而由第二梯队降至第三梯队,与此同时所有其余国家的人类发展指数都有所进步。

在亚美尼亚共和国拥有主权的时期中,它在苏联解体后的各个国家中排到了倒数第一位。

亚美尼亚人类发展指数下降的一个原因是其国内影子经济的存在。影子经济指的是,生产和销售未被官方统计数字计入的商品和有偿服务,目的是使之逃避纳税。影子经济发展的主要经济因素是——不完善的私有化过程、繁重的赋税、较底的社会居民生活水平、较高的失业率以及执法部门低力度的监管违法犯罪活动。

不发达国家的典型代表指标是:私有化进程的不完善、高税收、人民生活水平低下、失业率高、执法机构对制止非法犯罪活动的控制力度薄弱。

因此可见对于亚美尼亚主权共和国而言,建立法律框架和制定社会经济发展战略的问题极为紧迫。

为了克服社会经济危机,为创造基本立法选择方向。我们建议对已成功克服经济

危机的国家,对在短时间内(5至8年),成功在世界市场经济体系中占据领先地位的国家,进行经济复苏过程中的战略方向分析。

要以国家社会经济发展概念的科学研究为基础,严谨分析国家历史状态和当前的发展状况,没有这些,就不可能制定出近期和未来改善国家经济管理的战略。

物权法中权利和义务的平衡为发展和进步奠定了基础。

年份	指标	数值	单位
1994	国内生产总值	101	亿美元
1995	国内生产总值	111	亿美元
1996	国内生产总值	123	亿美元
1997	国内生产总值	138	亿美元
1998	国内生产总值	154	亿美元
1999	国内生产总值	171	亿美元
2000	国内生产总值	189	亿美元
2001	国内生产总值	208	亿美元
2002	国内生产总值	228	亿美元
2003	国内生产总值	249	亿美元
2004	国内生产总值	271	亿美元
2005	国内生产总值	294	亿美元
2006	国内生产总值	318	亿美元
2007	国内生产总值	343	亿美元
2008	国内生产总值	369	亿美元
2009	国内生产总值	396	亿美元
2010	国内生产总值	424	亿美元
2011	国内生产总值	453	亿美元
2012	国内生产总值	483	亿美元
2013	国内生产总值	514	亿美元
2014	国内生产总值	546	亿美元
2015	国内生产总值	579	亿美元
2016	国内生产总值	613	亿美元
2017	国内生产总值	648	亿美元
2018	国内生产总值	684	亿美元
2019	国内生产总值	721	亿美元
2020	国内生产总值	759	亿美元

在亚美尼亚共和国社会经济发展战略中，国内生产总值是一个重要的指标。从1994年到2020年，国内生产总值从101亿美元增长到759亿美元，年均增长率为6.5%。这一增长反映了亚美尼亚共和国在市场经济体系中的领先地位。同时，国内生产总值的增长也带动了其他经济领域的快速发展。例如，工业、农业和服务业都取得了显著的成就。此外，国内生产总值的增长还促进了就业和人民生活水平的提高。总的来说，国内生产总值的增长是亚美尼亚共和国社会经济发展的关键因素。

亚美尼亚侨民

制定亚美尼亚共和国社会经济发展战略必须考虑亚美尼亚侨民这一因素。据统计,亚美尼亚侨民数量达8百万到1千万,占世界上亚美尼亚居民总数的65%-80%。

亚美尼亚共和国宪法第19条对亚美尼亚侨民作出规定,共包含2段:

1. 亚美尼亚共和国针对侨民实行发展全方位联系,在维护亚美尼亚人的同时开展促进侨民回国的政策。
2. 亚美尼亚共和国以国际法为基础,积极保护亚美尼亚语、亚美尼亚历史文化财富,推进亚美尼亚教育文化事业在他国的发展。

上述两段中并未指出亚美尼亚侨民在亚美尼亚社会经济政治发展中的经济地位。

2017年2月27日,前总理在关于亚美尼亚侨民第六次论坛的官方讲话中,针对亚美尼亚侨民说道:“亚美尼亚侨民是亚美尼亚国家的另一半。亚美尼亚侨民对亚美尼亚来说是一个优势。他们在世界科学、商业、经济等各个领域的先进管理系统方面具有巨大的发展潜力。”

前总理的声明令人信心倍增,也使人产生了为亚美尼亚共和国社会经济发展提供帮助的意愿。对亚美尼亚经济进行投资的基础是法律和立法体系的建立,但事实上,亚美尼亚宪法中并不包含这些法律和立法体系。

对待亚美尼亚共和国公民和亚美尼亚侨民的财产态度差别很大。如果亚美尼亚共和国公民认为自己是祖国真正的主人,从近期的事件和国内发生的质变来看,散居在国外的亚美尼亚人只有一个想法,就是“成为祖国的一部分”。显然,亚美尼亚侨民的资本是共和国经济战略发展最有利的投资来源。亚美尼亚侨民投资的优势在于,在有利条件下,高达100%的利润可以保留在亚美尼亚共和国,并参与其经济发展。同时,外国公司直接投资的利润将从共和国转移到外国银行。

外国金融结构网络提供合法获取利润的机制保障,通过该机制获取在共和国获得的利润,这使得亚美尼亚在经济和政治上依赖于外国资本。也对国家安全和国家主权构成威胁。

资本投资需要国家在资本交易的各个阶段提供担保。但是,在亚美尼亚共和国宪法的所有三个权力分支中,没有任何用来支持和控制亚美尼亚侨民投资的体制机构或监察机构。此种情况下,亚美尼亚侨民部负责人应拥有实权,并担任亚美尼亚共和国第一副总理级别的职位。应在亚美尼亚共和国政府、国民议会及司法机构下设立代表亚美尼亚侨民利益的体制机构或特别委员会。

亚美尼亚共和国社会经济发展战略的制定,应立足于并考虑共和国各个地区的科学发展规划。同时满足一段特定时间内(1、3、5、10、15、20年)市场经济法和国家监管法的要求。

2017年11月25日在布鲁塞尔签订了亚美尼亚共和国—欧盟全面扩大伙伴关系与合作协定,这使亚美尼亚以新的水平进入欧洲市场,从而促进亚美尼亚共和国社会经济状况的改善。

建议

基于上述情况,我对亚美尼亚立法及执法机关提出以下10点建议。如果能够成功实施这些建议,亚美尼亚即可消除宪法起草及行政执法过程中的缺点和漏洞。就可以帮助亚美尼亚共和国从严重的社会经济危机中解脱出来:

1. 在2015年亚美尼亚宪法第10条中列入第2段和第3段。第2段:财产权的义务。第3段:防止征用、占用自然资源。
 2. 在2015年亚美尼亚宪法第19条“关于亚美尼亚侨民”的条款中列入“在亚美尼亚共和国三个权力分支中建立体制机构”。
 3. 建立亚美尼亚共和国国家民族安全基础性资源清单。
 4. 建立隶属于亚美尼亚共和国总统的独立国家专家委员会,以决定出售关乎民族和国家安全的国家财产和自然资源。该委员会的所有决定应根据地籍部门或国家认可的专家意见进行采纳,这些决定的执行活动应由国家进行监管。
 5. 根据亚美尼亚共和国宪法第7章第164条第6段、第6章第148条、第4章第95条及专家委员的决定,撤销以下人员的特殊权力:国民议会议员、政府官员、有立法权力的司法人员、以营利为目的从事企业活动的人员。
 6. 在久姆里和斯皮塔克建立有利于投资的特别经济区及免税经济体系,以发展企业经营,恢复这些地区的居民数量。同时,在这些地区,针对用于震后难民住房建社的投资,实行优惠政策。
 7. 在地方自治权力机关制定的项目和计划基础上,制定亚美尼亚共和国社会经济发展战略计划。
 8. 以2000年9月26日发布的《俄罗斯联邦-亚美尼亚共和国21世纪联盟合作宣言》为基础,为实施两国总统签署的这一国家文件中的15点内容,创造良好有利的条件。
 9. 为加深俄亚两国友好关系,研究亚美尼亚国境安全补充保障问题及俄亚经济一体化计划的实施问题。在此情况下,为维护两国拥有悠久历史的友好关系,必须加强思想及政治工作。
 10. 在亚美尼亚共和国政府建立世界经济科学研究所,研究亚美尼亚共和国经济发展,吸引世界各地的亚美尼亚侨民,凝聚世界资本,制定各个领域中的优先发展方向及社会经济发展战略。
- 世界经济科学院研究所应该设立三个部门:
1. 设立宏观和微观经济理事会,由成功的国际公司负责人参与;
 2. 设立科学研究和战略发展理事会,由被认可的科学家和理论家参与;
 3. 设立在亚美尼亚共和国总理领导下的董事会,由被认可的社会公众人物参与。

这项工作是作者过去几十年的科学研究成果,也是作者实践经验的逻辑概括总结。在国际舞台的背景下,对亚美尼亚共和国在前苏联管辖空间内,进行了经济发展和相互作用的分析,清楚地表达了根据“人民至上的法律”原则,改善亚美尼亚人民生活福祉的可能性。

我希望自己所得出的结论和建议将被视为实施立法改革的动力,目的是在亚美尼亚共和国经济复兴的背景下,在现阶段新历史时期,创造一个政治、经济和社会文化发展的先例,同时考虑到亚美尼亚人民及亚美尼亚侨民在该国本身的巨大潜力。

米卡耶良·阿尔塔舍斯·达维多维奇

俄罗斯自然科学院 院士

俄罗斯世界人民精神统一国际科学院 国际经济学博士

法国阿拉拉特国际科学院 院士

“欧洲文明对话”国际基金会莫斯科分部负责人

“亚美尼亚-中国友好协会”主席

莫斯科亚美尼亚侨民理事会成员

电子邮箱: artashes@mikaelians.online

电话: +7-985-437-68-57

参考文献:

1. 阿拉拉特, 芬兰联合图书印刷社 1984年.
2. Е.П. 茹科夫. 日本历史. 卷2. 1868-1998. 莫斯科: 俄罗斯科学院东方学研究所出版社. 1998. 703页.
3. В.П. 伊拉里奥诺夫, О.А. 加卢斯强. 俄罗斯和亚美尼亚过去、现在和未来的思考. 莫斯科: OLMA 新闻媒体出版社, 2003. 319页.
4. 日本历史(1945-1975)莫斯科: 苏联科学院 1978.
5. 亚美尼亚共和国宪法. 埃里温, 1997. 48页.
6. 亚美尼亚共和国宪法(修订版) 埃里温, 2017. 94页.
7. В.В. 马克拉柯夫. 外国宪法: 英国、法国、德国、意大利、美国、日本、巴西(第7版). 莫斯科: Wolters Kluwer 出版社, 2010. 656页.
8. А.Д. 米卡耶良. 世界与亚美尼亚-昨天、今天和明天(亚美尼亚语、俄语、英语版)埃里温 Noyan Tapan 出版社, 2012. 第33页.
9. А.Д. 米卡耶良. 财产、权力与国家管理// 莫斯科, 有效反危机管理杂志. 第4期, 2004. 10月.
10. А.Д. 米卡耶良. 亚美尼亚财产和国家安全// 莫斯科, 诺亚方舟报, 3月, 2002年.
11. А.Д. 米卡耶良. 亚美尼亚社会经济发展战略(亚美尼亚语、俄语、英语版). 埃里温: Noyan Tapan 出版社, 2014. 194页.
12. 基于自身经验和历史的战略.《亚美尼亚之声报》2016. 4.27.
13. 俄罗斯—历史之轴.《首都报》统一俄罗斯党 МГРОП 机关.
- 14.《新方针》Ф.Д. 罗斯福—美国摆脱经济危机计划//反危机管理. 第2版. Э.М. 科罗特科夫教授编. 第6部分. 外国反危机管理经验. 513-518页; 513-541页. 莫斯科: ИНФРА-М 出版社, 2010. 620页.
15. В. 波戈相, Н. 萨尔格相. 亚美尼亚共和国宪法 2015年校订版. 简短说明. Тигран Мец 印刷厂印刷, 埃里温, 2016. 448页.
16. В.А. 波波夫. 日本历史(1945-1975). 莫斯科: 东方文学中心编辑部. 莫斯科: 科学出版社. 1978. 541页.
17. В.А. 普罗尼科夫, И.Д. 拉达诺夫.《日本人》(民族心理学概要). 第2版. 莫斯科: 东方文学中心编辑部: 科学出版社, 1985. 348页.
18. А.П. 萨申. 日本经济奇迹的奥秘. 莫斯科: 1998.
19. С.И. 霍德让什, К.Л. 奥加涅相, Н.С. 特鲁赫达诺夫. 艾列布尼. 第一版. 莫斯科: 艺术, 1979. 168页.

网络文献资料:

1. <https://ru.wikipedia.org/wiki/国家人类发展指数列表>
2. https://lprime.ru/state_regulation/20180228/828503229.html
<https://historymuseum.am/ru/>
3. <https://wiki2.org/ru/Ехегнадзор>
4. <http://sestrik.com/karaundzh-drevnyaya-observatoriya-na-territorii-armenii>
5. https://ru.wikipedia.org/wiki/Судебник_Мхитара_Гоша
6. https://ru.wikipedia.org/wiki/История_Каменца-Подольского
7. <https://ria.ru/economy/20081209/156850733.html>
8. <http://fb.ru/article/41272/yaponskoe-ekonomicheskoe-chudo>
9. <http://mychinaexpert.ru/kitajskoe-ekonomicheskoe-chudo/>

1. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

2. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

3. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

4. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

5. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

6. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

7. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

8. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

9. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

10. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

11. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

12. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

13. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

14. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

15. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

16. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

17. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

18. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

19. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

20. 日本国政府. 日本国宪法. 1946年. [日本国政府网站].

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

(ՀՀ ԲՅԱ 8 (479.25)
(ՀՅ)ՁՕ.ՁՅ-ԴՍԲ

ԱՐՏԱՇԵՍ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ

Գլխավոր խմբագիր՝ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ԴԱՎԻԹ

Երևան
W
«Վան Արյան»
2020

ISBN 978-9953-70-362-7

© 2020 Վան Արյան

ՀՏԴ 338 (479.25)
ԳՄԴ 65.05(5Հ)
Մ 780

Միքայելյան Արտաշես

Մ 780 Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարություն/Ա. Միքայելյան.- Եր.: Վան Արյան, 2020.- 352 էջ

ԵՄԹ-ՈՒՈՇԺՐԱԴՅԱԾ ԿՆՄՇՍՄԹՄԵԾ

ԵՄԻՄՍԺՅԵՂ-ՄԻՈՑՈՍ

ԵՄՍՅՄ-ԲԴՄՁ

ԵԴՈՑ-ՈՒՈՂԱՅԻՄՍԱԶ

ՀՏԴ 338 (479.25)
ԳՄԴ 65.05(5Հ)

ԵՄԵԼԻԵՄՁԿՍ ՍԻՇՄՏԴՄ

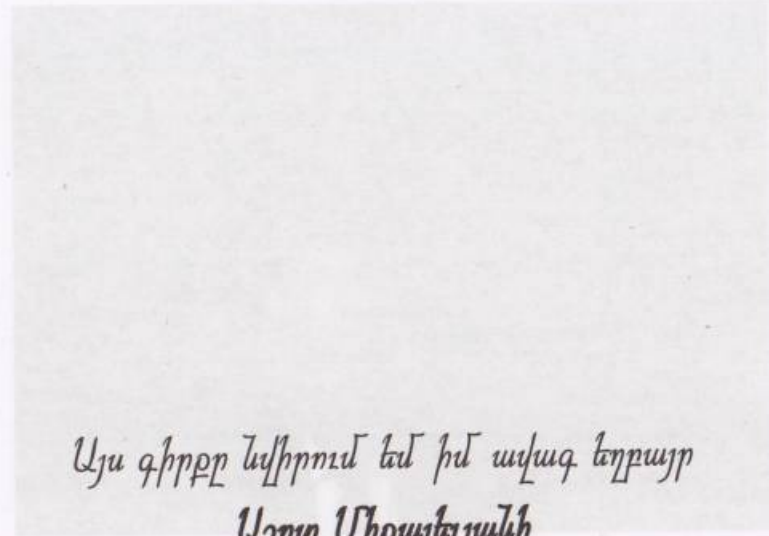
ՔՐԵՄԻՐ ԵՄԵԼԻԵՄՁԿՍ ԿՐԵՄԻՐ ԿՐԻՍՏԱՆԻՔ

ISBN 978-9939-70-365-7

©Վան Արյան, 2019

Արտաշես Միքայելյան

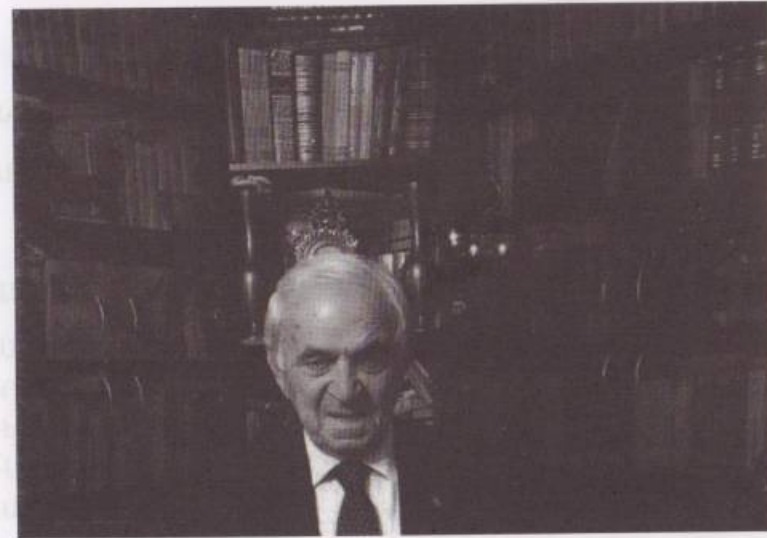

Այս գիրքը նվիրում եմ իմ ախագ եղբայր
Աշոտ Միքայելյանի
պայծառ հիշատակին

Խ

որին ամենամեծով երկրորդականություն եմ հայտնում անբա-
ղանկյա Աստուծոյ Տրոհիկ Գրապարտակն զհաս-մեքողա-
կան Դիմաբնորոշման օգնության համար, եսև շարուն-
կալ եմ անդրադարձնու Արեւ Գեղի Արամեհեղանկն զհանձնան
խորհրդատուրության համար. Ընդհանուրապես եմ հայտ-
նում Աստուծոյն և Եղիարայ Ծովաշունչին զսքի իրա-
տարակարգանք եղանակներու համար. Անկեղծ երախ-
տակարո եմ վնջա, օտար լեզունքի անբնիկ սրցնալ
ժամնա Միքայելյանին և իմ որչի սնանուարարության մա-
ղաւոր և սնանուարարանք երախմանք մաղաւոր Դավիթ
Միքայելյանին զիւրի եկրոարական յնդունեւոյ բարեմանե-
լու համար (ԿՐԻ-ԼINGUA) Հեղուարդի եղբայրան շնորհակա-
լարանք եմ հայտնում կրթության, զհարության և մշակութի
զարգացման ընտանեան կենտրոնի Տրոհին, Չիւտարանի մա-
ղովորանակուն Հանրապետության և Ստեփան – Դեմոկրատիկ
պետական համալսարանի արասկան կրթագիտութեան
կենտրոնի եւստով ծնողարարող պարտեհին Լ.Կ.Լի -ին զիւր
քննարան լեզուի արդիանեւոյ համար. Մեծապիւ շնորհա-
կարարանք եմ ընտանեկի անդամներին զիւր զնդու ընտա-
քան բարեկարգ անտարի համար.

Արտաշես Միքայելյան

Ժորին ակնածանքով երախտագիտությունս եմ հայտնում ակադեմիկոս Մարտիկ Յուրիկի Գասպարյանին գիտա-մեթոդական հիմնախնդիրներում օգնության համար, նաև շնորհակալ եմ ակադեմիկոս Արել Գեզի Աղամբեգյանին գիտական խորհրդատվության համար: Շնորհակալություն եմ հայտնում Լեոն Մարկոսին և Էդվարդ Չովուշյանին գրքի հրատարակությունը հովանավորելու համար: Անկեղծ երախտապարտ եմ կնոջս, օտար լեզուների ամբիոնի դոցենտ Ժաննա Միքայելյանին և իմ որդի տնտեսագիտության մագիստր և տնտեսագիտության իրավունքի մագիստր Դավիթ Միքայելյանին գիրքը եվրոպական լեզուներով թարգմանելու համար (“dm-LINGUA” Համբուրգ): Խորապես շնորհակալությունս եմ հայտնում կրթության, գիտության և մշակույթի զարգացման Ռուսական կենտրոնի Տնօրեն, Չինաստանի Ժողովրդանական Հանրապետության և Սանկտ – Պետերբուրգի պետական համալսարանի ռուսական հետազոտությունների կենտրոնի հատուկ հետազոտող պարոնուսի Լի Լի – ին գիրքը չինարեն լեզվով թարգմանելու համար: Մեծագույն շնորհակալություն իմ ընտանիքի անդամներին գիրքը գրելու ընթացքում բարոյական սատարի համար:

Վ. Միքայելյան

ՀՅԴ 238 (479.25)
ԳՄԴ 65.05(5Ը)
Մ 780

Միքայելյան Արտաշես
Մ 780 Հայաստանի Հանրապետության Հոգեբանական
գործառնականության կենտրոնի կողմից
Կան Արյան, 2021

ՀՅԴ 238 (479.25)
ԳՄԴ 65.05(5Ը)

ISBN 978-9939-70-365-7

Թվան Արյան, 2021

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՂԻՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ290

ՆԱԽԱԲԱՆ294

ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԾԳՆԱԺԱՄԵՐԸ ՏԱՐԲԵՐ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ 299

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ (ԱՄՆ)..... 299

ՖՐԱՆՍԻԱ..... 302

ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻ

ԴԱՇՆԱՑԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ (ԳԴՀ)..... 303

ՃԱՊՈՆԻԱ..... 307

ՍԻՆԳԱՊՈՒՐ 310

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ (ՉԺՀ)..... 313

ՄԵԾ ՄԵՏԱՔՍԻ ԾԱՆԱՊԱՐՀԸ

ԵՒ ՀԱՅ-ՉԻՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ 314

ՕՎԿՅԱՆՈՍԱՑԻՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ԱՌԱՆՑՔԻ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ 318

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ324

ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԷՔՍԿՈՒՐՍ 324

ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ 329

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔ 330

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ (ՀԱՅԱՍՏԱՆ)..... 332

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ348

ՀԱՄԱՑԱՆՑԻ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ 350

ՀԵՂԻՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

- 1938թ. ծնվել է Լենինականում (Գյումրի) Հայաստան
- 1962թ. ավարտել է Երևանի Պետական համալսարանի տնտեսա-կազմակերպական ֆակուլտետը
- 1962-1969թթ. ՀՀ առևտրի նախարարության համակարգում և «Հայկուլ-տառ» հանրապետական մեծածախ բազայի կառավարիչ
- 1969-1980թթ. ԽՍՀՄ առևտրի նախարարության բնակչության պահանջարկի և առևտրի իրավիճակի ԳՀԻ հայկական մասնաճյուղի համահիմնադիր, փոխտնօրեն
- 1980-1991թթ. Երևանի պետական ժողովրդական տնտեսության Ինստիտուտի դոցենտ
- 1990-1993թթ. Հայաստանի «Շիրակ» կոնցեռնի պրեզիդենտ
- 1993-2012թթ. ձեռներեց Ռուսաստանում և Հայաստանում
- 2012թ. մ/ա Պրոֆեսոր Մոսկվայի ԲՈՒՀ-երում մարկետինգի և մենեջմենտի ռազմավարություն առարկաների գծով
- 2012թ. «Արարատ» Միջազգայի ԳԱ պատվավոր պրոֆեսոր
- 2014թ. «Եվրասիական մշակույթների և քաղաքակրթությունների երկխոսություն» միջշրջանային հիմնադրամի Մոսկվայի բաժանմունքի տնօրեն
- 2015թ. Հայ-Չինական Ասոցիացիայի նախագահ
- 2018թ. համաշխարհային էկոնոմիկայի դոկտոր
- 2019թ. «Արարատ» Միջազգային ԳԱ(Ֆրանսի) –ակադեմիկոս
- 2020թ. Ռուսաստանի Դաշնության ԲԳԱ-ի ակադեմիկոս

Սույն աշխատության նպատակը Նոր Հայաստանի տնտեսական վերածննդի Ազգային ծրագիր կազմելն է: Աշխատության մեջ ծրագրային խնդիր է վերակառուցել տնտեսական կառավարման համակարգը և ստեղծել Ծաղկուն Հայաստան, առաջնորդվելով «Ժողովրդի բարեկեցությունը բարձրագույն օրենք է» սկզբունքով: Հայաստանի գլխավոր ազգային հարստությունը հանդիսանում է հայ ժողովուրդը իր ազգային մշակույթով և գիտական ներուժով: Ազգը, որ ապրում է ժամանակակից Հայաստանի Հանրապետության տարածքում, ժամանակավորապես կորցրած պատմական օջախներում և աշխարհի տարբեր երկրներում, այժմ ունի բոլոր նախադրյալները ապահովելու իր և տարածաշրջանի տնտեսական անվտանգությունը և ժողովրդի բարեկեցությունը:

Տնտեսական կառավարման համակարգային բարեփոխումների միջազգային փորձը ցույց է տալիս, որ բնական և մարդկային ներուժի սահմանափակությունը արգելք չի հանդիսանում արտադրված ապրանքների և ծառայությունների գնագոյացման, ամբողջ երկրի և նրա տնտեսության զարգացման համար:

Արդյունավետ օգտագործելով առկա սեփական պաշարները և հենվելով, սեփականության պաշտպանության, ինչպես նաև կարգված արժեքների վերեդարձման փախսատուցման և հաստատման համար տնտեսապես զարգացած երկրների օրենսդրական փորձը և հետեվելով սույն գրքում մշակված շուկայական տնտեսություն կազմակերպելու ծրագիրը, Հայաստանը ունակ է հաջողությամբ մտնել համաշխարհային շուկայական համակարգ:

Աշխատության մեջ հիմնավորվում է Հայաստանի Հանրապետությունում ներդրումային գրավչության բարենպաստ պարմանների և ինստիտուցիոն զարգացման անհրաժեշտությունը, որոնց իրականացման համար մշակվել են առաջարկություններ:

Արտաշես Միքայելյան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ
Ռուսաստանի բնական գիտությունների ակադեմիայի
Армянский научный центр РАН

Armenian scientific center of Russian academy of natural science

- Ռուսաստանի Դաշնություն, 1190496 Մոսկվա,
Լենինսկի պրոսպեկտ, շենք 6/7 N 3 467 06, ԿՊ 2020

ՔԱՂՎԱԾՔ

ԱՐՄԱԵՆ գիտական խորհրդի բյուրոյի
№ 01/13 24 հունվարի 2020 թ.
13.

ԼՍԵՑԻՆ

Արտաշես Միքայելյանի «Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման
ռազմավարությունը» մենագրության մասին

ԵԼՈՒՑԹ ՈՒՆԵՑԱՆ:

Մ.Յ. Գասպարյանը, Կ.Յ. Կոչակովը, Բ.Բ. Լեոնտյևը, Խ.Ա. Մամաջանյանը

ՈՐՈՇՈՒՄ

Արտաշես Միքայելյանի «Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարությունը» թեմայով մենագրությունը հանդիսանում է առաջին քայլը տնտեսավարման իրավունքի փիլիսոփայության, հայկական պետականության և Հայաստանի տնտեսական բարեփոխումների ուղղությամբ, Հայոց Ցեղասպանության ժամանակներից սկսած, որտեղ հեղինակը ձևակերպում է իր հայեցակարգը, որը վերլուծելով միջազգային իրավունքի, անտիկ աշխարհի, միջնադարի, նոր և նորագույն հայկական մտածողների (Մխիթար Գոշի, Դավիթ Ալավկաորդու, Սպարապետ Սմբատի դատաստանագրքերը, Սուրբ Գրիգոր Տաթևացու սոցիալ-տնտեսական հայացքները, Շահամիր Շահամիրյանի, ազատ Հայաստանի լուսավոր դարաշրջանի 1773թ. սահմանադրությունը "Snare of Glory"(«Որոգայթ փառաց») և Target («Նշավակ») ցիկլային հետազոտությունները էկոնոմիկայում ռուսական և համաշխարհային առաջատար ներկայացուցիչներից մեկի Աբրահամ Բունիաթյանի աշխատությունները, ինչպես նաև ՄՀՓՕ(Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների), ԴԱՊ(Ֆինանսական հաշվետվությունների ամերիկյան ստանդարտների), համաշխարհային էկոնոմիկայի և իրավունքի սուբյեկտի պատմությունները արդի շուկայական համակարգում:

Նշված գիտական մենագրության հրատարակությունը գիտնական Արտաշես Միքայելյանի պրոֆեսիոնալ գործունեության նշանակալի փուլ է: «Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարությունը» մենագրությունը թույլ է տալիս

արձանագրել, որ գիտական մշակումների և հետազոտությունների արդյունքները ներկայացնել այդ ոլորտի կողբաների և մասնագետների գնահատականին:

Հրատարակությունը կհաստատի Արտաշես Միքայելյանի հեղինակային իրավունքը, որ այն հանդիսանում է կարևոր գործոն և դրականորեն կազդի Արտաշես Միքայելյան գիտնականի հեղինակության վրա: Արտաշես Միքայելյանի հեղինակային մենագրությունը գիտական նեղ ոլորտում գիտնականի երկարատև ուսումնասիրության, նրա բազմակողմանի հետազոտության արդյունք է, որը լայն լսարանների համար պահանջարկ ունի: Այդ ակնառու միջոց է ներկայացնել փորձագիտական ընկերությանը նոր վարկածների, տեսությունների և հայեցակարգերի ժամանակակից քաղաքակիրթ աշխարհի մարտահրավերների և սպառնալիքների մասին:

Արտաշես Միքայելյանի աշխատությունը, որպես Սերգեյ Վիկտորի Դոլմատովի «հինգերորդ չափանիշ» բացահայտեց գիտությունը ներսից և ներքին փայլատակումից, բացահայտում է մեր մեջ ամբողջական դիտարկումներ և կամ լիարժեք ծավալային իրականություն, որոնք կարելի է դիտարկել բոլոր կողմերից, որքան հնարավոր է լայն: Նմանը իր ժամանակին արել է միայն Սերգեյ Մերգելյանը:

Երաշխավորվող աշխատանքը նախատեսվում է միջազգային, սահմանադրական, քաղաքացիական և տնտեսավարման իրավունքի, պետության և իրավունքի պատմության մասնագետների, գիտաշխատողների, ուսանողների, ասպիրանտների, ինչպես նաև ընթերցողների լայն շրջանակների, իրավունքի սուբյեկտների սոցիալ-տնտեսական զարգացման վրա գլոբալիզացիայի գործընթացների ազդեցության խնդիրներով հետաքրքրվողների համար:

ՈՐՈՇԵՑԻՆ.

Երաշխավորել հրապարակելու տ.գ.դ. պրոֆեսոր ՌԲԳԱ ակադեմիկոս Արտաշես Դավթի ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆԻ «Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարությունը» թեմայով գիտական մենագրությունը:

Որոշումը ընդունվեց **միաձայն:**

Մարտիկ Յուրիկի Գասպարյան

Ակադեմիկոս, Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի գիտական խորհրդի անդամ, Ռուսաստանի բնական գիտությունների նախագահության անդամ, ԱՐՄԱԵՆ-ի հատուցման և վերականգման հարցերի փորձաքննության ու գնահատման միջազգային անկախ իրավական-գիտական կենտրոնի ղեկավար, գիտության և բարձր տեխնոլոգիաների Եվրասիական գիտական խորհրդի անդամ, ՌԲԳԱ-ի, ՌԳԱ, EWAN ակադեմիկոս, տ.գ.դ., պրոֆեսոր

Կոչիկով Կիրիլ Յուրյեվիչ

ՌԲԳԱ-ի Էկոնոմետրիայի, կվալիմետրիայի և արժեքի որոշման խնդիրների բաժանմունքի Գիտնական քարտուղար, տ.գ.դ.պրոֆեսոր ՌԲԳԱ-ի թղթակից անդամ

դրանցում որպես հիմնական հարցեր... (faint text)

ՆԱԽԱԲԱՆ

Արտաշես Դավթի Միքայելյանը գիտական աշխարհում և ակադեմիական շրջանակներում, Հայաստանի արվեստավարժ կազմավորումներում, Հին աշխարհի երկրներում, արևածագի երկնային երկրում, երկիր մոլորակի բոլոր մասերի հայկական սփյուռքում հայտնի է որպես ազատ շուկայական տնտեսության առաջին խորհրդային պիոներ-գիտնականներից մեկը:

Արտաշես Միքայելյանի «Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարությունը» հիմնարար գիտական աշխատությունը իրականությունում համարվում է նոր երևույթ և առաջին քայլը տնտեսական իրավունքի հայկական պետականության և Հայաստանի տնտեսական բարեփոխման փիլիսոփայության ուսումնասիրության ուղղությամբ 1915թ. Հայոց Ցեղասպանության ժամանակներից: Աշխատության իր հայեցակարգը շարադրում է միջազգային իրավունքի, ՖՀՄՍ (Ֆինանսական հաշվետվության միջազգային ստանդարտների), ԳԱԱՀ (Ֆինանսական հաշվետվության ամերիկյան ստանդարտների), Մխիթար Գոշի և Սմբատի դատաստանագրերի, հին և միջնադարյան, նոր և նորագույն հայ մտածողների սոցիալ-տնտեսական մեկնաբանությունների համաաշխարհային մակրոտնտեսության պատմության և ժամանակակից աշխարհում իրավունքի սուբյեկտների միկրոտնտեսության հիման վրա:

Հնագույն ժամանակներից հայ ժողովուրդը եղել է ստեղծող, իսկ հայոց պետականությունը՝ ստեղծագործ: Վառ ապացույց են տիեզերքը և հայկական էպոսը Գեղամա լեռների և Սյունիքի ժայռապատկերներում:

Սմբատ սպարապետի դատաստանագիրը հանդիսացել է Կիլիկիայի թագավորության պետականության հիմքը: Այդ հնարավորություն տվեց թագավորության քաղաքացիներին լինել ստեղծագործ և արտադրող: Այդ ժամանակ այնպիսի

Սմբատի դատաստանագիրը դարձավ միջազգային իրավունքի մասով՝ ծովահենների մասին օրենքի հիմքը:

Մխիթար Գոշի դատաստանագիրը-մայրցամաքային Եվրոպայի առաջին դեմոկրատական սահմանադրության հիմքը Լեհաստանում:

(faint text)

Ենց դրա համար էլ հեղինակը նշում է իր գրքում, որ ներկա պահին առաջին հերթին անհրաժեշտ է փոփոխություններ մտցնել բոլոր հիմնարար իրավական փաստաթղթերում, որտեղ սպիտակի վրա սևով պետք է գրվի, որ հայ ժողովուրդը ստեղծագործ ժողովուրդ է, պոլիտերալ միջազգային հարաբերություններով: Երկրորդ կարևոր հարցը դա սեփականության նկատմամբ հարաբերություններն են, մասնավորապես սեփականության կոնկրետ ձևերի նկատմամբ՝ համազգային, պետական, հասարակական և մասնավոր: Անհրաժեշտ է նաև ճշգրտել, պարզաբանել այս կամ այն սեփականության ձևի անցման իրավունքի հարցը: Եթե հայկական պետական շինարարության այս երկու հիմնարար հարցերը եթե հանգուցալուծվեին Հայաստանի անկախության ձեռքբերման ժամանակ, ապա չէին ոչնչացվի ակտիվների իրացվելիությունը, որ ստեղծվել էր սփյուռքի ջանքերով և հայ ժողովրդի քրտնաջան աշխատանքով հայոց ցեղասպանությունից հետո:

Արտաշես Միքայելյանի սույն աշխատանքում ներկայացված են Հայաստանում ընդհանուր առմամբ տնտեսական հեղափոխության կոնկրետ պրակտիկ քայլերը և առաջարկվում համակարգային մոտեցում, այդ թվում ըստ տարածաշրջանների, տնտեսավարման ճյուղերի և ձեռներեցության սուբյեկտների: Հեղինակը հիմնավորում է ինչպես բարձրացնել երկրի անվտանգությունը, ներդրումային գրավչությունը և առաջարկում հասարակության առջև կանգնած փաստացի առաջադրանքների նորարարական մոտեցումներ: Արտաշես Միքայելյանի գիրքը առանձնահատուկ պահանջարկ ունի այսօր, երբ քաղաքակիրթ աշխարհը գտնվում է նորարարական տեխնոլոգիական և ճեպընթաց տեղեկատվական փոփոխությունների գործընթացում: Ժամանակակից աշխարհը և նրա ուժային կենտրոնները բնութագրվում են իրենց ավելցուկային միջոցների առկայությամբ, որը նպատակահարմար է տնտեսապես թույլ զարգացած երկրները քարուքանդ անելու համար, առանց բանակցելիության քաղաքականության:

Այսպիսով, աշխարհի բանակցելիության և անվտանգության հայեցակարգը, որը հիմնված է ուժային կենտրոնի իմպերատիվ ուսմունքի և միակողմանի շահեկան որոշումների գաղափարի հիման վրա, այն ի վերջո հանգեցնում է այդ ուժերի լիակատար ինքնակործանմանը: Նոր / վերածնված / մոտեցումները, հիմնված քաղաքակրթական ձեռքբերումների պահպանման վրա, ձևավորում է երկրի զարգացումը իրականացնել սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարական ծրագրերի ընդունման և իրականացման գաղափարը: Այն իրենից ներկայացնում է նորագույն տնտեսական քաղաքականության հաստատումը՝ հիմնված նոր

սահմանադրական-օրենսդրական համակարգի վրա: Ժամանակակից պետությունների և սուբյեկտների դժվարին սոցիալական կառուցվածքները պետք է ձևավորվեն որպես ժողովուրդների-քաղաքակրթությունների միություն, որոնք միայն կարող են լինել և՛ որպես անվտանգությունը ապահովելու նախագծողներ, և՛ նրա սպառողներ: Այս ամենը վերաբերվում է նաև և՛ Առաջավոր Ասիային, և՛ Մերձավոր արևելքին, որոնք առանձնահատուկ տեղ են զբաղեցրել մարդկության պատմության ընթացքում և վերջին հազարամյակի ընթացքում հանդիսացել է Արևելքի և Արևմուտքի միջև կարևորագույն հաղորդակցիչ: Տարբեր պատմական ժամանակահատվածներում փոխվել են միայն փոխադրվող ռեսուրսների, տեխնոլոգիաների, գիտելիքների գաղափարների հոսքերը, իսկ հաղորդակցիչը մնացել է նույնը: Այդպիսի հաղորդակցիչի կենտրոնական օղակը հանդիսացել է Հայկական լեռնաշխարհը, ինչպես նաև հայ ժողովուրդը որպես Արևմուտքի և Արևելքի միջև ձևավորվող հարաբերությունների բանալի:

Առաջավոր Ասիայի և Մերձավոր Արևելքի ներկայիս իրադարձություններն ունեն բազմաթիվ չափանիշներ: Նրանցից առավել կարևորը վերջին երեք հարյուր տարիների փորձերի ձախողումն է հիմնական հաղորդակցիչը Հայկական լեռնաշխարհից և նրան հարակից տարածքներից Ատլանտիկա տեղափոխելը: Ամեն ինչ վերադառնում է իր ակունքներին: Այսօր պայքարը գնում է գլխավոր հաղորդակցիչին վերահսկելու համար, որը կապում է հիմնական արտադրողին՝ Չինաստանին ամենակարևոր վճարունակ սպառողներից մեկի՝ Եվրոպայի հետ: Դրա վառ ապացույցը Արտաշես Միքայելյանի աշխատության բարձր տեխնոլոգիական պետությունների և Չինաստանի տնտեսությունների խորը գործնային վերլուծությունը. Առաջավոր Ասիայի և Մերձավոր Արևելքի անվտանգ ապագան կարող են ապահովել այն ժողովուրդներն ու նրանց միությունները, որոնք արյունակցորեն կապված են այդ տարածքների հետ: Հայ ժողովրդի և հայոց պետականության առաջնահերթ խնդիրն է զբաղեցնել այդ գործընթացում իրենց պատմականորեն հատկացված առանձնահատուկ տեղը:

Հայկական հարցի լուծումը հանդիսանում է հայ ժողովրդի նախապատվությունը, իսկ ուժի կենտրոնները հանդիսանում են միայն շահառուներ, կախված զարգացող իրողություններից: Հայկական հարցը իր լուծումը կարող է ստանալ /ձեռք բերել/ Արևելքի վերածնափորման արդյունքում ի օգուտ ժողովուրդների ու քաղաքակրթությունների շահերի, որոնք ձևավորվել են որպես քաղաքակրթական ընդհանրություն: Այդպիսի համաշխարհային մարտահրավերների լուծման համար անհրաժեշտ է

ռեսուրսներ, ինչպես մարդկային, այնպես էլ նյութական, ստեղծված բազմաշերտ բարձր զարգացած տնտեսության հիմքով:

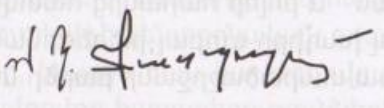
Առաջավոր Ասիան և Մերձավոր Արևելքը խիստ անհրաժեշտության կարիք ունեն կյանքի որակի փոփոխման համար: Այդպիսի փոփոխությունների համար կենտրոնական օղակ է հանդիսանում բնակավայրը, որը պետք է համապատասխանի ժամանակակից բոլոր պայմաններին, ի նկատի ունենք այդ բնակավայրերի ինչպես խնայողական եղանակով կառուցելը, այնպես էլ շահավետությունը: Բնակավայրերի շինարարության այդ հատվածի տարողունակությունը գնահատվում է տասնյակ տրիլիոն դոլար: Ժամանակակից բարձր տեխնոլոգիական շինարարական արդյունաբերության և բոլոր հարակից հատվածների ստեղծումը թույլ կտա ոչ միայն լուծել խնդիրը գլոբալ ինտեգրման նախագծի շրջանակներում, այլ նաև կդառնա տարածաշրջանի բարձր տեխնոլոգիական զարգացման լուկոմոտիվը:

Հայաստանը և հայ ժողովուրդն ունեն բոլոր հնարավորությունները դառնալ այդպիսի ինտեգրացման գործընթացի կենտրոնական օղակը: Այդ կարևոր գլոբալ նախագծի կարևոր առանձնահատկություն է հանդիսանում ստեղծվող արտադրանքի անջատումը տարածաշրջանից և նրա բնակչությունից (որը խրախուսում է էներգետիկ և այլ բնական ռեսուրսների յուրացման ժամանակ):

Էթնոսների քաղաքակրթական բաղադրիչը, հանդիսանալով պետությունների և նոր տեսակի միավորումների ժամանակ հիմնական գործոնը, նոր խնդիրներ է դնում նրա որակի գնահատման, ինչպես նաև նրա պահպանման համար: Մասնավորապես Ադրբեջանից գաղթականների հարցերով պրոբլեմները ճիշտ կլինի անվանել Մերձկասպյան Հայաստանի և Քուռ-Արաքսյան քաղաքակրթության ոչնչացման հետևանքների գնահատման պրոբլեմներ: Աշխատելով հին ձևաչափով, մենք նպաստում ենք Հայոց քաղաքակրթության օրրանը քանդողներին, օրինականացրած բազմապիսի քոչվոր, վաշխառուական, սոցիալական և ազգային խմբերի անհասկանալի փնթփնթոցները, պետությունների տարածքային ամբողջականության և ազգային ինքնորոշման մասին:

Տարածաշրջանը, որ ծածկված է տվյալ ժողովրդի քաղաքական ժառանգությունով և քանդվում է այլ քաղաքակրթական նորմեր կրողների կողմից, հանդիսանում է ազգային-ազատագրական շարժման տարածք: Այդպիսի ազգային-ազատագրական պայքարում երկխոսություն պետք է իրականացվի ոչ թե գոյություն ունեցող քաղաքակրթությունների ոչնչանողների, այլ բնիկ ժողովուրդների հետ, որոնք բնակվում են տվյալ պետական միավորումում:

Վերոհիշյալ մտքերի, գործընթացների և եզրակացությունների հետ կապված կարելի է միանշանակ և համարձակ հաստատել, որ Արտաշես Միքայելյանի «Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարություն» գրքի լույս տեսնելը ժամանակին է և պահանջված է ոչ միայն Հայաստանում, այլ նաև ամբողջ աշխարհում, որովհետև այս աշխատանքը նպաստում է ժամանակակից աշխարհում կատարվող գործընթացների առավել խորը ըմբռնելուն և հայ ժողովրդի և Հայաստանի հաղորդակցական տեղի և դերի վերականգնմանը:

Մարտիկ Յուրիկի Գասպարյան

Ակադեմիկոս,
Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի
գիտական խորհրդի անդամ,
Ռուսաստանի բնական գիտությունների նախագահության անդամ,
ԱՐՄԱԵՆ-ի հատուցման և վերականգնման հարցերի
փորձաքննության ու գնահատման միջազգային անկախ իրավական-գիտական կենտրոնի ղեկավար,
Գիտության և բարձր տեխնոլոգիաների Եվրասիական գիտական խորհրդի անդամ, տ.գ.դ., պրոֆեսոր:

ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԾԳՆԱԺԱՄԵՐԸ ՏԱՐԲԵՐ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ

Բազմաթիվ երկրների սոցիալ-տնտեսական զարգացման պատմությունը վկայում է այն մասին, որ դրանք ստիպված են եղել վերապրել արտադրության խորն անկումներ, ֆինանսական ցնցումներ, զանգվածային գործազրկություն եւ այլ սոցիալ-տնտեսական եւ քաղաքական կոնֆլիկտներ: Ծայրահեղ, ճգնաժամային իրավիճակից դուրս գալու փորձը, ուղիները եւ մեթոդները, որոնք կիրառել են այդ երկրների ղեկավար մարմիններ, կարող են օգտակար լինել ժամանակակից Հայաստանի Հանրապետության համար: Ստորեւ ներկայացվում է մի քանի զարգացած երկրների՝ ԱՄՆ, Գերմանիա, Ֆրանսիա, Ծալոնիա, Չինաստան եւ Մինգապուր, խորը սոցիալ-տնտեսական եւ քաղաքական ճգնաժամից դուրս գալու պատմության համառոտ շարադրանքը: Ծգնաժամը հաղթահարելուն նպաստել են ոչ միայն տնտեսական եւ քաղաքական միջոցները, այլեւ պետության կառավարման իրավական հիմքերը, որոնք ամրագրված են Անկախության Հռչակագրի եւ Սահմանադրության մեջ:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՅՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ (ԱՄՆ)

XX դարում խորը տնտեսական ճգնաժամ վերապրած ամենաառաջին պետությունը Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներն էին:
ԱՄՆ Անկախության Հռչակագրի (1776թ. հուլիսի 4-ին գրված) հեղինակներն էին հանձնաժողովի անդամներ, որոնց թվում փաստաբան եւ ճարտարապետ, 33-ամյա Թոմաս Ջեֆերսոնը (հանձնաժողովի ղեկավար) եւ հայտնի քաղաքական գործիչներ՝ Ջոն Ադամսը, Բենջամին Ֆրանկլինը, Ռոջեր Շերմանը եւ Ռոբերտ Լիվինգստոնը: Առաջին երեքը հետագայում դարձան ԱՄՆ Նախագահներ: Հռչակագիրը գրելու ժամանակ բանավեճերի ամենազլխավոր թեման էր մասնավոր սեփականության իրավունքը սահմանելու մասին հողվածք: Այդ հողվածք չէր ճանաչվել որպես զարգացման, ազատության եւ արդարության սահմանման գործոն: Հռչակագրում ասված է՝ «Բոլոր մարդիկ ստեղծված են հավասար եւ Արարչից օժտված են կյանքի, ազատության եւ երջանկության բնածին եւ

անօտարելի իրավունքներով»: Մասնավոր սեփականության իրավունքը ոչ բնական իրավունք է, այն ի սկզբանե առաջնային չէ, այլ քաղաքակրթության որոշակի աստիճանի վրա ունի գործառույթների քանակ, այն չունի բնական ծագում, այլ հասարակական կյանքում պատմականորեն ստեղծված օրինաչափության արդյունք է: Երբ իրավունքը պատկանում է մի խումբ մարդկանց, ովքեր ձգտում են ենթարկեցնել ժողովրդին, վերջինիս շահագործման հաշվին շահույթ ստանալու համար, ապա ժողովրդի իրավունքն է եւ պարտքը տապալել կամ փոխել նման կառավարությունը իր ապագա անվտանգության ապահովման երաշխիք ստեղծելու համար: Դաշնային կառավարությունը կազմված է երեք ինքնուրույն ճյուղերից՝ օրենսդիր, գործադիր եւ դատական: Այդ ճյուղերից յուրաքանչյուրն ունի մյուս երկուսի վրա վերահսկելու իրավունք:

ԱՄՆ տնտեսության պատմության մեջ XX դարի ամենախոշոր տնտեսական ճգնաժամը «Մեծ դեպրեսիա» անվամբ հայտնի ճգնաժամն է (1928-1933 թթ.): Մեծ Դեպրեսիայն դարաշրջանի հաղթահարումը կապված է ԱՄՆ Նախագահ Ֆրանկլին Ռուզվելտի (1882-1945 թթ.) անվան հետ: **Ոչ մի մոնոպոլիստ ի վիճակի չէր առաջարկելու ճգնաժամից դուրս գալու կոնկրետ արդյունավետ միջոցներ:** Ֆրանկլին Ռուզվելտն առաջարկեց ճգնաժամից ԱՄՆ տնտեսության դուրս բերման ծրագիր: Նրա ծրագիրը կազմված էր տնտեսական եւ օրենսդրական մի շարք բարեփոխումներից, որոնք հայտնի են «Նոր կուրս» անվամբ: Նոր կուրսի տեսական հիմքում ընկած է անգլիացի տնտեսագետ Ջոն Բեյնսի տեսությունը կապիտալիստական տնտեսության պետական կարգավորման անհրաժեշտության մասին՝ շուկայական հարաբերությունների զարգացման համադրությամբ: 1928-1933 թթ. ԱՄՆ տնտեսությունը գտնվում էր ճգնաժամային վիճակում: Երկրում առկա էր 17 մլն գործազուրկ, փակվել էր 3000 բանկ: Ֆրանկլին Ռուզվելտը երկրի տնտեսության կառավարման մեջ ներդրել էր կապիտալի համակենտրոնացման եւ իշխանության կառավարման կենտրոնացման սկզբունքը: Այդ սկզբունքների համակարգային իրագործման հանձնարարականները մշակվում էին ԱՄՆ Նախագահին կից տնտեսական հանձնաժողովի կողմից, որոնց անդամների թվում էին ամենահայտնի գիտնականներ՝ տնտեսագետներ եւ պետական իրավունքի մասնագետներ, ովքեր հետագայում դարձան ԱՄՆ կառավարության տարբեր ճյուղերի ղեկավարներ: Ֆրանկլին Ռուզվելտի առաջարկով երկրի բնական ռեսուրսների բարելավման նպատակով ԱՄՆ Կոնգրեսն ընդունել էր 3 մլն գործազուրկ երիտասարդներին անտառային շրջաններ ուղղելու մասին Օրենք: Նրանք տնկել էին 200 մլն ծառ, կառուցել էին մեծ

մեծ միջամտող մարդկային ջանքերով մեծ մարդկային ջանքերով մեծ ճանուրտներ

թվով կամուրջներ եւ մելիորատիվ կառույցներ, տասնյակ հազարավոր կիլոմետր ճանապարհներ:

Տնտեսական ճգնաժամից դուրս գալու կարեւոր Օրենք դարձավ արդյունաբերության վերականգնման մասին Օրենքը: Արդյունաբերության յուրաքանչյուր ճյուղի գործարարներին առաջարկվում էր կամավոր կերպով միավորվել եւ մշակել «Ազնիվ մրցակցության կոդեքս»-ներ, որոնք առաջին հերթին պետք է հաստատեին արտադրության չափերը, այնուհետեւ՝ սահմանեին աշխատավարձի մակարդակը (շաբաթական 12-15 դոլար) եւ աշխատանքային օրվա տեւողությունը (8 ժամ), եւ վերջապես՝ կատարելին վաճառքի շուկաների բաշխումը առանձին մրցակիցների միջեւ: **Օրենքը կյանքի կոչելու համար Նախագահին կից ստեղծվել էր արդյունաբերության առողջացման Ազգային վարչություն:** Օրենքը գործեց 2 տարի: Այդ ընթացքում հաջողվեց վերացնել արդյունաբերության ոլորտում տիրող քառու եւ բարձրացնել արտադրության ինդեքսը: Այդ Օրենքի կիրառման ընդդիմադիրները Ֆրանկլին Ռուզվելտին մեղադրեցին «սոցիալիզմ»-ի մեջ, ինչին նա պատասխանեց. «Կուզեք միս անվանեք իմ ձեռնարկած միջոցները, կուզեք՝ ձուկ, միեւնույնն է՝ դրանք համեղ են ժողովրդի համար»:

Դաշնային կառավարությունը ստանձնեց աշխատուժի ցածր արտադրողական եւ ոչ արտադրողական հատվածի հանդեպ հոգ տանելու պարտավորությունը. բնակչության այն հատվածի, ինչպիսիք են ծերերը եւ երիտասարդները, որոնք լրացուցիչ սոցիալական բեռ եւ սպառնալիք են ԱՄՆ կայունության համար:

«Մեծ դեպրեսիայի» պատճառ դարձած Կորպորացիաների հարկերը ավելացան 1,5 անգամ այն դեպքում, երբ ԱՄՆ շարքային քաղաքացիների հարկերը՝ մնացին անփոփոխ: Կորպորացիաներին արգելվել էր ֆինանսական միջոցներ պահել արտասահմանյան բանկերում, քանի որ նման փաստերը մեծ անվտանգություն էին առաջացնում ժողովրդի շրջանում պետական բանկերի նկատմամբ: Նման փաստերի հայտնաբերման դեպքում այդ միջոցները պետականացվում էին առանց որեւէ փոխհատուցման:

Ֆինանսական քաղաքականության բնագավառում Ֆրանկլին Ռուզվելտը Կոնգրեսին էր առաջարկել «Բանկերի մասին արտակարգ օրենք», համաձայն որի Դաշնային պահուստային համակարգը վարկ էր տրամադրում այն բանկերին, որոնք իրենց կարողություններով համարվում էին «առողջ»: Ֆրանկլին Ռուզվելտի կառավարությունը էմբարգո էր դրել ԱՄՆ-ից ոսկու արտահանման վրա, կատարվել էր բանկերի բաժանում՝ դեպոզիտային եւ ներդրումային բանկեր, ստեղծվել էր դեպոզիտների ապահովագրման Դաշնային Կորպորացիա, ԱՄՆ բոլոր բանկերի

80 տոկոսը ապահովագրել էին իրենց դեպոզիտները՝ մինչև 10000 դոլարի դեպքում՝ 100%-ով, մինչև 50000՝ 75%-ով, 50000-ից ավելի գումարի դեպքում՝ 50%-ով: Հանրության վստահությունը բանկային համակարգի նկատմամբ արագ վերականգնվել էր:

«Նոր ուղու» շրջանակներում պետության կառավարման մեթոդաբան, ռազմավարությունը եւ տնտեսական քաղաքականությունը հաստատեցին պետական կարգավորման կարելու դերը կապիտալիստական տնտեսության համակարգում եւ ցույց տվեցին, որ տնտեսության, սոցիալական եւ քաղաքական ոլորտների ճկուն եւ համաչափ կարգավորումը, հատկապես պետության եւ ժողովրդի զարգացման դժվար ժամանակաշրջանում, կենսական կարելություն ունեն:

Ֆրանկլին Ռուզվելտի Նոր ուղու հաջող կիրառման շնորհիվ ԱՄՆ իր տնտեսական զարգացման մակարդակով XX դարի համաշխարհային տնտեսության մեջ զբաղեցրեց առաջատար դիրքեր:

Այսպիսով, Ֆրանկլին Ռուզվելտի տնտեսության վերակառուցման, ֆինանսների, սոցիալ-տնտեսական քաղականության փորձն ուներ ոչ միայն ազգային, այլեւ միջազգային նշանակություն:

Որոշ եվրոպական պետություններ եւս վերապրեցին խորը տնտեսական ճգնաժամ, որից դուրս գալու օրենսդրական հիմքը դարձան յուրաքանչյուր երկրի Անկախության Հռչակագրում եւ Սահմանադրության մեջ ամրագրված պետության հիմնական օրենքները:

ՖՐԱՆՍԻԱ

Ֆրանսիայի Սահմանադրության առանձնահատկությունն այն է, որ դրանում, ի տարբերություն ԱՄՆ Սահմանադրության, հաստատվում է, որ մասնավոր սեփականությունը ազատ մարդու բնական իրավունքը չէ, քանի որ այն ձեւավորվում է որոշակի հասարակական հարաբերությունների պայմաններում միայն: 1958 թ. հոկտեմբերի 4-ին ընդունած Ֆրանսիայի Սահմանադրության հիմքում ընկած է 1789 թ. օգոստոսի 26-ին ընդունած մարդու եւ քաղաքացու իրավունքների Հռչակագիրը:

Հռչակագրի բովանդակության վրա իր ազդեցությունն է թողել XVIII դարի ֆրանսիացի լուսավորիչների բնական-իրավական հայեցակարգը, ինչպես նաեւ ԱՄՆ Անկախության Հռչակագիրը: Սակայն, Ֆրանսիայի ազգային ինքնիշխանության Հռչակագրում ի տարբերություն ԱՄՆ Սահմանադրության, սեփականության հասկացությունը դիտարկվում էր

որպես երկրի ինքնիշխանության կարելու ազույն հատկանիշներից մեկը: Սահմանադրության Հոդված 1-ում նշված է, որ Ֆրանսիան անբաժանելի, աշխարհիկ, ժողովրդավարական եւ սոցիալական հանրապետություն է: Սահմանադրությունն ապահովում է բոլոր քաղաքացիների հավասարությունն օրենքի առջեւ՝ անկախ ծագումից, ռասայից եւ դավանանքից: Մարդու բնական իրավունքների թվում են ազատությունը, սեփականությունը, անվտանգությունը, ճնշմանը դիմադրելը: Ֆրանսիայի Սահմանադրության համաձայն, **սեփականությունը անձեռնմխելի է եւ սուրբ, այն կարելի է խլել միայն՝ ելնելով հասարակական անհրաժեշտության պահանջներից՝ արդարության եւ նախապես համարժեք փոխհատուցման պայմաններով:**

ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻ

ԴԱՇՆԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ (ԳԴՀ)

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո ծագած տնտեսական ճգնաժամ հաղթահարած մեկ այլ եվրոպական երկիրն է Գերմանիան: «Գերմանական տնտեսական հրաշքի» հայրը համարվում է Լյուդվիգ Էրխարդը, ով 1949-1963թթ. Գերմանիայի էկոնոմիկայի անփոփոխ նախարարն էր: Նա գրել է. «Ոչ մի տնտեսական իրավիճակ չի կարող լինել այնքան անհուսալի, որպեսզի վճռական կամքը եւ ազնիվ աջքատանքը չկարողանան հաղթահարել այն»:

Լյուդվիգ Էրխարդը «սոցիալական շուկայական տնտեսության» իր հայեցակարգում ամփոփել է նեոլիբերալիզմի եւ սոցիալական պատասխանատվության վրա հիմնված առաջատար տնտեսական փորձը: Պետությանը հատկացվում էր զարգացման առաջնահերթությունների որոշման, վերահսկողության եւ կարգավորման, ինչպես նաեւ առավելագույն բարենպաստ ներդրումային եւ ձեռնարկատիրական կլիմայի ապահովման, եւ որոշ դեպքերում պետության համակողմանի միջամտության կիրառողի դերը:

Կառավարչական տնտեսությունից դեպի ազատ շուկայական տնտեսության անցումի համար Լյուդվիգ Էրխարդն իրականացրել է հետեւյալ քայլերը.

- կայուն փողերի ստեղծմանն ուղղված ֆինանսական ռեֆորմ
- պետական կարգավորումից գնների ազատում

- մասնավոր ձեռնարկատիրության՝ որպես ազգաբնակչության զբաղվածության եւ ռեալ եկամուտների գլխավոր աղբյուրի, խթանում:

Սոցիալական շուկայական տնտեսության հիմքը՝ համաձայն Լյուդվիգ Էրխարդի, կազմում էին՝ մասնավոր սեփականությունը, հակամենաշնորհային կարգավորումը, բնակչության ցածր հարկերը:

Լյուդվիգ Էրխարդի բարեփոխումների արդյունքում բնակչության եկամուտները ավելացան, տեղի ունեցավ միջին դասի զանգվածային ձեւավորում: **Բանվորների 70% դարձան արտադրության բաժնետերեր 1951 թվականին ընդունած օրենքի հիման վրա, որն ապահովում էր բանվորների մասնակցությունը արտադրության կառավարման մեջ եւ նրանց ներկայացուցիչների ներգրավումը ձեռնարկությունների տնօրենների խորհրդի կազմում:**

Ֆինանսների ոլորտում Գերմանիայի կառավարությունը վարում էր գրագետ եւ կոշտ քաղաքականություն: Պետությունը եւ իշխանության տեղական մարմինները չէին օգտվում արտոնություններից, այլ բավարարվում էին նվազագույն բյուջեով, պետական ապարատի աշխատողների թվաքանակը էապես կրճատվել էր:

Լյուդվիգ Էրխարդը կիրառել էր անշարժ գույքի մաշվածության արագացված մեթոդը. առաջին երկու տարում կարելի էր դուրս գրել արտադրական հզորությունների արժեքի 50%: 1951 թվականին թույլատրվել էր ներդրումային ծախսերի գծով հարկման ենթակա հիմքերի ուղիղ նվազեցում: Հետագայում՝ 1954-1957 թթ. ընթացքում, կատարվեց եկամտային հարկի եւ աշխատավարձից գանձվող հարկի ուղիղ նվազեցում:

Բարեփոխումների շրջանակներում բնակարանաշինության ոլորտում հիմնական առաջնահերթությունը տրվում էր անվճար սոցիալական կացարանների կառուցմանը անապահով ընտանիքների համար: Անապահով ընտանիքների բարեկեցության մակարդակի բարձրացման համար խթանվում էր տնամերձ հողատարածքներով տներ նրանց տեղափոխումը: Սուբսիդավորումը կատարվում էր կացարանի արժեքի մինչեւ 30%-ի չափով՝ կախված երեխաների թվից. անապահով քաղաքացիներին հատկացվում էր անտոկոս վարկեր: Բարեփոխումների շրջանում կատարվում էր մենաշնորհների իշխանության սահմանափակում: Արդյունքում ընդունվել էր օրենք, համաձայն որի մեկ մենաշնորհի ունեցած շուկայի մասնաբաժինը չպետք է գերազանցի 33%, 2-3 մենաշնորհներինը՝ 50%, 4-5 մենաշնորհներինը՝ 65%-ից ոչ ավելին:

Չնայած խոշոր ձեռնարկությունների դիրքերը կորպորատիվ եւ բանկային ոլորտում միայն ամրապնդվեցին, կարելորագույն ուժը եւ շուկայի հիմքը դարձավ մանր եւ միջին բիզնեսը, որի արդյունքում բոլոր

ձեռնարկությունների մոտ 70%-ը ունեին 1-5 աշխատող: Այդ ձեռնարկությունների արտադրությունը կազմում էր երկրի ՀՆԱ-ի մոտ 30%:

Պետության կողմից մանր եւ միջին բիզնեսի հանդեպ որդեգրած արտոնությունների նման քաղաքականությունը նպաստեց բնակչության զբաղվածության բարձրացմանը, գործազրկության վերացմանը, ինչը հանգեցրեց սոցիալական լարվածության նվազմանը պետության մասշտաբով:

Գիտության ոլորտում կատարված բարեփոխումները ունեցան վճռորոշ նշանակություն արդյունաբերության զարգացման եւ գիտա-տեխնիկական բուռն առաջընթացի համար: Սա առաջատար դիրք ապահովեց Գերմանիայի համար Եվրոպայում. Գերմանիան մտավ արդյունաբերության արտադրանք արտահանող ինդուստրիալ-զարգացած պետությունների առաջին եռյակի մեջ՝ ԱՄՆ եւ Անգլիայից հետո:

Լյուդվիգ Էրխարդը, փաստորեն, ստեղծեց շուկայի իդեալական մոդել, որում շուկայական արդյունավետության պահանջները զուգորդվում էին սոցիալական արդարության եւ պետական կարգավորման պահպանմամբ: Իրագործելով «Նոր տնտեսական հրաշք» ծրագիրը, Լյուդվիգ Էրխարդը դրսևորում էր սկզբունքայնություն ԱՄՆ կողմից Գերմանիայի ներքին քաղաքականությանը միջամտելու հարցում: Այսպես, հայտնի է Լյուդվիգ Էրխարդի երկխոսությունը ԱՄՆ դեսպանի հետ. ԱՄՆ դեսպանը հայտարարել էր, որ նրա օգնականները համարում են, որ Գերմանիայի էկոնոմիկայի նախարարությունը ԱՄՆ հարցում վարվող տնտեսական քաղաքականության մեջ սխալ է գործում: Լյուդվիգ Էրխարդը պատասխանել էր, որ նրա օգնականները պնդում են հակառակը՝ այսինքն ասում են, որ Գերմանիայի հանդեպ ԱՄՆ վարում է սխալ տնտեսական քաղաքականություն: Այս երկխոսությունը հաստատում է Լյուդվիգ Էրխարդի վճռականությունը պաշտպանելու իր պետության ինքնիշխանությունը:

1963-1966 թթ. Կոնդրադ Ադենաուերի գնալուց հետո Էրխարդը դարձավ Գերմանիայի Կանցլերը: Ժամանակակից Գերմանիայի տնտեսությունը, որի հիմքերը դրվել էին Լյուդվիգ Էրխարդի կողմից, շարունակում է զարգանալ արագ տեմպերով: Գերմանացի քաղաքական գործիչների եւ օրենսդիրների կարծիքով, Գերմանիայի տնտեսության զարգացման իրավական հիմքը պայմանավորված է Գերմանիայի Հիմնական Օրենքի (Սահմանադրության) Հոդված 14-ի խելացի կիրառմամբ. դրանում պետության կողմից երաշխավորված մասնավոր սեփականության իրավունքի հետ մեկտեղ Օրենքի երկրորդ մասում նշված է. «Սեփականությունը

պարտավորեցնում է: Դրա օգտագործումը պետք է միաժամանակ ծառայի ընդհանուր բարեկեցությանը»:

Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության Սահմանադրությունը

Հոդված 14	
1.	Սեփականությունը եւ ժառանգության իրավունքը երաշխավորվում է: Դրանք բովանդակությունը եւ սահմանները սահմանվում են օրենքներով:
2.	Սեփականությունը պարտավորեցնում է: Դրա օգտագործումը պետք է ծառայի ընդհանուր բարեկեցությանը:
3.	Սեփականության օտարումը թույլատրվում է ընդհանուր բարեկեցության նպատակներով միայն: Այն կարող է իրագործվել միայն օրենքով կամ փոխհատուցման բնույթը եւ չափը կարգավորող օրենքի հիման վրա: Փոխհատուցումը սահմանվում է՝ արդարորեն հաշվի առնելով հասարակության եւ մասնակից անձանց շահերը: Փոխհատուցման չափերի վերաբերյալ վեճերի դեպքում կարելի է դիմել ընդհանուր իրավասության դատարաններ:
Հոդված 15	
Հողը եւ ընդերքը, բնական ռեսուրսները եւ արտադրության միջոցները կարող են հանրայնացման նպատակով անցնել հանրային սեփականության կամ հանրային տնտեսության այլ ձեւերի՝ համաձայն փոխհատուցման տեսակները եւ չափերը կարգավորող օրենքի: Փոխհատուցման վերաբերյալ գործում են հոդված 14-ի 3 պարբերության առաջարկներ 3 եւ 4-ը:	

Արդյունաբերական ձեռնարկությունների ապակազմավորման մեկ այլ ուղղությունը կայանում էր նրանում, որ պետությունը ֆիզիկապես եւ բարոյապես մաշված սարքավորումներով հարյուրավոր ձեռնարկությունների համար սահմանել էր ներդրողների համար միասնական արժեք՝ 1 DM: 3-5 տարվա ընթացքում ձեռնարկությունները արդիականացվեցին:

Գերմանիայի բարեփոխումների հաջողությունը մեկ անգամ եւս հաստատում է, որ անցումային տնտեսությունների վերափոխմանն ուղղված սինթետիկ, համակարգային մոտեցումները արդյունավետ են: Լյուդվիգ Էրխարդը ստեղծեց շուկայի մոդել, որում սոցիալական արդարության, շուկայական արդյունավետության եւ պետական կարգավորման պահանջները մեկտեղվեցին՝ հաջողությամբ կիրառելով Գերմանիայի Հիմնական օրենքի

(Սահմանադրության) Հոդված 14-ը: Այդ իսկ պատճառով, տնտեսական կարգը Գերմանիայում կոչվում է Սոցիալական-Շուկայական Տնտեսություն:

ՃԱՊՈՆԻԱ

Տնտեսական ճգնաժամ ապրած պետությունների շարքում առանձին տեղ է զբաղեցնում Ճապոնիան: Ճապոնիայի հակաճգնաժամային տնտեսական քաղաքականությունը ետպատերազմական շրջանում (1945-1952 թթ.) կարող է սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամից հաջողությամբ դուրս գալու օրինակ ծառայել:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ավարտին ԱՄՆ կողմից ճապոնական Հիրոսիմա եւ Նագասակի քաղաքների վրա զցած երկու ատոմային ռումբերից զոհվեցին հարյուր հազարավոր մարդիկ: Հիմնական տնտեսական ցուցանիշներով՝ բնակչության մեկ շնչի հաշվով համախառն ներքին արդյունքի եւ արդյունաբերության արտադրանքի տեմպերով 1952 թվականին Ճապոնիայի տնտեսությունը վերականգնեց մինչպատերազմական ցուցանիշը: Ներկայումս այդ երկիրը համարվում է սոցիալ-տնտեսապես ամենազարգացած երկրներից մեկը աշխարհում: Ճապոնիայի՝ երկրորդ համաշխարհային պատերազմում կապիտուլյացիայից հետո ԱՄՆ լիովին իր վրա վերցրեց Ճապոնիայի ֆինանսական եւ արտաքին առեւտրի ոլորտի մի շարք պետական գործառույթներ, Ճապոնիայի պետական բյուջեի կազմումը եւ, որն ամենագլխավորն է՝ սահմանափակեց օրենսդիր իշխանության գործունեությունը: Այս վերջինն ԱՄՆ-ի համար ապահովեց Ճապոնիայի տարածքում ամերիկյան մենաշնորհների գոյությունը երաշխավորող իրավական բազան: Օկուպացիայի առաջին երկու տարիներին արդյունաբերության արտադրանքի վերականգնման տեմպերով Ճապոնիան վերջին տեղն էր գրավում աշխարհում:

ԱՄՆ օկուպացիոն իշխանությունները հայտարարում էին, որ չեն պատրաստվում ստանձնել արդյունաբերության եւ ամբողջ տնտեսության վերակազմավորման բեռը: 1945 թ. վերջին իրական աշխատավարձը կազմում էր նախապատերազմական մակարդակի 13,1%: 1946 թ. մարտին Ճապոնիայի կառավարությունն ընդունեց օրենք «Տնտեսության եւ ֆինանսների ոլորտում արտակարգ միջոցների մասին»: 1946 թ. օգոստոսին կառավարությանը կից պետության տնտեսության ուղղակի կառավարման համար ստեղծվեցին տնտեսական կայունացման Բյուրո եւ

«գների կարգավորման Կոմիտե»։ Բյուրոյի նամակներից մեկում նշված է. «Ներկայումս Ճապոնիայում էլ առավել, քան պատերազմի ժամանակ, անհրաժեշտ է առողջ պլանավորում արտադրության աճի եւ ապրանքների հավասարաչափ բաշխման համար։ Անհրաժեշտ է, որպեսզի Բյուրոն դառնա արտակարգ մարմին, որն ունակ է իրականացնել արդյունավետ տնտեսական վերահսկողություն»։ Ճապոնիայի տնտեսության վերականգնման հարցում դրական դեր խաղաց մենաշնորհային միավորումների կազմալուծումը «Ճապոնիայի տնտեսական համակարգի ժողովրդավարացման մասին» հանձնարարականի հիման վրա։ Դրա հիման վրա կառավարությունը հայտարարեց գլխադասային ընկերությունների «Միցուի», «Միցուբիսի», «Սիմիտոմո», «Յասուդա» կոնցեռների, կազմալուծման մասին, դրանց ակտիվները սառեցվեցին։ Կառավարությունն կատարեց ամբողջական փոխհատուցում պարտավորագրերով, որոնք ենթակա էին վճարման 10 տարի հետո։ 1947 թ. ապրիլին ընդունվեց օրենք մենաշնորհների արգելման եւ արդար գործարքների ապահովման մասին։ Այդ եւ այլ միջոցները նպաստեցին ազատ մրցակցության զարգացմանը։ Ճապոնիայի տնտեսության կայունացման համար 1949 թ. ընդունվեց օրենք **տարադրամի վերահսկողության մասին, 1950 թ.՝ արտասահմանյան ներդրումների մասին**, որոնց հիման վրա նախապատվությունը տրվում էր արտասահմանյան տեխնիկայի եւ գիտա-հետազոտական եւ փորձարարական կոնստրուկտորական մշակումների ներկրմանը Ճապոնիա։ **Խիստ միջոցներ էին կիրառվում ատրահանման խթանման ուղղությամբ՝ որպես կապիտալի կուտակման եւ արդյունաբերության առաջատար ճյուղերի վերարտադրման կարետրագույն աղբյուրի։** Ճապոնիան սկսեց արդիականացնել տնտեսության վարման եւ պետական կառավարման մեթոդները։ **Հակառակ դեպքում երկրին սպառնում էր նույն ճակատագիրը, ինչ բազմաթիվ երկրների, որոնք դարձան տեխնիկապես ավելի զարգացած եվրոպական երկրների եւ ԱՄՆ գաղութներ։** Ճապոնացի գիտնականները ուսումնասիրել էին պետական ապարատի, տնտեսության, կրթության եւ մշակույթի կառավարման աշխարհի ամենաարդյունավետ ինստիտուտները եւ մեթոդները։ Մեթոդական օգնության համար ամենազարգացած պետություններից Ճապոնիա էին հրավիրվել որակի համակարգերի, մեթոդների եւ վերահսկողության մշակման մասնագետներ, ինչի շնորհիվ արտադրության պահանջարկն ընդհանուր առմամբ երկրի մասշտաբով եռապատկվեց։

«Ճապոնական տնտեսական հրաշքի» գլխավոր գործոններից մեկը դարձավ կադրերի պատրաստման հստակ համակարգը։ Ճապոնական

պետության կադրային քաղաքականությունը ուղղված էր համաշխարհային մակարդակի ազգային կադրերի ստեղծմանը։ Մեծ նշանակություն էր տրված մասնագիտացման որակի բարձրացմանը, տնտեսության եւ պետության կառավարման մեջ կադրերի տեղաբաշխմանը։ Կադրերի որակավորման գնահատման ցուցանիշ էր աճի հետեյալ աստիճաններ անցնելու փորձը. 1. տեխնիկական աստիճան բարձրակարգ մասնագետը պետք է համապատասխանի միջազգային ստանդարտների պահանջներին, 2. կազմակերպչական աստիճան՝ ավելի մեծ արդյունքներ ստանալու կարողություն մասնագետների միավորման եւ կոոպերացիայի միջոցով, 3. կառավարչական աստիճան՝ մասնագետների աշխատանքի կազմակերպիչների գործունեության ավելի արդյունավետ արդյունքներ ստանալու ունակություն, 4. ինստիտուցիոնալ աստիճան՝ ժողովրդական տնտեսության որոշակի ոլորտում եւ տնտեսության մեջ ընհանրապես կոնկրետ գիտական մշակումների եւ ձեռքբերումների առկայություն։ Պատրաստման այս համակարգը եւ կադրերի ընտրության սկզբունքը խստորեն պահպանվում էր պետական կառավարման բոլոր աստիճաններում նրանց առաջադրման ժամանակ։ Դրա հետ մեկտեղ Ճապոնիայի կառավարչական անձնակազմի աստիճանակարգում **բարձր օղակի կառավարիչները պետք է ունենային հմտություններ եւ ճանաչում բիզնես-հանրության շրջանակներում։ Կարյերայի աճի նման համակարգի առկայության դեպքում միայն մասնագետը կարող էր առաջարկվել բարձրագույն կառավարչական կամ պետական պաշտոնի։ Բարձրակարգ մասնագետների պատրաստման նման համակարգը դարձավ ճապոնական ապրանքների բարձր որակի գրավականը, ինչն ապահովեց արտադրության բարձր աճ (միջինը՝ տարեկան 10%)։ Համաշխարհային շուկայում ճապոնական արտադրանքի մրցակցային առավելությունը պահպանվեց 40 տարի, որից հետո Ճապոնիան զիջեց առաջատարությունը միայն ԱՄՆ-ին, իսկ 1993 թվականին՝ նաեւ Չինաստանին։**

Ճապոնիայի պետությունը հատուկ նշանակություն էր տալիս ԱՄՆ-ում արտադրության կազմակերպման բոլոր օղակներում եւ բոլոր աստիճաններում առկա խրախուսման համակարգին։ Ամենուրեք **կիրառվում էր վարկանիշի համակարգի հիման վրա վճարման եւ ծառայողական առաջխաղացման համակարգ։** Ազգային տնտեսության վերազինման եւ կառավարման «Նոր համակարգի անցման» ճապոնական մեթոդի շնորհիվ Ճապոնիան 7 տարիների ընթացքում լիովին վերականգնեց երկրորդ համաշխարհային պատերազմի արդյունքում քանդված երկրի տնտեսությունը եւ դարձավ սոցիալ-տնտեսական զարգացման եւ ժողովրդի բարեկեցության բարձր մակարդակ ունեցող աշխարհի 5 պետություններից

մեկը: «Ճապոնական տնտեսական հրաշքի» **Ֆենոմենը ապացուցեց, որ սահմանափակ հումքային, տարածքային եւ այլ պաշարների պայմաններում անգամ հնարավոր է ապահովել տնտեսության, մշակույթի զարգացման բարձր աստիճան եւ ժողովրդի կյանքի բարձր որակ:**

Տնտեսության կառավարման համաշխարհային փորձն ամփոփելու համար Ճապոնիայի կառավարությանը կից ստեղծվել էին հատուկ ինստիտուտներ եւ Հանձնաժողովներ՝ այնտեղ ներգրավելու հայտնի գիտնականների եւ երկրի մասնագետներին:

Այսպիսով, «ճապոնական տնտեսական հրաշք»-ի ազգային գաղափարը, որի շուրջ համախմբել էին նյութական, ոչ նյութական, գիտատեխնիկական եւ այլ ռեսուրսներ, սահմանեց տնտեսության ինդուստրիալ զարգացման կարելի առաջնահերթությունները, որոնք անհրաժեշտ էին համընդհանուր տնտեսական աճի եւ ճապոնացիների սոցիալական բարգավաճման ապահովման համար: Տնտեսության մյուս ոլորտները՝ գյուղատնտեսություն, առևտուր, վճարովի ծառայություններ, զբոսաշրջություն եւ այլն, ինովացիոն-տեխնոլոգիական եւ ինդուստրիալ զարգացած տնտեսության երկրորդական ճյուղերն են: Ճապոնական «տնտեսական հրաշքը» կարող է սոցիալ-տնտեսական զարգացման եւ ճգնաժամից դուրս գալու ռազմավարության օրինակ ծառայել անցումային շրջանում գտնվող երկրների համար: Այդ իսկ պատճառով Ճապոնիան ֆեոդալական կարգից փաստորեն թռիչք գործեց դեպի զարգացած կապիտալիզմի ազատ-շուկայական հարաբերություններ:

ՄԻՆԳԱՊՈՒՐ

Սինգապուրը – կղզի-պետություն (տեղակայված է 63 կղզիների վրա՝ 719,9 կմ² ընդհանուր մակերեսով, 5,312 մլն բնակչությամբ): Սինգապուրը անվանում են «XX-րդ դարի ֆենոմեն», քանի որ այդ երկիրը կարճ պատմական ժամանակահատվածում թույլ, թերզարգացած երկրից դաձավ հզոր ինդուստրիալ պետություն տնտեսության շուկայական եւ պետական կառավարման համակարգով:

Համախառն ներքին արդյունքը մեկ շնչի հաշվով 2016 թ. կազմում էր \$ 52600,6. Համաշխարհային տնտեսական ֆորումի մրցունակության վարկանիշով Սինգապուրի տնտեսությունը 2014 թ. գրավել է 2-ր տեղը: Երկրում զարգացած է էլեկտրոնիկայի արտադրությունը, նավաշինությունը,

ֆինանսական ծառայությունների ոլորտը: Կենսատեխնոլոգիաների ոլորտում տարվում են մասշտաբային աշխատանքներ:

Տնտեսության՝ շուկայական համակարգի անցումը Լի Կուան Յուն՝ Սինգապուրի Հանրապետության առաջին վարչապետ, սինգապուրյան «տնտեսական հրաշքի» հեղինակներից մեկը, սկսել էր կոռուպցիայի դեմ պայքարով որոշումների կայացման գործընթացների պարզեցումից սկսած մինչեւ թույլտվությունների եւ լիցենզավորման վերացումը: Իշխանական բարձրագույն էշելոններում կոռուպցիայի դեմ պայքարի նպատակով պետության ղեկավարին կից ստեղծվել էր անկախ մարմին: Ստուգումներ էին իրականացվում անգամ պաշտոնյաների եւ Լի Կուան Յուի մերձավոր բարեկամների նկատմամբ: Կոռուպցիոն գործողությունների մեջ բռնված մի շարք նախարարներ դատապարտվել էին, կամ ինքնասպան էին եղել, կամ լքել էին երկիրը: Սինգապուրը գտնվում է աշխարհի ամենանվազ չափով կոռումպացված երկրների առաջին տասնյակի շարքում եւ գրավում է առաջին տեղը Ասիայում կոռուպցիայի բացակայության առումով: Transparency International միջազգային ոչ պետական կազմակերպության կազմած Կոռուպցիայի ընկալման Ինդեքսի համաձայն, 2017 թ. Սինգապուրի վարկանիշը հավասար էր 84-ի (100 բալանոց սանդղակով):

Վարչապետ Լի Կուան Յուն կյանքի էր կոչում **օրենքի գերակայության եւ օրենքի դեմ բոլորի հավասարության սկզբունքը՝ այդ թվում իշխանության բարձրագույն ատյանների պաշտոնյաների եւ նրանց բարեկամների:**

Երկրի՝ անգլիական գաղութատիրական կառավարման տարիներից ժառանգած օրենսդիր համակարգը փոխվել էր՝ դատավորների աշխատավարձերը կտրուկ բարձրացվել էին, դատական ատյաններում աշխատելու համար հրավիրվել էին երկրի լավագույն փաստաբանները: Մաֆիոզ խմբավորումները խստորեն ճնշվեցին: Գողության, բռնությունների, թմրամիջոցների, կոռուպցիայի դրսևորումների համար մարդիկ դատապարտվում էին մահվան՝ կախաղանի միջոցով:

Նման միջոցներ ձեռնարկելուց հետո Սինգապուրի կառավարությունը կարճ ժամանակաշրջանում երկրում ստեղծեց արդյունավետ եւ թափանցիկ շուկայական տնտեսական համակարգ պետական կարգավորմամբ:

Լի Կուան Յուի տնտեսական զարգացման ռազմավարությունը կառուցված էր Սինգապուրի՝ Հարավ-Արևելյան Ասիայի ֆինանսական եւ առևտրային կենտրոն վերափոխելու եւ արտասահմանյան ներդրողներին ներգրավելու վրա: Ներդրողների համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծվեցին հարկերի իջեցման միջոցով: Աշխարհի հարկային համակարգերի վարկանիշում Սինգապուրը գրավում է 5-րդ տեղը: Ներկրվող

ապրանքների միայն 4 տեսակն է ներմուծման ժամանակ հարկվում՝ սպիրտային ըմպելիքները, նավթամթերքը եւ մեքենաները: Սինգապուրում գործում է ընդամենը 5 հարկատեսակ, այդ թվում շահութահարկ եւ աշխատավարձերից գանձվող հարկը: Հարկերի գումարային դրույքը կազմում է 27,1 %:

Սինգապուրը՝ տարածաշրջանի խոշորագույն առևտրային գերտեսությունն է: Արտաքին առևտրի ծավալը 2008 թ. կազմել է \$ 455,3 մլրդ: Արտահանվում է հիմնականում էլեկտրոնային եւ էլեկտրատեխնիկական արդյունաբերության արտադրանք, սպառողական ապրանքներ, բնական կաուչուկի վերամշակման նյութեր, նավթամթերք:

Սոցիալ-տնտեսական զարգացման նման ռազմավարության կիրառումը թույլ տվեց Սինգապուրի կառավարությանը ընդամենը մեկ սերնդի օրոք երկիրը վերածել աշխարհի ամենաբարձր զարգացածության պետություններից մեկը:

Ամփոփելով Սինգապուրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարության ստեղծման գործում տնտեսական քաղաքականության փորձը՝ հարկ է նշել գլոբալ շուկայական համակարգ մուտք գործելու նպատակով երկրի տնտեսության վերափոխման գործընթացում պետության ղեկավար դերը:

Վերոհիշյալ պետությունների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարությունը, որը մշակած է համաշխարհային շուկայական համակարգ մուտք գործելու եւ տնտեսական ճգնաժամից դուրս գալու համար տնտեսության վերափոխման նպատակով, չի կարող ամբողջովին ընդունվել այլ պետությունների կողմից որպես պարադիզմ: Այն կարող է դիտարկվել որպես ուղենիշ սեփական սոցիալ-տնտեսական ռազմավարության մշակման ժամանակ՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուր առանձին երկրին բնորոշ առանձնահատկությունները եւ առկա ռեսուրսները:

Սոցիալ-տնտեսական զարգացման սեփական ռազմավարության ստեղծման համար յուրաքանչյուր երկիր ընդունում է **Անկախության Հռչակագիր** եւ **Սահմանադրություն**: Սահմանադրությունը հիմնական իրավական փաստաթուղթն է, որը սահմանում է պետության քաղաքական, իրավական եւ տնտեսական համակարգերի հիմքերը: Մեր կողմից վերլուծած բոլոր Սահմանադրությունների մեջ կարմիր թելով անցնում է այն գաղափարը, որ **ինքնիշխանության հիմնական աղբյուրը եւ կրողը ժողովուրդն է**:

Իր սահմանադրական իրավունքն իրացնելու համար ժողովուրդն իր ինքնիշխանության եւ ազատության մի մասը հանձնում

է իր կողմից ընտրած իշխանությանը, որպեսզի այն պաշտպանի ժողովրդին: Իշխանությունները պարտավոր են ժողովրդի համար իրավական հիմունքներով ստեղծել ժողովրդավարության ճանապարհով սոցիալական բարեկեցություն: Իրենց պարտականությունները ժողովրդի առջեւ չկատարելու դեպքում ժողովուրդն իրավունք ունի տապալել կամ փոխել գործող իշխանություններին:

Հինական «տնտեսական հրաշքի» հայրն է համարվում ՉԺՀ ղեկավար Դեն Սյաոպինը, ում շնորհիվ պետության կենտրոնացված պլանային կառավարման սկզբունքների պահպանման հետ մեկտեղ ներդրվել էին տնտեսության շուկայական համակարգ անցում կատարելու հիմքերը եւ սկզբունքները: Պետության վերահսկողության ներքո երկու տնտեսական համակարգերի այդ սինթեզի շնորհիվ Չինական ժողովրդական Հանրապետությունը տնտեսության զարգացման մակարդակով գրավել է առաջատար դիրքը աշխարհում: 2017 թ. հոկտեմբերի 18-ին ավարտեց իր աշխատանքները ՉԺՀ XIX համագումարը, որը մշակել էր Չինաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարության գլխավոր ուղղությունները ժամանակակից գլոբալ աշխարհում: Դրանց թվում հարկ է առանձնացնել հետեւյալները.

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ (ՉԺՀ)

մենք կարիք չունենք հարմարվելու ինչ-ինչ օտարերկրյա գաղափարներին,

ՉԺՀ-ն ոչ միշտ է տեղավորվում Արեւմտյան ոճի մտածելակերպի մեջ,

աշխատանք եւ ազգային արտադրանքի բարձր որակ տնտեսությունում ապագայի ինովացիոն տեխնոլոգիաների համատարած ներդրման հիման վրա,

խստագույն ազգային պատերազմ կոռուպցիայի դեմ,

«պետության քաղաքական կառավարման բարոյականություն» հասկացության արմատավորում:

- մենք կարիք չունենք հարմարվելու ինչ-ինչ օտարերկրյա գաղափարներին,
- ՉԺՀ-ն ոչ միշտ է տեղավորվում Արեւմտյան ոճի մտածելակերպի մեջ,
- աշխատանք եւ ազգային արտադրանքի բարձր որակ տնտեսությունում ապագայի ինովացիոն տեխնոլոգիաների համատարած ներդրման հիման վրա,
- խստագույն ազգային պատերազմ կոռուպցիայի դեմ,
- «պետության քաղաքական կառավարման բարոյականություն» հասկացության արմատավորում:

Տնտեսության կառավարման այս բոլոր ռազմավարական առաջնահերթությունները ապահովեցին Չինաստանի առաջատար դիրքը աշխարհում:

ՄԵԾ ՄԵՏԱՔՍԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԸ

ԵՒ ՀԱՅ-ՉԻՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հայաստանի Հանրապետությունը 1991 թ. ստանալով քաղաքական անկախություն, իրավունք ստացավ մտնել համաշխարհային տնտեսական համակարգ: Ըստ էության, դրանով նա դարձավ համաշխարհային տնտեսության օրգանական մասը:

Հայաստանի տնտեսական զարգացման ռազմավարական ծրագիրը կազմելիս պետք է հաշվի առնել մեկ ամբողջություն դարձած եւ բազմաթիվ թելերով փոխկապակցված համաշխարհային շուկայի փոփոխությունների միտումները ու զարգացման վեկտորները:

Ռուսաստանի հետ սերտ հարաբերություններ ունեցող եւ հարաբերությունների էլ ավելի սերտացման ձգտող Հայաստանը (ինչպես էլ որ հիմնավորվի այդ սերտացման անհրաժեշտությունը՝ տնտեսական, անվտանգության եւ այլն), ըստ էության ունի երեք հիմնական հնարավորություններ.

1. Գնալ դեպի Եվրոպական միության եւ ընդհանրապես Արեւմուտքի շուկա, որտեղ Հայաստանը դեռեւս չունի մրցակցային առավելություն, նյութական բազա, այդ շուկայի պահանջներին բավարարող եւ նրա չափորոշիչներին համապատասխանող ապրանքներ եւ ներկայումս այդ շուկայում կայուն սեզմենտ գրավելու իրական հնարավորություն:
2. ՀՀ սոցիալ-տնտեսական զարգացման հեռանկարները կապել հիմնականում Ռուսաստանի եւ Մաքսային միության շուկայի հետ.
3. Ռուսաստանի եւ մաքսային Միությանը զուգահեռ գտնել տնտեսական համագործակցության զարգացման հնարավոր նոր վեկտորներ, հենվելով ավանդական եւ պատմական կապերի վրա:

3-րդ կետի առումով պետք է նշել, որ այդպիսի ուղղություններ կարող են դառնալ տնտեսական հարաբերությունների զարգացումը Իրանի եւ Չինաստանի հետ:

Այդ հարաբերությունները բնավ չեն հակասում, այլ ընդհակառակը լրացնում են դեպի ռուսաստանյան եւ Մաքսային միության շուկա կողմնորոշումը, ինչպես տնտեսական, այնպես էլ աշխարհաքաղաքական առումով: Նման կապերի զարգացումը ՀՀ տնտեսության համար կապահովի որոշակի դիվերսիֆիկացիայի հնարավորություններ: Առավել եւս, որ այս երկու երկրների հետ էլ Հայաստանը ունեցել է հազարամյա առետրական ակտիվ հարաբերությունների ավանդույթներ եւ պատմություն:

Եթե Իրանի հետ ՀՀ տնտեսական հարաբերությունների սերտացումն ու զարգացումը ներկայումս փոքր-ինչ բարդացած է Իրան-Արեւմուտք ոչ այնքան բարենպաստ եւ լարված հարաբերությունների պատճառով, որոնք առանձնակի սրվել են Իրանի Ատոմային էներգետիկ ծրագրի հետ կապված, ապա Չինաստանի պարագայում նման բարդություններ չկան:

Թողնենք հայ-իրանական տնտեսական հարաբերությունների հարցի քննարկումն առանձին հետազոտության եւ այժմ մի փոքր անդրադառնանք հայ-չինական առետրա-տնտեսական կապերի պատմությանը:

Հայաստանը դարեր շարունակ առետրական կապեր է ունեցել Չինաստանի հետ՝ Մետաքսի ճանապարհի դարաշրջանում եւ մեծ ավանդ ունի այդ ճանապարհի կայացման մեջ:

Մեծ Մետաքսի ճանապարհին իր սկիզբն է առել Չինաստանի Սիան քաղաքից, որտեղից այն ճյուղավորվել է հյուսիսային եւ հարավային ուղղություններով: Չինացիք իրենց երկիրն անվանում են **Երկիր մուլորակի կենտրոն**՝ Չժուն Գուո, որը չինարենից թարգմանվում է Կենտրոն եւ պետություն: Չինաստանը աշխարհում հայտնի է որպես մետաքսի, թղթի, վառոդի գյուտերի եւ թեյի հայրենիք: Չինական պարիսպը աշխարհի յոթ հրաշալիքներից մեկն է, որը մինչ այսօր պահպանվել է իր սկզբնական տեսքով: Ի դեպ, չինական պարսպի կառուցման սկզբունքը լայնորեն կիրառել են նաեւ հայ շինարարները:

Առետուրը Մեծ Մետաքսի ճանապարհով սկսվել է II դարում մ.թ.ա. իմպերատոր Ու-դիի ժամանակ: Պալատական Չժան Ցյանը առաջարկում է իմպերատորին երկրից արտահանել մետաքս եւ փոխանակել այն ձիերի, մրգերի եւ գինու եւ այլ ապրանքների հետ:

Ասիայում շոգ եղանակին մետաքսը հարմար եւ գեղեցիկ գործվածք էր, որի շնորհիվ այն մեծ պահանջարկ ուներ: Բացի մետաքսից Չինաստանից արտահանվում էր ճենապակի, մետաղյա ամանեղեն, բրինձ, թեյ, դիմա-հարդարանքի միջոցներ եւ այլն, իսկ Ասիայից եւ Կովկասից Չինաստանը ներմուծում էր ձիեր, ռազմական հանդերձանք, ոսկի, արծաթ, կիսաթանկարժեք մետաղներ, կաշի, բուրդ, բամբակյա արտադրանք, առյուծներ, վագրեր, որսորդական շներ եւ այլն:

Մեծ Մետաքսի ճանապարհը հզոր զարկ տվեց հայ առևտրին. մեծացան ապրանքների շրջանառության ծավալները, ընդլայնվեցին շուկայի շրջանակները:

Հայոց Արքայից Արքա Արտաշեսը սեփական միջոցներով կառուցեց Մեծ Մետաքսի ճանապարհի մաս կազմող եւ դեպի Հայաստանի մայրաքաղաք՝ Արտաշատ տանող ընդարձակ մայրուղին, որը կոչեց «Արքայական ճանապարհ»: Հայ առևտրականների քարավանները մեծացան, ուղտերի թիվը քարավաններում հասավ մինչեւ 200-ի: Քարավաններին որպես կանոն ուղեկցում էին հայկական զինված ջոկատները՝ ճանապարհի անվտանգությունն ապահովելու նպատակով, ինչպես նաեւ վանականներ, երգիչներ, խոհարարներ, բժիշկներ, արհեստավորներ եւ այլ մասնագետներ, որոնք սպասարկում էին քարավանի անձնակազմին մինչեւ ապրանքների վաճառվելն ու փոխանակելը: Ուղեկցող անձնակազմի մասնագետները Չինաստանում հիմնում էին իրենց «Փոքր բիզնեսը» եւ ստանում լրացուցիչ եկամուտներ: Հայ առևտրականները գործնական բոլոր բանակցությունները վարում էին **հյուրասիրության սեղանի շուրջ**, որը նրանց տալիս էր «մրցակցային առավելություն» ապրանքները վաճառելու եւ գնումներ կատարելու ընթացքում: Սպասարկող անձնակազմը հաճախ մնում էր վաճառքի վայրերում՝ իրականացնելով բուն վաճառքը, իսկ առևտրականները վերադառնում էին ապրանքների նոր խմբաքանակ բերելու նպատակով:

Այսպիսով վաճառքն իրականացնողներից զգալի մասը՝ հարմարվելով տեղի բնակիչների լեզվին, կենցաղային սովորություններին, նույնիսկ ամուսնանում էին տեղաբնակների հետ, ստեղծում էին բնակավայրեր իրենց ենթակառուցվածքներով, դպոցներ, մամուլի միջոցներ եւ այլն: Տարիների ընթացքում հայ քրիստոնյա վաճառականների համար միայն Ավետարանը անբավարար էր, ուստի այստեղ եւս կառուցվում էին վանքեր: Հայ պատմահայր՝ Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմություն» աշխատությունում (5-րդ դար) նշված է, որ հայերը կառուցում էին հայկական եկեղեցիներ եւ չինացիների շրջանում տարածում քրիստոնեությունը:

Հայ-չինական հարաբերությունների հազարամյա պատմությունն իր դրոշմն է դրել երկու հնագույն ժողովուրդների կյանքի տնտեսական, մշակութային, ազգային, կրոնական եւ այլ ոլորտներում:

Հայերենում բազմաթիվ բառերի ծագումնաբանությունը կապված է Չինաստանի հետ: Օրինակ, գեղեցկություն բառի հոմանիշն է հանդիսանում չնաշխարհիկ բառը: Ճենապակի բառը նշանակում է ապակի՝ բերված Չինաստանից: Հայաստանում երկու արքայական՝ Մամիկոնյան

եւ Օրբելյան տոհմերն ունեն չինական ծագում: Ավետարանի չինարեն առաջին թարգմանությունը հայ առևտրականների հովանավորությամբ կատարել է կանտոնաբնակ հայ հոգեւորական եւ չինարենի ուսուցիչ Հովհաննես Ղազարյանը:

Հայաստանի եւ Չինաստանի առնչությունները ծնվել են երգերում, դրանց մասին գրվել են գեղարվեստական գործեր, որոնցից մեկը միջնադարյան ուզբեկ նշանավոր պոետ Ալիշեր Նավոյիի «Ֆահրադ եւ Շիրին» պոեմն է՝ նվիրված չինական արքայական տոհմի թագաժառանգ դյուցազն Ֆահրադի եւ հայ գեղեցկուհի Շիրինի սիրո պատմությանը: Ֆահրադը հանուն իր սիրուհի Շիրինի հայկական լեռների մեջ բացում է ճանապարհ, կառուցում շատրվաններով եւ զարդաքանդակներով հրաշալի պալատ եւ այն նվիրում է իր սիրուհի Շիրինին: Այդ պոեմը թարգմանվել է շատ լեզուներով:

Չինարեն «սիաո կան» հասկացությունը, որը նշանակում է «կյանքի միջին բարեկեցության մակարդակով ապրող հասարակություն» շատ համահունչ է հայկական մտածելակերպին, որն արտահայտվում է «քչով չբավարարվողը՝ շատին չի հասնի» հայտնի ասույթի հետ:

Հայ-չինական հարաբերությունները այժմ էլ հանդիսանում են Հայաստանի գիտական աշխարհի ուսումնասիրության առարկա: Այսպես, 2011 թվականին Երեւանում, Հայաստանի Ազգային Ակադեմիայի Պատմության ինստիտուտը կազմակերպել էր Միջազգային համաժողով, նվիրված հայ-չինական քաղաքակրթական ներթափանցման հարցերին: Չինաստանի եւ Հայաստանի հարաբերությունների մասին բազմաթիվ գիտական աշխատություններ են հրատարակվել՝ սկսած 4-րդ դարից մինչեւ այսօր, որոնց մասին փաստաթղթերը պահպանվում են Երեւանի հին ձեռագրերի եւ փաստաթղթերի պահպանման եւ ուսումնասիրման կենտրոն Մաշտոցի անվան Մատենադարանում:

Հետաքրքրական է, որ անվանի գերմանական «Մաքսպլանկ» կազմակերպությունը եւ Օքսֆորդի համալսարանի դասախոս Գարեթ Գելենթալը 2014 թվականին հրապարակել են գիտական հետազոտություն եւ առցանց քարտեզ այն մասին, թե ինչ գենետիկ առնչություններ կան աշխարհի տարբեր ժողովուրդների միջեւ: Այս աշխատության մեջ ներկայացված տվյալներով, հայկական գենը չինացիների գենոֆոնդում կազմում է 3.9 տոկոս, մինչդեռ հարեւան ճապոնական գենը չինական գենոֆոնդի մեջ կազմում է ընդամենը 0.6 տոկոս: Ըստ այդ հետազոտության, հայկական գենը առկա է աշխարհի 33 ազգերի գենոֆոնդում, այդ թվում՝ լեզգիների մոտ՝ 13.8 տոկոս, վրացիների մոտ՝ 12.4 տոկոս, թուրքերի մոտ՝ 9.9 տոկոս, իրանցիների մոտ՝ 7.5 տոկոս եւ այլն:

Մեծ Մետաքսի ճանապարհը մեծ դեր է խաղացել պետությունների և ազգերի միջև կրոնական, տնտեսական, կենցաղային, մշակութային հարաբերությունների ձեւավորման և միմյանց մեջ ներթափանցելու գործընթացին:

Մեծ Մետաքսի ճանապարհի ամենանշանավոր դերը կայանում էր նրանում, որ բոլոր այն երկրները, որոնց տարածքով անցնում էր այդ ճանապարհը, պարտադիր ապահովում էին առետրականների և նրանց ապրանքների անվտանգությունը՝ անկախ նրանց կրոնական և այլ պատկանելիության:

Սակայն հետագայում անգլիական Օստ-Ինդիա ընկերությունը՝ ցանկանալով նվաճել չինական շուկան, Չինաստան ներկրեց և այնտեղ տարածեց թմրանյութեր և այդ երկիրը երկու հարյուր տարուց ավելի պահեց ստրկական կախվածության մեջ:

ՕՎԿՅԱՆՈՍԱՅԻՆ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ԱՌԱՆՑՔԻ

ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

Բարբարոս հրոսակների հարձակումների հետեւանքով Մեծ Մետաքսի ճանապարհը որպես այդպիսին 15-րդ դարում դադարեց գործել: Սակայն հետագայում, 20-րդ դարի սկզբներին, կապիտալիզմի բուռն զարգացումն ապրող Օվկիանոսային երկրն եր Մեծ Բրիտանիան և ԱՄՆ-ն էժան հումքի աղբյուրներ և նոր շուկաներ նվաճելու նպատակով ձգտեցին նվաճել բնական պաշարներով հարուստ եվրասիական երկրները: Այդ նպատակով 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի սկզբին Ռուսաստանի և եվրասիական երկրների վերաբերյալ հատուկ տնտեսագիտական հետազոտություններ կատարվեցին: Ռուս տնտեսագետ Վլադիմիր Ուլյանովը իր «Կապիտալիզմի զարգացումը Ռուսաստանում» և անգլիացի տնտեսագետ Ջեյֆորդ Մակինդերը «Պատմության աշխարհագրական առանցքը» աշխատություններում տնտեսագիտական գնահատական տվեցին աշխարհագրական այդ շրջանների տնտեսական ներուժի վերաբերյալ: Լենինը վերոհիշյալ աշխատության մեջ եզրակացնում է, որ Ռուսաստանն իր կապիտալի կենտրոնացման և արտադրության համակենտրոնացման մակարդակով Եվրոպայում գրավում է առաջին տեղը, իսկ Գերմանիան իր տեխնիկական պոտենցիալով կարող է

առաջիկայում առաջ անցնել Անգլիայից, և միանալով Ռուսաստանի հետ, մոտ ապագայում կուլ կտա Անգլիային եվրոպական շուկայական մրցապայքարում:

Մակինդերն իր աշխատության մեջ նշում է, որ եվրասիական առանցքում, որը ձգվում է Եվրոպայից մինչև Չինաստան, տեղաբաշխված է աշխարհի մարդկային և բնական ռեսուրսների 30-35 տոկոսը: Այդ առանցքի կենտրոնական դերը պատկանում է Ռուսաստանին և, ըստ նրա, որ կտիրի Ռուսաստանին, նա էլ կիշխի Եվրասիական առանցքին, իսկ ով կիշխի Եվրասիական առանցքին՝ նա կդառնա աշխարհի տերը:

Նման հետետություններից բխող հեռանկարը ԱՄՆ և Անգլիայի համար մահացու մարտահրավեր էր: Այն կանխելու և պատմության անիվը շրջելու համար Օվկիանոսային երկրներն ընդունում են 20-րդ դարի գլխավոր ռազմավարական ծրագիրը: Անգլիան, որն այն ժամանակ իշխում էր համաշխարհային շուկայի 25 տոկոսին, ուներ հակասությունները տնտեսական մեթոդներով և էվոլյուցիոն ճանապարհով կարգավորելու հարուստ փորձ: ԱՄՆ և Անգլիան սկսեցին հսկայական միջոցներ ծախսել իրենց երկրում ստեղծված մարքսիստական տեսությունը Ռուսաստան արտահանելու համար, որը նրանց պատկերացմամբ պետք է քառս մտցներ և թուլացներ իրենց գլխավոր մրցակցին: Ըստ մարքսիստական տեսության, պրոլետարիատը համաշխարհային հեղափոխության միջոցով կթոթափի ստրկական շղթաները և կհաստատի իր դիկտատուրան աշխարհում: Վլադիմիր Ուլյանովը «զարգացնելով» այս տեսությունը, եզրահանգեց, որ կարելի է պրոլետարիատական հեղափոխություն իրականացնել միայն մեկ երկրում, այն էլ՝ Ռուսաստանում: Այս գաղափարն ուղղված էր Ռուսական իմպերիայի կործանմանը:

Այսպիսով, 1917 թվականին Ռուսաստանում Անգլիան և ԱՄՆ Գերմանական բանկերի մասնակցությամբ իրականացրեցին մի նախագիծ, երբ հեղափոխության հաղթանակի միջոցով Ռուսական կայսրությանը հասցվեց երեք հզոր հարված՝ քաղաքական, կրոնական և սոցիալ-տնտեսական: Քաղաքական հարվածի նպատակն էր երկրում պրոլետարիատի դիկտատուրայի հաստատումով վերացնել ցարական կառավարման համակարգը: Կրոնական հարվածը ուղղված էր Ռուս ուղղափառ եկեղեցուն, որը փոխարինվեց գիտական աթեիզմով՝ կտրելով ռուս ժողովրդին իր հոգեւոր և պատմական արմատներից: Սոցիալ-տնտեսական հարվածի նպատակն էր քառս հաստատել Ռուսաստանի տնտեսական համակարգում՝ վերացնելով մասնավոր սեփականությունը արտադրամիջոցների և հողի նկատմամբ, ինչը պետք է կաթվածահար աներ ամբողջ տնտեսությունը:

1928 թվականին ԱՄՆ-ում տեղի ունեցավ կապիտալիստական աշխարհի ամենամեծ ճգնաժամը՝ «Մեծ դեպրեսիան»։ Ճգնաժամից դուրս գալու համար անգլո-ամերիկյան ֆինանսական կապիտալը անցավ եվրասիական շուկան նվաճելուն ուղղված իրենց նախապես մշակված ռազմավարական ծրագրի նոր փուլի իրականացմանը՝ որի գլխավոր նպատակն էր երկու խոշոր պետությունների՝ Ռուսաստանի և Գերմանիայի միջև ստեղծել ռազմական հակամարտություն, որը կհանգեցներ այդ երկրների տնտեսապես թուլացմանը և կախվածությանը օվկիանոսային պետություններից։

1933 թ. ավստրիացի անհաջող նկարիչ, հետագայում քաղաքական շիզոֆրենիկ Ադոլֆ Շիկլգրուբերը ընդունում է Գերմանական քաղաքացիություն և որոշ ժամանակ անց դառնում է Գերմանական նացիզմի լիդերը՝ Ադոլֆ Հիտլեր անունով։ Նացիզմի նպատակն էր հասնել համաշխարհային տիրապետության, բայց առաջնահերթ խնդիրը՝ պատերազմի միջոցով Ռուսաստանը գրավելը և նրա ողջ հսկայական ռեսուրսներին տիրանալն էր։ Գերմանական էկոնոմիկան ռազմական ռելսերի վրա տեղափոխելու ամբողջ ծրագիրն իրականացվեց անգլո-ամերիկյան ուղղորդման՝ ֆինանսական և գիտատեխնիկական աջակցության միջոցով։

ԱՄՆ և Անգլիան գիտատեխնիկական և ֆինանսական մեծ աջակցություն ցուցաբերեցին նաև ԽՍՀՄ տնտեսությունը ռազմական ռելսերի վրա տեղափոխելու խնդրում՝ արդեն Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ընթացքում։

Օվկիանոսային պետությունների կողմից երկու եվրոպական երկրներում հետեւողականորեն իրականացվեց գաղափարական թշնամության սերմանման քաղաքականությունը և 1941-45 թթ. Եվրոպայի ամենահզոր պետություններ Գերմանիան և ԽՍՀՄ-ը հայտնվեցին ռազմական դաշտում դեմ առ դեմ։ Այդ պատերազմն իր մեջ ներքաշեց մոտ 1.5 մլրդ մարդ ամբողջ աշխարհից, որոնց կյանքը անգլո-ամերիկյան ֆինանսական իմպերիայի համար որեւէ արժեք չէր ներկայացնում։

Պատերազմի արդյունքում ԱՄՆ-ն, որը 1928-1933 թթ. ճգնաժամից հետո ուներ հսկայական պետական պարտքեր, Անգլիայի հետ միասին պատերազմից ստացված ֆինանսական օգուտների հաշվին լցրեցին իրենց պետական գանձարանները՝ Եվրոպայի և աշխարհի երկրների հաշվին, իսկ Գերմանիան և ԽՍՀՄ-ը, եվրոպական մի շարք երկրների հետ մեկտեղ, ստացան ավերված և քայքայված տնտեսություն, տասնյակ միլիոնավոր մարդկային զոհեր։

Թողնելով պատմական իրադարձությունների գնահատականները պատմաբաններին, տնտեսագիտական ուսումնասիրության տեսակետից

կարելի է եզրակացնել, որ թե կոմունիզմը ԽՍՀՄ-ում, եւ թե ֆաշիզմը Գերմանիայում, համաշխարհային ֆինանսական իմպերիան օգտագործեց ի նպաստ իր շահերի։ Միեւնույն ժամանակ, ԱՄՆ և Անգլիան ջանք չէին խնայում գաղափարախոսական տեսանկյունից համաշխարհային հանրության առաջ բացասական իմաստով հավասարության նշան դնել այդ երկու, ըստ էության հակադիր համակարգերի և երեւոյթների միջև։

Քաղաքակրթության ամենամարդասիրական գաղափարները՝ սոցիալիզմը և կոմունիզմը, 1917 թ. հեղափոխությունից հետո նենգափոխվեց պրոլետարիատի դիկտատուրայի հաստատումով, որը ծնեց տեռոր, սով և քաղաքացիական պատերազմ։ Ռուսաստանի հասարակության մեջ դասակարգային ատելություն սերմանվեց և գործում էր «ով մեզ հետ չէ՛ մեր դեմ է» սկզբունքը։ Մինչև Երկրորդ համաշխարհային պատերազմը սովից և աքսորից մահացան տասնյակ միլիոնավոր մարդիկ, իսկ առաջատար մտավորականների հսկայական զանգվածը արտագաղթեց ԱՄՆ և Եվրոպա, դառնալով այդ երկրներում տնտեսության զարգացման հզոր գործոն (ԱՄՆ-ի ստորջրյա նավատորմի, ավիացիայի, էկոնոմիկայի հզոր զարգացումը պարտական է Ռուսաստանից վտարված աշխարհահռչակ գիտնականներ Սիկորսկուն, Լեոնտյեվին, Կանտարովիչին և մյուսներին)։

Պրոլետարիատի դիկտատուրայի գաղափարի ներդրման հետեւանքով, ամբողջապես վերացվեցին շուկայական հարաբերությունները և շուկայական մեխանիզմները։ Մասնավոր սեփականության տոտալ վերացման հետեւանքով նենգափոխվեցին և փաստացի ոչնչացան տնտեսության զարգացման իրական նախադրյալները։ **Նենգափոխված գաղափարախոսության իրականացման ընթացքը ծնեց իրեն իսկ ոչնչացնող հզոր մի հակազդող ուժ, և ինչպես ցույց տվեց պատմության հետագա ընթացքը, աշխարհի միջուկային գերտերություն հանդիսացող ԽՍՀՄ-ը իր գոյության 70 տարուց հետո տնտեսական անկարողության հետեւանքով փլուզվեց առանց որեւէ կրակոցի։**

Պատմական միեւնույն ժամանակաշրջանում Չինաստանը, որը սոցիալիստական ճամբարի ամենահզոր պետություններից մեկն էր, ճիշտ գնահատելով մասնավոր սեփականության և շուկայի դերը, ժամանակին իրագործեց «սոցիալիստական շուկայի» գաղափարը՝ առավելագույն ձեւով օգտագործելով պատմականորեն կուտակված տնտեսական ներուժը և ազգային արժեքները, զարգացրեց մասնավոր սեփականության վրա հիմնված վրա մանր, միջին և խոշոր ձեռներեցությունը և վերակառուցելով ողջ տնտեսությունը վստահորեն մտավ համաշխարհային շուկայական համակարգ և կարճ ժամանակ անց դարձավ համաշխարհային տնտեսության առաջատար։ Չինաստանն այսօր արդյունաբերական

արտադրության ծավալով եւ բնակչության մեկ շնչին ընկնող սպառման մակարդակով աշխարհում գրավում է առաջին տեղը:

Այժմ Չինաստանը **վերակենդանացնում է** նաեւ պատմական ներուժ հանդիսացող համաշխարհային ճանաչում ունեցող **Մեծ Մետաքսի Ճանապարհը (ՄՄՃ), որը հանդիսացել է իր ժամանակի միջազգային ամենագլոբալ մշակույթը եւ դեռեւս չի կորցրել իր նախկին ինտրոգիան:** Ժամանակակից Չինաստանը՝ համագործակցելով Ռուսաստանի, Հնդկաստանի եւ Ասիական պետությունների հետ, օգտագործելով դարերի ընթացքում մեծ ճանաչում ունեցած ՄՄՃ-ն որպես նախատիպ, այսօրվա պատմական իրադրության մեջ ստեղծում է Եվրասիական առանցք, որն իրականում կարող է հանդիսանալ հզոր տնտեսական պատնեշ Օվկիանոսային պետությունների ստեղծած ֆինանսական իմպերիայի ինտերվենցիայի դեմ:

Այսպիսով, Եվրասիական առանցքը երրորդ հազարամյակում կարող է դառնալ աշխարհի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարության նոր էպիկենտրոն:

Փաստորեն, 20-րդ դարի վերջում ԽՍՀՄ փլուզումից հետո Չինաստանն առաջին երկիրն էր, որ ժամանակին գնահատելով մասնավոր սեփականության իրավունքի գերակա դերը երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման գործում, հավատարիմ մնաց երկիրը սոցիալիստական սկզբունքներով կառավարելու քաղաքականությանը եւ առանց շոշափելի վնասներ պատճառելու երկրի տնտեսությանը, ղեկավարվելով չինական իմաստությանը հարիր սկզբունքներով, երկրի տնտեսական զարգացումը տեղափոխեց շուկայական ռելսերի վրա: Պահպանելով սոցիալիզմի ժամանակ ստեղծված տնտեսական ողջ պոտենցիալը, Չինաստանը ներդրեց նորագույն գիտելիքահեն տեխնոլոգիաներ, կառավարման միջազգային մենեջմենթի մեթոդներ եւ սկզբունքներ, վերակառուցեց երկրի տնտեսությունը եւ վստահորեն մտավ համաշխարհային շուկայական համակարգ:

Այսպիսով, աշխարհի յոթ հրաշալիքներից մեկը ոչ միայն չինական պարիսպն է, այլ նոր Չինաստանն է իր հնագույն եւ անընդմեջ պետականությանը եւ պետական արդի տնտեսական քաղաքականությանը:

Ռուսաստանը ներկայումս եւս իրականացնում է ազգային պետականության հզորացման կայուն քաղաքականություն եւ ակտիվորեն ինտեգրվում է համաշխարհային շուկայական համակարգում: Առկա համաշխարհային շուկայական մրցապայքարում Ռուսաստանը եւ Չինաստանը, օգտագործելով իրենց բնական, գիտական, տեխնոլոգիական, տեղեկատվական, դեմոգրաֆիկ ներուժը, պատրաստվում են ստեղծել

«Մեծ Եվրասիական Միություն», որին ըստ ամենայնի կմիանա նաեւ Հայաստանը, իսկ «Մեծ Մետաքսի ճանապարհ» չինական ազգային ծրագիրը կարող է իր տնտեսական եւ քաղաքական նշանակությամբ ներդաշնակվել Եվրասիական առանցքի հետ եւ դառնալ դրա օրգանական մասը:

Նշված ծրագրի իրականացումը մոտ ապագայում աշխարհի այս երկու գերհզոր պետություններին, ինչպես նաեւ նրանց միացած այլ երկրներին կապահովի մրցակցային առավելություն, տնտեսական եւ քաղաքական լիիրավ անկախություն եւ սոցիալտնտեսական կայուն զարգացման հզոր երաշխիք:

Շրջափակման մեջ գտնվող Հայաստանի համար Մեծ Մետաքսի Ճանապարհի վերականգնումը եւս նոր եւ լուրջ հեռանկարներ կբացի տնտեսության բոլոր ճյուղերի զարգացման համար: Հայ-չինական առևտրական եւ բազմակողմանի այլ հարաբերություններն այս նոր իրավիճակում կարելի է փոխշահավետ ձեռով զարգացնել հաշվի առնելով դարավոր դրական փորձը: Ինտեգրվելով Չինաստան-Ռուսաստան Եվրասիական առանցքի մեջ, Հայաստանը հնարավորություն կունենա զարգացնել իր գիտատեխնիկական եւ տնտեսական ներուժը, ընդլայնել իր շուկաները, որը եւ կարող է դառնալ ներկայիս սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամից դուրս գալու կարելուագույն ուղիներից մեկը:

Բազմաթիվ երկրների սոցիալ-տնտեսական զարգացման պատմությունը վկայում է այն մասին, որ դրանք ստիպված են եղել վերապրել արտադրության խորն անկումներ, ֆինանսական ցնցումներ, զանգվածային գործազրկություն եւ այլ սոցիալ-տնտեսական եւ քաղաքական կոնֆլիկտներ: Ծայրահեղ, ճգնաժամային իրավիճակից դուրս գալու փորձը, ուղիները եւ մեթոդները, որոնք կիրառել են այդ երկրների ղեկավար մարմիններ, կարող են օգտակար լինել ժամանակակից Հայաստանի Հանրապետության համար: Ստորեւ ներկայացվում է մի քանի զարգացած երկրների՝ ԱՄՆ, Գերմանիա, Ֆրանսիա, Ճապոնիա, Չինաստան եւ Սինգապուր, խորը սոցիալ-տնտեսական եւ քաղաքական ճգնաժամից դուրս գալու պատմության համառոտ շարադրանքը: Ծգնաժամը հաղթահարելուն նպաստել են ոչ միայն տնտեսական եւ քաղաքական միջոցները, այլեւ պետության կառավարման իրավական հիմքերը, որոնք ամրագրված են Անկախության Հռչակագրի եւ Սահմանադրության մեջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԷՔՍԿՈՒՐՍ

2800 տարի առաջ Արքա Մենուայի որդի Արգիշտի թագավորը հիմնեց Էրեբունի ամրոցը (ներկայումս Երեւան քաղաքի շրջան), այն հայտնի է նաեւ որպէս Արին բերդ, որը նշանակում է «Արյունոտ ամրոց»: Այն գտնվում է ծովի մակերևույթից 1017 մ (3,337 միլ) բարձրության վրա: Այդ իրողության ապացույցն է Էրեբունի ամրոցում կատարված պեղումների ժամանակ հնագետների հայտնաբերած սեպագիր արձանագրությունը՝ փորագրած բազալտե քարի վրա: Այդ գտածոն Հայաստանի հնագույն մայրաքաղաքի անձնագիրն է: Սակայն, Հայաստան պետությունն ունի ավելի քան վեց հազարամյա պատմություն, ինչն ապացուցվում է հնագիտական գտածոներով՝ հայտաբերված պատմական Հայաստանի տարածքում կատարված պեղումների ժամանակ:

Հայ ազգի համար Արարատ սարը (փոքր Արարատը եւ մեծ Արարատը) միշտ եղել են Հայրենիքի եւ հայկական պետականության խորհրդանիշ: Արարատի մասին գրել են շատ հայտնի մարդիկ՝ Մեսրոպ Մաշտոցը (մ.թ. 5 դար), Ա.Ս.Պուշկինը, Հ.Թումանյանը, Ա.Խսահակյանը, Վ.Բրյուսովը, Պ.Սեւակը, Հ.Շիրազը, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգեն I, հանճարեղ ծովանկարիչ Հ.Այվազովսկին նկարել է հայտնի «Արարատ» նկարը: Աստվածաշնչի համաձայն, Մեծ Ջրհեղեղից հետո Նոյյան Տապանը կանգ է առել Երկիր մոլորակի ամենաբարձր սարի վրա: Արարատ սարը անվանում էին «Երկու քաղաքակրթությունների սահման» (Մինչջրհեղեղային եւ Ետջրհեղեղային): **Սակայն հայ ազգի եւ հայկական պետականության համար Արարատը խորհրդանշում է Աստծո կողմից Երկիր իջեցրած երկու հսկայական Ջանգ: Դրանք մշտապես զանգում են եւ հիշեցնում են ժողովուրդներին եւ պետություններին այն մասին, որ այս երկիրը Հայաստան պետության պատմական տարածքն է, որի վրա ապրել են հայերը:** Վայոց Ձորի շրջանում, Եղեգնաձոր քաղաքից ոչ հեռու, այսպես կոչված Թռչնի բույնում, գտնվել են գինու մառաններ բազմաթիվ կավե կարասներով, ինչպես նաեւ Երկրի վրա գտնված ամենահին «կոշիկը», որը կարված է կաշվից եւ այժմ ցուցադրվում է Հայաստանի պատմության թանգարանում, ինչպես նաեւ մարդու ուղեղի քարացած մասունքներ, որոնց տարիքը, գիտնականների վկայությամբ, ավելի քան վեց հազարամյակ է: Գորիսի շրջանում հայտնաբերվել են հնագույն աստղադիտարանի

հատվածներ, ինչը վկայում է աստղագիտության ոլորտում հին հայերի գիտելիքների մակարդակի մասին: Սեմիոն Ագաթեցու (Սարգոն Ակկադացի, XXIV դար մ.թ.ա.) աշխարհի հնագույն քարե քարտեզի վրա փորագրված է Հայաստանի՝ այն ժամանակվա չորս ամենահին պետություններից մեկի, քարտեզը: Հռոմի Կոլիզեոմի գլխավոր կամարի վրա լատինատառ գրված է «ARMENIA» բառը:

Հնադարյան Հայաստանն ուներ տնտեսության եւ պետության կառավարման իշխանության զարգացած համակարգ: Հայաստանի Պետական պատմության թանգարանում ցուցադրված է Արտաշես I Թագավորի (189-160 թթ. մ.թ.ա.) հրամանով սահմանադիր քարայունը, որը հաստատում է առանձին հողակալվածքների սահմանները: Ըստ թագավորի հրամանի, յուրաքանչյուր հողատեր պարտավոր էր իր հողի վրա փորել ջրանցքներ, կառուցել ճանապարհներ եւ հողի մշակման համար անհրաժեշտ այլ հաղորդակցության ուղիներ: Հողի նվիրաբերումն այլ անձին առանց Թագավորից իրավունք ստանալու պատժվում էր, այսինքն հողը տրվում էր օգտագործելու սահմանափակ սեփականատիրական իրավունքով, քանի որ հողը հանդիսանում է ազգային հարստություն, ծառայում է ժողովրդի բարեկեցությանը, ուստի ենթակա չէ վաճառքի: Արտաշես Թագավորի այդ օրենքի շնորհիվ նրա թագավորության տարածքում անցկացվել էին հազարավոր ջրանցքներ եւ բազմաթիվ բարեկարգ ճանապարհներ: Արտաշես I-ի հրամանով հողի սեփականության իրավունքը պետք է ծառայեր ի շահ ժողովրդի: Պատմագրերում կան հիշատակումներ այն մասին, որ հողատեր մի տղամարդ իր սիրելիին նվիրել է սեփական հողատարածքի մի հատվածը: Իմանալով այդ մասին, Թագավոր Արտաշես I-ը հրամայել է կախել տղամարդուն ոտքերից նրա նվիրաբերած հողատարածքում: Թագավորը հրաման է արձակել այն մասին, որ հողատերը իրավունք ունի նվիրել այլ անձին միայն իր հողի վրա աճեցրած բերքը, այլ ոչ թե հողը, քանի որ հողը պետք է ծառայի միայն հոգուտ ժողովրդի՝ հանդիսանալով հանրության եւ սերունդների սեփականությունը: Սեփականությանը վերաբերող Արտաշես I-ի այդ սկզբունքը համապատասխանում էր Հռոմի կայսրության այդ ժամանակ գոյություն ունեցող սկզբունքին, որը ձեռնարկված էր հետեյալ կերպ՝ «Ժողովրդի բարեկեցությունը բարձրագույն օրենք է»: Արտաշես I-ի փառքը ճանաչում գտավ Հայաստանի հարեւան պետություններում, հատկապես Հռոմի Կայսրությունում: Հայկական թագավորին շնորհվել էր «Բարեպաշտ» պատվավոր տիտղոսը, ժողովրդի մեջ նա հայտնի էր որպես «Արդարության տիրակալ»: Արտաշես I-ի իմաստուն կառավարման շնորհիվ Հայաստանն ուներ զարգացած տնտեսություն եւ առեստուր էր անում

ինչպես Հյուսիսի եւ Հարավի հետ, այնպես էլ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի: Արտաշես I-ի սահմանադիր քարասյունը Հայկական պետականության իրավունքի պատմության մեջ փաստորեն հանդիսանում է սեփականատիրության առաջին օրենքը¹: (1. Սույն սահմանումը հայ տնտեսագիտության մեջ տրվում է առաջին անգամ):

Սահմանաքար, հայտնաբերվել է Սյունիքում (Հայաստան): Հայաստանի պատմության պետական թանգարան: Երեւան:

Տվյալ համառոտ պատմական ակնարկը վկայում է այն մասին, որ դեռեւս մինչ մեր թվարկությունը՝ Արտաշես I-ի թագավորության ժամանակ (II դար մ.թ.ա.), մասնավոր սեփականության իրավունքի եւ պատասխանատվության հարցերում կար համարժեք ընկալում եւ պետական կառավարման հստակ քաղաքականություն: Ելնելով վերոշարադրյալից, կարելի է անել հետեւյալ հետեւությունները.

- օրենքը իշխանության համար ունի առաջնային նշանակություն՝ լինի դա միապետական, տոտալիտար-թիմային, կամ ժողովրդավարական,
- հանրային, ազգային եւ/կամ պետական սեփականությունը տնօրինելու կամ օգտագործելու իրավունքը հիմք չի հանդիսանում դրա ոչ նպատակային օգտագործման, ինչպես նաեւ դրա լիակատար կամ մասնակի օտարման,
- համազգային արժեք ներկայացնող սեփականությանը տնօրինելու, օգտագործելու, ինչպես նաեւ օտարելու իրավունքը պարտադիր կերպով ենթադրում է համարժեք պարտավորություններ եւ պատասխանատվություն,
- ազգային կամ պետական սեփականությունը տնօրինելու, օգտագործելու եւ օտարելու իրավունքի խախտումը պետք է խստորեն պատժվի պետության օրենքով:

Օրինականությունը եւ արդարությունը Հայաստան պետության բարեկեցության եւ հզորության հիմքն էին Արտաշես I ցարի դարաշրջանում, ում ժողովուրդն անվանում էր «Արքայաց Արքա»: Պահպանելով պետության ղեկավարման ավանդույթները՝ Արտաշես I-ի թոռը՝ Տիգրան Մեծը (95–55 թթ. մ.թ.ա.), կրկնապատկեց Մեծ Հայքի փառքը: Հայաստանի եւ հարեան պետությունների ժողովուրդները՝ Տիգրան Մեծին, ինչպես եւ նրա պապուն, անվանում էին «Թագավորների Թագավոր» կամ «Արքայաց Արքա»:

Հայաստան պետության պատմության մեջ հատուկ նշանակություն էր տրվում քաղաքացիական իրավունքին: Միջին դարերում հայկական Վերածննդի ականավոր ներկայացուցիչներից մեկը՝ առակագիր, մտածող-գիտնական, աստվածաբան եւ հոգեւորական Մխիթար Գոշն իր ժողովրդի համար կազմել էր դատաստանագիրք: Այդ իրավական աշխատությունը, որն այժմ հայտնի է որպես «Մխիթար Գոշի դատաստանագիրք», կամ «Հայկական դատաստանագիրք» (1184թ.), դարձավ միջնադարյան Հայաստանի բարձրաշխարհիկ իրավունքի առաջին հուշակոթողը: «Դատաստանագրքում» արտացոլված են միջնադարյան Հայաստանի իրավական նորմերը, այն դարձավ հայերի իրավական ավանդույթի հիմքը ինչպես բուն Հայաստանում, այնպես էլ Սփյուռքում: Մխիթար Գոշը երազում էր հայկական պետականության վերականգնման մասին, ենթադրելով, որ եկեղեցին եւ պետությունը՝ երկու հիմնասյուներ են, որոնց վրա հիմնված է հասարակությունը, եւ **յուրաքանչյուր մարդ ունի «բնական իրավունք»**, որը Մխիթար Գոշի կողմից մեկնաբանվում է որպես **մարդու աստվածային բանականության արտահայտում**: Դատաստանագիրքը առաջին անգամ պարտադիր օրենքի կարգավիճակ ստացավ Կիլիկյան Հայաստանում: Բազմաթիվ հարյուրամյակների ընթացքում «Դատաստանագիրքը» կիրառվում էր ոչ միայն Հայաստանում եւ Կիլիկյան հայկական թագավորությունում, այլեւ հայկական Սփյուռքում՝ Լեհաստանում, Ռուսաստանում (Ղրիմ, Աստրախան), Վրաստանում, Հնդկաստանում: Վրաց իշխան Զախարիան Գոշին նշանակեց իր խորհրդականի պաշտոնում: XVI դարում Մխիթար Գոշի Դատաստանագիրքը ընդունվել էր Լեհ Թագավոր Սիգիզմունդ I կողմից Լվով եւ Կամենեց-Պոդոլսկ քաղաքների հայկական գաղթօջախներում անցկացվող դատավարություններ անցկացնելու համար: Մխիթար Գոշի Դատաստանագրքի իրավական նորմերի հիմնական դրույթները մտել են Լեհաստանի՝ 1871 թվականի մայիսի 3-ին ընդունած Սահմանադրության մեջ: Հարկ է նշել, որ Կամենեց-Պոդոլսկ քաղաքը, որը գտնվում է Ուկրիզ գետի ափին, իր աշխարհագրական դիրքով հիշեցնում է Հայաստանի մայրաքաղաք Անին, որտեղ ապրում էր 100 հազ. մարդ: Հայ Առաքելական

Եկեղեցին Կամենեց-Պոդոլսկում անվանում էին Եվրոպական Սուրբ Էջմիածին: Պատարագն այդ եկեղեցում անցկացվում էր Հայ Առաքելական Եկեղեցու կանոններով հայերեն լեզվով: Մխիթար Գոշին համեմատում էին մեծագույն առակագրեր Եզովկոսի եւ Լաֆոնտենի հետ: Իր առակներում Մխիթար Գոշը պեզգորիաների ձեռով փառաբանում էր ազնվությունը եւ արդարությունը եւ նախատում՝ խաբեբաներին եւ անազնիվ իշխանավորներին: Մխիթար Գոշի առակները հորդորում էին ժողովրդին միավորվել Հայրենիքը պահպանելու համար: Ժամանակակիցները համեմատում էին Մխիթար Գոշին Հռոմի Կայսրության դարաշրջանի հայտնի հռետոր եւ քաղաքացիական իրավունքի մեծ մասնագետ Ցիցերոնի հետ: Մխիթար Գոշի Դատաստանագիրքը պահվում է Մատենադարանում՝ Երեւանի հնագույն ձեռագրերի թանգարանում:

Ընդհուպ մինչեւ ուշ Միջնադար լեհահայ համայնքը ակտիվ մասնակցություն էր ունենում Լեհաստանի հասարակական կյանքում: Լեհաստանի այն ժամանակվա կրթության առաջին նախարարը եղել է Թոդորովիչը (Թորոսյանը), իսկ Էմինեսկո եղբայրները (Էմինյաններ) մշակույթի անվանի գործիչներ էին՝ Ջորջ Էմինեսկուն լեհ գրականության դասականներից էր, իսկ Անդրե Էմինեսկուն՝ լեհական դասական երաժշտության հիմնադիրներից մեկը: Լեհաստանում բնակվող հայ կուտյուրները իրենց ազդեցությունն էին թողնում լեհական նորածեղության վրա, Կամենեց-Պոդոլսկու առետրային բորսան առաջատարներից էր Եվրոպայում՝ եվրոպական բորսաները իրենց գները սահմանում էին՝ հաշվի առնելով այդ բորսայի գները:

Անտիկ եւ Միջնադարյան Հայկական պետականության մեջ գլխադասային դերը հատկացված էր իշխանությունների եւ հասարակության միջեւ հարաբերությունները կարգավորող օրենքներին: Այսպիսով, հայկական պետականության պատմության մեջ հնագույն ժամանակներից ի վեր գոյություն ունեին արդարացի օրենսդրության եւ իրավակարգի ավանդույթներ:

Հայկական պետականության համար գլխավոր ուղենիշ էր XX դարը. 1918 թվականի մայիսի 28-ին Հայաստանում 5.5 դար շարունակ պետականության չունենալուց հետո (1375 թ.-ին կործանվեց վերջին հայկական պետությունը՝ Կիլիկիայի հայկական թագավորությունը) կրկին ստեղծվեց Հայկական Հանրապետություն: 1918 թ. մայիսի 28-ին աշխարհի հայերը եւ նրանց բարեկամ ժողովուրդները տոնեցին հայկական պետականության ստեղծման 100-ամյակը: Աշխարհի բազմաթիվ գիտնականների եւ քաղաքական գործիչների վկայությամբ, հայ ժողովուրդը՝ շնորհիվ իր աշխատասիրության եւ գործարար ունակությունների, մարդկային

քաղաքակրթության հզոր գործոն է: Հայկական պետականության արդի ժամանակագրության մեջ այս տարեթիվը գրված է ոսկե տառերով որպես պատմական Հայաստանի տարածքի մեկ հատվածի վրա ինքնիշխան, ժողովրդավարական, սոցիալական, իրավական պետության ստեղծման տարեթիվ: Երկու պատմական տարեթիվ՝ 1918 թվականի մայիսի 28 եւ 451 թվականի մայիսի 26, հայտնի են այն առումով, որ երկու դեպքում էլ կանգնած էր հայ ազգի գոյության հարցը: Երկու դեպքում էլ ազգային նպատակը իրագործվել էր շնորհիվ «իշխանության» եւ «հասարակության» միասնության, որոնք գործել են որպես մեկ միասնական ամբողջականություն: Հայ ազգը այդ ճակատագրական ժամանակահատվածներում դիմակայեց իր ոխերիմ թշնամուն շնորհիվ այն բանի, որ ղեկավարության ուժը եւ տաղանդը, ինչպես նաեւ ժողովրդի հերոսությունը լիակատար միտված էին համընդհանուր նպատակի իրագործմանը՝ հայրենիքի պաշտպանության եւ հայկական ինքնության պահպանմանը: Առաջին պետության ստեղծումից հետո՝ 1918 թ. մայիսի 28-ին, մինչ երկրորդ Համաշխարհային պատերազմի սկիզբը հայկական պետականությունը ոչ մեկ անգամ է գտնվել վերացման վտանգի տակ:

Հայ Առաքելական Եկեղեցին միշտ եղել է ժողովրդի հետ եւ գլխավորել է Հայրենիքի բոլոր առաջադեմ շարժումները:

ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Քանի որ 1375թ.-ից մինչեւ 1988թ. Հայաստանը չունեւ պետականություն, «միջազգային սուբյեկտի» դերը փաստորեն կատարում էր Հայ Առաքելական Եկեղեցին: Զավթիչների համար այն եղել է միակ հարկահավաքը եւ հարկատուն: ԽՍՀՄ-ի ղեկավարությունը հետեւողականորեն իրականացնում էր եկեղեցին պետությունից անջատելու քաղաքականությունը: Երիտասարդ սերունդը դաստիարակվել է եկեղեցու նկատմամբ դասակարգային ատելության ոգով, ակտիվորեն հովանավորվում էր գիտական արժեքների գաղափարախոսությունը: Խորհրդային իշխանության հաստատումից հետո բռնագրավվեց եկեղեցու գույքը, եկեղեցու սպասավորներին բանտարկեցին եւ զնդակահարեցին: Այսպես, Սուրբ Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի առանձնատանը 1938թ. ապրիլի 5-ի լույս 6-ի գիշերը խեղդամահ արվեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Խորեն I Մուրադխանյանը: Պաշտոնական հաղորդագրությամբ, Կաթողիկոս Խորեն I մահացել է սրտի ինֆարկտի

հետեւանքով, սակայն իրականում նրան խեղդել են ՆԿՎԴ-ի աշխատակիցները: Սուրբ Էջմիածնի դարերի ընթացքում կուտակված ամբողջ գանձերը թալանվեցին: Կաթողիկոսի մահից հետո Հայ Առաքելական Եկեղեցուն սպառնաց առավել դաժան պատիժ: Սուրբ Էջմիածնում պահպանվում է Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Առաջին քարտուղար Գրիգոր Հարությունովի ստորագրությամբ Սուրբ Էջմիածնում Հայ Առաքելական Եկեղեցին փակելու մասին որոշումը, որն այնպես էլ չկատարվեց շնորհիվ Գեորգ Զ(IV) Չորեքչյան (1945-1954թթ.) Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի: Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին Համաշխարհային Հայկական Սփյուռքի ակտիվ մասնակցությամբ Գեորգ Չորեքչյանի գլխավորությամբ եւ Իոսիֆ Ստալինի համաձայնությամբ ստեղծվեց Խորհրդային Զինված ուժերի օգնության հիմնադրամ: Գեորգ Չորեքչյանը Իոսիֆ Ստալինին անձամբ ճանաչում էր. 1920թ.-երին հանդիսանում էր Թբիլիսիի Հայկական Եկեղեցու հոգեւորական ծառայող էր: Հիմնադրամի միջոցների հաշվին կառուցվեց գեներալ Հովհաննես Բաղրամյանի անվամբ տանկային դիվիզիա: Այսպիսով, Հայ Առաքելական Եկեղեցին կարելորագույն դեր խաղաց հայոց պետականության պահպանության գործում:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌ

Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարությունը անհնարին է մշակել առանց հաշվի առնելու Հայկական սփյուռքի գործունը: Սփյուռքում տարբեր հաշվարկներով ապրում է 8-10 մլն մարդ կամ աշխարհի ամբողջ հայության 65-80 տոկոսը:

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության՝ Հայկական Սփյուռքին վերաբերող Հոդված 19-ը կազմված է երկու պարբերությունից.

1. Հայաստանի Հանրապետությունը հայկական Սփյուռքի հետ իրականացնում է համակողմանի կապերի զարգացմանը եւ հայապահպանմանն ուղղված քաղաքականություն, նպաստում է հայրենադարձությանը:
2. Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային իրավունքի հիման վրա նպաստում է այլ պետություններում հայոց լեզվի, հայկական պատմական եւ մշակութային արժեքների պահպանմանը, հայ կրթական եւ մշակութային կյանքի զարգացմանը:

Այս երկու պարբերություններում չի նշվում **Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման հարցում Հայկական Սփյուռքի տնտեսական դերի մասին:**

Հայաստանի կառավարության կողմից՝ Հայաստան-Սփյուռք համահայկական 6-րդ համաժողովի կապակցությամբ Հայկական Սփյուռքին ուղղված պաշտոնական ուղերձում (փետրվարի 27, 2017 թ.) նշված է. «Հայաստանը եւ Սփյուռքը մեկ ամբողջի երկու մասն են՝ միմյանց հետ կապված պատմության մեկ շղթայով, մեկ ճակատագրով: Մենք պատասխանատվություն ունենք մեկս մյուսի նկատմամբ: Հայկական սփյուռքը մեծ առավելություն է Հայաստանի համար: Հայկական սփյուռքը հզոր ներուժ ունի համաշխարհային գիտության մեջ, բիզնեսում, ունի նաեւ համաշխարհային տնտեսության տարբեր բնագավառներում կառավարման առաջատար համակարգեր եւ այլն»:

Առաջին հայացքից կառավարության նման հայտարարությունը վստահություն է ներշնչում աջակցելու Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման գործընթացին: Իրականում Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեջ բացակայում է Սփյուռքի հայերի կողմից Հայաստանի տնտեսության մեջ ներդրումներ կատարելու համար հիմք ծառայող օրենք կամ օրենսդրական ակտերի համակարգ:

Իրականում Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների եւ սփյուռքահայերի վերաբերմունքը սեփականության հանդեպ էապես տարբերվում է: Եթե Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիներն իրենց համարում են իրենց Հայրենիքի լիիրավ տերը, ապա սփյուռքում ապրող հայերի մոտ կա միայն մեկ գաղափար՝ «Մասը կազմել Հայրենիքի»: Ակնհայտ է, որ հանրապետության տնտեսության ռազմավարական զարգացման ամենաշահավետ աղբյուրը Հայկական Սփյուռքի կապիտալն է: Հայկական Սփյուռքի կատարած ներդրումների առավելությունը կայանում է նրանում, որ բարենպաստ պայմանների առկայության դեպքում ստացված շահույթի մինչեւ 100 տոկոսը կարող է մնալ Հայաստանի Հանրապետությունում եւ մասնակցել երկրի տնտեսության զարգացման գործում: Մինչդեռ արտասահմանյան ընկերությունների կատարած ուղիղ ներդրումներից ստացած շահույթը Հանրապետությունից փոխանցվում է արտասահմանյան պետությունների բանկեր:

Արտասահմանյան ֆինանսական կառույցների ցանցը օրինական մեխանիզմ է Հանրապետությունում ստացած շահույթը դուրս բերելու համար, ինչը Հայաստանին տնտեսական եւ քաղաքական կախվածության մեջ է գցում արտասահմանյան կապիտալից: Դա սպառնալիք է հանդիսանում ազգային անվտանգության եւ պետական անկախության համար:

Կապիտալի ներդրումները երաշխիք են պահանջում պետության կողմից կապիտալի տրանսակցիայի բոլոր փուլերում: Սակայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեջ իշխանության բոլոր երեք ճյուղերում բացակայում են Հայկական Սփյուռքի կողմից կատարված ներդրումների աջակցության եւ վերահսկողության ինստիտուցիոնալ կառույցներ կամ դիտորդական կազմակերպություններ: Ընդ որում, Հայաստանի Սփյուռքի նախարարության ղեկավարը պետք է ունենա իրական լիազորություններ եւ դառնա Հանրապետության փոխվարչապետերից մեկը: Ինստիտուցիոնալ կառույցները կամ Հայկական Սփյուռքի շահերը ներկայացնող հատուկ հանձնաժողովները պետք է ստեղծվեն Կառավարությունում, Ազգային ժողովում եւ Հայաստանի Հանրապետության դատական իշխանության համակարգում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ (ՀԱՅԱՍՏԱՆ)

ԽՍՀՄ փլուզումից հետո Հայաստանը 1990 թ. հայտարարեց իր պետական ինքնիշխանության մասին՝ հիմնված Անկախության Հռչակագրի վրա: Պաշտոնապես մերժելով տնտեսության կենտրոնացած պլանային կառավարման սկզբունքը եւ իրականացնելով Ռուսաստանի՝ որպես նախկին ԽՍՀՄ ժառանգորդի, հետ տնտեսական եւ քաղաքական հարաբերությունները խզելու քաղաքականությունը, անկախ Հայաստանի Հանրապետությունը ընտրել է համաշխարհային շուկայական համակարգ մուտք գործելու լիբերալ-դեմոկրատական ուղի: Հայաստանի եւ Ռուսաստանի, ինչպես նաեւ Հայաստանի եւ Խորհրդային Միության նախկին հանրապետությունների միջեւ 70 տարիների ընթացքում գոյություն ունեցող հարաբերությունների խզումը հանգեցրեց երկրի տնտեսական մեկուսացման, եւ, որպես հետեւանք՝ բազմաթիվ արդյունաբերական ձեռնարկությունների փակման եւ զանգվածային գործազրկության: 1992 թ. մարտի 2-ից Հայաստանի Հանրապետությունն որպես միջազգային իրավունքի սուբյեկտ դարձավ ՄԱԿ անդամ:

1995 թվականի հուլիսի 5-ին համընդհանուր քվեարկության արդյունքում հաստատվեց Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը: Սահմանադրության հիման վրա ընդունվեց օրենք պետականության երեք խորհրդանիշներ՝ Ազգային զինանշան, Ազգային դրոշ եւ Ազգային օրհներգ ստեղծելու մասին: Նորացվեցին նաեւ ազգային ինքնիշխանության կառավարման համակարգը՝ հանրապետական, մարզային, քաղաքային

եւ տեղական: Պետական եւ հասարակական կազմակերպությունների եւ հաստատությունների մուտքի մոտ ամրացվեցին նոր անվանումներով վահանակներ հայերենով եւ անգլերենով, նախկինում հայերեն եւ ռուսերենի փոխարեն:

Նորանկախ Հայաստանը հայտվեց ճգնաժամային իրավիճակում: Տնտեսական ճգնաժամի խորացման պատճառներից մեկը գործող արտադրական հզորությունների եւ ազգային հարստության սեփականաշնորհման ընթացքում թույլ տրված լուրջ սխալներն էին, ինչպես նաեւ հիմնարկների եւ կազմակերպությունների նախկին կառավարչական եւ գիտա-տեխնիկական անձնակազմի աշխատանքից հեռացնելը եւ նրանց տեղը ոչ մասնագետների նշանակելը: Աշխատանք փնտրելու նպատակով բնակչության մի մասը արտագաղթեց տարբեր երկրներ: Անկախության տարիների ընթացքում Հայաստանի Հանրապետության բնակչության փաստացի թվաքանակը տարբեր տվյալներով կրճատվել է 1-1.5 մլն մարդով:

Ստեղծված իրավիճակում, տնտեսության կառավարման կենտրոնացված համակարգ ունեցող երկրից մասնավոր սեփականության հիման վրա շուկայական համակարգի անցնելու ընթացքում ժողովրդի եւ պետության առաջ ծառայեցավ երկու հիմնախնդիր.

1. ստեղծել օրենսդրական հիմք ժողովրդի եւ գործող իշխանությունների միջեւ հավասարակշռություն հաստատելու համար (իշխանությունը ժողովրդի համար թե՛ ժողովուրդը՝ իշխանության),
2. ինչ օրենսդրական հիմքով է ազգային կամ պետական հարստությունը որպես սեփականություն տրվում կամ վաճառվում մասնավոր սեփականատերին:

Գիտականորեն եւ գործնականում ապացուցված է, որ իրավունքն առանց պարտավորության ծնում է կամայականություն եւ խրախուսվում է բռնությունը, իսկ սեփական պարտավորությունները իրականացնելու համար տրամադրվող իրավունքը հանդիսանում է կառավարման բարձր արդյունավետության եւ առաջընթացի գլխավոր հիմքը:

Պետական ապարատի եւ կառավարման տնտեսական համակարգի վերափոխումը եւ վերակառուցումը նորակազմ ինքնիշխան Հայաստանի Հանրապետությունում կատարվում էր տարերայնորեն՝ «անցումային շրջանի» գաղափարի դրոշի ներքո: Առաջնային ուղղության եւ երկրի սոցիալ-տնտեսական ծրագրի ռազմավարության բացակայության պայմաններում Հայաստանի Հանրապետության անկախության ընթացքում նոր

գաղափարախոսության եւ քաղաքականության որոնումների մեջ փոխվել է 15 կառավարություն:

ՄԱԿ-ի Ծրագրի համաձայն, Մարդկային Զարգացման Ինդեքսի տվյալներով, 2015 թ. Հայաստանը զբաղեցնում էր 85-րդ տեղը, 2017 թ. արդյունաբերական արտադրության բաժինը ՀՆԱ-ում կազմել է երրորդ տեղը: Նման ցուցանիշներ բնորոշ են թույլ զարգացած պետությունների համար: Ինքնիշխան Հայաստանի Հանրապետության համար օրենսդրական հիմքի ստեղծումը եւ սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարության մշակումը հանդիսանում են անհետաձգելի պահանջ:

Ճգնաժամից դուրս գալուն նպաստող օրենսդրական հիմք ստեղծելու համար մեր կողմից ուսումնասիրվել են սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամից դուրս գալու մի շարք երկրների ռազմավարությունները, որոնց հաջողությամբ կիրառելու շնորհիվ 5-8 տարիների ընթացքում այդ երկրներին հաջողվել է հաղթահարել ճգնաժամերը եւ համաշխարհային շուկայական համակարգում գրավել առաջատար դիրքեր:

Պետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման գիտա-մեթոդոլոգիական հասկացությունը սերտորեն կապված է երկրի պատմական իրավիճակի հետ անցյալում եւ դրա զարգացման վերլուծության հետ՝ ներկայում, առանց որի անհնար է տնտեսության եւ պետության կառավարման ռազմավարության մշակումն ու զարգացումը մոտակա եւ երկարաժամկետ հեռանկարում:

Հայ ժողովուրդը ապրում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում (29,8 հազ. քառ. կմ), ազգաբնակչության թվաքանակը կազմում է 3 մլն մարդ: Արցախի Հանրապետության մոտ 12 հազ. քառ.կմ տարածքում բնակվում է մոտ 150 հազար մարդ: Հայկական Սփյուռքում տարբեր հաշվարկներով աշխարհի 150 - 170 երկրներում ապրում է 8-10 մլն. մարդ: 2018 թ. դրությամբ, Ռուսաստանի Դաշնությունում բնակվում է 2.5-3 մլն հայ, ԱՄՆ-ում՝ մոտ 1 մլն, Ֆրանսիայում՝ ավելի քան 600 հազ. հայ եւ այլն:

2018 թվականը առավել նշանակալի է Հայաստանի Հանրապետության համար: Այդ թվականին հանրապետությունը նշում է հայ ժողովրդի պատմության եւ հայկական պետականության համար կարեւոր երեք հորեյլան՝ Հայաստանի հնագույն մայրաքաղաք Էրեբունու ամրոցի 2800-ամյակը, 1918 թվականի մայիսի 28-ին հռչակված Առաջին Հայկական Հանրապետության 100-ամյա հորեյլանը եւ Հայաստանի Հանրապետության եւ Ռուսաստանի միջեւ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման (1993թ. փետրվարի 15-ից) 25-ամյակը: Այս վերջին իրադարձության պատվին 2018 թվականի փետրվարի 15-ին Մոսկվայում Հայաստանի դեսպանատանը ներկայացվել էին Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրվող

ժողովրդական սպառման ապրանքները, այդ թվում հայկական կոնյակ, հայկական խալիներ, արծաթյա եւ ոսկյա զարդեր եւ այլ ձեռագործ իրեր եւ «The best» ընկերության հագուստը: Ապրանքների բոլոր ցուցադրված նմուշները հանդիսանում են ավանդական ազգային արհեստի եւ դեկորատիվ-կիրառական արվեստի արտադրանք: Դա վկայում է հանրապետությունում նորագույն գիտա-տեխնիկական եւ ինովացիոն մակարդակի վրա գտնվող բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության բացակայության մասին:

XX դարի սկիզբը հայ ժողովրդի եւ հայկական պետության համար դարձավ ամենաբարդ ժամանակահատվածը. 1918 թվականի մայիսի 28-ին, հայկական պետականության գրեթե 550-ամյա կորստից հետո (1375թ.) ստեղծվեց Առաջին Հայկական Հանրապետությունը: Պետականության վերականգնումից հետո, 1918 թվականին, հայ ազգի եւ պետության համար ամենաողբերգական իրադարձությունը դարձավ ոչ մեկի կողմից դեռեւս չճանաչված Ռուսաստանի Խորհրդային Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Հանրապետության եւ Քեմալական Թուրքիայի կառավարության միջեւ 1921 թվականի մարտի 16-ին կնքած Մոսկվայի՝ «ՌԽՖՍՀ եւ Թուրքիայի միջեւ բարեկամության եւ եղբայրության մասին պայմանագիրը: Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի համար այդ ստորագուցիչ պայմանագիրը հայկական պատմական Նախիջեւանի եւ Ղարաբաղի շրջանները առանց Հայաստանի հետ համաձայնության փոխանցվեցին թուրքա-Ադրբեջանին որպես ինքնավար տարածքներ: Թուրքիան Ռուսաստանից ստացավ 10 մլն ռուսական ոսկե ռուբլի, Թուրքիա գործուղվեցին ռուսական ռազմական մասնագետներ, ռազմական հանդերձանք եւ ռազմամթերք՝ 33 հազար հրացան, 327 գնդացիր, 56 հրետանային զենք եւ հարյուր հազարավոր փամփուշտ: Թուրքիան անմիջապես օգտագործեց այդ զենքը հայերի նոր ցեղասպանություն կազմակերպելու համար՝ այս անգամ արդեն նախկին Ռուսական Կայսրության տարածքում: Թուրքիայի պահանջով Խորհրդային իշխանությունները ձերբակալեցին, աքսորեցին եւ գնդակահարեցին 1920 թ. մայիսի 28-ի Սարդարապատի ճակատամարտի մասնակից գեներալներին, զինվորներին եւ ազատամարտիկներին: Սարդարապատի ճակատամարտի ղեկավարներից մեկը՝ գեներալ Պողոս-Բեկ Փիրումովը, ով փախուստի էր դիմել աքսորավայրից եւ հասել Երեւան, պատմեց, թե ինչպիսի դաժան խոշտանգումների եւ տանջանքների են ենթարկվում ճակատամարտի մասնակիցները, այնուհետեւ սեփական զենքից արձակած կրակոցով ինքնասպան եղավ: 1921 թ. Մոսկվայի պայմանագիրը հերթական օրինակը դարձավ միջազգային դիվանագիտության կեղծիքի, երբ վերջինս հայ ժողովրդին «հայկական հարց»-ի լուծման գործում

բարեկամական օգնության մասին խոստումներ էր տալիս: 1921 թ. մարտի 16-ին կնքած Մոսկվայի պայմանագրի գլխավոր նպատակն էր ի չիք անել 1920 թվականի օգոստոսի 8-ին 30 եվրոպական պետությունների (այդ թվում Թուրքիայի, Ռուսաստանի, Հայաստանի եւ ԱՄՆ) կողմից կնքած Սեվրի պայմանագիրը: Համաձայն պայմանագրի, Թուրքիան պետք է կրկին ստեղծված հայկական պետությանը վերադարձներ 150000 քառ. կմ պատմական հայկական տարածք: Սեւրի պայմանագրի իրականացումը կնշանակեր Օսմանյան Թուրքիայի Կայսրության վերջնական վերացումը, քանի որ Սեւրիյան եւ Դարդանեւլայի առանցքում կարող էր հայտվել նոր հզոր ուժ, որը հետագայում իրական վտանգ կարող էր ներկայացնել այն ժամանակվա գերտերությունների համար: Հեռանկարում Հայաստանի եւ Ռուսաստանի ալյանսը կարող էր վերացնել Անգլիայի եւ Միացյալ Նահանգների գերիշխումը եվրոպական կոնտինենտում: Այդ իսկ պատճառով Սեւրի Պայմանագրի մասնակիցները՝ բոլոր խոշոր գերտերությունները, խիստ անհանգստանալով Ռուս-Հայկական միության հետագա ուժեղացումից, ամեն կերպ խոչընդոտում էին Սեւրի Պայմանագիրը կյանքի կոչելուն:

Պատմական արդարության վերականգնման եւ ուժեղ հայկական պետության ստեղծման համար Հայաստանի Հանրապետության եւ Արցախի կառավարությունները եւ ժողովուրդը հայկական Սփյուռքի հետ մեկտեղ պետք է միավորված ջանքերով պահանջեն Թուրքիայից ոչ միայն 1915 թվականին գործած Ցեղասպանության ճանաչումը, այլեւ 1921 թվականի Մոսկվայի Պայմանագրի դադարեցումը (denonciation):

ԽՍՀՄ փլուզումից հետո Հայաստանը կրկին ձեռք բերեց անկախություն՝ հիմք ընդունելով 1990 թ. Հայաստանի Անկախության հռչակագիրը եւ 1995 թ. եւ 2015 թ. Սահմանադրությունները: Այդ հիմնարար փաստաթղթերի համաձայն, Հայաստանի Հանրապետությունը վերջնականապես հրաժարվել է տնտեսության կառավարման պլանային համակարգից եւ իբրեւ պետական քաղաքականություն ընտրել է երկրի զարգացման եւ տնտեսության կառավարկման լիբերալ-ժողովրդավարական ուղին, չունենալով տնտեսության կազմակերպման եւ կառավարման պատշաճ փորձ եւ հմտություններ: Կայուն սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարական ծրագրի բացակայության պատճառով Հայաստանը հայտնվեց մշտապես խորացող ճգնաժամի վիճակում: Գործող իշխանությունների գլխավոր թերությունն այն էր, որ տնտեսության բոլոր ճյուղերի վերափոխման եւ վերակազմավորման ծրագրերը բացակայում էին: Նման ծրագրի

առկայության պարագայում Հայաստանի Հանրապետությունը կարող էր մուտք գործել համաշխարհային շուկայական համակարգ: Արտաքին առևտրի բնագավառում Հայաստանը չպետք է կիրառեր «բաց դռների» քաղաքականություն: Նորանկախ Հայաստանի նախաձեռնությամբ միջազգային ֆինանսական եւ արդյունաբերական կապիտալը անարգել զավթեց Հայաստանի ներքին շուկան եւ սկսեց թելադրել իր տնտեսական քաղաքականությունը: Արդյունքում հանրապետության արդյունաբերական ձեռնարկությունները անմրցունակ արտադրանք ունենալու հետեւանքով փակվեցին: Հայաստանի Հանրապետության ղեկավարությանը չհաջողվեց առ այսօր երկիրը դուրս բերել ճգնաժամից:

Անկախության 28 տարիների ընթացքում Հայաստանի կառավարությունը չմշակեց տնտեսության վերակողմնորոշման համար անհրաժեշտ ծրագրեր: Այդ ընթացքում երկրում փոխվեց 15 կառավարություն: Ինչպես ցույց է տալիս տնտեսական ճգնաժամի հաղթահարած պետությունների փորձը, ճգնաժամի պատճառներից մեկը եղել է շուկայական տնտեսության ստեղծման եւ զարգացման օրենսդրական հիմքի բացակայությունը:

Ստորեւ դիտարկվում են որոշ օրենքներ, որոնք առնչվում են 1990-2018 թթ. ժամանակահատվածում Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարության մշակման հետ: Նորանկախ Հայաստանի կառավարությունը հրաժարվեց կենտրոնացված պետական կառավարման պլանային համակարգից եւ ընտրեց ազատական-ժողովրդավարական շուկայական համակարգի ուղին: Հայաստանի Հանրապետության իրականացրած բարեփոխումների արդյունքում Հայաստանը հայտնվեց մշտական տնտեսական ճգնաժամի իրավիճակում, ինչը հաստատվում է ՄԱԿ կողմից անցկացված հետազոտության արդյունքներով: 1990 թվականից մարդկային զարգացման ոլորտում նվաճումների գնահատման Ծրագրի մեջ ավելացվել էր նաեւ «Մարդկային զարգացման ինդեքս»-ը (ՄԶԻ): Վերլուծության էին ենթարկվել ՄԱԿ 193 անդամ երկրներից 186-ը: Ծրագրում նշված է. «Ժողովրդի իրական հարստությունը մարդիկ են»: Այս սահմանումը համապատասխանում է բոլոր երկրների Սահմանադրությունների հողվածներից մեկին՝ «Մարդը բարձրագույն արժեք է»: ՄԶԻ գործնականում մարդու ազատության քանակական չափում է եւ պետության սոցիալ-տնտեսական մակարդակի կարելու-րագույն ցուցանիշ:

Պետությունների տեղը «Մարդկային զարգացման ինդեքս»-ի համաձայն 2010 եւ 2015թթ.

Երկրներ	Տեղը՝ 2010 թ.	Տեղը՝ 2015 թ.
ԱՄՆ	4	8
Ճապոնիա	11	20
Գերմանիա	10	6
Ֆրանսիա	14	22
Ռուսաստան	65	50
Բելառուս	61	50
Ղազախստան	66	56
Վրաստան	74	76
Հայաստան	76	85
Ադրբեջան	67	78
Իրան	70	69

ՄԶԻ համաձայն, ՄԱԿ-ը բոլոր երկրները բաժանել է խմբերի.

- I. ՄԶԻ ամենաբարձր մակարդակով երկրներ՝ 42 երկիր,
- II. ՄԶԻ բարձր մակարդակով երկրներ՝ 42 երկիր,
- III. ՄԶԻ միջին մակարդակով երկրներ՝ 42 երկիր,
- IV. ՄԶԻ ցածր մակարդակով երկրներ՝ 42 երկիր:

Վերը թվարկած պետություններից միայն ԱՄՆ, Ճապոնիան, Գերմանիան եւ Ֆրանսիան են մտնում երկրների I խմբի մեջ: **Հայաստանի Հանրապետությունը մտնում է երրորդ խմբի երկրների ցուցակի մեջ:** Աղյուսակի տվյալներից երեւում է, որ հինգ տարիների ընթացքում միայն (2010-2015 թթ.) Հայաստանի Հանրապետությունն իջել է 76-ից 85-րդ տեղը եւ այսպիսով երկրների երկրորդ խմբից տեղափոխվել երրորդ խումբ այն դեպքում, երբ բոլոր մյուս երկրները գրանցել են դրական փոփոխություններ ՄԶԻ-ում: Այսպիսով, իր ինքնիշխանության ժամանակահատվածում Հայաստանի Հանրապետությունը ետխորհրդային պետությունների շարքում հայտնվել է ամենավերջին տեղում:

Մարդու զարգացման ինդեքսի անկման պատճառներից մեկը Հայաստանում սովերային տնտեսության առկայությունն է: Սովերային տնտեսություն ասելով՝ հասկանում ենք հարկումից խուսափելու նպատակով պաշտոնական վիճակագրությունում ապրանքների եւ ծառայությունների իրացման թաքցնելը: Սովերային տնտեսության զարգացման գլխավոր տնտեսական գործոնը սեփականաշնորհման գործընթացի անկատարությունն է, բարձր հարկերը, բնակչության կյանքի ցածր սոցիալական մակարդակը, գործազրկության բարձր ցուցանիշը, անօրինական եւ հանցագործ գործունեության կասեցմանն ուղղված իրավապահ կառույցների վերահսկողության ցածր մակարդակը: Հատուկ հեղինակային հետազոտության արդյունքների համաձայն, Հայաստանի Հանրապետությունում սովերային տնտեսության տարեկան ծավալը կազմում է ՀՆԱ մոտ 30%-ը, կամ 3 մլրդ ԱՄՆ դոլար: Սովերային տնտեսության մեջ առանձնահատուկ տեղ է գրավում խոշոր բիզնեսի՝ ապրանքների արտադրությունն ու իրացումը: Սովերային բիզնեսի գործունեությունը իրականացվում է հետեւյալ կերպ. ապրանքների խմբաքանակի համար դուրս է գրվում երկու հաշիվ՝ մեկը (ապրանքի խմբաքանակի արժեքի 50%)՝ արտադրողի հաշվին փոխանցելու համար, երկրորդ հաշիվը (արժեքի 50%)՝ արտադրողի արտասահմանյան հաշվին փոխանցելու համար: Նման իրավիճակն ունի երկու բացասական հետեւանք.

1. տեղական արտադրողը չի վստահում տեղական բանկերին,
2. արտասահմանյան բանկերում պահվող եկամուտները չեն մասնակցում Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության ներդրումային ծրագրերում: Սովերային տնտեսության զարգացման գազաթնակետը օլիգարխների եւ պետական կառույցների սերտաճումն է: **Այսպիսով, սովերային տնտեսությունը ոչ օրինական բիզնես է, որի նկատմամբ պետությունը չի կիրառում Սահմանադրության օրենքները:**

Երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման բարձր մակարդակի եւ պետական անվտանգության հիմքը ազգային արդյունաբերությունն է: Արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը ՀՆԱ ընդհանուր ծավալի մեջ գրավում է երրորդ տեղը գյուղատնտեսության արտադրանքից, առեւտրից եւ ծառայություններից հետո: Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունն ունի սպառողական ուղղվածություն: Արդյունաբերական ձեռնարկությունների գործունեության դադարեցումը ուժեղացրեց սոցիալական լարվածությունը երկրում ընդհանուր առմամբ, հատկապես, երկրաշարժի գոտում: Այսպես, օրինակ, Գյումրի քաղաքում «Կարատ Մեքենա» գործարանում 1988 թվականին աշխատում էր 860 մարդ: Գործարանի

անձնակազմի շնորհիվ երկրաշարժից հետո գործարանի ենթակառուցվածքն ամբողջությամբ վերականգնվեց: Գործարանի աշխատողները որոշում կայացրեցին հայտնել գործարանը սեփականաշնորհելու իրենց պատրաստակամության մասին: Սակայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ, գործարանը վաճառվեց Ռուսաստանի շահագրգիռ քաղաքացու: Ներկայումս ձեռնարկությունում աշխատում է ընդամենը 18 մարդ:

Սպիտակ քաղաքում երկրաշարժից հետո երկու տարիների ընթացքում վերականգնվել էին բազմաթիվ ձեռնարկություններ: Դրանցից մեկը՝ վերելակաշինության գործարանը, 1994 թվականին կրկին սկսեց շահագործվել: Մի քանի տարի անց գործարանը հայտարարվեց սնանկ: Հայաստանի կառավարության որոշման համաձայն, 2003 թվականին գործարանը վաճառվեց Քաջարանի պղնձամոլիբդենային գործարանին, որը խոստացած ներդրումների մոտ 500 հազար ԱՄՆ դոլար, եւ երկու տարվա ընթացքում 270 աշխատատեղ ստեղծելու փոխարեն ապամոնտաժեց արտադրական սարքավորումները եւ դուրս բերեց մետաղակառուցվածքները Սպիտակ քաղաքից:

Իմանալով այս մասին, քաղաքի բնակիչները գրավոր դիմել էին Հայաստանի կառավարություն: 2017 թ. սեպտեմբերի 4-ով թվագրված վարչապետի պատասխան նամակում տեղեկացվում էր, որ «ներկայիս գործարանը հանդիսանում է այն ապամոնտաժող կազմակերպության սեփականությունը: Սեփականատերը այդ իրավունքն ունի եւ դրան դիմակայելն անհնարին է»: Նման ձեռով Սպիտակ քաղաքում ոչնչացվել էին երկրաշարժից հետո վերականգնված արդյունաբերական ձեռնարկություններից 12-ը: Նման օրինակները Հայաստանի Հանրապետությունում բազմաթիվ են: Ստեղծված իրավիճակում զբաղվածության բացակայության հետեւանքով բնակչությունը ստիպված է լինում արտագաղթել Հայաստանից:

Ջարգացած արդյունաբերության առկայությունը բնակչության զբաղվածության եւ իրական եկամուտների ծավալների ավելացման նախադրյալներ է ստեղծում: Տնտեսության կայուն զարգացումը սեփական արդյունաբերության հիման վրա պետության՝ համաշխարհային շուկայական համակարգ մուտք գործելու հնարավորություն կստեղծի: Համաշխարհային տնտեսագիտությամբ եւ գործնականում ապացուցված է, որ պետության տնտեսական քաղաքականությունը, որը հիմնված է հումքի, աշխատուժի եւ «ուղեղների» արտահանման վրա, հանգեցնում է ժողովրդի եւ պետության որպես ճորտի կախվածությանը արտասահմանյան ֆինանսական եւ արդյունաբերական կապիտալից: Հայաստանի Հանրապետությունը ունի

տնտեսական ճգնաժամից դուրս գալու եւ Մարդկային զարգացման ինդեքսի բարձր ցուցանիշ ունեցող երկրների շարքում հայտնվելու բոլոր անհրաժեշտ գործոնները:

Հանրապետությունում «անցումային շրջան» անվան տակ կատարվող բոլոր օրենսդիր սոցիալ-տնտեսական վերափոխումները կատարվել եւ շարունակում են կատարվել առանց տնտեսության հստակ ռազմավարության, գիտա-ուսումնական հենքի, որը կայանում է նման երկարատեւ եւ խորը ճգնաժամի հիմնական պատճառը:

Ինչպես նշվել էր ավելի վաղ, քաղաքական եւ տնտեսական ճգնաժամ վերապրած պետությունները հաղթահարում էին այն՝ մշակելով օրենսդրության վերափոխման որոշակի ռազմավարություն, եւ կատարելագործելով պետության եւ տնտեսության կառավարման համակարգը: Ճգնաժամը հաջողությամբ հաղթահարած բոլոր պետությունների համար ընդհանուրն այն էր, որ այնտեղ ներդրվում էին շուկայական տնտեսության, սոցիալական բարեկեցության եւ պետական կառավարման համակարգի հիմնարար սկզբունքներ եւ տեսական հիմքեր:

Տնտեսության կառավարման շուկայական համակարգի անցման պայմաններում պետության սոցիալ-տնտեսական քաղաքականության մեջ ամենագլխավորը **կապիտալի շահի եւ ժողովրդի բարեկեցության անշեղորեն աճի հավասարակշռության պահպանումն է:** Հասարակության մենթալիտետի, աշխարհայացքի եւ տնտեսական քաղաքականության նման մասշտաբային վերափոխում իրականացնելու համար բոլոր պետությունների կողմից մշակվել էր **առաջնահերթության ուղղության նոր ազգային գաղափարախոսություն:**

Հայաստանի Հանրապետության 2015 թ. Սահմանադրությունը պատրաստվել էր Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության մասնավոր տնտեսական կազմակերպության (GIZ) մասնակցությամբ եւ 2016 թ. տպագրվել էր՝ համառոտ մեկնաբանություններով քերականում (Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրություն 2015 թ. խմբագրությամբ: Համառոտ բացատրություններ: Երեւան, 2016 թ. - 448 էջ: Տպաքանակ՝ 20000: Տարածվում է անվճար): Այս հրատարակության նախաբանում, մասնավորապես, ասված է **«1995 թվականի Սահմանադրության մեջ առկա բացթողումները եւ թերությունները վերացնելու անհրաժեշտության մասին: Դրանք կարելի է վերացնել միայն 2015 թ. Սահմանադրության մեջ նշված սահմանադրական բարեփոխումներով»:**

Չնայած Սահմանադրության նախաբանում առկա վերը ներկայացված դիտողությանը, 2015 թ. Հայաստանի Սահմանադրության տեքստում բացակայում է սեփականության պարտավորության մասին կետը: Ստորեւ ներկայացվում են Հայաստանի 1995թ. եւ 2015 թ. Սահմանադրությունների եւ Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության Սահմանադրության մեջ առկա՝ սեփականության մասին օրենքի հոդվածները.

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունները

ՀՀ Սահմանադրություն 1995թ.	ՀՀ Սահմանադրություն 2015թ.
Հոդված 8, պարբերություն 1	Հոդված 10. Սեփականության երաշխիքը
Հայաստանի Հանրապետությունում ճանաչվում եւ հավասարապես պաշտպանվում են սեփականության բոլոր ձեւերը:	1. Հայաստանի Հանրապետությունում ճանաչվում եւ պաշտպանվում է սեփականության իրավունքը:
Հոդված 10. Սեփականության երաշխիք պարբերություն 2 բացակայում է	2. Ընդերքը եւ ջրային ռեսուրսները պետության բացառիկ սեփականությունն են:

Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության Սահմանադրություն

Հոդված 14 Սեփականություն
<p>1. Սեփականություն. Ժառանգություն. Բռնագրավում Սեփականությունը եւ ժառանգության իրավունքը երաշխավորվում է: Իրանց բովանդակությունը եւ սահմանները սահմանվում են օրենքներով:</p> <p>2. Սեփականության տնօրինելու իրավունքը: Սեփականության փոխանցման իրավունքը: Սեփականությունը պարտավորեցնում է: Նրա օգտագործումը միաժամանակ պետք է ծառայի համընդհանուր բարեկեցությանը:</p>

3. Սեփականագրկումից պաշտպանությունը: Բնական պաշարների տնօրինումը:

Սեփականագրկումը պետք է իրականանա միայն համընդհանուր բարեկեցության համար: Այն կարող է տեղի ունենալ միայն օրենքի համապատասխան, որը սահմանում է փոխհատուցման բնույթը և չափերը: Փոխհատուցումը պետք է կատարվի համարժեքային հաշվեկշռի սահմանման ուղիով, հասարակության շահերի և սեփականագրկողի շահերի միջև: Վեճերը և տարաձայնությունները փոխհատուցման բնույթի և չափերի վերաբերյալ պետք է լուծվեն դատական կարգով:

Հայաստանի Հանրապետության եւ Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության Սահմանադրություններում ամրագրված՝ սեփականության մասին օրենքի տեքստերի համեմատությունը ցույց է տալիս, որ Հայաստանի Հանրապետության 2015 թվականի Սահմանադրության հեղինակները 10-րդ հոդվածում չեն նախատեսել Գերմանիայի Սահմանադրության Հոդված 14-ում առկա՝ **սեփականության պարտավորության** մասին 2 պարբերության բովանդակությունը: Ոչ 1995 թ. Հայաստանի Սահմանադրության հոդված 8-ում, եւ ոչ էլ խմբագրված եւ լրացված 2015 թվականի՝ գործող Սահմանադրության հոդված 10-ում՝ «Սեփականության երաշխիք», չի հիշատակվում սեփականության պարտավորության մասին:

Օրենքում նման բովանդակության առկայությունը կարող էր ինքնիշխան Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունում սեփականության մասին օրենքի հիմնավորում հանդիսանալ, ինչը խոչընդոտ կդառնար սեփականաշնորհման ճանապարհով ազգային արդյունաբերության անպատժելի ոչնչացման, աշխատատեղերի կրճատման եւ Հայաստանից հարկադրված արտագաղթի դադարեցման համար.

Հարկէնշել, որ Գերմանիայի պետությունը՝ ղեկավարվելով Գերմանիայի Սահմանադրության Հոդված 14-ի 2 եւ 3-րդ պարբերություններով, վերականգնել է Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ժամանակ քանդված Գերմանիայի բոլոր արդյունաբերական ձեռնարկությունները: Ընդ որում, **Ֆիզիկապես եւ բարոյապես մաշված տեխնոլոգիաներով հարյուրավոր արդյունաբերական ձառնարկություններ պետությունը ներդրողներին տրամադրեց 1,00 DM (դոյչե մարկ), ինչով վերագինեց այդ ձեռնարկությունները նոր տեխնոլոգիաներով:** Այսպիսով, Գերմանիայի

Ժողովրդավարական Հանրապետության ոչ մրցունակ արդյունաբերական ձեռնարկությունները դադարեցին գոյություն ունենալ տնտեսության շուկայական համակարգում:

Ռուսաստանի Դաշնության Պետական Դուման 2015 թ. մայիսի 19-ին ընդունեց «ՌԴ սահմանադրական կարգերի, երկրի պաշտպանունակության եւ պետության անվտանգության համար սպառնալիք հանդիսացող ոչ ցանկալի արտասահմանյան եւ միջազգային ոչ պետական կազմակերպությունների մասին» օրենք: Ռուսաստանի այս օրենսդրական որոշումը հանգեցնում է ինքնիշխանության եւ ֆինանսա-քաղաքական կապանքներից պետության եւ Ռուսաստանի ժողովրդի ազատման: Ոչ ցանկալի կազմակերպություններում գործունեություն ծավալելու դեպքում սահմանված է տուգանք: ԱՄՆ-ում «արտասահմանյան գործակալ» ձեւակերպումով գործակալների գործունեությունը վաղուց արգելված է: Հայաստանի Հանրապետությունում այսպես կոչված արտասահմանյան գործակալների գործունեությունը մինչ այժմ արգելված չէ:

Մասնավոր սեփականության իրավունքը սերտորեն կապված է համազգային եւ պետական անվտանգության հիմք հանդիսացող արժեքները պաշտպանող օրենքի առկայության եւ կիրառման հետ: Այդ արժեքներն են հողը, ընդերքը (օգտակար գտածոները), ջրային ռեսուրսները, բուսական եւ կենդանական աշխարհը (ֆլորա եւ ֆաունա), օդային տարածքը, էկոլոգիան եւ այլն: Սակայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեջ չկա որեւէ օրենք կամ օրենսդրական ակտ, որն արգելի իշխանությանն՝ առանց ժողովրդի կամ ժողովրդի շահերը ներկայացնող կազմակերպությունների համաձայնության որեւէ մեկին փոխանցել կամ վաճառել ազգային կամ պետական անվտանգության համար նշանակություն ունեցող արժեքներ: Օրինակ՝ Երեւանում այնպիսի ռազմավարական ապրանք, ինչպիսին է խմելու ջուրը, պատկանում է ֆրանսիական ընկերությանը: Երեւանի կոնյակի գործարանը վաճառված է ֆրանսիական «Պեռնո Ռիկար» ընկերությանը: Նման օրինակների ցուցակը կարելի է շարունակել:

Պետության տնտեսական կառավարման մեջ սեփականության նկատմամբ միայն իրավունքի կիրառումը առանց պարտավորությունների ծնում է կամայականություն և խրախուսվում է բռնությունը: Սեփականության մասին օրենքում իրավունքի և պարտավորությունների հավասարակշռությունը ամուր հիմք է հանդիսանում երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման և առաջընթացի համար:

Պատկերացրե՛ք, ինչպե՛ս կարող է իրավունքը դառնալ սեփականության իրավունքի փոխարինող:

Երկրում, որտեղ Սահմանադրությունը պաշտոնապես ունի գերակայություն մյուս օրենքների նկատմամբ, վերը նշված թերությունները եւ Սահմանադրության խախտումները դառնում են տնտեսական ներուժի անկման պատճառ. այն ներուժի, որը միջազգային հանրության շրջանակներում պետության անվտանգության եւ քաղաքական անկախության համար ունի առաջնակարգ նշանակություն:

Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարությունը պետք է մշակվի հանրապետության առանձին շրջանների զարգացման գիտականորեն հիմնավորված կարճաժամկետ եւ երկարաժամկետ ծրագրերի հիման վրա (1, 3, 5, 10, 15, 20 տարի)՝ հաշվի առնելով շուկայական տնտեսության օրենքները եւ պետության կարգավորիչ պահանջները:

2017 թվականի նոյեմբերի 25-ին Բրյուսելում Հայաստանի Հանրապետության եւ ԵՄ միջեւ համապարփակ եւ ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի ստորագրումը թույլ տվեց Հայաստանին որակապես նոր մակարդակով մուտք գործել եվրոպական շուկայական տիրույթ, ինչն իր հերթին կարող է նպաստել Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի բարելավմանը:

Ելնելով վերը շարադրածից, նպատակահարմար է հաշվի առնել մի շարք առաջարկներ օրենսդիր եւ գործադիր իշխանությունների համար, որոնք հաջող կյանքի կոչման պարագայում կարող են վերացնել թերությունները եւ բացթողումները Հայաստանի Հանրապետության նոր Սահմանադրության օրենքները կյանքում կենսագործելը կնպաստեն Հայաստանի խորը սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամից դուրս գալուն: Ելնելով վերը նշված վերլուծությունից՝ արվում են հետևյալ 12 առաջարկությունները:

1. Հայաստանի 2015 թ. Սահմանադրության Հոդված 10-ի մեջ ավելացնել սեփականության պարտավորության մասին պարբերությունը:
2. Հայաստանի 2015 թ. Սահմանադրության Հոդված 19-ի մեջ ավելացնել Հայաստանի Հանրապետության իշխանության երեք ճյուղերում ինստիտուցիոնալ կառույցների ստեղծման մասին կետ:
3. Կազմել ազգային եւ պետական անվտանգության հիմք հանդիսացող արժեքների ցանկ:
4. Հայաստանի Հանրապետության Վարչապետին կից ստեղծել ազգային եւ պետական անվտանգության համար նշանակություն ունեցող պետական ունեցվածքի եւ բնական պաշարների վաճառքի հարցերով անկախ պետական հանձնաժողով: Այդ հանձնաժողովի բոլոր

որոշումները պետք է ընդունվեն փորձաքննության հիման վրա կա-
դաստրային գերատեսչությունների կամ պետականորեն ճանաչված
փորձագետների կողմից, որոնց գործունեությունը պետք է գտնվի
պետության ղեկավարի վերահսկողության ներքո:

5. Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության
Հոդվածներ՝ 95, գլուխ 4, 148՝ գլուխ 6, Հոդված 164-րդ գլուխ 7,
պարբերություն 6, եւ փորձագիտական հանձնաժողովի եզրակա-
ցության՝ մանդատներից, արտոնություններից եւ լիազորություն-
ներից զրկել շահույթ հետապնդելու նպատակով գործարարութ-
յամբ զբաղվող Հայաստանի Հանրապետության Ազգային Ժողովի,
Կառավարության եւ դատական մարմինների պաշտոնյաներին:
6. Գյումրի եւ Սպիտակ քաղաքներում ստեղծել ներդրումների համար
բարենպաստ «Հատուկ տնտեսական գոտի»-ներ եւ մշակել այդ քա-
ղաքներում հարկերից ազատված տնտեսական համակարգ գոր-
ծարարության զարգացման եւ այդ շրջանների բնակչության թվա-
քանակի վերականգնման նպատակով: Ստեղծել այդ շրջաններում
ներդրումների համար պրեֆերենցիաներ երկրաշարժից տուժածնե-
րի համար սոցիալական ապաստարան կառուցելու նպատակով:
7. Տեղական ինքնակառավարման իշխանությունների կողմից մշա-
կած ճյուղային եւ տարածքային պլանների հիման վրա կազմել
Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման
ռազմավարական համընդհանուր ծրագիր:
8. Ռուսաստանի Դաշնության եւ Հայաստանի Հանրապետության
դաշնակցային փոխգործության մասին Հռչակագրի հիման վրա (2000
թ.), որը միտված է XXI դար, երկու պետությունների Նախագահների
կողմից ստորագրած այդ պետական փաստաթղթի 15 կետի իրակա-
նացման համար մշակել եւ ստեղծել բարենպաստ պայմաններ:
9. Ռուս-Հայկական գործընկերության ամրապնդման նպատակով
քննարկել Հայաստանի պետական սահմանների անվտանգության
լրացուցիչ ապահովման հարցը եւ Ռուսաստանի եւ Հայաստանի մի-
ջեւ տնտեսական ինտեգրացիայի ծրագրերի կատարումը: Դրա հետ
մեկտեղ անհարժեշտ է ուժեղացնել երկու երկրների միջեւ կատար-
վող գաղափարական եւ քաղաքական նշանակության աշխատանքը
բազմադարյա պատմություն ունեցող բարեկամական հարաբերութ-
յունների պահպանման նպատակով:

10. Հայաստանի Հանրապետության Վարչապետին կից ստեղծել
Համաշխարհային էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտ
Հայաստանի Հանրապետության շրջանների եւ ոլորտների առաջ-
նահերթ ուղղությունների եւ սոցիալ-տնտեսական զարգացման
ռազմավարության մշակման նպատակով՝ ներգրավելով աշխար-
հասփյուռ հայության ճանաչված մասնագետներին:

Սույն աշխատությունը հանդիսանում է վերջին տասնամյակում հե-
ղինակի հասարակական, գիտա-հետազոտական եւ գիտա-գործնական
փորձի տրամաբանական հանրագումարը: Հայաստանի հանրապետութ-
յան տնտեսական զարգացման վերլուծությունը կապված հետխորհրդա-
յին շրջանի երկրների եւ համաշխարհային շուկայի անդամ երկրների
բազմակողմանի հարաբերությունների հետ ակնհայտորեն ուրվագծում
է Հայաստանի Հանրապետության բնակչության բարեկեցության մակար-
դակի հնարավոր բարձրացումը «բարձրագույն օրենքը – բնակչության
բարեկեցությունն է» սկզբունքով:

Հույս ունենք, որ աշխատության եզրակացություններն ու առաջար-
կությունները կդիտարկվեն որպես զարկան օրենսդրական բարեփոխութ-
յուններ իրականացնելու համար, որի վերջնական նպատակն է գալիք
պատմական փուլում նորագույն սոցիալ-տնտեսական եւ քաղաքական
վերածնունդ իրականացնել Հայաստանում առավել արդյունավետութ-
յամբ օգտագործել երկրի նյութական, մտավոր և հոգևոր ներուժը, հա-
մակողմանիորեն ներգրավելով Հայկական Սփյուռքը:

Արտաշես Դավթի Միքայելյան

Համաշխարհային էկոնոմիկայի դոկտոր, պրոֆեսոր,
Ռուսաստանի Բնական գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս,
Ֆրանսիայի «Արարատ» Միջազգային Գիտությունների
Ակադեմիայի ակադեմիկոս
Մոսկվա 2018 թ.
e-mail: armit710@gmail.com
Հեռ.՝ +7-985-437-68-57, (437)55-17-10-38

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Արարատ. Ararat, հրատարակված է Ֆինլանդիայում.Yhteiskirjapaino Oy,1984
2. Գասպարյան Ա.Յու, Հայկական բարձրավանդակը-քաղաքակրթության օրրան,Մոսկվայի հայերի մշակութա-ազգային ավտոնոմիա. Տրավանտ, Մոսկվա, 2005
3. Ժուկով Ե.Պ. Ճապոնիայի պատմություն, հ.2.-1868-1998.: ՌԳԱ Արեվելագիտության ինստիտուտ, Մոսկվա,1998
4. Իլլարիոնով Վ.Պ., Գալուստյան Օ., Ա. Ռուսաստանը և Հայաստանը: Մտորումներ անցյալի, ներկայի և ապագայի մասին.: ՕԼՄԱ- ՊՐԵՍՍ, Մոսկվա,2003
5. Ճապոնիայի պատմություն(1945-1975) ԽՍՀՄ ԳԱ, Մոսկվա,978
6. Հայաստանի Հանրապետության Սահմադրություն, Երևան,1997
7. Հայաստանի Հանրապետության Սահմադրություն, (փոփոխված), Երևան 2015
8. Կրկյաշարյան Ս. Մ.,Հնագույն Հայկական պետության կառուցվածք (VI դար մ. թ. ա.--IV դար մ. թ.) 2005
9. Մակլակով Վ.Վ.,Արտասահմանյան երկրների սահմանադրություններ. Մեծ Բրիտանիա,Ֆրանսիա, Գերմանիա, Իտալիա, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ,Ճապոնիա, Բրազիլիա.,հրատ.8.INFOTROPIC, Մոսկվա, 2012
10. Միքայելյան Ա.Դ., Աշխարհը և Հայաստանը – երեկ, այսօր, վաղը. Նոյյան Տապան, Երեվան 2012
11. Միքայելյան Ա.Դ., Սեփականություն, իշխանություն, պետական կառավարում. ամսագիր «Արդյունավետ և հակաճգնաժամային կառավարում»,№4, հոկտեմբեր, Մոսկվա 2004
12. Միքայելյան Ա.Դ., Սեփականություն և Հայաստանի ազգային անվտանգություն, թորթ «Նոյյան Տապան», Մոսկվա, մարտ 2002
13. Միքայելյան Ա.Դ., Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ռազմավարություն.ամսագիր Նոյյան Տապան, Երեվան, 2014

14. Ռուզվելտ Ֆ.Դ.,»Նոր ուղի» - Ամերիկայի էկոնոմիկայի ճգնաժամից դուրս բերելու ծրագիր, Հակաճգնաժամային կառավարում,հրատ.2.,պրոֆ.Է.Մ. Կորոտկովի խմբ., մաս 6, հակաճգնաժամային կառավարման օտարերկրյա փորձը. ԻՆՖՐԱ, Մոսկվա,»2010
15. Պողոսյան Վ.,Սարգսյան Ն., Հայաստանի Հանրապետության Սահմադրությունը 2015թ.խմբագրությամբ., համառոտ բացատրություններ. Տիգրան Մեծ, Երևան,2016
16. Պոպով Վ.Ա.,Ճապոնիայի պատմություն (1945-1975), Արեվելյան գրականության Գլխավոր խմբագրություն. Գիտություն, Մոսկվա 1978
17. Պրոնիկով Վ.Ա.,Լադանով Ի.Դ., «Ճապոնացիները» (էթնոհոգեբանական ակնարկներ), հրատ.Արեվելյան գրականության Գլխավոր խմբագրություն. Գիտություն, Մոսկվա 1985
18. Սաշին Ա.Պ.,Ճապոնական տնտեսական հրաշքի գլխավոր գաղտնիքը, ռեֆերատ, Մոսկվա, 1979
19. Խոջաշ Ս.Ի., Օգանեսյան Կ.Լ., Տրուխտանովա Ն.Ս., «Էրեբունի», հրատ. 1.Արվեստ, Մոսկվա, 1979

ՀԱՄԱՅԱՆՑԻ ԱՂՔՈՒՂՆԵՐ

1. https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_индексу_человеческого_развития
2. https://1prime.ru/state_regulation/20180228/828503229.html
3. <https://historymuseum.am/ru/>
4. https://wiki2.org/ru/Ехегнадзор_
5. <http://sestrik.com/karaundzh-drevnyaya-observatoriya-na-territorii-armenii>
6. <https://www.archaeologie-online.de/nachrichten/interaktive-karte-zeigt-die-genetische-geschichte-des-menschen-2462/>
7. <https://ria.ru/economy/20081209/156850733.html>
8. <http://fb.ru/article/41272/yaponskoe-ekonomicheskoe-chudo>
9. <http://mychinaexpert.ru/kitajskoe-ekonomicheskoe-chudo/>

8. Կրկնաթիվի Ա. Մ. Հասարակ Հայաստանի անտարքայի անտարքայի 2002 թվականի 10 հունիսի 10-11
9. Մանուկյան Ա. Ա. Արևմտահայաստանի քաղաքականության փոփոխությունները: Մեծ Բրիտանիա Երևան, Գեղամիք, Ինտել, Ամենայնից Միացյալ Լեհաստանի Հանրապետություն, Բրադիվո, Իրան 8. INFOPOLIS, Մեթյան, 2002
10. Միջուկյան Ա. Գ. Միջուկի Ա. Հայաստանի փոփոխությունները: Երևան, 2002
11. Միջուկյան Ա. Գ. Միջուկի փոփոխությունները: Երևան, 2002
12. Միջուկյան Ա. Գ. Միջուկի փոփոխությունները: Երևան, 2002
13. Միջուկյան Ա. Գ. Միջուկի փոփոխությունները: Երևան, 2002

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼ-ՈՒՑՈՒՄՆԵՍԿՈՒ ՔԱՅՄԱՆԻԿԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԵՆՏԻ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼ-ՈՒՑՈՒՄՆԵՍԿՈՒ ՔԱՅՄԱՆԻԿԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԵՆՏԻ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼ-ՈՒՑՈՒՄՆԵՍԿՈՒ ՔԱՅՄԱՆԻԿԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԵՆՏԻ

QUO VADIS ?

Русский ♦ English ♦ Français ♦ Deutsch ♦ 中文 ♦ Հայերեն

STRATEGIE DER SOZIO-ÖKONOMISCHEN ENTWICKLUNG
DER REPUBLIK ARMENIEN

Հայաստանի Հանրապետության
Սոցիալ-Ուսումնասիրական
Պետական Կազմակերպություն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՍՈՑԻԱԼ-ՈՒՑՈՒՄՆԵՍԿՈՒ ՔԱՅՄԱՆԻԿԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԵՆՏԻ

Հայաստանի Հանրապետության
Սոցիալ-Ուսումնասիրական
Պետական Կազմակերպություն

Երևան, 2002 թվական
Գրքի էջերի թիվը: 22
Գրքի և հոդվածների գինը:

Հայաստանի Հանրապետության
Սոցիալ-Ուսումնասիրական
Պետական Կազմակերպություն
Հեռ. 49 54 33 17
www.armenianexpert.com

АРТАШЕС ДАВИДОВИЧ МИКАЕЛЯН

СТРАТЕГИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ
РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ

ARTASHES MIKAELIAN

STRATEGY OF SOCIAL-ECONOMIC DEVELOPMENT
OF REPUBLIC ARMENIA

ARTASHÈS MIKAELIAN

STRATÉGIE DU DÉVELOPPEMENT SOCIO-ÉCONOMIQUE
DE LA REPUBLIQUE DE L'ARMÉNIE

ARTASHES MIKAELIAN

STRATEGIE DER SOZIO-ÖKONOMISCHEN ENTWICKLUNG
DER REPUBLIK ARMENIEN

阿尔塔什·米卡莱扬
亚美尼亚的社会经济发展战略

ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ ԱՐՏԱՇԵՍ

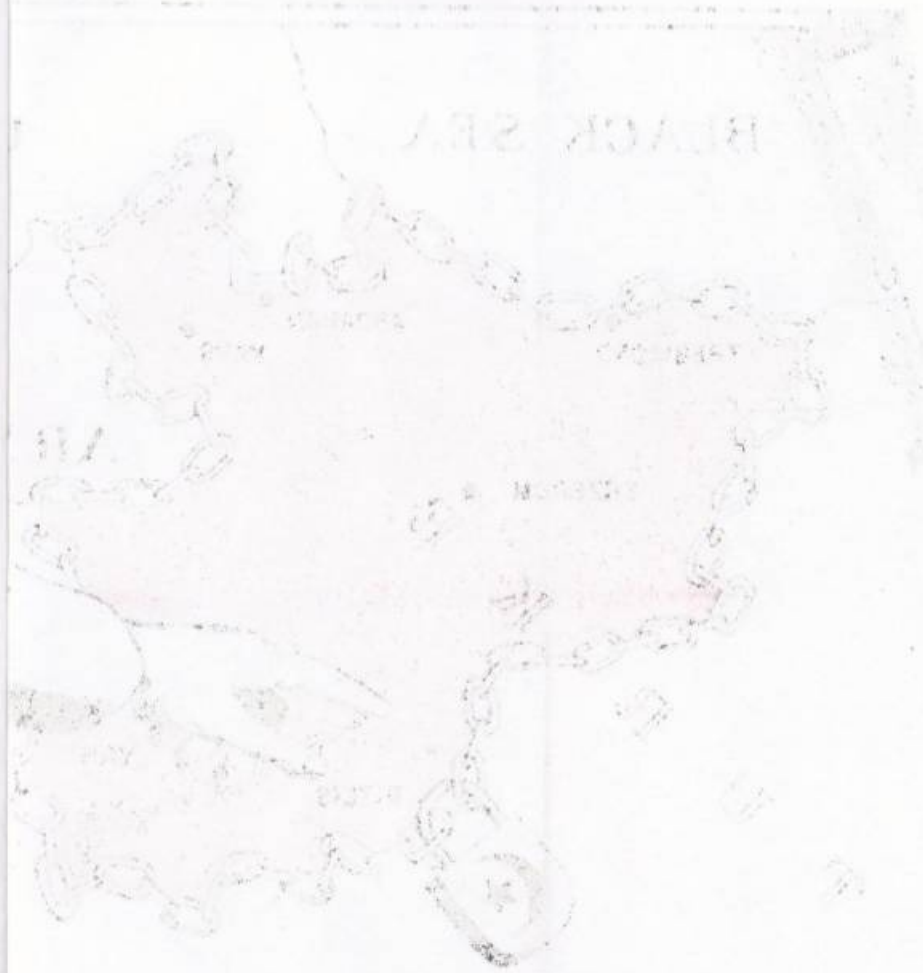
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գլխավոր խմբագիր՝ Դավիթ Միքայելյան
Լուսանկարը՝ Լևոն Օսեպյանի
Համակարգչային էջադրումը՝ Արմինե Պապանյանի

Չափսը՝ 70x100, 1/16:
Ծավալը՝ 22 տպ. մամուլ:
Թուղթը և տպագրությունը՝ օֆսեթ:

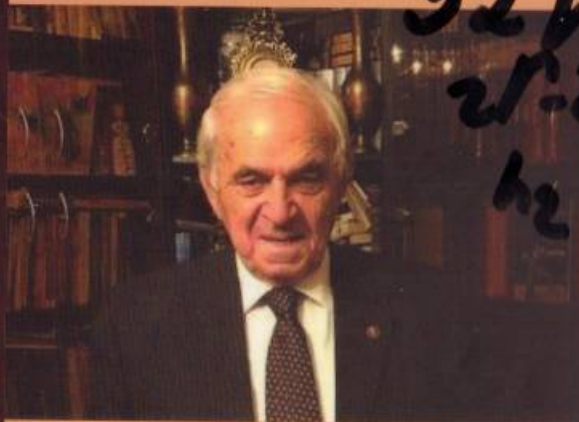
Տպագրվել է «Վան Արյան» հրատարակչատանը
ՀՀ, Երևան, Բաղրամյան փ. 3
+(374) 10 54 33 17
vanaryan1996@yahoo.com

PRESIDENT WILSON SAID AT THE TREATY OF SEVRES
These lands belong to Armenia

**EXISTENCE OF PEOPLE,
NECESSITY OF LAND**

321
25-80
h2

ARTASHES MIKAELYAN
STRATEGY OF SOCIAL-ECONOMIC
DEVELOPMENT
OF REPUBLIC ARMENIA

ARTASHÈS MIKAELYAN
STRATÉGIE DU DÉVELOPPEMENT
SOCIO-ÉCONOMIQUE
DE LA REPUBLIQUE DE L'ARMÉNIE

ARTASHES MIKAELYAN
STRATEGIE DER SOZIO-
ÖKONOMISCHEN ENTWICKLUNG
DER REPUBLIK ARMENIEN

阿尔塔什·米卡莱扬
亚美尼亚的社会经济发展战略

ISBN 978-9939-70-365-7

